

ОСМАН НУРИ ТОПБАШ

ИСЛЯМЪТ ФОРМА И ДУХ

превод от турски:
Мустафа Хаджи

ГЛАВНО МЮФТИЙСТВО

Бисмилляхиррахманиррахим

В името на Аллах, Всемиловичия, Милосърдия

София 1427/ 2006

Осман Нури Топбаш

ИСЛЯМЪТ ФОРМА И ДУХ

Превод от турски:
Мустафа Хаджи

Фондация за приятелство и братство
“Ахмед Давудоглу”

Цитатите от Свещения Коран са от изданието
Теофанов, Цветан. *Превод на Свещения Коран. С., 1999.*
© Osman Nuri Topbaş. İslam İman İbadet, İst., 2001.
© ФПБ „Ахмед Давудоглу” 2006/1427 по хиджра
Всички права на български език запазени.
ISBN - 10:954-91349-2-х
ISBN - 13:978-954-91349-2-6

Предговор / 7

Ислямът и неговата възвишена структура / 13

Петте най-важни основи на исляма	38
--	----

Келиме-и шехадет и основите на вярата / 49

Вярата в Аллах	58
Вярата в ангелите	108
Вярата в писанията	110
Вярата в пророците	113
Вярата в ахирета - задгробния живот	128
Вярата в съдбата, доброто и злото са от Аллах	139
Две страни	155
Най-тежката дума на мерилото	165
В последния си дъх	170
Големият защитник	172
Благородството на келиме-и шехадет	174
Действия, които нараняват шехадета	178

Намаз / 191

Подготовка за намаза	200
Условие за приемане на намаза: Хушу	203
Как се осъществява хушу в намаза	210
Намазът на Пратеника на Аллах	221

Намазът на изявени ислямски личности	223
Задължителният петкратен намаз	228
Извънреден – нафиле намаз	233
Намаз с джемаат – колективен намаз	245
Намазът – единственият заслон	251
Правилно изпълненият намаз	257
Намазът, който се изпълнява небрежно	258
Онези, които са далеч от намаза	261
Намазът е различие	263
Резюме	266

Абдест, гусул, тейеммум и намаз / 269

Зекят и раздаване (инфак) / 281

Десятък	314
Етиката на раздаването	330
Зекятът през призмата на ислямското право	339

Хадж / 343

Хадж и курбан през погледа на ислямското право	385
--	-----

Месец рамазан и оруч – говеене / 389

Оручът през погледа на ислямското право	420
Байрам	422

Използвана литература / 431

Кратък терминологичен речник / 433

ПРЕДГОВОР

Изразяваме своята благодарност към Всевишния Аллах, Който ни дари нас смирените, Негови раби с щастието и благодарта на вярата.

Салат и селям – благослов и мир за почитания избраник Мухаммед, който изтръгна човечеството от мрака и го озари със светлина.

Всеки мислещ човек може да долови, че Вселената не е сътворена безцелно и че животът не е случаен и не е оставен на самопроизвол. За да се постигне тази цел Всемогъщият Аллах е изпратил пратеници, носители на религиозни учения с които да напъти човечеството. Всички тези религиозни учения са били еднакви по своята същност и са се наричали Ислям. Несъмнено ислямът е най-голямата благодат, дарена от Всевишния Аллах на хората. Защото чрез тази религия вярващите могат да съхранят чистотата на дадената им от Бога същност и да превърнат своя свят в благоухайна градина. В сърцето ни се таи дълбокият копнеж да се завърнем към Създателя, и само вярата в единния Аллах прави това завръщане възможно. Тя ни дава възможност за духовно достигане до нашия Господар, а това е най-голямото щастие на живота.

Много знаци от миналото свидетелстват, че човешката природа се е изградила върху истината на божествената вяра и е придобила ореола на нейната святост. Тези знаци също подсказват и

че изпълненото с вяра човешко сърце силно желае да се срещне с Аллах. И всичко това става реалност с ислямския начин на живот.

Онези, които искат да бъдат искрени слуги на Аллах е необходимо да развият у себе си разбиране за вътрешните аспекти на исляма и да изпълняват неговите заповеди. Онези, които осъществяват висока степен на религиозна практика едновременно в служенето и вярата ще достигнат до любовта и наградата на Аллах. От друга страна тези, които не обръщат внимание на поканата на Аллах за завръщане към Него, ще бъдат обречени, и ще бъдат губещи в Отвъдния свят. Синьото небе никога не им се е усмихвало, нито е плакало за несгодите им. Независимо дали делата им са били положителни или отрицателни, спомените за предшествениците са напътствие за поколенията. Небето над нас е същото, сипещо мъки и беди. Слънцето над главите ни е същото, огрявало дворците на деспоти като Фараона, Хаман и Нимрод, а по-късно и руините им. И днес, както винаги, вселената на човешките сърца ще бъде озарена от ислямското небе и слънцето на вярата е единственото, което разпръсква мрака на заблудата и изпълва цялата Вселена. Дълг на всеки човек е да осъзнае себе си в светлината на ислямското небе и вяра, опознавайки Господаря си.

Същността на ислямската вяра се крие в декларацията, че няма друг Бог освен Аллах, и че пророкът Мухаммед е Негов пратеник (*Ля иляхе иллялах Мухаммедун расулюллах¹*). След декларирането на този факт човек става вярващ, но ислямът не е само религия изградена от догми. Необходимо е човек да допълни своята вяра с добри дела. Свещеният Коран винаги споменава заедно вярата в Аллах и вършенето на добри дела. Вярата е усъвършенствана едновременно чрез

1 Този израз се нарича „келиме-и тевхид — израз на единобожието“.

служенето на Всемогъщия Аллах и извършването на добри дела. В исторически план онези вярващи, които са усъвършенствали своята вяра, не са намирали за проблематични трудностите в земния живот, нито пък заплахите на неверниците.

Радостта от издигането на вярата, дадена на избрани, духовно извисени хора, е надделяла всички земни стремежи и сякаш е премахнала опустошителната, принизяваща и недържима сила на светските болки, трудности и проблеми.

Когато Фараонът-угнетител завързал магьосниците с вериги и ги наказал заради това, че са станали мюсюлмани с отрязване на ръцете и краката им на кръст, в този момент за да не отстъпят поради човешката си слабост, от своите позиции пред гнета, вярата ги подтикнала да се обърнат към Аллах с молитва, в която казват: **“Господарю наш, изпълни ни с търпение и прибери ни, отдадени на Теб.”** (ел-Араф, 7/126).

Ранните християни, които са били хвърляни живи на зверове заради вярата си, не са отрекли единството на Господ, а вместо това вкусили духовното удоволствие на мъченичеството.

Хазрети Сюмеййе, *радияллаху анха*², която се страхувала даже от убождане с игла, благодарение на тази велика вяра изтърпяла мъчението с нажежените железни умирайки, по пътя на Аллах, станала първата мъченица в името на исляма. Мъжът ѝ, въпреки напредналата си възраст, също проявил твърдост, когато идолопоклониците завързали единия му крак за една камила, а другия за друга и го разчекнали.

Още преди да почувства болката на изтезанието, той започнал да вика: “Аллах, Аллах”. И така станал *шехид*³, и постиг-

2 Радияллаху анха: Аллах да е доволен от нея.

3 Шехид: човек, който е паднал жертва в името на Аллах; мъченик.

Шехадет: падане на жертва в името на Аллах, в защита на вяра,

нал вечно духовно щастие. Житиетата на сподвижниците на *Хазрети*⁴ Мухаммед (*салляллаху алейхи веселлем*⁵) и житиетата на някои от последователите на други свещени религии преди появата на исляма многократно потвърждават способността на вярата да победи безверието.

Историята свидетелства, че докато мюсюлманите са практикували исляма по начина повелен от Аллах тяхната цивилизация се отличавала с висока култура и изтънченост във всички аспекти на живота. Те били в предните линии на науката, политиката, икономиката и други сфери на живота. Когато обаче изоставили практикуването на исляма или го практикували само по навик без да влагат чувства, изгубили своята сила и единство. Те престанали да бъдат световни лидери в политиката, икономиката и други сфери. Ето защо ние изпитваме остра нужда отново да се върнем към нашата религия с искреност и да я прилагаме не само по навик, а и по смисъл.

Имайки предвид потребността от тази книга се опитам да анализирам духовното измерение на исляма. Първоначално разкрих основата на нашата вяра (*келиме-и шехадет*⁶) и се опитам да разкрия забулената в нея мъдрост. Следвайки принципите на вярата, се порових в духовните аспекти на ислямското богослужение. Макар и ислямът като религия да може да бъде описан до степен, в която се практикува, то за съжаление в наши дни тази практика обикновено е лишена от духовното

4 Хазрети: титла, която се споменава пред имена на личности смятани за велики с цел уважение и възхваляване.

5 Салляллаху алейхи веселлем: Аллах да го благослови и с мир да го дари!

6 Келиме-и шехадет: буквално означава “изразът на свидетелството”. А като термин означава изричане на следните слова: Ешхеду ен ля иляхе илляллах ве ешхеду енне Мухаммеден абдуху ве расулюх (Свидетелствам, че няма друг бог, освен Аллах. И свидетелствам, че Мухаммед е Негов раб и пратеник.)

чувство на исляма. Богослуженията се извършват механически - като израз на някакъв социален навик, а истинският дух на исляма е почти изцяло изгубен. Тази книга цели да опише духовното сияние на ислямското богослужение и да го възплъти в истории от житиетата на пратениците и техните сподвижници, а също така – в житиетата на образцови суфии. В частност многото откъси от поезията на Мевляна Джелиледдин Руми, Юнус Емре и други суфии имат за цел да обвържат страстта на нашата духовна практика с неговата ритуална форма.

Главите за задължителната милостиня – зекят и раздаването на материални блага съдържат голяма красота. Дълбокият анализ, който те дават на икономическата философия, представляваща неразделна част на исляма, демонстрира присъщите му ценности в нашия явен, материален свят. Ислямът се стреми не само към даването на духовно, но също така и материално напътствие. Ето защо е наблегнато на икономическите му предписания за да ни подкрепя в нашата борба срещу материалното желание.

Тази скромна книга е написана в този дух. Но това мое дело не би могло да се осъществи без усърдната помощ на Мухаммед Али Ешмели и другите мои братя, които ми помогнаха. Моля се на Всевишния да я приеме като несекваща милостиня. Ще бъда много щастлив, ако помогна на читателя за приобщаването му към исляма по примера на сподвижниците на Пророка Мухаммед, Аллах да го благослови и с мир да го дари!

Също така бих искал да изразя специални благодарности на Главния мюфтия на мюсюлманите в Република България г-н Мустафа Хаджи за превода на тази книга. Надявам се българският превод да повлияе на ожаднелите души и да спомогне за проникване в духовния свят на исляма. Нека Аллах приеме всички добронамерени усилия и щедро ги възнагради.

Нека Аллах накара хората, докоснали се до тази книга да се възползват от нея като разберат по-дълбоко исляма - и като форма и като дух, и нека Прещедният Аллах ни благослови с капка дар от значението на следното знамение, когато Го срещнем в Отвъдния свят:

“Той се яви пред своя Господ с чисто сърце.” (ес-Саффат, 37/84)

Осман Нури ТОПБАШ

12.02.2000

Истанбул

ИСЛЯМЪТ
И НЕГОВАТА ВЪЗВИШЕНА
СТРУКТУРА

В светлината на Корана и Суннета

Ислямът, който започва и продължава с първия човек и пророк - Адем алейхисселям, във всеки етап на своето съществуване същността му остава непроменена. Промяна се наблюдава само по отношение на обществените принципи, които се менят паралелно с развитието на човешкия живот.

Ето защо, от Хазрети Адем до последния пратеник Мухаммед (салляллаху алейхи веселлем), в институцията наричана религия (дийн), която е продукт на божественото послание, същността е винаги една и тя се нарича “ислям”.

По този въпрос Мухаммед (салляллаху алейхи веселлем) казва:

“Всички пророци са братя по бащина линия. Религията им е една.” (Бухари, Енбия, 48)

Поради това, ислямът както се смята по принцип не е религия, ограничаваща се, само в съдържанието на Свещения Коран. Всички небесни религии, преди да бъдат изопачени, са били ислям. Това се потвърждава от Коран-и Керим:

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

“Наистина, религията при Аллах е ислямът.” (Али Имран, 3/19)

Това още означава, че единствената рецепта за щастие на човечеството и на този, и отвъдния свят е ислямът.

То се обяснява по-ясно в друг аyet от Корана:

وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ
وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

“А който търси друга религия, освен исляма, тя не ще му се приеме и в отвъдния живот, той ще е от губещите.”

(Али Имран, 3/85)

Тогава какво е ислямът, който води началото си от Адем, алейхиселям, съпровождащ човешката история и намерил кулминационната си точка в Коран-и Керим?

Всички определения и обяснения дадени в тази връзка могат да бъдат систематизирани накратко в следните две групи:

1. *Итикад* - вяра, убеждение: Искрена и безкористна вяра в принципите, които намират израз в “*Аменту*”.

2. *Амел-и салих* - праведни дела: След като сме повярвали, да изпълняваме с искреност и покорност ибадетите и да постъпваме така, както Аллах Теаля изисква.

Ислямът, преживяван в лоното на тези два елемента, представява една прекрасна уравновесена верига от начин на мислене, начин на живот и обноски, изградени според божествения ред. Това е пътят, който установява връзка между разума, слуха, зрението, езика и сърцето, и води към Аллах Теаля. Намиращите се в него тайни и мъдрости са *рахмет* (милост), способен да размекне даже камъка и да го превърне в сърце по-меко от рохкава пръст. Сърцата, които са далече от тази милост, се намират в духовна пустота и се превръщат в твърди и студени камъни. И в този случай, спасението е отново в исляма.

Ислямът е началото, което изгражда най-добрата същност на човека и довежда до съвършенство неговото мислене, думи и дела, и го извежда от мрака в светлината. С други думи ислямът е вяра, която извисява унижените. Той е като плодородна почва, върху която, ако попаднат сухи или гнили клони, дори и тор, тя ги превръща в рози, лалета и теменуги, които радват очите и сърцата. Той облагородява всичко и възвръща исинската същност на човека.

Така, че ислямът е вечно благо и е единственият прав път, към *Дженнета* (Рая), където са божествените блага. Един поет така описва тези блага:

Ясната религия е за сърцето райски извор, на живота е водата,
докато отпиваме от нея, с нас живеят небесата и земята.

Тя е хоризонт, Буракът на исляма няма да остави на земята раба
Божи.
Мухаммед-благондеждният ще отнесе във висините вярващите!

Той – корона на света – и за грешниците се помоли даже,
а от нас се иска само от сърце “Амин” да кажем.

Само хората ли се отдават на сиянието на исляма?
Вярват всички: планини, долини, месецът, слънцата!

Красотата ни дарява себе си и рая си,
да можехме, Мехмеди, да издъхнем, докато четете “Я-Син”!..

Ислямската вяра е *хаблюллах*, тоест връзката, изпратена на човека, изпаднал в светския водовъртеж, за да го свърже с Аллах. Подчинилите сърцата си на вярата се освобождават от

оковите на тленността, пътешестват в духовните хоризонти, преживяват *мираддж*⁷ и се включват в кервана на безсмъртни.

Целта на това подчинение намира израз във всеотдайност-та към Аллах, която води до духовно възвисяване.

Аллах Теаля е заповядал на пейгамберите, достигнали до предела в подчинението си пред Него и живели изцяло според исляма:

“Бъдете всеотдайни на Аллах.”

В отговор, те изразили своята всеотдайност и подчинение, казвайки:

“Изцяло се отдадох и се подчиних на Аллах – Господаря на световете.”

Този факт в Корана се обяснява от името на Ибрахим, алей-хисселям:

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمَ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

“Когато неговия Господар му рече: “Отдай се!”, той рече: “Отдадох се на Господаря на световете.” (ел-Бакара, 2/1-31)

Израз на тази всеотдайност (*теслимийет*) е, човек да е винаги с Аллах Теаля, винаги да Го споменава и да Му благодари. Всъщност, целта на всеки ибадет е човек винаги да бъде с Аллах, тоест *марифетуллах* (опознаването на Аллах) и *мухабетуллах* (обичта към Аллах).

Във връзка с това следният пример е много поучителен:

⁷ Мирадж: възнесението на Мухаммед (с.а.с.) приживе - духом и тялом - в небесата и отвъд тях.

Разказва се, че един проповедник обяснявал за положени-
ята в гроба, а между намиращите се там слушатели бил и шейх
Шибли. Към края на проповедта си, проповедникът споменал
въпросите, които Аллах Теаля ще зададе на хората в гроба:

“Хората ще бъдат питани: Как използва знанието си? Къде
изразходи богатствата си? Как прекара живота си? Как правеше
ибадет? Съблюдаваше ли *харама* - забраненото и *хеляла* - раз-
решеното?”, и още много други въпроси.

Навлизайки в такива подробности, проповедникът пропус-
нал най-важното. Тогава шейх Шибли му казал:

“О, проповеднико! Ти забрави най-важния въпрос! Все-
вишният Аллах ще пита: **“О, рабе мой! Аз бях с теб, ти с кого
беше?”**

Когато погледнем внимателно този пример, ще видим, че
ислямът засяга точно това:

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ

“Той е с вас, където и да сте.” (ел-Хадид, 57/4)

Следователно, ислям значи постигане на вечното щастие и
спасение, изразявайки любовта към Аллах Теаля, подчинение
на заповедите му и привързаност към Него. Равновесието на зе-
мята и небесата е свързано с подчинението. Когато хората про-
явят неподчинение, тогава божествената отплата се превръща в
яроост. Разбираме го от айета:

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ
لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

“Разрухата по сушата и в морето се появи заради онова,

което ръцете на хората сториха, за да ги накара Той да вкусят част от онова, което са извършили, и за да се покаят.”

(ер-Рум, 30/41)

Според смисъла на този айет, неподчинението на Аллах Те-аля, тоест отдалечаването от исляма е причина за нарушаване на реда по суша и море. Произтичащите от това бедствия са предупреждение и средство за възвръщане към исляма.

Човек, който притежава прозорливост чрез исляма, наблюдавайки творенията – разбира Твореца; гледайки причините – вижда Създателя; гледайки материята – вижда духа; разбирайки смисъла на преходния свят си спомня за *ахирета* - отвъдното. Любувайки се на великолепната Вселена и особено на извисените небеса – разбира безкрайната сила и мощ на Аллах Теаля, и схваща своята немощ. Той не се отказва от всеотдайността към Аллах Теаля, поема тайнственото си вечно пътешествие и желание да достигне до Него и да се присъедини към онези, които правят седжде. Така се осъществява целта на сътворението и човекът се сдобива с вечните блага, спасението и срещата с Всевишния Аллах. Тогава се проявява казаното в следния айет:

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ
يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ
الرَّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

“И когото Аллах поиска да напъти, разтваря Той гърдите му за исляма, а когото поиска да остави в заблуда, прави гърдите му тесни, свити, сякаш се издига към небето. Така Аллах отрежда скверността за онези, които не вярват.” (ел-Енам, 6/125)

От този аyet се вижда, че тези, които следват пътя на исляма, вкусвайки сладостта на вярата, намират правия път. Съдбата на отдалечилите се от исляма е описана във втората част на аyetа.

Следователно, единственото спасение е, човек да достигне светлината на ислямското щастие. Мухаммед (салляллаху алейхи веселлем) казва:

“Който приеме Аллах Теаля за Господар; исляма за религия; Мухаммед (с.а.с.) за пророк – Дженнета му става ваджиб (задължителен).” (Ебу Давуд, Саят, 36; Тирмизи, Саят, 42)

“Ислям” е производна на “силм” или “селямет”, което означава привързаност, подчинение на Всемогъщия Аллах, запазване на предаността и непорочността, чувство за безопасност, искреност, сърдечност и др. В този смисъл ислямът е равнозначен с имана.

В първата глава на Коран-и Керим “Фатиха-и шерифе”, косвено е обяснен ислямът:

Ислямът е божествената религия, която кара човека да търси помощ и напътствие от Аллах Теаля за достигане до вечните Му блага и вечно щастие чрез намиране на правия път и да бъде спасен от заблудата и гнева Му. В резултат на това, човека бива заставен да каже:

“Хвала на Аллах – Господаря на световите...”

А след това и да изпита тайнствеността на:

“Само на Теб служим и Теб за подкрепа зовем.”

Ето защо, задоволяването на потребността ни от вяра, успокояването на разума, сигурността на собствеността и живота,

запазването на потомството и най-добрата печалба за *ахирета* (задгробния живот) са възможни само чрез исляма. Като се разгледа по-обстойно, той представлява:

Религия на най-правата вяра: Основите на вярата са изградени върху здрави и възвишени фундаменти. Ислямската религия е далеч от изопачени вярвания като ширк (съдружаване, политеизъм), които накърняват неговото достойнство и чест.

Религия, която подхранва духа с ибадети: Ибадетите - богослуженията, които са задължения на хората приемат различни форми и съдържат различни мъдрости; те така облагородяват и тялото, и духа, че човешките души чрез тяхната наслада заживяват райски живот.

Религия на милостта: В каквито заблуди и грехове да се намира човечеството, ислямската религия не изкарва на преден план наказанието и унищожението като въздаяние, а поощрява избавлението и постигането на щастието чрез милостта и опрощението. В *хадис-и кудси*⁸ Всемиловичият Аллах повелява: *“Милостта Ми превъзхожда гнева Ми.”* (Бухари, Тевхид, 15-22; Муслим, Тевбе, 14-16)

Религия на милосърдието: Милосърдието е синоним на милостта, то е и една от важните особености на ислямската религия. В *“бесмеле”*⁹, което е началният израз на Божията Книга (*Китабуллах*), непосредствено след *ляфзатуллах* (собственото име на Аллах), са споменати двете имена на Аллах – *Рахман* и *Рахим*, които изразяват милосърдие; те са споменати също и

8 Хадис-и кудси: хадис на който смисълът принадлежи на Аллах а самият израз на Пророка Мухаммед (с.а.с.). Разликата им с кораничните айети (знамения) е, че и смисълът и изразът (т.е. буквите, думите и изречението) в Корана принадлежат единствено на Аллах Теалю.

9 Бесмеле: съкратена форма на израза Бисмилляхи-р-рахмани-р-рахим (В името на Всемиловичия, Милосърдния Аллах).

във втория айет на *Фатиха*. В началото на друга сура (глава) от Корана, също е споменато качеството *Рахман*, което се превърнало в наименование и на тази сура. Там се казва: **“Аллах, Който е Рахман (Милосърден) научи на Корана.”** (ер-Рахман, 55/1-2) Това показва, че съдържанието на Свещения Коран е милосърдие, предоставено на хората от Милосърдния Аллах. Също така в сура “Исра” явно е показано, че Коран-и Керим едновременно е и лек и милост.

От друга страна, най-доброто качество, дадено на пророците от Аллах Теаля отново е милосърдието. В Свещения Коран се казва:

“И те изпратихме (о, Мухаммед) наистина като милост за световите.” (ел-Енбия, 21/107)

Това качество при Мухаммед (салляллаху алейхи веселлем) се проявява в най-връхната си точка. Когато в гр.Таиф, Пейгамберът бил замерван с камъни и получил кървави рани, при него дошли Джебраил и други *меляикета* (ангели), които му казали: *“О, Мухаммед, ако пожелаеш, можем да погубим този народ.”* В отговор Мухаммед (салляллаху алейхи веселлем) казал: *“Не, това не го искам. Аз съм пратеник на милостта и милосърдието.”* След което отправил *дуа* (молитва) за доброто на тези хора. Това е само един пример за милосърдието на Мухаммед (салляллаху алейхи веселлем). Можем да кажем, че първият плод на исляма е милосърдието. Живеещите по тези канони любимци на Аллах, изразяват своята преданост по следните два начина:

1. *Та’зим ли-емрилях*: Страхопочитание към повелята на Аллах Теаля, тоест почитане и изпълнение на заповедта Му.
2. *Шефкат ли-халкилях*: Милосърдие към творенията на

Аллах, тоест отнасяне с любов и милосърдие към творенията заради Твореца.

Религия на логиката: Сам по себе си ислямът не е плод на разума и логиката, обаче е изпратен от Аллах Теаля, който е създал и на логиката и разума. Затова ислямът осигурява равновесието между тях по най-добрия начин. Това означава, че разумът помага в материалния свят, но целта си достига чрез *тевхид* (единството на Аллах). В Коран-и Керим Всевишният Аллах често пъти приканва хората към размишление като казва: **“Не размисляте ли?”** По този въпрос Мухаммед (салляллаху алейхи веселлем) казва: *“Един час размишляване е по-добър от шестдесет години ибадет.”* Това показва колко е важно умът да бъде използван за постигане на познание и мъдрост, тъй като умът е водач по пътя за достигането до Аллах Теаля.

Религия на обичта и любовта: Според исляма човек не може да осигури само с разума изминаването на целия път, защото, независимо от многобройните му заслуги, понякога се опитва да обяснява неща, до които няма допир или надхвърлящи възможностите му и не довежда човека до целта му, а го оставя да се лута във водовъртежа на съмненията. Ето защо, разумът изпитва нужда от любовта и обичта – трябва да бъде излъснат с техния блясък. По този въпрос Мевляна Джебеляледин Руми¹⁰ казва: *“Щастливият и блаженият човек знае, че горделивостта с разума е качество на Иблис (дявола), а смесването с любов и насочването към Истината - Аллах е качество на Адем. Любовта прилича на кораб. Много рядко нещастията сполетяват онзи, който се е качил в кораба. В повечето случаи той се спасява.”*

10 Мевляна Джебеляледин Руми (1197-1273): известен турски поет, мислител суфи живял и творил в столицата на Селджукската държава Коня.

Философите, които сляпо следват разума без любов, стават зависими от времето и слуги на очите и ушите, превърнали се в идоли. Умът може да опознае Аллах Теаля само чрез любовта. За любовта обаче, умът е само опора.

Любовта изисква самоотверженост. Тя може да коства дори живота. Асхабът, радияллаху анхум¹¹, са достигнали най-високо положение, жертвайки душите и богатствата си по пътя на Аллах Теаля и Пейгамбера (салляллаху алейхи веселлем). Когато Пратеникът на Аллах е искал нещо от тях, сахабетата казвали: *“Майка ми, баща ми и душата ми да бъдат жертва за теб, о, Пратенико на Аллах”* и са живели в духовна светлина, изпълнена с любов и ентузиазъм. В този смисъл, ислямът е религия на сърцето. Тя обогатява душите на хората.

Религия на равновесието: Една от най-важните характеристики на исляма е невероятното равновесие в структурата му. Аллах Теаля е установил хармония както в създадената от Него неповторима Вселена, така и в изпратената от Него религия. Затова, от която и страна на исляма да погледнем, ще се срещнем с един изключителен и внушителен баланс. Този баланс е изразен чрез *“дюнйа”* (земно) и *“ахирет”* (отвъдно); тяло и дух; мъж и жена; богат и беден; малък и голям; млад и стар; народ и управляващ; материя и дух и т.н. Всички тези понятия външно изглеждат напълно различни и противоположни, а всъщност взаимно се допълват и представляват едно цяло. Така е, защото всяко от тях е присъщо на другото, като например *дюнйата* е необходимост за *ахирета* и *ахиретът* е необходимост за *дюнйата*, като едното не би имало смисъл без другото. Същото е положението с тялото и духа – едното не би съществувало без другото. Ислямът съчетава тези противоположности така, че да пораждат благо-

11 Радияллаху анхум: Аллах да е доволен от тях.

дарност, а не оплакване. Той поставя две крила на човека и му отваря пътища за въздигане към небесата.

Религия на науката и мъдростта: Ислямът не е религия на невежите. Напротив, тя е последната религия, която е изпратена, за да премахне невежеството. С нея Аллах Теаля е показал, че знанието е условието човек да живее в страхопочитание към него:

“Боят се от Аллах само знаещите сред Неговите раби.”

(ел-Фатир, 35/28)

По този въпрос Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, е рекъл: *“Превъзходството на учения над онзи, който прави много ибадети (но не е учен), е като моето превъзходство над намиращия се на най-ниско”*. (Ебу Давуд, Илм, 1)

Тези пояснения на айета и хадиса са достатъчни, за да схванем важността на науката.

Ислямът не иска науката да се превърне в неплодородна земя. Той я подхранва с мъдрост и прозрение и я превръща в градина. В противен случай, както медицинските знания, които се прилагат безсъвестно, се превръщат в престъпление, така и науката без мъдрост и прозрение може да нанесе вреди, отколкото полза. Във връзка с това Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, е казал: *“Който се задоволява само с повишаването на своите знания в този свят, без да го съчетае с увеличаването на своята преданост и всеотдайност към Всевишния, той само се отдалечава от Аллах.”* (Кензул-ирфан, 62)

Религия на висшия морал: Най-великото създание на Аллах Теаля е неговият наместник на земята – човекът. Човекът е сътворен от пръст, а след това е дарен и с дух от могъществото на Аллах. Когато Коран-и Керим се обръща към човека, насочва

вниманието към тази негова същност. Това велико създание не бива да бъде изкушавано от плътски желания, а пречиствайки се от отрицателните качества на *нефса* (душата) трябва да изгради един добър нрав и с чисто сърце да отвърне на зова на Всевишния Аллах. В този смисъл единственият начин за запазване на първичното човешко достойнство е достигането до извисените цели на религията и нравствеността. Пример за идеален човек, постигнал връхната точка на добрия характер е Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем. Високата му нравственост е една от причините той да бъде изпратен като Божи пратеник. Това се разбира от хадиса, в който самият той казва: *“Аз съм изпратен, за да усъвършенствам нравствеността.”* (Муватта, ел-Хулк, 7)

Това потвърждава и Аллах в похвалните си слова към пратеника Си:

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ

“Ти наистина имаш велик нрав.” (ел-Калем, 68/4)

Според неговите сподвижници, той, Пейгамберът (салляллаху алейхи веселлем), заслужил похвалата на Аллах Теаля, бил по-срамежлив от млада девойка, скрита под було. Той казва:

“Свенливостта и вярата са свързани. Ако едно от двете неща изчезне, изчезва и другото.” (Суюти, Джамиус-сагир, I/53)

В светлината на тази истина Джеляледдин Руми допълва:

“Попитах ума си: “Какво е иман? Прошепна на ухото на сърцето ми: “Иманът се състои от доброто поведение. Следователно, който няма добро възпитание, е лишен от благодатта на Аллах Теаля.”

Религия на учтивостта, любезността и елегантността:

Според наставленията на пророка на ислямската религия – Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, учтивостта, която на този свят се умаловажава, в съдния ден ще придобие голяма важност. Мухаммед (с.а.с.), който е пратеник на Аллах, е най-добрият пример (*усве-и хасене*) за нас, в проявяването на учтивост и вежливост към околните. Когато Пейгамберът (салляллаху алейхи веселлем) забелязвал някоя грешка у даден човек, посъветвал го любезно и внимателно, да я поправи. При такива случаи не говорел директно на допусналия грешка, а се обръщал към всички хора:

“Какво ми става, защо ми се струва, че някой от вас прави това и това?” Тоест, той не обвинявал допусналия грешка, а по-скоро обвинявал себе си, че е получил грешна представа за случилото се.

Религията на правдата и справедливостта: Справедливостта и правдата са въпроси, на които ислямът набляга най-много. Аллах Теаля повелил, че след ширк (съдружаването на Аллах) като, най-голям грях, не ще бъде опростен и задължението към човек. Пейгамберът, салляллаху алейхи веселлем, когато се разболял от смъртоносна болест, отишъл в джамията и казал на сподвижниците си:

“О, сподвижници мои! Ако по погрешка съм взел нечие богатство – это богатството ми, нека той да дойде и да си го вземе! Ако съм сгрешил и съм ударил някого, да дойде да ме удари!...” (М. Асъм Кьоксал, *Ислям тарихи*, II/38)

Ислямът, поставяйки справедливостта върху здрави основи, достига до такава висша степен в това отношение, че цялото човечество се възхищава. Лафает – един от хората, подготвили основите на Великата френска революция от 1789 г., преди да разпространи прословутата декларация за човешките права,

изследвал всички правни системи и изтъкнал предимството на ислямската правна система със следния възторг:

“О, Мухаммед! Ти достигна най-високото ниво в справедливостта. Такава висота никой друг не е достигнал.”

В ислямската история има много примери за справедливост. Ето един от тях: Някой си купил кон, въпреки че животното било само на две години и било много здраво, след три дни умряло. Стопанинът му се усъмнил в човека, от когото бил купил коня. Той помислил, че е дал на коня бавно действаща отрова, преди да му го продаде. Решил да се обърне към съда, три дни търсил съдията, но не го намерил. След това закарал умрялото животно при ветеринаря. Според ветеринаря, съмненията му се оказали верни. След известно време отишъл в съда и разказал на съдият дошъл тук, та да м ожеш навреме да разбереш истината.” Тогава ищецът казал: “Господин съдия, три дни поред идвах в кабинета да ви търся, но не успях да ви намеря”. “Прав си, когато си идвал, аз не бях тук. Бях в родния си край, защото майка ми почина” – отвърнал съдията. След кратко мълчание, през което премислял положението, съдията се обърнал към секретаря си и му казал: “Въпросът е ясен. Пиши! Съдията е длъжен да плати обезщетение, защото не е бил на мястото си и не си изпълнил задълженията...”

Накратко казано, ислямът е религия, тясно свързана с живота в конкретния и преносния смисъл, както от гледна точка на материалното, така и от духовното. Винаги поддържа правдата, а самият иман е приемане и потвърждаване на правдата.

В миналото вярващите са наричали “мюсюлманин без религия” онези немюсюлмани, които основавайки се на човешката природа, се придържали към ислямските норми, тъй като той се застъпвал за истината. Също така са наричали и “вярващ не-

мюсюлманин” онези мюсюлмани, които не се придържали към ислямските принципи.

Ето защо само ислямът, който се прилага искрено и честно, е широко божествено море, което пречиства човешкия дух и го извисява.

Онези, които са се подвели по плътските страсти и наслади, са изпаднали в положение на най-унизените; те могат да бъдат спасени и върнати в превъзходния си облик единствено чрез ислямското откровение.

Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, е казал:

“Ако даден човек приеме исляма и живее според него, миналите му добри дела биват записани, като за тях ще получи награда, а извършените лоши дела, ще бъдат заличени. Отплатата за извършените от него дела от тук нататък ще бъде такава: За всяко добро дело, той ще получава въздаяние от десет до седемстотин севаба (награди), а за греховете ще получава възмездие, колкото са. Освен ако Аллах Теаля му ги опрости.” (Несаи, Иман, 10)

Още от момента, когато Хазрети Пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, започнал да разпространява исляма са се появили хора, които не са повярвали в него, захвърляйки справедливостта и правдата на една страна предпочели да бъдат жертва на своите страсти и заблуда, и да живеят по този начин. Историята изобилства с подобни примери. Езичниците в Мекка, които са разбрали истината за “Неповторимата светлина”, озарила родния им град, нарекли Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, *ел-Емин* - Довереният и *ес-Садик* - Правдивият, но не са успели да почувстват със сърцата си ислямската светлина.

Съвестта им е приела истината, но високомерието и двуличието я отхвърлили. Така те били победени от собствените си чувства и изложени на заблудата. Въпреки че със съвестта си приели Свещения Коран, те се подвели по светските желания и попаднали в безизходица.

Трябва да кажем, че човешкият ум, който е неспособен да схване изцяло тайната и мъдростта на Вселената, поражда някаква “реформа”, която по никакъв начин не може да бъде сравнена с исляма – плод на великата и всеобхватна воля на Всемогъщия Аллах, чийто наука и мъдрост са неизчерпаеми. Аллах Теаля най-добре знае тънкостите на човешката природа – както явните, така и скритите – и според това е заповядал или забранил на човека някои неща. Това съвършенство не може да се достигне само с ограничената човешка воля и разум. Сътвореният не може да познава по-добре създанията от Създателя – това е една неопровержима истина.

Следователно, ислямът е най-близката религия до човешката природа.

Поради милостта и милосърдието присъщи на всеобхватността Си, Аллах Теаля се обръща с призив към цялото човечество. От друга страна той обхваща и оценява всички деяния, които могат да бъдат извършени от човека, като нито едно човешко дело не остава извън неговия обseg. Той даже определя статута и на делата, които още не са извършени, а са само идея. Например, сънищата нямат някаква фактическа стойност. Въпреки това, те не са извън обсега на исляма и по критериите за оценяване те се определят според значението им. Този пример може да се потвърди и в други области.

Ако системата, която направлява човека, изключи, която и да е от тези тенденции и постави някакви правила, тя е обрече-

на да се срещне с човешкото неподчинение. Такъв е примерът с католицизма, който пренебрегвайки естествената човешка необходимост от женитба и създаване на семейство, забранява на духовенството да встъпва в брак. Това се спазва известно време, но после довежда до скрито неподчинение и различни нарушения.

Обществените системи, които не вземат предвид неизменните особености на човешката природа, също са осъдени на провал. В крайна сметка природата на човека не търпи неща, които са ѝ противни, тя ги помита като порой и от тях не остава нищо.

Поради това, че нормите на исляма са съобразни с човешката природа, в светлината на всеобхватното знание на Всезнаещия Аллах, немислимо е да загуби актуалността си или да изчезне, тъй като по принцип човешката същност не се променя. Например, поради голямата чувствителност на жената, тя не може да бъде свидетел по някои правни въпроси. Ако тази нейна чувствителност не се взема предвид, това ще противоречи на справедливостта.

Забраните на Аллах, засягащи негативните наклонности на човека, които могат да прераснат в престъпление, са наложени по много прецизен начин. Вярно е и обратното, че заповедите, които имат за цел да подкрепят и доразвият положителните склонности на човека, са дефинирани много точно.

Това е така, защото ислямът е реалистична религия. Въпреки заповедите и забраните, които трябва да попречат на постоянните и общите склонности, хората са свободни по отношение на променливите неща, стига да им носят полза или най-малкото да не нанасят вреди. Не съществува категорична забрана или повеля, отнасяща се за нещата, които са с променливо естество

(*маслахат*).

В следващия хадис се обяснява, че повечето наклонности в човешката природа са положителни. Тази мъдрост се посочва и от Мухаммед (салляллаху алейхи веселлем):

“Всяко дете се ражда с ислямска природа.” (Бухари, Дженаиз, 92)

Милостта на Аллах Теаля е по-силна от гнева Му, а от това произтича световното щастие и спокойствие. В джунглата има много зверове, но в нея се крият и много слаби и беззащитни животни. Това също потвърждава казаното по-горе.

Същата истина е валидна и за човека, който е лицето на Вселената. В него има както положителни, така и отрицателни наклонности. Ако не му влияят външни фактори, на преден план излизат склонностите към добри дела. Тоест, везните в съзнанието на детето по принцип клонят към доброто, но могат да бъдат наклонени и в обратна посока, под влиянието на заобикалящата го среда. Ислямът чрез заповедите и забраните се стреми да опази човека от деградиране и да запази първичната му натура, т. е. детинската чистота и непорочност. От самото сътворение на човека, го съпровождат и склонностите му към лошите неща. Това не може да се отрече и за това ислямът не се старее да ги премахне изцяло, а се стреми да ги ограничи и контролира. Например, сексуалните желания, които според Фройд трябва да бъдат неограничавани, ислямът се опитва да ги направлява и поставя принципи – проповядва да се встъпва в брак в името на Аллах Теаля. Задоволяването на половите страсти по този начин осигурява продължаването и запазването на човешкия род.

Ислямът насочва човешките наклонности към висши идеа-

ли и цели постигането на благоприятни резултати. Старае се да премахне страстния стремеж към богатството, внушавайки на човека, че цялото богатство е притежание на Всевишния Аллах и то трябва да бъде използвано по най-разумен начин. Завистта се канализира в добронамерено съревнование. По същия начин е отношението към останалите отрицателни качества.

Както вече споменахме, ислямът направлява ума по най-прекрасния начин, като желае той да остане под контрола на Аллаховото откровение (*вахий*). Това е така, защото ние виждаме колко абсурдни идеи са възникнали в човешката история, породени от необуздания и невдъхновен свише разум.

В това отношение е достатъчно да насочим поглед към философите, които постоянно се опровергават взаимно. Например, в древната елинска етика кражбата, която не можела да бъде разкрита, се приемала за майсторско умение, което се оценявало високо и не се наказвала. А според всички правни закони кражбата се смята за престъпление. Както се вижда, проявите на ума, когато не е възпитан съобразно Божественото откровение, противоречат на основните морални и правни норми, представите си какви абсурдни неща може да очакваме от него по други въпроси.

Такъв ум възпрепятства да се стигне до истината, особено когато съществува противоречие. Така е в случаите, когато казваме “и той е прав”. Това потвърждава известната историческа случка:

В древна Атина един учител по право се договорил с ученика си да го изучи и направи адвокат. Учителят трябвало да получи половината сума в аванс, а втората половина от договореното, когато ученикът му спечели първото си дело. Ученикът обаче, в края на курса на обучение, заявил, че сумата, която му е

дал в началото е достатъчна. Наложило се учителят и ученикът да се явят в съда. Учителят казал на съдиите:

- Аз трябва да получа въпросните пари, независимо дали ще спечеля или ще загубя делото.

Когато съдиите го попитали защо настоява за това, той отговорил:

- Ако аз спечеля делото, решението ви по моя иск трябва да бъде изпълнено. Ако загубя делото, а го спечели моят ученик, според договора ни с него, той трябва да ми изплати втората половина от сумата за обучението, когато той спечели първото си дело. В такъв случай, когато, условието ще бъде изпълнено и аз отново трябва да получа парите си.

В отговор на това, добре обученият ученик отговорил:

- И да спечеля, и да загубя това дело, аз не трябва да плащам тези пари.

Съдиите запитали:

- Защо мислиш така?

А той им отговорил:

- Ако спечеля делото, не трябва да дам исканите от мен пари, въз основа на вашето решение. Ако загубя делото, също не трябва да плащам нищо, тъй като спечелването на дело е условието, за да му изплатя втората половина от парите. Тоест, докато не се изпълни това условие, аз не съм му длъжник.

Ето как разумът, който не е озарен от Откровението, често пъти изпада в безизходно положение. Ислямът учи, че ничие право не ще бъде потъпкано и ничии задължения към другите не ще бъдат опростени. Дори на преден план се изкарва само-

отвержеността, т. е. интересите на другия да се поставят пред личните. Ето какво е казал Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем:

“Не е от нас онзи, който си ляга сит, а съседът му е гладен.”

Ислямът е превърнал човечеството във вярващи братя, които се обичат, споделят всичко помежду си и се подкрепят. Преди исляма, арабите са били прочути с взаимната омраза, вражди, кървави грабежи и войни. Те били безсърдечни бедуини, които са погребвали живи в земята женските си рожби. Между тях имало вечна вражда. Силните премазвали слабите. Правото винаги било на страната на силния. Покойният поет Мехмед Акиф казва:

“Беззъб ли е човек, братята му го изяждаха...”

След появата на исляма, обаче, същите тези хора станали най-примерните и достойните. Докато преди исляма всеки от тях е желаел едва ли не да изпие кръвта на другия, след появата му – благодарение на неговата благодат – те започнали да мислят един за друг, даже и в предсмъртния си час. Така се извисили до небето на себеотрицанието, обичта и щедростта.

От разказаната от Хузейфе, радияллаху анх, случка, след битката при Йермук можем да разберем именно до какво себеотрицание и духовна висота са достигнали мюсюлманите чрез исляма.

“След битката при Йермук тръгнах да обикалям ранените с мях в ръка. Видях братовчед си, потънал в кръв, вперил поглед в меха, който нося. Точно когато му го подадох, се чу гласа на Икриме:

- Вода! Капка вода.

Когато братовчед ми Харис чу този глас, отдръпна ръката си от меха и само с очи ми показва да дам водата на Икриме. Веднага дотърчах до Икриме. Когато му подадох меха, се чу гласа на Ияш.

- Вода! В името на Аллах, вода!

Също като братовчед ми, Икриме отдръпна ръката си от меха и ми посочи да дам водата на Ияш. Бързо отидох при Ияш, но той вече не можеше да пие от вода, защото си беше отишъл от този преходен свят. Той беше затворил очи, отдал се на смъртта в името на Аллах Теаля.

Бях объркан, но си казах: “Поне да дам вода на Икриме” и се забързах към него. Той обаче също беше станал шехид. След това дотичах до братовчед си Харис. За съжаление и той бе напуснал този свят.”

Ето това е саможертвата и високата нравственост, които проповядва ислямът!...

Същите хора в предислямския период били готови да изпият взаимно кръвта си. Обаче ислямът обгърнал сърцата им с такава божествена благодат, че онзи период, през който те живели, се превърнал в епоха на щастието. В Коран-и Керим Аллах Теаля обяснява тази своя благодат:

“... И помнете благодатта на Аллах към вас; когато бяхте врагове, а Той помири сърцата ви и станяхте братя чрез Неговата благодат! И бяхте върху ръба на ров от огън, а Той ви спаси от него. Така Аллах ви разкрива Своите знамения, за да бъдете напътени.” (Али Имран, 3/103)

Този айт в лицето на сподвижниците на Мухаммед (салляллаху алейхи веселлем) важи и за цялото човечество.

Историята на турците преди да приемат исляма също не е изпъстрена с примери на достойнство и чест. Например, в продължение на седемхиляднокилометровия си поход, Атилла оставил след себе си единствено кръв и сълзи. Обаче, след като приел исляма, този народ станал не само най-героичният, но и най-милосърдният. Турците станали причина враговете им да казват:

“Какъв голям деспот си било ти, о, милосърдие! Ти ме на- кара да обичам даже враговете си.”

Петте най-важни основи на исляма

Както вече казахме, ислямът се състои от:

1. Вярa – *итикад*.
2. Добри дела – *амел-и салих*.

Според това през призмата на исляма, задълженията на чо- века, са два вида: Едните се отнасят до вярата (*итикади*), а дру- гите – до делата (*амели*). Като вярата предхожда делата. Затова Пратеникът на Аллах (салляллаху алейхи веселлем) казва:

“Ширкът (*съдружаването с Аллах; политеизъм*) е онова, от което най-много се страхувам за уммета (*общността*) си.” (Ахмед б. Ханбел, Муснед, IV/124, 126)

Хората пред Аллах Теаля се делят на две основни групи – вярващи и невярващи, които се разглеждат като две общнос- ти, два народа. Освен това иманът е едно неделимо цяло. Тоест, няма разлика дали ще бъде накърнена или отречена една част от вярата или цялата вяра, защото това би било опит за прене- брегване величието на Аллах Теаля.

Човечеството, което е напълно безсилно, би извършило долно престъпление, ако се опита да представи истината, посочена от Аллах Теаля за неправда или лъжата за истина. Така че, ако човешките дела не се съпровождат от вярата, те не биха могли да донесат щастие на извършителя си.

В същото време единствената опора и основа на вярата са добрите дела.

От тази гледна точка ислямската религия представлява едно дърво. Вярата в човешкото сърце прилича на дърво, чиито корени са в земята. Изричането на вярата, е стволът на дървото; праведните дела са клоните, листата, цветовете и плодовете му. На първо място от дървото се очакват плодове, а от имана добри дела, които са единственият начин за доближаването и опознаването на Аллах Теаля.

Ислямът не е само вяра, а съвкупност от вяра и дела. Опасно е уповаването само на вярата, ако тя не е придружена от добри дела. Ето защо, четири от петте основи на исляма представляват добри дела, тоест *ибадет* - богослужение. А само едната – *келиме-и шехадет* (израз на свидетелството) изразява вярата, която от друг аспект е и ибадет, тъй като е вид зикир (споменаване на Аллах).

Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казва:

بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَحَجَّ الْبَيْتِ وَصَوْمَ رَمَضَانَ

“Ислямът е изграден върху пет (основи):

1. Свидетелство, че не съществува друг бог освен Аллах и че Мухаммед е Негов раб и пратеник.

2. *Старателно изпълнение на намаза.*
3. *Даване на зекята – задължителната милостиня.*
4. *Извършване на хадж - поклонение в светите места.*
5. *Говеенето през месец рамазан.*”

(Бухари, Иман, 1-2; Невеви, *Риядус-салихин*, 5/254)

Един поет описва тези пет основи като пет слънца:

Онзи, който ни е дал исляма, пет условия е повелил,
за човешката душа е всяко ярко като слънчев диск.

Първото и най-основно е Аллах и пратеника да признаеш
то е изразът благословен, що открива за душата рая...

Следва ежедневната молитва – светлината на познанието
със което се изкачваме
към Най-Любия; себеподдаването – за премахването на
разделящите ни пердета начин.

Следва милостинята – зекят, която тук е извор на халала,
А в мига на Възкресението страшно тя на щастието е чинар...

Следва с искрено сърце към Аллах на хаджилък да бързаш –
тогава Господарят ни човеците в новородени ангели невинни ги
превърща...

Следва постът рамазански – благодат и за душата, и за тялото.
Ако тези прелести сърцето ти желае, то е вече полетяло!..
Мехмеди, а ти на петте слънца със светлината
тъмнината надскочи и вярващ пристъпи към светлината...

Само че, тези пет условия в никакъв случай не представят изцяло исляма, те са само основните стълбове. Ето защо е неправилно да се смята, че ислямът се състои само от тези ибадети. Ислямът е система от вяра, изпратена от Аллах Теаля, за да направлява човешкия живот от люлката до гроба и да пречиства както духовната, така и физическата същност на човека. Тази всеобхватност може да бъде разбрана само с един поглед върху Свещения Коран и хадисите на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем. Мъдростта на посочения хадис е да се определи ориентацията и мащабността на исляма. Така че мюсюлманите прилагат исляма в живота си, като се опират на споменатите в хадиса пет основи. Иначе е невъзможно градивността на исляма да остане здрава, както постройка, чиито основи не са здрави, може да рухне при най-слабия земетръс.

Заедно с петте основни колони на исляма, в него има градивни елементи, които също спомагат за изграждането му. Това е споменато в друг един хадис:

“Ислямът е съставен от осем части: вярата в него е една част, изпълнението на намаза е друга част; даването на зекят – трета; говеенето през месец рамазан – четвърта; посещението на Кябе – пета и последните три – повеляването на одобреното, забрана на порицаното, джихада....”

Повелите и забраните, на които изпълнението им от нормативна гледна точка е задължително (*фарз*) са като неподвижното рамо на пергел, а повелите и забраните, които са *суннет* (желателни), т. е. *нафиле* (допълнителни) са като другото, подвижно рамо на пергела. От тук следва, че задължителните неща се отнасят до всички, а допълнителните позволяват свобода на действие. Тоест, всеки човек трябва да изпълнява допълнителните норми според своите възможности. Човек, който има спо-

собности – като тези на Ебу Бекир¹² (радияллаху анх) – не трябва да се задоволява със слаба вяра и ограничено изпълняване на ибадетите. Докато онзи, без достатъчно възможности и добра подготовка, не може да живее като Ебу Бекир. На първо място трябва да бъдат старателно изпълнени основните задължения (*фарз*), а след това всеки според възможностите си, дадени му от Аллах Теаля, да се захване с повече добри дела – основен фактор за достигане до *таква* (богобоязливост) и *зухд*¹³. Чрез тях човек може да върви по пътя към Аллах Теаля и да схване мъдростта на наместничеството си на земята.

Тъй като в исляма духовното познание е не по-малко важно от физическото, Всевишният Аллах акцентирайки многократно е известил общността за основата на исляма и за важните неща свързани с нея, чрез Своя пратеник. Целта е правилното усвояване същността на имана и исляма, като религиозните обреди бъдат изпълнявани по най-правилния начин. Именно под светлината на тази истина трябва да се тълкува и хадиса, известен като “хадис на Джибрил”, предаден от Омер радияллаху анх, по следния начин:

12 Ебу Бекир (573—634): Роден в Мекка. Един от първите приели исляма и първият от праведните халифи. Бил наречен “Съддик” поради това, че без никакви съмнения повярвал във Възнесението на Мухаммед (с.а.с.) и откровенията, които той носел от отвъдното и станал известен в ислямската литература с този си прякор. Преселил се заедно с Пророка Мухаммед (с.а.с.) от Мекка в Медина. Бил негов верен защитник. Помагал му винаги с всичко което има. Участвал във всички битки които е водил Пратеника на Аллах. Знаел Свещения Коран наизуст. След смъртта на Пророка станал първият халиф на мюсюлманите и бил наречен “Халифету расулиллах” - Халиф на Пратеника на Аллах. Най-големият му принос по време на неговото управление било събирането на Свещения Коран във форма на мусхаф. Бил погребан до гроба на Хз. Мухаммед (с.а.с.) в Медина.

13 Зухд: въздържание от земното, преходното.

“Аз седях до Пейгамбера, когато при нас дойде човек облечен в бели дрехи и с черна коса. По нищо не личеше той да е пътник и никой от нас не го познаваше. Той седна до Пейгамбера, като допря коленете си до неговите. Сложи ръцете си на колене, и попита:

- О, Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, разкажи ми за исляма!

В отговор Пророкът, салляллаху алейхи веселлем, каза:

- *Ислям значи да свидетелстваш, че Аллах е един и че Мухаммед е Негов пророк, да кланяш намаз, да даваш зекят, да говееш оруч през рамазан и да отидеш на хадж, ако имаш възможност.*

След това пришелецът отвърна:

- Правилно отговори.

Ние се изненадахме, защото той питаше, а после сам потвърждаваше отговора. След това отново запита:

- Какво означава иман!

Тогава Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, каза:

- *Да вярваш в Аллах, в Неговите меляикета - ангели, в Неговите книги, в Неговите пророци и в Съдния ден, както и в предопределението на съдбата, тоест, че и доброто, и лошото са все от Аллах Теаля.*

След това пришелецът пак каза:

- Правилно отговори.

След това отново запита:

- Какво е ихсан?

- Да служиш на Аллах Теаля, като че Го виждаш. Защото, ако ти не Го виждаш, то Той те вижда – беше отговорът на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем.

Непознатият пак попита:

- Кажи ми, кога ще настъпи часът на къямета (апокалипсис)?

Тогава Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, каза:

- Запитаният не знае повече от питащия.

Гостенинът:

- Тогава, кажи ми, кои са признаците на къямета!

- “Когато робините ще раждат своите господари, когато видиш, че босоноги, голи, бедни – в преданието на Муслим думата бедни отсъства – овчари се надпреварват в издигането на високи постройки” е отговорът на пророка.

След този разговор човекът си тръгна. Аз останах дълго след него. (Това е според разказа на Муслим. В други сборници с хадиси се казва: “След три нощи се срещнах с Пророка, салляллаху алейхи веселлем.”)

Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, запитва:

- О, Омер, знаеш ли кой беше този, който задаваше въпросите?

- Аллах Теаля и Пратеникът Му, знаят по-добре – отговорих.

- Това беше Джебраил, алейхисселям, дойде, за да ви научи на религията.” (Муслим, Иман, 1)

Накратко ислямът е обяснен в следния аят:

“Сътворих Аз джиновете и хората единствено, за да Ми служат.” (ез-Зарият, 51/56)

Този айет показва, че ислямът е начин и изява на подчинението пред Аллах, той е служене на Аллах Теаля. За да съобщи това на хората Всевишният Аллах заповяда на пратеника Си:

“Кажи (О, Мухаммед): “Повелено ми бе да служа на Аллах, предан Нему във вярата. И ми бе повелено да бъда първият, Нему отдаден.”

Кажи: “Страх ме е, ако се възпротивя на моя Господар, от мъчение във великия Ден.”

Кажи: “На Аллах служа, предан Нему, в моята религия.” (ез-Зумер, 39/11-14)

“И нима (коравосърдечният е като) онзи, чиято гръд Аллах е разтворил за исляма и е получил светлина от своя Господар? Горко на коравосърдечните за напомнянето на Аллах! Тези са в явна заблуда.” (ез-Зумер, 39/22)

Трябва да се знае, че религиозността не означава вяра в каквото попадне, нито пък привързаност към случайни неща. Религията означава вяра, подчинение пред заповедите и волята на Аллах, Който е създал Вселената и направлява живота и смъртта, както и добрите дела, угодни Нему.

Религия не е дадено на всекиго, а само на пророците. Характерно само за Коран-и Керим е свойството да се предпази от човешка намеса и да се съхрани чудото му до къмета. Това е отличителното качество в сравнение с предшестващите го писания.

Ислямската религия е преодоляла всички заблуди, суеверия и неоснователни илюзии, съществували векове наред, като за-

бранява всякакви грешни наставления и тяхното изпълнение. В същото време, утвърждавайки истината и правдата, високата нравственост и щастието, благоденствието и справедливостта, ислямът подготвя човечеството за блаженство и благополучие, довежда го до истината, търсена от разума и съвестта.

Ислямът помага на човек да намери самия себе си и да достигне до мъдростта на айета, в който Всевишният Аллах казва:

“И когато го сътвори и му вдъхна от Своя дух.” (ел-Хиджр, 15/29)

Ислямът извисява човека, за да се наслади на творенията и тяхната изящност. Той осветява сърцето му и разкрива тайната на сътворението, което сближава влюбения и Възлюбения и зарежда вярващите с необходимите им знания, висок нрав, милост, състрадание и великодушие.

Иманът и благородните дела са пътят към щастието в исляма. Ето защо праведните мюсюлмани насочват ума си към Всемогъщия Аллах; сърцата и телата си към добротворство.

Накратко казано, ислямът е божествен еликсир, който превръща света за всеки човек, който го следва, в духовна градина; смъртта, в първа брачна нощ; а живота след смъртта в среща с вечното щастие.

Покойният поет Мехмед Акиф, като наблюдава нашата съвременност и мюсюлманите, чиято привързаност към исляма намалява, призовава към този божествен еликсир:

“Ако искат да не бъдат потъпкани в деня на пороя,
да се върнат мюсюлманите към същността на исляма.”

О, Аллах! Възвеличай ни с исляма и на двата свята. Не

ни лишавай от величието на светлината му! Прибери душите
ни като мюсюлмани и ни присъедини към праведните Твои
раби!... Амин!

КЕЛИМЕ-И ШЕХАДЕТ И ОСНОВИТЕ НА ВЯРАТА:

Същността на исляма

– ключ за небесата и земята

Келиме-и шехадет (засвидетелстването) е първият етап от въстъпването на човека в исляма. То е едно велико слово на вярата, както за съществуването и единството на Аллах, така и за пророчеството на последния пратеник, салляллаху алейхи веселлем. Ето защо келиме-и шехадет е основата на вярата и нейната опора.

Келиме-и шехадет е велик израз, чийто смисъл е залогът за спасението и щастието на цялото човечество.

Този израз е споменат в Коран-и Керим и в хадисите на Пейгамбера (салляллаху алейхи веселлем) като:

Келиме-и таййибе – най-добрият израз

Келиме-и таква – изразът на богобоязливостта

Кавл-и сабит – устойчивият израз

Мекалидус-семавати вел-ард – ключът на небесата и земята

Келиме-и ихляс – изразът на искреността

Урветул-вуска – здравето въже

Даветул-хак – призивът към истината

Семенукул-джееннех – отплатата му е рай

Или този израз е “същност на същността”. Всичко останало в исляма получава стойност чрез него. Затова с келиме-и шехадет вярата се превръща в най-висшия ибадет, тъй като другите ибадети се основават на него. Те се извършват само в определено време. Дори най-висшият от тях – намазът – се изпълнява пет пъти на ден, докато иманът е задължение, което е неопределено във времето. Затова е необходимо сърцето да се пази от опорочение, за да се запази иманът непоклатим и неопетнен завинаги. Вярата е нужна на всеки и не може да се отложи.

Келиме-и шехадет означава изричане с уста и потвърждаване със сърцето следните думи

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

“Ешхеду ен ля иляхе илляллах ве ешхеду енне Мухаммеден абдуху ве расулюх”. (Свидетелствам, че няма друг Бог освен Аллах и, че Мухаммед е Негов раб и пратеник). В по-задълбочен смисъл то обхваща система от истини, които се отнасят до исляма.

Може да се каже, че целият Коран-и Керим обяснява смисъла на келиме-и тевхид – “ля иляхе илляллах Мухаммедун расулюллах”. Защото Свещеният Коран се състои от *тевхид* - единобожие и *дин* - религия. В светлината на изразяване на тази същност, Аллах Теаля в Коран-и Керим повелява:

“Това е (Послание) за хората, и за да бъдат увещавани с него, и за да знаят, че Аллах е Единственият Бог, и за да се поучат разумните хора.” (Ибрахим, 14/52)

Добрите дела, от които Аллах ще бъде доволен и в този и в отвъдния свят са плодове на келиме-и таййибе, тоест на вярата в единобожието. Ибадетите като проявление на вярата са източник на висока нравственост, духовна сладост и красота. В про-

тивовес всяко лошо дело, което предизвиква неодобрението на Аллах Теаля, е плод на неверието, източник на всички несгоди от рода на бедите, смута и покварата.

Аллах Теаля казва:

“Не видя ли ти какъв пример дава Аллах? – Добрата дума е като доброто дърво. Коренът му е як, а клоните му са в небето. То дарява плодове си по всяко време с позволението на своя Господар. Аллах дава примерите на хората, за да се поучат. А лошата дума е като лошото дърво. Изтръгнато е от земята и няма то устойчивост”. (Ибрахим, 14/24-26)

Пратеникът на Аллах, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Даряването на плодове по всяко време, означава, че рабът споменава Аллах денонощно.” (Кандехлеви, Федаил-и А'мал, 462)

Обяснявайки тези айети Ибн Аббас, радияллаху анх, казва:

“От това се подразбира келиме-и шехадет. Корените ѝ са в думите и сърцето на вярващия, а клоните ѝ – в небето. Ето защо делата, на вярващия достигат небесата. Келиме-и хабисе (лоша дума) е онази, която изразява ширк (сдружаване на нещо с Аллах), безверие и безбожие. Чрез нея не се признават никакви дела.”

Ето защо, обяснявайки айета:

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى

“Сполучил е онзи, който се пречиства /от греховете и безверието.” (ел-Аля, 87/14)

Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Споменатото в този айет “пречистване” означава:

*Изричането на **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ** “ля иляхе илляллах Мухаммедун расулюллах” и отричането на всякакви идоли.”* (Кандехлеви, Федаил-и А'мал, 466)

Впрочем, задължението на покорните и сближените раби на Аллах е да пречистват душите и сърцата си в духа на мъдростта, която се съдържа в този хадис. В следния айет се обяснява омразата на Аллах Теаля към идолите, които изпълват сърцата:

“Не виждаш ли онзи, който взима за божество своите страсти.” (ел-Джасне, 45/23)

Едно от задълженията на пророците, за което се споменава в много айети, е пречистване на човешките сърца. То осигурява благородно проникване в дълбините на тевхида и обвързване с него, тъй като същността на имана е като огледало. Когато човек е нехаен към Аллах Теаля, огледалото се замъглява и не позволява да се види красотата на Аллах. Тази божествена красота може да се види само със сърцето, което е ангажирано със зикир и чрез това остава будно. Зикир е противоположност на забравата. Ако същността на имана се покрие с ръжда, само искреността и предаността на сърцето към Аллах Теаля, могат да я очистят.

Пророците и приближените на Аллах призовават хората към келиме-и шехадет, което представлява ключ към земните и небесните съкровища. Има много блазени хора, които изпивайки от стомната на любовта, която е по-ценна от кевсер¹⁴, са изпитали сладостта на истинската вяра и достигнали до Аллах Теаля. В този преходен свят те греят като факли, които осветя-

¹⁴ Кевсер: свещена вода намираща се в рай от която ще изпият най-приближените на Аллах и Неговия Пратеник.

ват пътя на човечеството и го водят из хоризонтите на тевхида. Добър пример за това са думите на Азиз Махмуд Хюдаи¹⁵, един неугасващ светилник за вяращите:

Ти спазвай повеленото от Милосърдния –
ела, при еднобожието ти ела,
та вярата си стара да възвърнеш –
ела, при еднобожието ти ела

Не се заглеждай в нива чужда,
пази душата си да не гори без нужда,
видяното към грях да не подбужда –
ела, при еднобожието ти ела

За всичко земно затвори очи,
каквото и да щеш, от Истинния го търси,
на грижите вратата посочи –
ела, при еднобожието ти ела

Ти за какъв се мислиш –
при преходното само киснеш,
но някой ден ще се събудиш и ще писнеш,
ела, при еднобожието ти ела

Повторението сухо остави,
единобожието от сърце ти прогласи,
и надеждата намерил за да си,
ела, при еднобожието ти ела
Не обожествявай ти изображения,

¹⁵ Азиз Махмуд Хюдаи (1541–1628): известен шериятски учен, поет и суфи, който известно време е бил съдия в гр. Бурса, по-късно отказвайки се от държавната служба се отдал на суфизма и е възпитал десетки авторитетни учени и суфии. Починал в Истанбул.

търси от Смисъла внушения,
до Истинния приближен да си –
ела, при еднобожието ти ела

Не вярвай на лъжовната душа
и не мисли, че себе си познаваш,
внимавай с идолопоклонство да не се опариш –
ела, при еднобожието ти ела

Неистинските страсти отмини,
за мъртвите не си ли спомняш ти?
Поема пътникът, подире му тръгни –
ела, при еднобожието ти ела

В шехадета - свидетелството са залегнали божествените тайни и съкровищата на мъдростта. Затова небесата, земята и всички творения, както меляикетата, т.е. всички божии създания изричат келиме-и тевхид и келиме-и шехадет. Това повелява Аллах Теаля, който изисква от творенията Си потвърждение. Разбираме го от айета:

“Аллах свидетелства, че няма друг Бог, освен Него. И ангелите, и най-издигнатите в знанието свидетелстват същото – Той отстоява справедливостта. Няма друг Бог, освен Него – Всемогъщия, Премъдрия.” (Али Имран, 3/18)

Накратко келиме-и шехадет има следните четири особености:

1. Аргументиране на съществуването на Аллах Теаля – *исбат-и затуллах*.
2. Аргументиране на качествата на Аллах Теаля – *исбат-и съфатуллах*.

3. Аргументиране на делата на Аллах Теаля – *съфат-и еф'алюллах*.

4. Аргументиране на достоверността и правдивостта на всичко, онова което е казал Алаховият Пратеник – *исбат-и съдк-и Расулюллах*.

В този смисъл, келиме-и шехадет е като печат на вярата в шестте основи на имана, които се съдържат в „Аменту“. Ето защо, келиме-и шехадетът, който се изрича след шестте основи на вярата, завършващи с израза „хаккун“ – „несъмнено е истина“ е и резюме на целия иман. Накратко основите на вярата са:

آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ مَلَائِكَتِهِ وَ كُتُبِهِ وَ رُسُلِهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَ
شَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَ الْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقِّ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ

“Повярвах в Аллах, в Неговите меляикета, в Неговите Писания, в Неговите пейгамбери, в Съдния ден, в кадер и каза (предопределението и съдбата), а именно, че и доброто, и лошото са от Аллах Теаля. Всичко това е истина. Свидетелствам, че няма друг Бог освен Аллах. И свидетелствам, че Мухаммед е Негов пратеник.”

Даден човек приемайки и изпълнявайки петте основи на исляма става „мюсюлманин“, а повярвайки в шестте основи на вярата вече става „мюмин“ - *вярващ*.

Ето защо, ако даден човек каже „повярвах“, това не е достатъчно, за да бъде признат за вярващ мюсюлманин. Иманът е накратко да се засвидетелства, че Аллах Теаля е един и Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, е Негов пейгамбер, като

се изрече с думи и се потвърди със сърцето, но след това засвидетелстване се изисква заздравяване, задълбочаване и постоянство в правия път. Тъй че според исляма, иманът трябва да бъде едно съвършено цяло, което води до сигурност и щастие. А това на първо място се дължи на правилна представа относно качествата на Аллах Теаля.

I. ВЯРАТА В АЛЛАХ

Човешкият ум е неспособен да обхване напълно същността на Аллах Теаля, сътворил небесата, земята и цялата Вселена. Ето защо, ако някой се опита да вникне в същността му, той едва ли ще успее да постигне целта си, по-скоро ще стигне до някои грешни тълкувания, които да разколебаят истинската му вяра. Всъщност, Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, е забранил това:

“Мислете за богатата на Аллах (както и за създанията Му, за силата Му и за величието Му!) Не мислете за същността Му, защото никой не е в състояние да Го проумее напълно!”
(Китабул-ербаин, I/90)

Ето защо видните суфии казват:

“Я Раб! (О, Аллах!) Ти си това, което Си (само Ти познаваш Себе Си). Ти си по-пречист от това, което можем да си представим, дори си пречист от нашите благословии и възвеличавания.”

Наистина, не е възможно човек да достигне до знание, което се отнася до същността на Аллах Теаля, защото човешкият разум няма тази сила и способност, поради което не може да схване Божествената Същност. Този път е затворен за нас. Затова пък са отворени пътищата за опознаване на качествата, на

Създателя – чрез създанията Му, на Твореца – чрез творбите Му и на Причинителя – чрез причините Му. Ако разумът разгледа делата на Аллах Теаля с първичната, неопетнената си същност и без предразсъдъци, в никакъв случай не можем да помислим, че той може да отрече Всевишния Аллах. Защото отрицанието се поражда от греховността на сърцето и неправилното мислене.

Ако умът и сърцето съхранят вродената си природа, те не могат да доведат човека до безверие. Такъв човек дори да е роден сред неверници, то вероятността за спасението му от невярата е много голяма. Пример за това е Ибрахим, алейхиселям, който се е родил и израсъл в среда на езичници. Въпреки това, както се посочва в Коран-и Керим, опирайки се на здравия разум и зова на сърцето си, той почувствал битието и единството на Аллах и така достигнал до единобожието - тевхид.

Следователно, немислимо е здравият разум да достигне до пълно неверие. Да се каже “няма, не съществува” не означава нищо, а са нужни силни и убеждаващи доказателства. Онези, които не са си изяснили загадката на живота, на Вселената и задгробния живот, какъв е доводът за тяхното отричане? Това прилича на човек, който от гладуване се е разболял, но твърди, че не е гладен и така се опитва да излезе от положението, но това не е нищо друго, освен доказателство за болестта му. Ако се забодне игла или пирон в тялото на изцяло парализиран човек или дрогиран, той не усеща нищо, дори и да се разреже тялото му, то не чувства ножа. И ако един човек, подобно на гореспоменатия, е болен духовно до такава степен, че не може да проумява великите истини, то за такива хора Аллах Теаля казва:

“Слепи и глухи.”

Аллах Теаля е вложил в природата на всеки човек потребност от вяра и търсене на истината. Ето защо само духовно

слепият и глух може да се отдалечава от вярата. В духа на невярващия също е заложена способността да повярва в Аллах, но поради духовна слепота и глухота тя не може да изплува на повърхността на съзнанието. Също като сънищата, които сънуваме, но не помним...

Поради това всеки според отговорността и възможността си е длъжен да опознае Всевишния Аллах и с това познание да достигне до Него, за да се осъществи това, най-важното е правилното познаване и вникване в Неговите качества и дела.

Ако внимателно се вгледаме, ще видим, че вярата в Аллах съществува във всички религии – божествени и езически. В различните религии обаче съществуват погрешни представи за същността на тази вяра. Поради погрешните си вярвания тези религии не се приемат от исляма. Техните убеждения не съответстват с убеждението на исляма, според което Аллах Теаля е свръхвъображаемо същество, което притежава най-съвършените качества и е пречист от несъвършените качества, тоест Той е абсолютно съвършен. Ето защо ислямът признава само качества на Аллах Теаля, които са обяснени от Самия Него или от Пратеника Му, салляллаху алейхи веселлем, и не приема други или ни най-малка промяна в тях. Тези качества биват два вида:

1. **Съфат-и затиййе** - Качества, които са присъщи само на Аллах.

2. **Съфат-и субутийе** - Качества, които притежава Аллах и създанията Му.

Съфат-и субутийе още се наричат **съфат-ъ селбийе**. Те са:

Вуджуд - Битие: Аллах съществува и за своето съществуване не се нуждае от нищо. Затова се нарича ваджибул-вуджуд - задължително битие. Тоест, несъществуването Му е невъз-

можно. Освен Него всички неща са Негови създания и са мумкинул-вуджуд - възможно битие. Тъй че, те могат да съществуват и могат да не съществуват. В Коран-и Керим е казано:

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ
لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

“Аллах! Няма друг Бог освен Него – Вечноживия, Вездешния! Не Го обзема нито дрямка, нито сън. Негово е оно-ва, което е на небесата и което е на земята.” (ел-Бакара, 2/255)

Редът и хармонията в безкрайната Вселена са една реалност, която човешкият разум не може да осмисли докрай. Този порядък и хармония са изведени до крайност, изчислени с голяма точност и съществуват непрекъснато от създаването на света до днес. Известно е, че ако Земята не бе наклонена на 23,5, нямаше да има различни сезони в годината. Тогава в някои части от земното кълбо щеше да преобладава само лято, а в други – само зима. Или ако разстоянието между Земята и Слънцето беше малко по-голямо, цялата Земя щеше да е скована от ледове; ако това разстояние беше малко по-късо, земята би изгоряла. Тези и някои други закономерности показват с каква точност е устроена Вселената, за да има живот на земята.

Съществуването на такъв съвършен ред, изчислен с максимална точност, много ясно свидетелства за съществуването и единството на Твореца на този ред, както и за величието и силата Му. В Коран-и Керим се казва:

“И въздигна Той небето, и положи възните.” (ер-Рахман, 55/7)

“Който сътвори седем небеса на слоеве. Не ще видиш

**несъразмерност в творението на Всемилостивия. Пак обърни
взор! Нима виждаш пукнатини?**

**После пак обърни взор веднъж и още веднъж. Взорът
ще се върне към теб безсилен и морен.”** (ел-Мулк, 67/3-4)

Когато сутрин един градинар види насажденията си повали или разбъркани, той ще помисли, че е от вятър или някаква природна стихия. Но ако повалянето не е безразборно, а е повалено всяко трето или всяко пето дърво – той не би приел, че е по природно бедствие. Веднага ще се сети, че причината за това поваляне е друго същество, което знае да изчислява и смята. Може да е негов неприятел. Защо тогава човешката психика не приема повалянето на пет-шест дръвчета да стане случайно от природата, а може да приеме, че Вселената – в която съществуват толкова закономерности – може да се прояви от само себе си или благодарение на някаква случайност? Колко нелепо звучи това!

Поетът Неджиб Фазъл¹⁶ се обръща към заблудените:

Накъдето и да се обърна, обграден отвред съм аз,
ала може ли да има обграден без оградач?
Никой ли не пита огледалото в захлас
кой е на това лице изкусен рисувач?

Открехвайки вратите на размисъла и мъдростта, Мевляна
Джеляледдин Руми приканва очите и сърцата за будност:

*“След като виждаш въртенето на воденичното колело,
погледни по-внимателно, за да видиш, че речната вода го при-
движва.”*

16 Неджиб Фазъл Късакюрек (1904—1983): турски мислител и поет, оказал огромно влияние върху мюсюлманската младеж във втората половина на XX в., наричан е султануш-шуара - царят на поетите.

“Видя праха, понесен във въздуха. Прогледай и вятъра, който го е вдигнал във въздуха!”

“Щом си съзрял как увира мисловното гърне, с проникателен поглед виж и огъня, който го кара да ври.”

“По-разумно ли е тези кьошкови, дворци и палати да имат творец или да нямат, о, глупако?!”

“О, синко, тези надписи по стената или изписани в страниците са дело на някой калиграф или са се появили от само себе си! Кое е по-разумно?”

“О, човече, покажи ми нещо на този свят, което се е появило от само себе си? Отскубни едно саморасло растение от пръстта, в която се е вкоренило и виж, от само себе си ли е клъвнало!...”

Колко добре се е изразил поетът:

Ако от само себе си това пространство се е появило,
щеше, майсторе, ей този хан от само себе си да се издигне!..

Комините, които си иззидал върху покрива, ти го подсказват,
къде се е видяло дим от само себе си без огън?

Ако не съществува висша сила, кръговрата да върти,
щеше ли Вселената от само себе си да се върти така безупречно?

Ако дори за миг градината си градинарят изостави,
ще може ли от само себе си просото да се отдели от сламата?

Ако земята ожаднее, облакът указва на окото,
има ли реки, които да текат от само себе си навътре?..

Който днес си казва, че не вижда козните,

утре тази му лъжа от само себе си в змия ще се превърне!

Да би могъл Иблис, и в светлината сипал би катран,
за да извика на душата: Вярвай си, ала от само себе си!..

Далеч от погледа ли е привидната причина за произхода на
болестта?
Кой лекар би решил, че този цирей е излязъл ей така, от само
себе си!..

Езикът рече на Мехмеди: Знай цената на душата,
че без нея аз не бих могъл от само себе си да се въртя!

Всяка добра воля и душа, чиято природа не е изопачена, схваща веригата от причини съществуващи във вселената и вярва, че всички те произтичат от Причинителя на причините (*мусеббibuл-есбаб*). Само че дяволът е заложил капан навсякъде и с измама се стреми да отклони хората от тази вяра. Мевляна Джелаледдин Руми се обръща към човечеството, напомняйки лукавостта на сатаната, за да ги предпази от попадане в този капан:

“Във връзка с вярата не се подлъгвай по обещанията на дявола. Той е крадец, който нощем, щом намери възможност, идва и чука на вратата. Ти излизаеш, запалваш лампата и искаш да видиш кой е. Обаче щом, опитаеш да запалиш лампата, той я изгася. Ти не виждаш истината в тъмнината и си казваши: праханта (лампата) се е овлажняла. Така крадецът угасва праханта, но остава неизвестен за теб, затова ти даже не подозираш за съществуването му.

По този начин дяволът се меси в запалването на искрата на вярата, чрез която ти искаш да разсееш тъмнината на за-

блудата. Ето как той се старае да те отдалечи от истинския Причинител (Аллах), да излъже сърцето ти и да те накара да фалираш в отвъдния живот. Ако продължиш в този дух, очите и сърцето ти ще останат слепи за станалото и за Причинителя.”

В Коран-и Керим Аллах Теаля казва:

“Боят се от Аллах само знаещите сред Неговите раби.”

(ел-Фатир, 35/28)

От този айет се разбира, че истинското осъзнаване на Величието, Славата на Аллах се постига преди всичко чрез науката. Затова нито един от учените, изследващи микро и макрокосмоса, не са безбожници. Сферата, в която работят, неповторимият ред във Вселената и реалностите, за които допринася този ред, им дават възможност да се убедят в съществуването и Величието на Създателя по-добре от всеки друг.

Думите на Айнщайн потвърждават тази истина:

*“Създателят на Вселената не играе на зарове. Нищо, сътворено от Него, не е случайно и безсмислено. Ние сме изумени от подредбата и хармонията в този свят – разбира се, доколкото можем да я схванем... Мога да твърдя, че всеки, който изследва природата, по свой начин уважава религията, защото той по принцип е откривател на величието на Аллах. Затова не мога да си представя истински учен, който няма силна вяра в Бога. Това може да бъде изразено по следния начин: **Невъзможно е да се вярва на безбожна наука. Религията без науката е сляпа, а науката без религия е куца.**”*

Не са малко хората, които задълбочавайки се в позитивните науки са приели исляма, а доста от тях макар и да не са приели исляма са почувствали необходимост да признаят истината. Това е само едно от чудесата на Свещения Коран.

Ето какво казва Всевишния Аллах:

“И дарените със знанието виждат, че онова, което ти бе низпослано от твоя Господар, е истината и води към пътя на Всемогъщия, Всеславния.” (ес-Себе, 34/6)

“Ще им покажем нашите знамения по хоризонтите и в тях самите, до дето им се изясни, че това е истината. Нима не е достатъчно, че твоят Господар е свидетел на всяко нещо?”
(Фуссилет, 41/53)

Всяко око, което наблюдава Вселената и се поучава, ще забележи много проявления залегнали в този айет:

Ако на този свят съществуваша само хора и животни, те щяха да използват целия кислород на земната повърхност и да го превърнат във въглероден двуокис. С течение на времето кислородът ще намалее и те ще се задушат. Обаче Онзи, Който е сътворил света, е създал и растенията, които пък имат свойството да поемат въглеродния двуокис и да го превръщат в кислород. Така е създал хармонията между хора, животни и растения и сътворил условия за живот, който продължава по силата на тази взаимна връзка.

От друга страна Създателят е запълнил три четвърти от земната повърхност с вода. А една трета от Земята е суша, като голяма част е пустиня или скалисти местности, където няма растителност. Останалата много малка част от земята е плодородна. Великият Творец осигурява прехраната на всички живи същества именно от тази малка част на земята, която се трансформира от едно в друго състояние и това продължава безспирно.

Например, да разгледаме даден вид животно. Ако си представим всички животни от този вид, които са се появили на този свят и които ще се появят в бъдеще заедно, земната по-

върхност не би могла да ги побере, а и храната на Земята не би била достатъчна само за тях. Обаче, Аллах Теаля ги обвързал с тайната на времето и ги създава във времето по закона за поколенията. Това е валидно за всички животни. Ето защо светът – чрез тайните на времето и мястото – е станал арена, където се сблъскват с трилиони повече същества, отколкото могат да видят в него. С други думи съществуването на живите същества на Земята балансирано е ограничено. Например, чинарът всяка година ражда милиони семена, които биват разнасяни от вятъра и се посяват на големи разстояния. Ако всички семена на един чинар бяха намерили почва за развитие и покълнеха в период от няколко години, цялата плодородна земя щеше да бъде заета единствено от тях. Тогава, светът би се оказал тесен дори само за един вид растение. Същото важи и за останалите растения. Това потвърждава величието на хармонията във Вселената. За това нейната мъдрост не може да бъде схваната отведнъж.

Аллах Теаля е дал такива способности на живите същества, че всички те се хранят с една и съща храна, в резултат дават различен продукт, като взаимно се допълват и създават условия на живота да съществува. Например, ако кравата или овцата ядат от листата на черница, те ще дадат мляко, вълна или месо, но ако същите листа ги изяде копринената буба, тя ще даде коприна, а ако ги изяде мусковата сърна - благовонно масло.

Пчелата е способна да превърне прашеца на цветята в мед, но това е непосилно за човека, който е най-съвършеното същество във Вселената. Цветята като изсмукват соковете на земята създават свои багри, мирис и листа по начин, който не би постигнал и най-добрият химик. Тревопасните животни ни осигуряват мляко и месо, докато не може да се постигне от тонове трева дори и един грам месо или мляко в нито една химическа лаборатория.

Днес, когато науката тепърва открива тези неща, разбираме с каква велика сила се срещаме. Местата, където възникват звездите, се наричат бели дупки, а местата, където изчезват, се наричат черни дупки. От белите дупки се появяват малки тела, които моментално нарастват и увеличават обема си с трилиони пъти и така образуват огромни звездни маси. И има много големи звезди, които са многократно по-големи от земята. Те след като изпълнят функцията си, влизат в черните дупки и изчезват. Така и Слънцето, което огрява нашето небе, един ден ще преживее истината, която е казана в Коран-и Керим:

“Когато Слънцето бъде обвито (в мрак).” (ет-Теквир, 81/1)

В този ден животът му ще свърши. Разбира се, в този ден ще настъпи Къямета. След това!... Не ни остава друго, освен да правим *седжде* (полагане на чело на земята) на Аллах Теаля.

Посветените очи виждат, че пред великолепието на Аллах светът е само една от милиардите, трилионите пращинки, пръснати из Космоса. И всичко, планините, полята, океаните, хората се побират в тази пращинка. Погледнат по този начин, човекът, абстрахиран от своето служение към Аллах, е нищо!...

Горепосочените примери, които са само капка в морето, доказват необходимостта от съществуването на Аллах Теаля, който е *Хаким* - Премъдър; *Кадир* - Способен за всичко; *Кайюм* - Вездесъщ; *Раззак* - Даващ препитанието. Обаче, за да се види това, човек трябва да бъде зрящ, а не само наблюдаващ, тоест очите на сърцето му трябва да бъдат отворени. В Коран-и Керим е повелено:

“Не ходеха ли по земята със сърцата си да проумеят или с ушите си да чуят? Не очите са слепи, а сърцата в гърдите са слепи!” (ел-Хадж, 22/46)

Това много добре е изразено от Ерзурумлу Ибрахим Хаккь¹⁷:

Който може, той ще види!
На какво ли кьорав ще завиди?

Юнус Емре¹⁸ казва:

Прав е пътят, който стига,
и око е, ако Истинния вижда...

Всевиждащ е Той, Истинният,
но око е нужно – че е тъй, да види...

За зрящите очи небесните и земни свидетелства за съществуването на Аллах Теаля са толкова ясни, че не е нужно обяснение. *Ехлюллах* - приближените на Аллах носят тези истини в сърцата си и живеят отrekli се от метафоричните и преходните неща, защото са достигнали до истината и божествените тайни. Тези, които изпълнят израза: *“Умрете преди да сте умрели”*, като се спасят от плътските увлечения, ще се съживят в предверието на истината. Те се избавят от формалността и живеят с духовността на Расулюллах салляллаху алейхи веселлем. В тях няма и частица съмнение към истината. Следващият пример е доказателство за казаното дотук:

Един от известните суфии Джунейд Багдади¹⁹, докато стоел на едно място, видял объркани хора да тичат нанякъде и ги попитал:

17 Ибрахим Хаккь Ерзурумлу (1703—1780): турски шериатски учен, суфи и поет, известен най-вече с произведенията си, написани на достъпен за народа език.

18 Юнус Емре (1240—1320): световно известен турски поет, известен със своята лаконична и мистична поезия. 1991 г. е обявена от ЮНЕСКО за “Година на Юнус Емре”.

19 Джунейд Багдади (? — 909): арабски шериатски учен и известен суфи.

- Накъде сте се забързали?

- Еди-къде си е дошъл учен човек! Той доказвал с хиляда и едно доказателства съществуването на Аллах Теаля! Отиваме да чуем неговата истина. Ако искаш, ела и ти! – отговорили му хората.

Джунейд се усмихнал и казал:

- За зрящите очи, за чуващите уши и за чувстващите сърца във Вселената има толкова много факти и истини, които доказват съществуването на Аллах! Аллах е създал достатъчно много неща, чрез които говори за Себе си! О, хора, след всичко това, ако има някой, който се съмнява, нека върви! Ние не таим ни най-малко съмнение в сърцата си!

Всъщност, този въпрос се разяснява от просветените по следния начин:

“Аллах Теаля никога не е отсъстващ. Само че според човешките възможности и поради “силата на неговата проява изглежда невидим”.

Тоест, ако в една стая свети една лампа от пет хиляди волта, поради силния блясък на светлината човекът нищо не може да види. По същия начин проявата на Аллах Теаля е толкова силно, че превишава нормалните човешки възможности, които не позволяват на човека да Го. Той е невидим за техните очи. Затова Аллах Теаля е казал на Муса алейхиселям:

لَنْ تَرَانِي

“Не ще Ме видиш.” (ел-Араф, 7/143)

Къдем - Изначалност: Всяко нещо, което е зависимо от причинно-следствените връзки има някакво начало. Началото и първопричината за него са логическа необходимост. Трябва да има такава първопричина, която да не се нуждае от създаване и самата тя да може да създава. Тази причина е Аллах, първопричината, която хората наричат Аллах. Ето защо, Неговото Величествено съществуване няма начало. Той е началото на всичко; Той е изначален.

В Коран-и Керим се казва:

“Той е Изначалният и Безкрайният, и Явният, и Скрытийт.” (ел-Хадид, 57/3)

Расулюллах салляллаху алейхи веселлем е казал:

“В началото бе Аллах, нищо не Го предхождаше.” (Бухари)

Мухаммед салляллаху алейхи веселлем се молел на Аллах и препоръчвал на уммета си да се молят по следния начин:

“О, Аллах, Ти си Първият, преди Тебе нямаше нищо.” (Муслим, 61)

Бекā. Битието Му е безкрайно и вечно. В Коран-и Керим се казва:

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

“Няма друг бог, освен Него! Всичко погива, освен Него. Негово е отсъждането и при Него ще бъдете върнати.” (ел-Касас, 28/88)

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

“Всичко тук погива. Но пребъдва Ликът на твоя Господар, Владетелят на величието и почитта.” (ер-Рахман, 55/26-27)

Качеството “бекā” няма проявление на този свят. Затова по принцип всяко нещо е временно. Така е, защото Всевишният Аллах е отредил това качество само за Себе си, а за творенията си е предоставил преходното и тленното.

На надгробните камъни е написано **“Хувел-Бāки”** - само Той е вечен. Този текст изразява точно тази истина. Великият Юнус Емре изтъква, че всичко, освен Аллах е временно и преходно като казва:

Покажи ми здание,
което да не се е разрушило...
Печели пари така, че
всичко подир теб да е изтекло...

Ето защо *ехлюлах* - приятелите на Аллах са се освободили от привързаността и обичта към преходния свят, за тях най-голямо благополучие е достигането до степените *фенā филлях* - изчезване в Аллах и *бекā биллях* (пребъждане, овековечаване в Аллах).

Тези духовно просветени хора не са се залъгвали по съблазните на преходния свят и неговите изкушения. Те са разбрали тайната на фразата *“умрете преди да сте умрели”* и се насочили към светлината на безкрайността. Всъщност:

“Ако умира, умира тялото, а не духът.” – това е техният девиз. Така те се спасяват от плътската страст и продължават по пътя на духовното. Докато стигнат до Аллах Теаля и казват:

Аз открих душата на душите,
тукашната ми душа – да се разграби.”

Вахданиййет - Единство: Хармоничното движение на живота и съвършеният порядък във Вселената, както тайните и мъдростите, които я съпровождат от самото ѝ сътворение, са достатъчно доказателство за съществуването и единството на Силата – нейно дело са самите те. Ако тази Сила не бе една, а съвкупност от няколко различни – неповторимата хармония и съвършеният порядък щяха да се объркат. В резултат би се получила анархия и животът щеше да е невъзможен. В айета се заповядва:

“И отреди Аллах: “Не приемайте две божества! Аллах е един. От Мен се бойте, само от Мен.” (ен-Нахл, 16/51)

“Кажи (о, Мухаммед): “Ако имаше заедно с Него други богове, както казват, тогава те щяха да търсят път към Владетеля на Трона.” (ел-Исра, 17/42)

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ
رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ

“Небесата и земята щяха да се разрушат, ако на тях имаше други богове освен Аллах. Пречист е Аллах, Господът на Трона, от онова, което Му приписват.” (ел-Енбия, 21/22)

“...И няма друг бог заедно с Него. Иначе всеки бог щеше да отнесе онова, което е сътворил, и едни от тях щяха да надделеят над други. Пречист е Аллах над онова, което описват.” (ел-Му’минун, 23/91)

Ако се прегледа внимателно Коран-и Керим, ще се види, че най-важното, на което Аллах Теаля държи е вярата в Него. Най-същественото на тази вяра е *вахданиййет*. От ислямска гледна точка съдружаването на нещо с Аллах Теаля е най-важното

основание за наказание от Него. Свещеният Коран предупреждава и наставлява хората за да ги предпази от заблуждение:

“...За онзи, който съдружава с Аллах, възбрани му Аллах Рая и неговото място е Огънят. Угнетителите нямат закрилници.” (ел-Маиде, 5/72)

“(О, Мухаммед) и вече се разкри на теб и на онези преди теб: “Ако съружиш с Аллах, твоето дело пропада и ще бъдеш от губещите”. (ез-Зумер, 39/65)

“Аллах не прощава да се съдружава с Него, но освен това прощава, на когото пожелае. А който съдружава с Аллах, той измисля огромен грях.” (ен-Ниса, 4/48)

Има и други религии, които твърдят, че приемат единството на Бога. Например, юдеизма и деизма – вярата на масоните. Разликата обаче е в това, че те приписват на Аллах Теаля качества, които Го оприличават с нещо и споделят антропоморфични идеи. Ето защо, те не са истински монотеисти, т.е. не се придържат към единобожието.

Свещените религии са били еднакви в самото си начало, т.е., проповядвали единобожие. В последствие обаче, те били изопачени – изключение прави ислямът – и загубили първоначалната си същност. Най-очевидно това е при християнството. В началото тази религия е проповядвала вяра в Единствения Аллах, обаче в края на V век от новата ера вярата в единството на Всевишния била заменена с вяра в триединството – трите същности на Бога, т. нар. троица. Днес просветеният човек не приема тази вяра, която противоречи на здравия разум. Ето защо папството – ръководството на католическата църква – чрез научни изследвания прави опити за завръщане към единобожието.

Аллах е “**ехад**”. Това означава “един”, като няма никаква

вероятност за втори - единствен. Поетът обяснява това единство така:

“По-единствен от единствения, Единствен от само Себе Си:
Само Той съществува!...”

Вярата в единството на Аллаховата Същност, т.е. че Той е Един и Единствен, трябва да е далеч от всякаква вероятност, че може да съществува друг Бог. Ислямът изисква и повелява това. Това е първата крачка в исляма. На тези, които направят тази първа крачка, Аллах отваря вратите на изобилието, щастието и благоденствието. Като пример може да се даде Билиал Хабеш, радияллаху анх, изтърпял много страдания, за да запази вярата си в Единствения Аллах. Когато езичниците му казали:

- Върни се към езичеството!

Отговорът му бил:

- *Ехад, ехад, ехад* (Аллах е Единствен, Аллах е Единствен, Аллах е Единствен)...

Наградата в този свят за тази му стъпка била да бъде удостоен като *мuezзин*²⁰ на Мухаммед, салляллаху алейхи веселем.

И най-малкото съмнение в единството на Аллах Теаля не може да бъде изкупено дори с безбройни праведни дела. Така както безбройните плътски наслади, които осигуряват материалното спокойствие, не могат да изкупят накръняването на човешкото достойнство. Погледнато от този ъгъл, безверието означава отхвърляне на Аллах Теаля, а това означава накръняване на божественото Му величие. Тоест, отричането Му е престъпление спрямо божествената Му същност. Причината за

²⁰ Мuezзин: човек, който приканва мюсюлманите към намаза.

непрощаването на този грях се крие в духовната му тежест. Ето защо Аллах Теаля изисква от хората на първо място вярата и след това – праведните дела.

По време на битката при Ухуд, в най-трудния момент, един храбър воин на име Амр ибн Сабит дошъл при Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, за да изрази своята вяра в исляма. Като видял военната обстановка Амр ибн Сабит казал:

- О, Пратенико на Аллах! Първо да повярвам или първо да воювам?

Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, отговорил:

- Първо повярвай, след това ще воюваш!

Същият човек, след като приел вярата, се присъединил към битката. След войната Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, го видял между шехидите и казал:

“Този човек работи малко, ала спечели много.” (Рамазаноглу Махмут Сами, *Ухуд газвеси*, 35)

Вахданийет означава окачествяване на Аллах като Единствен, т.е. избавяне на човека от многобожието. Висшият ранг на човека – “най-превъзходният”, с който е окачествен, е даден от вярата. Удостояването с това божествено дарение е изразено от Юнус Емре със следните думи:

За нас дворецът на единството ти е
окоето – правилното благовестие,
идеята за двойственост я отмени
и себелюбието, рабе Божи, прогони!..

Поради това, че вахданийет е качество на Великия Аллах, използването на това качество в *дуа* - молитва за търсене на покровителство от Него ще има голямо въздействие за приема-

нето на дуата. Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, казал на сподвижниците си, когато се молят, преди всичко да споменат единството, а след това и другите качества на Аллах, за да намерят покровителство чрез тях. Така дуата им ще бъде чута.

Убаде ибн ес-Самит, радияллаху анх, разказва:

“Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, каза:

“Който се събуди през нощта, нека да каже: Няма друг бог, освен Аллах. Той е един, няма съдружник. Владението е Негово и възхвалата е за Него. Той може всичко. Слава на Аллах. Аллах е Съвършен, Аллах е Велик. Силата и способността за всяко дело и богослужение са от Аллах.”

След това Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, добавя:

“О, Аллах! Опрости ме.” Ако човек каже това, когато прави дуа, дуата му се приема. Ако каже това, когато взема абдест²¹ и отслужва намаз, намазът му се приема.” (Бухари, Техеджуд, 21)

В друг хадис се казва:

“Който се нуждае от помощта на Аллах или иска друг човек да му помогне, да вземе абдест, като го извърши старателно. След това да отслужи два рекята²² намаз. Тогава да изкаже благодарност и възхвала на Аллах Теаля. Да благослови Пратеника на Аллах, салляллаху алейхи веселлем, казвайки: “Аллахумме салли аля Мухаммедин ве аля али Мухаммед.” След това да направи следната дуа:

“Няма друг бог, освен Щедрият и Благосклонен Аллах.

21 Абдест: ритуално измиване на определени органи от човешкото тяло.

22 Рекят, означава част от намаза, която обхваща къям (правостоеене), къраат (четене на Коран), рукю (поклон), седжде (поклон с полагане на чело по земята) и кааде (седене).

Господарят на Трона е пречист от недостатъци. Възхвалата е само за Аллах. Я рабби (о, Аллах)! Направи делата ми да заслужат Твоята милост, а прегрешенията ми да предизвикат опрощението Ти. Моля Те да ме пазиш от всички видове грях, да ме подкрепиш за всички добрини и ме спасиш от греховете. Господарю! Не оставяй нито един неопростен грях или неразрешен проблем! Отреди ми дела, от които да Си доволен, о, Милостиви Аллах, Господарю, Ти, който най-много ме съжаляваш.” (Тирмизи, Витр, 17)

Мухалефетун лил-хавадис - Неприличане на творенията: Няма сравним, нито приличащ на Него, тоест Той не прилича на нито едно от създанията Си. Следователно Той е пречист от всякакви антропоморфични, тварски качества.

Днес, вярата на изопачените религии е свързана точно с тази особеност. Отклонявайки се от истинската вяра в Аллах Теаля, а именно, че Той е необхвaten за човешкото въображение и е пречист от всякакви недостатъци и не прилича с нищо на творенията Си, те са изопачили светите книги, като приписали на Аллах въображаеми качества, които Той не притежава. Дори някои от тези качества изразяват човешката немощ, като забравяне, умора, съжаление, изпускане от очи, неразличаване и други. Например, според тях Аллах е дал заповед за потопа, сполетяла народа на Нух (Ной). Но в определен момент е забравил това. След време видял, че светът е потънал във вода! Тогава си спомнил своята заповед и след като всички животни влезли в ковчега, сам той затворил вратата след тях. Също според техните книги Якуб (Яков), алейхисселям, се борил с Аллах Теаля и Го победил.

Освен тези нелогични и неразумни измислици, евреите

стигнали много по-далеч, като казвали, че Узейр е син на Аллах Теаля, а християните твърдят, че Иса е Негов син. В отговор на техните фантазии, които превърнали във верско убеждение, Аллах Теаля казва:

“И не оцениха те Аллах с истинското Му величие. Земята – цялата – ще бъде в Неговата Длан в Деня на съживяването, а небесата ще са сгънати в Десницата Му. Пречист е Той, превисоко е над онова, с което Го съдружават.” (ез-Зумер, 39/67)

“... Няма подобен Нему. Той е Всечуваният, Всезрящият.” (еш-Шура, 42/11)

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

“Кажи, (О, Мухаммед): Той е Аллах Единствения. Аллах е Целта (на всички възжеления)! Нито е раждал, нито е роден, и няма равен Нему.” (ел-Ихляс, 112/1-4)

Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, чул някой да казва:

“О, Аллах, искам само от Теб. Ти, който не си роден и не си раждал, нищо не прилича на Теб, нямаш Ти равен, всички се нуждаем от Теб, а Ти нямаш нужда от нищо! Опрости греховете ми. Ти Си Милостив, Опрощаващ.”

Тогава Пророкът, салляллаху алейхи веселлем, казал:

“Той е опростен, той е опростен, той е опростен.” (Ебу Давуд, Салят, 179)

Големият поет Юнус Емре, узнавайки тази вест казал:

Истинний, Всевишний,
няма друг, а само Ти, Всевишний!
Греховете опрости ни,
милостив си Ти, Всевишний!..

Къям би-нефсихи - Самодостатъчен: Аллах Теаля съществува от Само Себе си. Той е Кайюм. Кайюм е името на Аллах Теаля, което значи безначално и безкрайно съществуващ от Само Себе си. За вечното Си съществуване не се нуждае от нищо, но всичко останало се нуждае от Него, за да съществува. В Коран-и Керим се казва:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

“О, хора, вие се нуждаете от Аллах, а Аллах е Пребогатиет, Преславният.” (ел-Фатир, 35/15)

“Без съмнение Аллах не изпитва нужда от световете.”
(ел-Анкебут, 29/6)

Тези божествени изявления имат и друг смисъл, че за съществуването си Аллах не се нуждае от никаква първопричина. Ето защо накратко е казано: “Аллах съществува от Само Себе си.”

Ако човек не вярва в Аллах Теаля, както го изисква смисълът на това Божествено качество и не разбере изцяло мъдростта Му, вярата в Аллах е непълна и неприемлива. Защото това означава преписване на Аллах Теаля качества, присъщи на създанията Му.

Всевишният Аллах е пречист от всички качества, характерни за създанията Му. Само, че хората, чиито сърца познават ис-

тинската вяра, не престават да повтарят името “Каййум”. Под благотворното му влияние са прекъснали връзката си с всичко останало и живеят постоянно с Аллах Теаля. Тоест, възползването от това свято име е възможно според степента на неизпитване на нужда от друг, освен от Него.

Някой от сподвижниците на Мухаммед (салляллаху алейхи веселлем), правейки дуа, казал:

“О, Аллах! Благодаря Ти, Ти даваш всичките блага, няма друг Бог освен Теб, Ти Си щедрият и могъщият Господар - Създателят на небесата и на земята... Ти Си Хайй (Вечножив) и Кайюм (Вездесъщ). О, Господарю, искам от Теб, осланяйки се на Твоите велики имена.”

Като чул това Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казал на тези, които били около него:

“Знаете ли, този човек чрез какво прави дуа?”

“Аллах и пратеникът Му знаят по-добре!” – отвърнали сподвижниците му.

В отговор Пророкът, салляллаху алейхи веселлем, казал:

“Заклевам се в Аллах, в Чийто ръце се намира съдбата ми, че този човек направи дуа с Исм-и Азам - Най-великото име на Аллах. А когато се прави дуа с Исм-и Азам, Аллах я приема и ако се иска нещо чрез него, Аллах го дава.” (Тирмизи, Даават, 63)

Съфат-и Субутиййе – качества, присъщи както на Аллах, така и на творенията Му.

Хаят. Аллах е жив и животът му е от Самия Него. Тоест Той съществува от Само Себе Си. В най-прекрасните Му имена

това се изразява като *Хайй* - Вечножив. Той е жив и животът Му е безкраен и абсолютен.

Животът на всички останали същества произлиза от това Негово качество, от Неговия живот и е относителен. Животът на творенията Му произтича от съчетанието на тялото и духа и е временен и физически. Не е истински живот. Затова след определено време този живот бива отнет от всяко създание. Качеството на Аллах *Хайй* - Вечножив е съвършено качество, което е неразделимо от Неговата Същност. Тъй като съвършенството на битието Му е пряко свързано с Неговата безкрайност и притежаване на абсолютен живот. Накратко може да се каже, че животът на Аллах Теаля е присъщ само на Него, това не е животът, който свършва със смърт. Това е описано в Коран-и Керим по следния начин:

الْحَيُّ الَّذِي لَا يَمُوتُ

“Вечноживият, Който не умира.” (ел-Фуркан, 25/58)

Ебу Муса ел-Ешари, радияллаху анх, разказва:

“Пратеникът на Аллах, салляллаху алейхи веселлем, се изправи и каза следните пет изречения:

“Аллах Теаля (Вечноживият) не спи, впрочем сънят не Му подобава. Той дава или отнема благата. До Него достигат делата, извършени през нощта, преди да се извършат онези през деня. По същия начин извършените дела през деня достигат при Него, преди да бъдат извършени други през нощта. Неговата божествена завеса е светлината. Ако тази завеса изчезне, светостта на Лика Му би изпепелила всичко, до което стига погледът.” (Муслим, Иман, 293)

В друг един хадис се казва:

“Ще бъде помилван онзи, който преди да си легне в леглото, каже: Искam опрощение от Аллах, Който е Хайй и Кайюм и няма друг бог освен Него.” (Ахмед ибн Ханбел, Муснед, III/10)

В Коран-и Керим Аллах Теаля повелява:

هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

“Той е Вечноживият. Няма друг Бог, освен Него, затова Него зовете, предани Нему в религията! Слава на Аллах, Господаря на световете.” (ел-Гафир, 40/65)

Когато нещо натъжавало Пророка, салляллаху алейхи веселлем, той отправял следната молитва:

“О, Аллах, Който Си Вечножив и Вездесъщ, моля чрез Твоята милост помощта Ти.” (Тирмизи, Даават, 91)

Али ибн Еби Талиб²³, радияллаху анх, разказва:

“Когато започна битката при Бедир, участвах в нея, а след това дойдох при Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем. Пожелал да видя какво прави в този момент. Намерих го да се моли в положение на седжде:

“О, Аллах, Който Си Жив и Вездесъщ (Хайй и Каййум)! Търся покровителство при теб чрез милостта Ти и искам мощ от Теб”.

23 Али б. Еби Талиб (600—661): Роден в Мекка. Зет на Мухаммед (с.а.с.) и четвърти от праведните халифи. Още от малък повярвал в пророчеството на Пратеника. Оженил се за дъщерята на Пророка — Фатима (р.а.) от която са се родили Хз. Хасан, Хз. Хюсеин, Зейнеб и Умму Гюлсум. Бил е знаменосец на мюсюлманите. Заел административни длъжности по време на управлението на Ебу Бекир и Омер (радияллаху анхума). Поради дълбокото си познание върху Корана и Хадисите управляващите често се допитвали до него особено в сферата на ислямското право.

Върнах се на фронта, където се сражавах известно време и отново се върнах при него. Отново го видях поклонен в седжде и пак повтаряше:

“О, Аллах, Който Си Хайй и Кайюм! Търся покровителство при Теб чрез милостта Ти и искам помощ от Теб.”

Тогава отново се върнах на бойното поле и се сражавах. След известно време пак отидох при него. Той продължаваше да е на поклон в седжде и изричаше същата дуа. Това продължи, докато Аллах ни даде победата.”

В Коран-и Керим Аллах Теаля казва:

“И знайте, че Аллах съживява земята след нейната смърт! Разясняваме ви знаменията, за да проумеете!” (ел-Хадид, 57/17)

Разяснявайки този айет Ибн Аббас, радияллаху анх, казва:

“Съживяването на земята чрез дъжда е пример, който всеки може да види и е поучително. От този айет разбираме и следното: Аллах Теаля смекчава закоравелите и загубели сърца. Дава им спокойствие по отношение на тевхида (единобожието) и ги насочва към техния Господар. Той съживява мъртвите сърца чрез наука и мъдрост.”

Илим. Аллах е Знаещ и Неговото знание обхваща всичко. Нищо не остава извън Неговото знание. Той знае с най-голяма подробност всичко, което е станало и което ще бъде. За Него не съществува скрито и тайна. Всичко Му е ясно и известно. Знанието, дадено на хората е само една троха от това Негово качество. В един айет се казва:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ

“Нищо не е скрито от Аллах, нито на земята, нито на небето.” (Али Имран, 3/5)

“Кажете (О, Мухаммед): И да скривате онова, което е в сърцата ви, и да го показвате, Аллах го знае. Знае Той какво е на небесата и какво е на земята. Аллах за всяко нещо има сила.” (Али Имран, 3/29)

“Той е Богът и на небесата, и на земята. Знае Той какво скривате и какво изявявате, и знае какво придобивате.” (ел-Енам, 6/3)

“Той знае какво е било преди тях и какво ще бъде след тях. От Неговото знание обхващат само онова, което Той пожелае.” (ел-Бакара, 2/255)

Ето защо, във връзка с много тайни и мъдрости се казва: *“Аллаху е`алем”*, тоест “Аллах най-добре знае”.

Знанието на човека не може да се сравни дори и с върха на иглата пред величествената и необхватна Вселена. В айети кериме се казва:

“...и ви е дадено само малко от знанието.” (Исра, 17/85)

Вратите към много въпроси, които са извън човешките възможности, са отворени за познанието, но не са малко и онези, пред които има непроницаема стена, през която не може да проникне земното знание. Мъдростта е в това, че човек разбира своята безпомощност и му е потребна помощта на Аллах, за да се отдаде на познанието Му.

В Коран-и Керим се казва:

“И може да мразите нещо, а то да е добро за вас, и може да обичате нещо, а то да е зло за вас. Аллах знае, вие не знаете.” (Бакара, 2 /216)

Наистина има много неща, чиито тайни човек не разбира, поради което му изглеждат лоши и той страда, не може да види в тях скритата милост на Аллах Теаля. Понякога някои неща му се виждат много добри и той им се радва, но в същото време не проумява злото, което се крие в тях.

Разказва се, че в едно арабско племе живял свят човек. Това племе много зачитало този човек – слушало напътствията и мъдрите му съвети и постъпвало, както го съветвал. Една сутрин хората се събудили и намерили всички кучета умрели. Веднага отишли при светия човек и му разказали какво се е случило. След като размислил, той им казал:

- Може би смъртта на кучетата е причина за вашето спасение.

На следващата нощ всички петли умрели. Хората пак отишли при светеца.

- Може би тяхната смърт е причина за избавлението ви – бил отговорът на светеца.

Тогава един от хората казал:

- О, свети човече, кучетата бяха наши пазители, а петлите бяха наши муеззини (който приканва за намаз), как може смъртта им да ни бъде от полза?

Тогава светецът казал:

- Всички тайни ги знае Аллах Теаля. Без съмнение, Той е вложил мъдрост в тези случки, която нашите умове не могат да схванат.

След една нощ, ничий огън не се запалил. Всеки се замислил: “Каква беда ни сполетя...”.

Когато на сутринта се събудили, разбрали загадката, която са преживели, но досега била тайна за тях. През последната нощ врагове нападнали и разграбили всички села наоколо. Те дошли наблизко до племето, но като не чули кучешки лай, нито пък кукуригане на петли, не видели дори следа от огън, помислили, че там не живее никой и се върнали. Така хората се спасили от грабежи и смърт. (Силкюс-сулюк)

Това е пример за ограниченото човешко познание и илюстрация за благополучие, което само изглежда като бедствие. Колко добре е описано това от Ибрахим Хаккъ Ерзурумлу:

“Това защо е тъй” не казвай,
на мястото си е – повярвай,
ти по-добре до края го изчакай;
да видим що Всевишният ще стори,
каквото и да стори, все добро е!..

В следния хадис Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Когато един човек се разболе, Аллах Теаля изпраща две меляикета, като им поръчва:

- Отидете при моя раб, да чуете какво казва на близките си!

Ако болният благодари на Аллах Теаля и Го благославя, меляикетата веднага отнасят това негово добро дело при Всевишния Аллах, Който знае всичко. (Тези меляикета биват изпратени само като свидетели, а не защото Аллах не знае какво върши болният). Тогава Аллах Теаля казал:

“Ако Аз взема душата на болния, негово право е да на-

стоява да го изпратя в Дженнета. Ако му дам здраве и той оздравее, пак негово право е да настоява да подмладя плътта му, да подновя кръвта му и да опростя греховете му.”
(Муватта, Айн, 5)

Този хадис също ни показва, че много случки, които външно изглеждат като изпитание, всъщност в тях се крие и благоволенieto на Аллах Теаля.

В историята има случки, които на пръв поглед изглеждат лоши за човека, но резултатът от тях е полезен и носи щастие, а понякога се случва и обратното – събития, изглеждащи добри и обнадеждаващи, завършват зле. Например, на рода на Худ, алейхисселям, Аллах Теаля изпратил облак, който носел наказание, защото били неверници. Но когато го видели в първия момент те помислили, че е благодат. Но когато започнали да падат камъни вместо дъжд, те разбрали истината.

Ето защо е редно човек да казва: “Ние не знаем, Аллах знае” и така да живее, отдаден на Него. Без съмнение тази всеотдайност е резултат от опознаването на Аллах Теаля отблизо, тъй като никое друго знание не е в състояние да отстрани лошите последствия, които се появяват поради невежество. Колко невежи хора са били озарени от благодатта на Всевишния Аллах, след като са го опознали.

За това Юнус Емре подчертава важността на *марифетуллах* - опознаването на Аллах по следния начин:

Двадесет и девет срички
ти четеш открай докрай,
ти, учителю, ни казваш “А”,
но какво ли “А”-то значи?

Наука е науката да знаеш,
наука е и себе си да знаеш,
ти себе си ако не знаеш,
за какво ти е четмото?

В Коран-и Керим Всевишният Аллах много добре показва положението на човек застанал пред безкрайното Му знание:

“И никой не знае какво ще придобие утре.”

(Лукман, 31/34)

“Кажи (О, Мухаммед!): Знанието е само при Аллах.”

(Мулк, 67/26)

Тоест истинското знание е при Аллах. То обхваща всичко. Подредбата и хармонията в необятната Вселена, които не могат да бъдат обхванати от човешкия разум, са най-добрия знак за безграничното знание на Аллах Теаля. Откритията, до които е стигнал човекът, са незначително постижение; за тях се трудим години наред, а понякога и векове. Например мобилните телефони, които днес са толкова разпространени, били открити след безброй изследвания и опити.

Много други изобретения са постигнати по същия начин, но тайните на всички тези открития са част от знанието на Аллах Теаля, което обхваща цялата Вселена. Великият Аллах в следния аят напомня на човека:

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ

**“Нима Онзи, Който е сътворил, не знае? Той е Всепро-
никващият, Сведущият.”** (Мулк, 67/14)

Семи. Аллах е Чуващ т.е. чува всяко нещо. Неговият слух е

различен от нашия. Слухът Му не прилича на нашия, нито един звук не остава скрит за Него. Той чува шума от краката на мравката, която безшумно се движи върху камък; всички съществата, които имат способността да чуват, могат това благодарение на Аллах. Ако им бъде отнето отражението на това качество (Семи) на Аллах Теаля, те веднага ще престанат да чуват. Примерите за това са много.

В Коран-и Керим Аллах Теаля многократно споменава Своите две качества – *Семи* (чуване) и *Басар* (виждане). Така Той напомня на хората, че Аллах е Всечуващ и Всевиждащ и затова те не трябва да се отклоняват от правия път.

Басар. Както всички качества на Аллах Теаля, така и виждането Му е специфично. Той вижда истински всяко нещо. От Неговото знание не убягва нищо. Казано с известния израз, Той вижда черна мравка в тъмна нощ върху черна скала.

Мевляна Джебелялдин Руми описва по следния начин мъдростта, криеща се в разбирането на качествата *илим*, *семи* и *басар* от човека:

“Аллах Теаля казва, че е Алим (знае всичко), за да се побойши, да не сееш разврат и да не създаваш безредие.”

“Казва, че е Семи (чува всичко), за да затваряш устата си, т.е. да не говориш лоши неща.”

“Казва, че е Басар (вижда всяко нещо), за да не извършиш скрито злина.”

По този въпрос Аллах Теаля обяснява отговорността на хората по следния начин:

“И не следвай онова, което не знаеш! И слухът, и зрението, и сърцето – за всички тях ще бъде питано.” (Исра, 17/36)

За тази отговорност Ниязи Мъсри казва:

Око, което за науката е сляпо,
за своя собственик е то пръв неприятел,
ухо, което не умее с чутото да се поучи –
то по-добре с олово дупката да се запуши,

ако езикът не е свикнал името на Истинния да повтаря,
не бива туй парче месо като “език” да се познава.

В деня на Къямета, ще се каже на заблудените:

“О, човече! Ти успя ли в земния живот да ме опознаеш или не? Ако не си Ме опознал, защо таиш в себе си чувството, че Ме познаваш? Ако вече си Ме опознал, не би направил това, което продължаваш да правиш?”

Нахшеби, обяснявайки смисъла на тези думи, казва:

“О, безстрашни човече! Направи онова, което правиш на скрито, пред погледите на хората, за да се изясни от кого се страхуваш – от хората или от Създателя им! Ако се страхуваш от Създателя, би се страхувал винаги и навсякъде!...”

Истинските последователи на Аллах разбират, че волята Му се проявява навсякъде – затова, където и да се намират, винаги чувстват, че са под Неговия взор.

Една нощ Омер ибн Хаттаб²⁴, когато правел обичайните

24 Омер ибн Хаттаб (584—644): Роден в Мекка. Приел исляма шест години след идването му. През 622 год. се преселва в гр. Медина и участва във всички битки срещу идолопоклонниците заедно с Пратеника Мухаммед (с.а.с.). След смъртта на Пророка той играе важна роля сред мюсюлманската общност в избирането на Ебу Бекир за първи халиф и го подкрепя с всички сили в управлението на халифата. След смъртта на Ебу Бекир той става втори от праведните халифи на мюсюлманите. В десетте години през които е управлявал халифата се забелязва завоюване на нови територии в които днес се намират държавите Иран, Ирак, Сирия, Йордания, Йерусалим, Египет, Армения и Азербайджан. Освен това времето на Омер ибн Хаттаб се бележи със справедливост, и затова той е наречен “Справедливият Омер”.

си обиколки из улиците на Медина, изведнъж се спрял. Това неволно спиране било предизвикано от спора между майка и дъщеря, чиито гласове идвали от къщата, пред която минавал. Майката казвала на дъщеря си:

- Дъще, добави малко вода в млякото, което утре ще продаваме.

- Майко, халифът не забранява ли да се добява вода в млякото? – попитала дъщерята.

Майката ядосана й се изкрещяла:

- В този късен час, от къде ще знае халифът, че сме добавили вода в млякото?

Дъщерята, която почитала Аллах, не приела предложението на майка си:

- Майко, да допуснем, че халифът не вижда, но и Аллах ли не вижда? Ние можем да скрием от него, но не и от Аллах, Който знае всичко?

Халифът Омер, радияллаху анх, бил трогнат от отговора на това момиче, което искрено почитало Аллах Теаля. *Емирул-муминин* - Водачът на вярващите Омер взел това момиче за своя снаха, не защото била дъщеря на млекарка, а защото сърцето на момичето било изпълнено със страхопочитание към Аллах. За ради това той преценил, че е достойна жена за сина си. Прочутият халиф Омер ибн Абдулазиз, който се назовава и като пети праведен халиф е роден от същата тази жена.

От всичко това става ясно, че нашето съзнание трябва да привикне с чувството, че сме наблюдавани от Аллах Теаля винаги и навсякъде:

لَا تَدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يَدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ

“Не Го достигат погледите, ала Той достига погледите. Той е Всепроникващият, Сведущият.” (Енам, 6/103)

Ираде. Аллах Теаля прави каквото пожелае. Само казва **“Бъди”** и то веднага става. Никой не може да оспорва мъдростта Му:

“Първосъздателят на небесата и на земята! И щом реши нещо, казва му само “Бъди!”. И то става.” (Бакара, 2/117)

“Той е Всевластващият над Своите раби, Той е Премъдрият, Сведущият.” (Енам, 6/18)

“Кажи: “О, Аллах, Владетелю на владението, Ти даряваш владението на когото пожелаеш и отнемаш владението от когото пожелаеш, и въздигаш когото пожелаеш, и унизяваш когото пожелаеш. Доброто е в Твоите Ръка. Ти за всяко нещо имаш сила.” (Али Имран, 3/26)

Тези айети разкриват, че единствено Аллах Теаля е напълно Свободен в избора и в делата Си: “Което Аллах иска става, което не иска – не става”.

Според това делата, които Аллах Теаля обича, стават по Негово желание, а делата, които не обича, стават с Негово съгласие, за да бъдат изпитвани хората.

Ето защо всяко дело е свързано с условието, което е споменато в айета: *Ин шае* – ако пожелае или ако позволи. Това условие е валидно за делата на всичките Му творения – хората, джиновете, дори и за пророците. Това е казано лично от Пророка Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, на общността, за да служи за пример.

Група бедуини дошли при Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, и му задавали въпроси. Той все още не бил получил вахий (низпослание) по тези въпроси. Очаквайки до вечерта това да стане, им казал:

- *Елате утре и ще получите отговор на въпросите!*

Той не казал *“Иншааллах”*, тоест, ако Аллах пожелае ще стане и затова вахийт закъснял петнадесет дни. След дълго очакване на вахий, бил низпослан следният аят:

وَلَا تَقُولَنَّ لِّشَيْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ ۖ وَاذْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَىٰ أَن يَهْدِيَنِي رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا

“И за нищо не казвай: “Ще свърша това утре”, (без да добавиш) “Само ако Аллах пожелае”. И спомни си твоя Господ, ако забравиш, и кажи: “Дано моят Господ ме насочи още по-близо до правия път.” (Кехф, 18/23-24)

Този аят показва, че човек не винаги може да изпълни онова, което желае, защото неговите способности са ограничени и той няма възможност да осъществи всичко, което е запланивал. Ето защо трябва да знае докъде се простират неговите възможности и да не ги надценява – особено по въпрос, свързан с волята на Аллах Теаля. Той пази в тайна дори въпроса за наказанието, което ще бъде наложено на хората за техните грехове. Изключения правят само безверието, съдружаването с Аллах Теаля и посягането върху правата на хората. Само ако Той пожелае, ще опрости някого, а ако не желае – няма да му бъде простено.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ
مَن يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

“На Аллах е всичко на небесата и всичко на земята. Когото пожелае, Той ще опрости и когото пожелае, ще накаже. Аллах е оправдаващ, милосърден.” (Али Имран, 3/129)

Приятелите на Аллах Теаля разбират правилно това и подчиняват волята си на Неговата. Както по всички останали въпроси, така и по този, те спазват повелята на Аллах Теаля, защото знаят, че всяко Негово желание е правилно и за това насочват действията си в указаната посока.

Сюнбюл Синан един ден запитал *муридите* - учениците си:

- Чеда мои! Представете си, че Аллах Теаля ви повери управлението на Вселената, какво бихте сторили?

Всеки ученик му отвърнал нещо. Един казал:

- Ще унищожа неверниците.

Друг казал:

- Ще премахна всички, които пият алкохол.

Трети казал:

- Няма да оставя нито един пушач...

Намиращият се между учениците Муслихиддин Ефенди мълчал без да даде отговор. Шейхът се обърнал към него и го запитал:

- Синко, ти, какво би направил?

Муслихиддин скромно отговорил:

- Господине! Опазил ме Аллах, ако помисля, че във волята Му може да има някакъв недостатък и да мисля или да искам нещо друго? Отговорът ми е: “Ще продължа по същия начин”.

- Ето, въпросът намери отговора си – казал Сюнбюл Синан, който много го харесал.

След смъртта на учителя си Сюнбюл Синан Муслихиддин Ефенди поел духовния товар.

Ибрахим Хаккъ Ерзурумлу дал следното обяснение по този въпрос:

Делата Му са все всевишни,
не отстъпват помежду си с нищо,
каквото и да стори, е уместно, не излишно;

да видиш що Всевишният ще стори,
каквото и да стори – все добро е!

Валлахи - в Аллах кълна се, че добро е,
Билляхи - в Аллах кълна се, че добро е,
Таллахи - в Аллах кълна се, че добро е,

да видим що Аллах е сторил,
каквото и да е – добро е!

Кудрет. Той притежава безкрайна сила. За Него няма нищо трудно. Аллах Теаля обяснява това в айета:

إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

“Наистина Аллах над всяко нещо има сила.” (Бакара, 2/20)

В друг аyet заповядва:

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

“Повелята Му, когато желае нещо, е само да му каже: “Бъди!”. И то става.” (Йа син, 36/82)

Когато Аллах Теаля каже на нещо “Бъди”, то непременно става. Не е възможно да не се получи, а според Него то не е и позволено. Ето защо в никакъв случай не трябва да се опитваме да разглеждаме силата на Аллах Теаля с нашите ограничени разбирания. Безкрайната сила на Аллах Теаля обаче е както неограничена, така и лишена от недостатъци. Затова няма същество, което да не е подвластно на безкрайната Му сила.

Историята изобилства с много примери за нещастния край на заблудените, които са се осмелили да навдигнат глава срещу Неговата сила. Такива са Немруд, Фираун (Фараона), Карун, Ебу Джехил и други, които свършили живота си жалки и унижени. Те се подигравали с наказанието на Аллах Теаля, когато им казвали, че ще го получат след смъртта, във вечния живот. Интересен случай е този с Немруд, който претендирал за божественост. Неговият край настъпил, когато на онзи свят го праща един куц и мършав комар, с което още веднъж се показва силата на Аллах Теаля. Друга интересна случка: когато Ебрехе (владетел от Йемен), убеден в силата на войската и слоновете си, се осмелил да нападне Кябе, бил унищожен от птици, наречени Ебабил.

Мявляна Джелиледдин Руми казва:

“Колкото и голям да изглежда според теб този свят, знай, че за Аллах Теаля, той е само една прашинка. Отвори си очите и погледни, какво става с него, когато бъде споletян от земетресение, циклон, наводнение или друго бедствие.”

Наистина силата на Аллах Теаля се изразява и в много примери, които са извън сакралната програма, с която сме свикнали да живеем. Например огънят, водата, вятърът и други природни

явления по принцип са в услуга на човека, но понякога силата на Аллах Теаля ги насочва в обратна посока и те стават вредни за човека. Ето защо, в основата на природните бедствия стои волята на Аллах Теаля. Незачитането на това води до една безплодна и сляпа перспектива. С цел да спаси изпадналите в тази заблуда Хазрети Мевляна казва:

“Не забравяй, че този свят представлява една сламка пред силата на Аллах Теаля. Волята на Аллах движи света: понякога го издига, понякога го снижава. Понякога го изгражда, а понякога го превръща в развалина. Понякога го насочва наляво, а понякога – надясно. Понякога го превръща в цъфтяща розова градина, а понякога – в обрасло в тръни стърнище...”

Аллах Теаля споменава за това на много места в Коран-и Керим. Ето едно от тях:

“Не узна ли ти, че на Аллах принадлежи владението на небесата и на земята, и нямате освен Аллах нито покровител, нито избавител?” (Бакара, 2/107)

Царят на истински познаващите и любящи Аллах - Юнус Емре изразява безсилието ни пред мощта на Всевишния по следния начин:

Ако без Теб на път поема,
не мога даже прага да прекрача,
че само с Твоята сила мога тялото си да подема
и да се осмеля по пътя да закрача.

Келям. Той притежава словото. Обаче не се нуждае от глас, букви и думи, нито пък от изречения. Словото Му е без глас и букви. То никак не прилича на човешкото слово. Човешкото слово се осъществява благодарение на Божието слово.

Юнус казва:

Ти, който знаеш истината на словата,
ела, кажи туй слово от кого е?
Че онзи, що не знае истината за словата,
си мисли, че са те от мене!

Чрез еманацията си *келям*, Аллах Теаля прави достъпни за меляикетата, пророците, за хората и другите Си творения своите заповеди и желания. За да създаде нещо, Той казва “Бъди”, което е заповед, изразена чрез качеството Му *келям*. Словото предоставено на човека, е частица от това слово.

Юнус Емре отразил това със следния прекрасен стих:

Има слово, що война прекъсва,
има слово, що глава откъсва,
има слово, що попарата отровна
в мед и масло я превръща.

Всички свети книги са се появили чрез словото на Аллах Теаля. Тези Писания понякога са изпращани чрез меляикетата, като се предава *вахий* на пророците, а понякога - достига до пророците през невидими прегради. В айет-и кериме се казва:

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ
رَسُولًا فَيُوحِي بَأْذَنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ

“С хората воя воля каквото пожелае. Той е Всевишен, Премъдър.” (Шура, 42/51)

“...и Аллах говори пряко на Муса.” (Ниса, 4/164)

Аллах Теаля не е говорил с Муса, алейхисселям, чрез думи или по начин, познат на хората, а чрез качеството Си *келям*, ко-

ето е безначално за Аллах Теаля. Хората, които са били с Муса, алейхисселям, за да свидетелстват за разговора, както и ангела Джебраил, алейхисселям, не разбрали нищо. Муса, алейхисселям, припаднал при тази среща с Аллах Теаля и не знаел дали се намира на този или в отвъдния свят, изгубил представа за време и пространство. В него пламнала любов към Аллах Теаля и силно желание да Го види. В отговор Великият Аллах му казва:

“Никак не ще Ме видиш.”

Когато Муса, алейхисселям, настоявал да види Аллах, отговорът Му бил да погледне планината и ако успее да я види, ще може да види и Него. Според разказите, Аллах Теаля е отразил светлина (*нур*) на тази планина, като тя е преминала през много прегради. В резултат планината се изпепелила. Изпълнен с ужас Муса, алейхисселям, припаднал. Когато се свестил, започнал да възхвалява Аллах Теаля и да Го моли за прошка, затова, че е прекалил с упорството си. Ако Муса, алейхисселям, не беше припаднал, можело да се взриви заедно с планината.

Величественият мелек Джебраил, алейхисселям, пътувал заедно с Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, до *сидратул-мунтеха* - крайният предел в нощта на Възнесението. Там Джебраил, алейхисселям, казал:

- О, пратенико на Аллах, аз съм до тук. От тук нататък ще вървиш сам. Ако премина още една крачка напред, ще изгоря и ще се превърна в пепел.

Тези думи на Джебраил, алейхисселям, се основават на същата истина. На този свят най-голяма чест е била оказана на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, съвършеният човек на Земята, единствен е имал възможността да се издигне в небесата.

В онази нощ пророкът Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, бил удостоен със специална среща и разговор. Тоест, тайната на Муса, алейхисселям - *“лен терани”* (не ще Ме видиш), при него, салляллаху алейхи веселлем се е проявила като среща и разговор от разстояние “два лъка”, което е абсолютно непонятно за хората.

Словото на Аллах Теаля, не прилича на нито едно слово; смисълът му няма ограничения, присъщи на всяко друго слово.

Отражението на божественото Му слово, което достига до нашия свят, всъщност представлява едно безкрайно море от смислови значения. За това Всевишният Аллах, повелява:

“Кажи [о, Мухаммед]: “Дори морето да е от мастило, за [да се записват] Словата на моя Господ, морето ще се изчерпи, преди да се изчерпят Словата на моя Господ, дори и да добавяме по толкова.” (Кехф, 18/109)

“И ако всички дървета на земята, станат калеми, и в морето придойдат още седем морета [мастило], няма да се изчерпят Словата на Аллах. Аллах е Всемогъщ, Премъдър.” (Лукман, 31/27)

Съществуващите слова са изява на качеството келям на Аллах Теаля. Така Аллах изразява могъществото на своето качество келям, а от друга страна дава възможност на творенията Си да Го споменават на безброй езици. На неодушевените предмети Той е отредил по един език, произхождащ от качеството Му келям от самото му изражение се разбира смисъла на неизречените слова. В Коран-и Керим е казано:

“Прославят Го седемте небеса и земята, и всичко по тях. И няма нищо, което да не прославя Неговата възхвала. Ала вие не разбирате прославата им. Той е Всеблаг, Опрощаващ”. (Исра, 17/44)

Юнус Емре, осъзнал смисъла на този айет, пише следния стих:

Тези извори на рая
си текат и все “Аллах, Аллах” повтарят.
Наизлезли славеите на исляма
чуруликат си и все “Аллах, Аллах” повтарят.

Падат клоните на райското дърво Туба
и езиците им до един четат Коран.
Розите в градините на рая
все “Аллах, Аллах” ухаят.

Теквин. Качество на Аллах Теаля, което означава създаване, т. е. създаване на нещо от нищото. Това е характерно само за Него. Безбройните светове са Негово дело. Другите качества, които изразяват делата Му, като *Мумит* - Умъртвяващ; *Мухий* - Съживяващ; *Раззак* - Даващ препитанието и др., се съдържат в качеството *Теквин*.

В Коран-и Керим се казва:

“Който сътвори със съвършенство всяко нещо и начена сътворяването на човека от глина.” (Седжде, 32/7)

“Той е, Който сътвори за вас всичко на земята, после се насочи към [сътворяването на] небето и създаде седем небеса. Той всяко нещо знае.” (Бакара, 2/29)

“Онзи, Който стори за вас огън от зеленото дърво и ето ви от него палите!” (Йа син, 36/80)

“Нима не видяха всяко нещо, което Аллах е сътворил? Свеждат се сенките му надясно и наляво, кланаяйки се на Аллах със смирение.” (Нахл, 16/48)

Качеството *Теквин* се различава от останалите. Всевишният се проявява чрез качеството Си *Илим*. Чрез качеството Си *Кудрет*, Той твори или унищожава. А с качеството Си *Ираде*, Той определя дали да създаде или да разруши. Едва след като установи предпочитанието Си с качеството *Теквин*, Той го създава.

Мъдростта на Вселената е открита в качеството Му *Теквин*. Затова всяка създадена от Аллах Теаля частица свидетелства за Него.

Опознаването на Аллах Теаля е възможно само ако приемем, че качествата Му, за които говорихме, не са ограничени в пространството и времето; те са присъщи на Аллах Теаля винаги.

За качествата Му като цяло трябва да се каже:

Нито едно от качествата на Аллах Теаля не противоречи на същността Му. Той е жив, обаче животът Му, за разлика от живота на неговите създания, не е подвластен на смъртта. Съществуването Му не познава небитието. Той е знаещ и знанието Му е безкрайно. Той задоволява всички нужди и не се нуждае от нищо. Това се отнася за всичките Му качества.

От друга страна Аллах Теаля не притежава недостатъци. Качествата Му са присъщи само на Него, а в творенията Му може да се види едва част от проявленията им. Например, нашето слово е отражение на качеството Му *Келям*. Ето защо Аллах е Жив (притежава качеството *Хайй*), но Неговият живот не прилича на нашия. Неговият поглед не прилича на нашия. Същото се отнася и за Силата Му.

Накратко казано, качествата, присъщи на великата Му същност не могат да се поберат в никакви дефиниции. Те нямат на-

чало и край. Характеризират се със своето съвършенство и безкрайност. От тази гледна точка изчерпателното им обяснение, както и паралелите между качествата Му *Келям*, *Кудрет*, *Теквин* и други с някакви земни понятия е невъзможно. Характерните черти, присъщи на човека и на Вселената са ограничени и преходни. Затова човекът, който не познава достатъчно себе си, в никакъв случай няма да може изцяло да схване качествата на Аллах Теаля, присъщи само на Него. С други думи, щом не сме в състояние да схванем същността на Аллах Теаля, няма да разберем изцяло и Неговите качества.

От друга страна, намиращото се на по-висока степен на развитие същество или качество, не може да бъде сравнявано с друго, което е на по-ниско ниво. Ако бъде направена такава съпоставка, то тя крие риска, намиращото се на по-високо ниво същество, да бъде подценено, например, една котка да бъде оприличена с лъва. Превъзходството на лъва над котката е очевидно, затова въпросното сравнение е израз на безсилие пред по-силния. Ето защо, сравняването на Аллах Теаля с Неговите творения е голяма заблуда. А освен това означава и клевета за същността Му. Такова дело се нарича *ширк* - съдружаване с Аллах Теаля, а извършителят се нарича *мушрик*. Между другото, една от заблудите на *муширите* е в сравняването качествата на Аллах Теаля с качествата на хората. Така например качеството Му *Семи* (безкрайно чуваш) те оприличили със своя слух, виждането Му ограничили в рамките на своето зрение и в крайна сметка това довело до заблудата, че Аллах Теаля може да бъде изобразен върху парче камък или нещо друго. А по-голяма заблуда не може да има. Тези, които разбират, че техният слух, зрение, слово и други са отражение на качествата на Аллах Теаля, живеят в светлина и са щастливи, че са Го опознали, и затова казват:

“Няма (вечно) съществуващ освен Аллах”.

В сърцата и мисълта им живее убеждението:

“Я, Рабби! Ти Си това, което Си”.

Така те се освобождават от всички несъстоятелни твърдения, с чисто сърце стигат до своя Господ, за да се влеят в групата на верните Му докрай.

Един дервиш запитал Беязид Бистами:

- *Господине, кое е най-великото име на Аллах?*

Беязид отговорил:

“Синко, кое от имената на Аллах не е велико? Не се заблуждавай, всички негови имена са велики. Ти, ако искаш Той да приеме дуата ти (да изпълни желанието ти), старай се да пазиш сърцето си само за Него. Неговите имена не достигат до заблудените сърца. Обаче до изпълнените със светлината Му сърца, Той винаги стига чрез много Свои имена”.

II. ВЯРАТА В АНГЕЛИТЕ

Мелякетата - ангелите са духовни същества, сътворени от светлина. Затова ние не можем да видим истинските им образи и форми. Те обаче имат способността да приемат облик, какъвто пожелаят. Понякога макар и рядко се показвали в истинските си образи. Те не са като хората, не ядат, не пият като тях. Създадени са само за да правят ибадет на Аллах Теаля и да изпълняват Заповедта Му, затова не им е даден *нефс* - душа и плътски желания. Ето защо, те никога не са се противопоставили на волята на Аллах. Техният брой е безкрайно голям. Според хадисите на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, всяка капка дъжд или

сняг слиза от небето с един мелек, при това ангелът, след като свали една капка, до Къямет не му идва редът да сваля друга. В това се крие мъдростта на капките дъжд и сняг, които не се сблъскват във въздуха, а успешно достигат Земята.

Превъзходството на меляикетата е на степени.

Мевляна Джелиледдин Руми казва:

“Всеки мелек има свое предназначение, светлина и съвършенство, така както са различни новоизгрялата луна, полумесецът на три дена и луната при пълнолуние”.

“Всеки мелек има дял от светлината на Аллах Теаля. Божествената светлина им е раздадена според техните степени”.

Има четири големи меляикета, които можем да наречем пророци на меляикетата. Те са: Джебраил, Микяил, Азраил и Исафил, алейхимус-селям.

От тях Джебраил, алейхисселям, е мелекът, натоварен да пренася откровенията на пророците. Микяил, алейхисселям, има задължението да следи природните явления. Азраил, алейхисселям, взима душите на хората, а Исафил, алейхисселям, ще потърби с Рога.

Меляикетата приличат на духовете, които притежаваме. Както не можем да отречем съществуването на невидимия си дух, така не бива да се съмняваме и в съществуването на меляикетата. Поради това, че те вливат светлина у хората, се смята, че вярата в меляикетата е вяра в пророчеството, а и отричането им е отричане на пророчеството.

Така Аллах Теаля се обръща към онези, които отричат мелека Джебраил: **“Кажы: “Кой е враг на Джибрил?” Той**

го низпосла в твоето сърце с позволението на Аллах в потвърждение на съществуващото вече и като напътствие, и благовестие за вярващите.” (Бакара, 2/97)

Както се вижда, освен че правят ибадет на Аллах Теаля, меляикетата имат и други задължения. Някои по заповед на Аллах помагат на хората. В историята има много случаи, когато вярващите мюсюлмани са изпадали в беда и меляикетата им оказвали помощ. Сподвижниците на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, участвали в битката при Бедир, подчертават тази истина:

“В деня на битката при Бедир, когато боят се ожесточи, станахме свидетели, че когато вдигнем сабите си да посечем някого от враговете, главите им падаха сами, преди сабите ни да са достигнали до тях”.

Всевишният Аллах, пояснява тази истина в Коран-и Керим по следния начин:

“Твоят Господ разкри на ангелите: “Аз съм с вас. Подкрепяйте вярващите! Ще вселя Аз ужас в сърцата на неверниците. Бийте ги по вратовете, бийте ги по всички крайници.” (Енфал, 8/12)

“И ако ти [о, Мухаммад] би видял, когато ангелите прибират душите на неверниците, как ги удрят по лицата и по гърбовете: “Вкусете изгарящото мъчение!” (Енфал, 8/50)

Освен тези съществуват и други меляикета, които закрилят човека и се наричат *хафаза*; други записват делата на хората, те се наричат *кирамен кятибин*; трети задават въпроси на новопогребаните мъртъвци и се наричат *Мункир и Некир*; четвърти се молят на Аллах Теаля да опрости греховете на вярващите мюсюлмани, а други пък искат от Аллах да насочи хората в правия път и т. н.

III. ВЯРАТА В ПИСАНИЯТА

Откакто е сътворил Адем, алейхисселям, който е първият човек и първият пророк, Аллах Теаля започнал да изпраща Своите заповеди и забрани на хората в отделни страници наричани *сухуф*. Но тъй като хората се умножавали и житейските им въпроси, нуждаещи се от решаване се увеличили, той започнал да изпраща Писания. Те са четири на брой: Зебур, Теврат, Инджил и Коран. Както отделните страници, така и Писанията са свещените книги на своето си време. В оригиналната им форма и съдържание писанията съдържат вяра, така както са изпратени от Аллах Теаля.

Отделните страници са изпратени, както следва:

10 (десет) на Адем, алейхисселям;

50 (петдесет) на Лют, алейхисселям;

30 (тридесет) на Идрис, алейхисселям;

и последните 10 (десет) на Ибрахим, алейхисселям.

Писанията били изпратени:

Теврата (Тора) – на Муса, алейхисселям;

Зебур – на Давуд, алейхисселям;

Инджил – Библията, на Иса, алейхисселям; и Свещеният Коран – на последния пророк, първенецът на Вселената - Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем.

Божествените Писания са писма, изпратени на човечеството от Всевишния. Те са отражение на качеството на Аллах – Келям върху човешкото слово и разбирания. Въпросните Писания предлагат на човечеството указания за вечно щастие и правила за светския живот. Затова всяко от тях, освен че е Божествено послание, то е и чудо на словото.

Коран-и Керим, който е последната книга изпратена на човечеството, отменил валидността на всички предшествващи го. Това се наложило, защото нарастващите човешки потребности

трябвало да се задоволяват. От друга страна, Писанията преди Коран-и Керим, в резултат на намесата на свещеници и духовни лидери, били видоизменени, което е водело до необходимостта от такава отмяна. Във всички страници - *сухуф* и Писания основната вяра е една и съща. Един поет изразява това по следния начин:

Смисълът на четирите писания е
Ля иляхе илляллах.

Аллах Теаля казва:

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَازِعُكَ فِي الْأَمْرِ
وَأَدْعُ إِلَى رَبِّكَ إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ

“За всички общности сторихме обреди, които да изпълняват. И да не се препират с теб за това! И призовавай към твоя Господ! Ти си на правия път.” (Хадж, 22/67)

Без съмнение най-важната характерна особеност на божите писания е, че те са изпратени от Аллах чрез откровение. Но освен Корана, останалите Писания, след смъртта на пророците, на които са низпослани и след човешката намеса, са изопачени и са се превърнали в обикновени книги, чиито автори са простосмъртни. Всъщност, това е и една от причините да бъде низпослан Свещеният Коран. В качеството си на последно Писание той е най-съвършен и съдържа в себе си смисъла на всички предшествващи го Писания. И накрая трябва да кажем, че запазването на Коран-и Керим е гарантирано лично от Аллах Теаля. По този въпрос Той казва:

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ
وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

“Ако се съмнявате в това, което сме низпослали на Нашия раб, донесете една сура, подобна на неговите, и призовете вашите свидетели – освен Аллах – ако говорите истината.” (Бакара, 2/23)

Цяло чудо е, че с това Божествено потвърждение Коран-и Керим преминал през вековете и е запазил същността си. Накратко, неговите особености, които ни предлага са:

1. *Аменту* (основите на имана) и праведните дела.
2. Въпроси, свързани с етапите на сътворяването на човека и неговия облик; въпроси, свързани с появата на човека в света, житието и смъртта му, както и въпросите, свързани с духовния му мир, т. е. със съвършените му качества. И накрая, пътищата за пречистване на душата, чрез което несъвършените качества се превръщат в съвършени.
3. Редът във Вселената, който обхваща седемте слоеве на небесата, слънцето, луната, звездите, както и природните явления удължаването и скъсяването на сянката, дъжда, смяната на деня с нощта, както и творенията между земята и небето.
4. Исторически познания, които обхващат различните състояния на народите, тяхното положение в този и в отвъдния свят, проявления на божии наказания, както и разкази за живота на народите и пророците и поуците от тях.
5. Море от размисъл, което не познава начало и край.

IV. ВЯРАТА В ПРОРОЦИТЕ

Пророците са пратеници по пътя към вярата.

Поради това, че човекът е същество, което допуска слабости, следвайки правия път и нерядко изпада в грешки, Аллах Теаля го подкрепял като му изпращал пророци в израз на неговото благоволение. След като Великият Аллах посочил отговорностите на човека чрез пророците и писанията Си, Той го задължил да ги спазва. Всевишният Аллах, не лишил нито един народ от такава милост.

В айет-и кериме се казва:

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

“И при всяка общност изпратихме пратеник: “Служете на Аллах и странете от сатаните.” (Нахл, 16/36)

Целта на религията е ограничаване на човешките слабости до минимум и в същото време максимално извисяване на положителните духовни качества. За да бъде постигнато това, обаче, човек непременно се нуждае от личния пример на някого, на когото да подражава. Една от причините да бъдат изпратени *пейгамберите* - пророците е да бъдат личен пример за човечеството.

Аллах Теаля казва:

“Всеки пратеник изпращахме само да му се покоряват с позволението на Аллах...” (Ниса, 4/64)

Според този айет Аллах, поставил пророка Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, като висш пример за подражание. Това потвърждава и следният айет:

“Пратеника на Аллах е прекрасен образец за вас – за всеки, който се надява на Аллах и на Сетния ден, и често споменава Аллах..” (Ахзаб, 33/21)

От това се разбира, че всички хора носят отговорност за

вярата в Аллах и за изпълнението на заповедите Му. За да бъде изпълнена докрай тази отговорност, Той задължил пейгамберите - пророците да разпространяват исляма и съобщил, че в Съдния ден ще търси отговорност и от двете страни (от хората и пейгамберите), като оставил отворени вратите на дженнета. В айет-и кериме се казва:

“Непременно ще разпитаме онези, при които отиде пратеник, и ще разпитаме изпратените.” (Араф, 7/6)

Хазрети Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, който съзнавал тази отговорност, при произнасянето на прощалната си проповед пред стотици хиляди сподвижници - сахабета, запитал:

“О, хора! В утрешния (Съдния) ден ще бъдете питани за мен, какво ще кажете?”

Всички отговорили:

“Свидетелстваме, че си изпълнил възложената ти от Аллах пророческа мисия и всички свои задължения като си ни предал заветстванията и напътствията.”

След това засвидетелстване, Пророкът, салляллаху алейхи веселлем, ги попитал:

“Сподвижници мои! Оповестих ли (Религията)? ...

Оповестих ли? ...

Оповестих ли? ...

Като казал това, вдигнал ръцете си към небето и призовал Аллах Теаля да засвидетелства:

“Бъди свидетел, О, Аллах! ...

Бъди свидетел, О, Аллах! ...

Бъди свидетел, О, Аллах!” (Бухари, Илим, 37)

Понеже на всеки народ бил изпратен по един пейгамбер, те са много повече от споменатите в Коран-и Керим. Аллах Теаля казва:

“Пратеници, за които вече ти разказахме преди, и пратеници, за които не сме ти разказали.” (Ниса, 4/164)

Според преданията броят на изпратените пейгамбери е 124 или 224 хиляди. На някои от тях бил даден самостоятелен шериат²⁵, а други продължили шериата на предшестващия го.

Основните задължения на пейгамберите са:

1. Да четат айетите на Аллах;
2. Да пречистват хората (нефса им) от злото;
3. Да ги насочват по правия път и да ги поучават с мъдростите на Писанието.

Съществуването на пророците изгражда основата на нашето съществуване. Те, с многобройните примери, достойни за подражание, изглеждат като едно единно същество, което внася прекрасна хармония между човешките души, които успяват да достигат до Аллах Теаля.

Пейгамберите получили призиванието си чрез Божествен избор, а не по заслуги. Ето защо, те притежават особени черти, дадени им от Аллах Теаля. Вярата в пейгамберите се основава на следните характерни черти на тяхната личност:

Съдк - правдивост: Делата и словата на пейгамберите са правдиви. Делата им винаги се покриват с думите им. Невъз-

можно е да изрекат лъжа. Тяхната честност била засвидетелствана даже от хора, които не са от тяхната вяра, а то от своя страна потвърждава честността им. Ето няколко примери за това:

Византийският император Хераклиус запитал Ебу Суфян²⁶, когато все още не бил мюсюлманин, за Първия във Вселената Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, щом чул, че се изявил като пейгамбер:

- Случвало ли се е някога да не изпълни обещанието си?

Въпреки че тогава Ебу Суфян бил противник на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, отвърнал:

- Не! Той изпълнява всяко свое обещание!

Един от езичниците на Мекка Убей ибн Халеф, който бил сред най-изявените врагове на исляма, казал на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем:

- Аз храня един кон с най-добрата храна и един ден ще го яхна и ще дойда да те убия.

Хазрети пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, отвърнал:

- Иншаллах, аз ще те убия!

Това се случило преди Пророкът да се пресели в Медина. По-късно, в деня на битката при Ухуд, този глупав мушрик търсел Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, като крещял:

- Ако той днес се спаси, с мене е свършено!

И се приближил към Пророка, салляллаху алейхи веселлем

²⁶ Шериат: законът на Аллах.

– за да го убие. Сподвижниците на Пророка искали да отсекаат главата на Убей, още докато бил далеч от него, обаче, Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, казал:

- Оставете го да дойде!

Когато Убей ибн Халеф се доближил, Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, взел копие от един *сахابي* (сподвижник) и се спуснал към него. Копието само одраскало Убей, но дори това било достатъчно да го повали от коня. Преметнал се няколко пъти през глава, станал на крака и панически побягнал към своите, крещейки:

- Заклевам се, че Мухаммед посегна да ме убие!

Мушриците като го видели, казали:

- Та това е само драскотина!

Убей обаче, не се успокоил и казал:

- Докато Мухаммед беше в Мекка, ми каза, че непременно ще ме убие. Заклевам се, че дори само ако ме заплую, аз ще умра!

Убей продължил да се оплаква. Ебу Суфян подхвърлил по-дигравателно:

- За такава малка драскотина крещи ли се толкова?

- Ти, знаеш ли, кой ми направи тази драскотина? Това е

26 Ебу Суфян (565—652): Роден в Мекка. Бил от малкото хора които знаели четмо и писмо. За кратко време станал един от лидерите на идолопоклонниците в Мекка и се противопоставил на повелите на исляма Командвал войската на неверниците в битките при Ухуд и Хендек срещу мюсюлманите. След известно време преди превземането на Мекка приел исляма с настояването на приятеля му от детство — Аббас (р.а.). Станал писар на Пророка. На стари години участвал в битката при Йермук водена срещу Византийската армия и окуражавал мюсюлманските войни.

рана, нанесена от Мухаммед. Заклевам се в Лят и Узза²⁷, че ако болката, причинена от тази рана, се разпределише върху всички жители на Хиджаз, те щяха да бъдат погубени. В Мекка Мухаммед ми каза, че непременно ще ме убие. Още тогава разбрах, че няма да мога да се спася. Достатъчно е само да ме заплую за да умра.

Накрая Убей, който бил заклет враг на Пейгамбера, на връщане от битката, ден преди да стигне Мекка, умрял.

Тази случка е много поучителна. Мушрикът, който познавал добре Пророка е побеснял от гняв, че Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, разпространявал исляма. Въпреки това, той силно повярвал в думите на Пейгамбера.

Еманет - доверие: Пейгамберите са най-доверените избраници на Аллах между хората. На тях се доверяват даже неверниците. Между другото Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, бил довереникът на неверниците в Мекка. Те го нарекли “Мухаммедул-Емин” (довереникът Мухаммед) – и когато оставяли нещо на съхранение, те го оставяли при него, а не при своите поддръжници. Дори когато Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, тръгнал да се преселва от Мекка в Медина, при него имало вещи на неверници, оставени за съхранение. И въпреки смъртната опасност, той ги оставил на Али да ги предаде на собствениците им.

Фетанет - прозорливост: Пейгамберите са най-извисени измежду хората със своята прозорливост и умствени способности. Те притежават силна памет, голяма съобразителност и способност да убеждават. Всички тези качества са изразени в различна степен при всеки пейгамбер. Животът на пророка

27 Лят и Узза: имена на два идола по време на езичеството.

Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, е преизпълнен с тези качества:

Преди появата на исляма жителите на Мекка започнали да ремонтират Кябе, което започнало да се руши от наводненията. Когато дошло време Черният камък да бъде поставен на точно определеното за него място, между племената възникнал спор: кой от тях да извърши това благородно дело? Всяко претендирано, че на него се пада тази чест. Когато спорът прераснал в конфликт и се е появила опасност от кървава схватка, някой казал:

- Оставете спора, след като не успяхме да се разберем, нека да изчакаме. Първият, който се появи в Храма (Свещената джамия), ще определим като съдник. Нека той да реши спора, а ние да приемем мнението му.

В този момент на вратата на храма се появил Първенецът на световите Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем. Когато го видели, всички се усмихнали обнадеждено, защото той бил Мухаммедул-Емин.

След като му разказали случката, той, салляллаху алейхи веселлем, съблякъл наметалото си, постлал го на земята и върху него положил Черния камък. После избрал от всяко племе по един човек и накарал всеки да хване по един край на наметалото и да го занесат до зида на Кябе. А самият той, салляллаху алейхи веселлем, взел Черния камък и го поставил на мястото му. С неговата предвидливост и остроумие проблемът бил решен и кървавата сцена била предотвратена.

И в други битки, които били по негово време, като превземането на Мекка, Хунейн, Таиф и особено при сключването на мирния договор в Худейбийе, той е показал умения и предвид-

ливост, които не може да постигне нито един човек.

Теблиг - предаване на Аллаховото послание: Те, пейгамберите предавали на хората заповедите на Аллах Теаля такива, каквито ги получавали без да променят нещо.

Исмет - целомъдрие: Те били далеч от явно или тайно извършване на грехове. За да не бъдат приемани като богове, а да почувстват човешкото състояние както и да разберат слабостта си пред величието на Аллах Теаля, те допускали и грешки. Това било необходимо за да могат да служат за пример на обикновените хора. В противен случай, хората биха казали: “Това, което пророците ни го представят като заповед на Аллах Теаля, е извън възможностите ни” и щяха да търсят оправдание за неизпълнението на Божествената повеля. Заблудили се, не разбират тази истина и смятат, че пророците трябва да бъдат избирани измежду меляикетата. В отговор Аллах Теаля в Коран-и Керим казва:

“Кажи: “Ако имаше на земята ангели, които да ходят спокойно, щяхме да им свалим от небето ангел-пратеник.”
(Исра, 17/95)

“И [пратениците] не ги сторвахме с тела, които не се хранят, и не бяха безсмъртни.” (Енбия, 21/8)

Тези качества са характерни за всички пейгамбери. Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, е притежавал още три, които били присъщи само на него:

1. Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, е любимец на Аллах Теаля, той е най-превъзходният от всички пророци и най-достойният от хората. Поетът Неджиб Фазъл го описва така:

Вечността е преценила аромата ти,
ти медът си, битието — питата...

2. Той е пратеник на двата свята изпратен на човечеството и джиновете. Религията, която разпространява, ще пребъде до края на света, докато другите пейгамбери били изпратени за определено време, до определен народ. Ето защо, *муджизат* - чудесата на пейгамберите били ограничени в собственото им време, докато чудото на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, е вечно. Особено Свещеният Коран е най-великото му чудо - чудо валидно до Съдния ден.

3. Той е последният от пейгамберите. Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Аз бях Пейгамбер, докато Адем още беше между водата и пръстта.” (Кешфул-хафа, II/132)

Въпреки че физическото му сътворяване било след сътворяването на останалите пейгамбери, той бил първият, изпратен в света на хората и джиновете.

Освен това на Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, е отреден *“Макам Махмуд”* (специален сан) и правото да защитава грешниците от уммета²⁸ си в Съдния ден. В Коран-и Керим Аллах Теаля казва:

“Всеки пратеник изпращахме само да му се покоряват с позволението на Аллах. И ако те, когато угнетяваха себе си, дойдеха при теб [о, Мухаммед] и помолеха Аллах за опрощение, и Пратеника помолеше за опрощението им, щяха да видят, че Аллах е приемащ покаянието, Милосърден.” (Ниса, 4/64)

²⁸ Уммет: световна мюсюлманска религиозна общност.

От този айет виждаме, колко е голямо значението на застъпничеството и защитата на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем за хората. Това обещание на Аллах Теаля предвещава добро.

Друго обстоятелство, което подчертава важността на застъпничеството на Пророка и обнадява вярващите е описано в преданието, то гласи:

“В Съдния ден хората ще се объркат. Ще отидат при Адем, алейхисселям, и ще го помолят:

- Застъпи се за нас пред Аллах!

- Аз не мога да сторя това, идете при Ибрахим, алейхисселям, той е близък приятел на Аллах Теаля – ще им отговори Адем.

Те ще отидат при Ибрахим, алейхисселям, а той ще им каже:

- Аз не мога да сторя това, по-добре отидете при Муса. Той говори с Аллах!

Отидат ли при Муса, алейхисселям, той пък ще им каже:

- Аз не мога, отидете при Иса, алейхисселям!

И отидат ли при Иса, алейхисселям, той ще каже:

- И аз не мога да сторя това, отидете при Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем.

Тогавата ще дойдат при мен и аз ще им кажа:

- Да, това предимство е дадено на мен.

След това ще се явя при Аллах Теаля и ще поиска разрешение. Ще ми бъдат вдъхнати неизвестни за мен думи, с кои-

то да Го възхваля. След това ще му направя седжде и тогава ще ми бъде заповядано:

“О, Мухаммед, вдигни главата си! Кажй, казаното от теб ще бъде чуто! Искай, исканото от теб ще ти бъде дадено! Застъпвай се, застъпничеството ти ще бъде прието.”

Тогава аз ще кажа:

- О, Аллах, искам моя уммет, искам го!

Тогава Аллах Теаля ще каже:

- О, Мухаммед, излез и изведи от Джехеннема (Ада) всеки, който има в сърцето си иман, макар колкото ечемично зърно.

Аз ще изляза и ще сторя, което ми е казано. Ще се върна и ще Го възхваля със същите думи след което ще направя седжде. (И пак ще ми се каже):

- О, Мухаммед, вдигни главата си! Кажй, казаното от теб ще бъде чуто! Искай, исканото ще бъде дадено! Застъпи се, застъпничеството ти ще бъде прието!

Аз пак ще кажа:

- О, Аллах, искам моя уммет, искам моя уммет.

Тогава Аллах Теаля ще каже:

- Иди и изведи (от Джехеннема) всеки, който има в сърцето си иман, поне колкото една прашинка или зърно на синопово семе!

Аз ще отида и ще извърша това, което ми се казва. След това пак ще се върна и ще Го възхваля със същите думи и тогава ще направя седжде. Аллах Теаля отново ще ми каже:

- О, Мухаммед, вдигни главата си! Кажи, казаното от теб ще бъде чуто! Искай, исканото от теб ще ти бъде дадено! Застъпи се, застъпничеството ти ще бъде прието!

Аз пак ще кажа:

- О, Аллах, искам моя уммет, искам моя уммет!

Пречистият и Велик Аллах, пак ще каже:

- Иди (о, Мухаммед) и изведи от Джехеннема всеки, който има в сърцето си иман, по-малко и от синапово семе.

Аз отново ще извърша това. Ще се върна за четвърти път и ще Го възхваля по същия начин, ще направя седжде и пак ще ми бъде казано:

- О, Мухаммед, вдигни главата си! Кажи, казаното от теб ще бъде чуто! Искай, исканото от теб ще бъде дадено! Застъпи се, застъпничеството ти ще бъде прието!

Този път аз ще кажа:

- О, Аллах, разреши ми да изведа от Джехеннема всеки, който е казал “Ля иляхе илляллах”.

Тогава Аллах Теаля ще каже:

- Заклевам се в Моята Слава, в Моето Величие и в Моята Значимост, че ще изведа от джехеннема всеки, който е казал “Ля иляхе илляллах” – Няма друг Бог, освен Аллах.”
(Бухари, Тевхид, 36)

Накратко пейгамберите, благодарение на изброените качества, са пратеници в служба на човечеството. Необходимо е последователите да повярват в тях и да им се подчиняват. По този въпрос Аллах Теаля заповядва:

“Кажете: “Вярваме в Аллах и в низпосланото на нас, и в низпосланото на Ибрахим и Исмаил, и Исхак, и Якуб, и родовете [му], и в дареното на Муса и на Иса, и в дареното на пророците от техния Господ. Разлика не правим между никого от тях и на Него сме отдадени.” (Бакара, 2/136)

“[Пророците-] те са онези, които Аллах напъти. Следвай техния прав път! Кажи: “Не искам от вас отплата за това. То е само напомняне за народите.” (Енам, 6/90)

Онези, които се съобразяват с тези заповеди, ще намерят щастие и ще бъдат защитени на този свят и в отвъдния. И в двата свята тяхното положение ще бъде достойно. Аллах Теаля казва:

“Които се покоряват на Аллах и на Пратеника, те са с онези, които Аллах е дарил: пророците, всеправдивите, жертващите се за вярата и благочестивите. Колко добри са те за другари.” (Ниса, 4/69)

Онези, които се противопоставят на тези заповеди, ще бъдат нещастни и в двата свята:

“...Вървете по земята и вижте какъв е краят на отричащите.” (Нахл, 16/36)

“...А който отрича вярата в Аллах и в Неговите ангели, и в Неговите Писания, и в Неговите Пратеници, и в Сетния ден, той дълбоко се е заблудил.” (Ниса, 4/136)

Наистина, в хода на историята много заблудени хора, подмамани от блясъка на материалния свят, са се отдалечили от светлите хоризонти, открити пред тях от пейгамберите и обричайки се на вечно нещастие, са се превърнали в развалини. Не само това, но те са разрушили и обществото си. Приели са позора за щастие и са понесли големи загуби защото не разбирали

мъдростта на живота и накрая заслужили наказанието на Аллах и били погубени.

В Коран-и Керим Аллах Теаля казва:

“И не ходят ли по земята, за да видят какъв бе краят на онези преди тях? Бяха по-силни от тях и повече се възползваха от земята, и я населяваха по-дълго, отколкото я населяват те. И Нашите пратеници дойдоха при тях с ясните знаци. Не Аллах ги угнетява, а те себе си угнетяват.”
(Рум, 30/9)

По отношение на заблудените, които въпреки предупрежденията от миналото, не са си взели поука, Аллах Теаля казва:

“...Гибел за хората – неверници!” (Муминун, 23/44)

Накратко казано, всички пейгамбери представляват пратеници в служба на човечеството, което се основава на *тевхид* – единобожието. Отричането на всеки пейгамбер, споменат в Коран-и Керим, е причина отричащият да излезе от обсега на вярата. Например, ако някой отрече пророчеството на Иса, алейхисселем, той не е вярващ, защото всички пейгамбери са проповядвали едни и същи основи, присъщи на исляма. Последният пейгамбер Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, е всъщност пръв сред всички пейгамбери. В Съдния ден той ще събере цялото човечество под знамето *“Ливаул-хамд”*. В това множество от хора всички пейгамбери ще застанат начело на последователите си и ще заемат своите места. Тоест, всеки пейгамбер, заставайки начело на повярвалите, останали му верни до появата на следващата религия, ще намерят своето място в уммета на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем.

Нека Аллах да благослови и с мир да дари всички пейгамбери!

“Мир за пратениците! И Слава на Аллах, Господа на световите.” (Сафат, 37/181-182)

V. ВЯРАТА В АХИРЕТА – ЗАДГРОБНИЯ ЖИВОТ

Великият Аллах е отредил човешкото съществуване да премине през пет етапа. Първият е светът на духовността, вторият е в утробата на майката, третият е животът на този свят, четвъртият е престоят в гроба и петият е задгробният живот, който е вечен и може да бъде или в Дженнета - Рая, или в Джехеннема - Ада. От всички тези етапи земният живот е даден като изпитание, а вечното щастие на човечеството зависи от резултатите по време на този изпит, тоест от делата ни извършени на този свят, а отговорността ще бъде търсена от нас в задгробния живот. Вярата в това е една от шестте основи на имана. Важността на тази пета основа на вярата е изразена в многото айети, в които Аллах Теала многократно напомня:

مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

“Онези [от тях] които вярват в Аллах и в Сетния ден, и вършат праведни дела, имат наградата си при своя Господ и не ще има страх за тях, и не ще скърбят.” (Бакара, 2/62)

За възхвалата на вярващите Аллах казва:

“Онези, които вярват в Аллах и в Сетния ден...” (Тевбе, 9/44)

Ахиретът - задгробният живот е новият и вечен живот,

който започва след смъртта. В айт-и кериме се казва:

“Този, земният живот, е само забава и игра. А Сетният дом е вечният, ако знаят.” (Анкебут, 29/64)

Тези, които знаят това, умеят да използват всеки миг и никога не са нехайни към Аллах Теаля. Животът им се превръща в период, изпълнен с ибадет. Заради последствията те винаги са между надеждата и страха. Страхувайки се от присъдата на Аллах Теаля в *ахирета*, дните им са изпълнени с молитви.

Един праведник минал през пазара, за да си купи някои неща. Той предварително бил преценил колко пари са му необходими да вземе и взел точно толкова. Когато стигнал на пазара, разбрал, че парите му не са достатъчни. Ето защо, той започнал да плаче. Минаващите покрай него се учудили и се опитвали да го утешат. Когато праведникът дошъл на себе си, със задавен глас се обърнал към хората:

- Не мислете, че плача за себе си! Помислих си: днес сметката направих предварително вкъщи, но не ми излезе на пазара. А направената сметка на този свят как ще излезе на ахирета?!

Без съмнение онези, които на този свят страдат в ахирета ще се смеят. Юнус Емре, рахметуллахи алейх, казва, че плачещите на този свят ще заемат първите места в ахирета и кани всички на тези места:

Да си спомним за деня на Възкресението,
да поплачем заедно за този ден,
този е денят на обвинението,
да поплачем заедно за този ден,

В този ден земята ще се сцепи
и от мъртвците ще възкръсне всеки,
и за всеки грях ще се потърси сметка,
да поплачем заедно за този ден,
В този ден небето ще се пукне
и човекът под безчет беди ще рухне,
кой от страх не ще да хукне,
да поплачем заедно за този ден,

Що страховете през този ден ще има,
в него най-големи са невинните,
грешниците са неизброими,
да поплачем заедно за този ден,

В този ден ще има жални гласове,
и мъжете, и жените голи ще са все,
ще горят във огън всички дробове,
да поплачем заедно за този ден,

Хей, Юнус Емре, влез в крачка,
че не знаеш, братко, как ще е,
май Всевишният за болката ти лек изпраща,
да поплачем заедно за този ден.

В друга поема Юнус Емре казва:

Добрините ти – ще ги пресметнат,
за греха ти – в мъки ще те метнат,
непокорния ще го накажат,
що да сторя? Някой да ми каже.

Когато настъпи краят на света, Исафил, един от почетните меляикета, ще надуе рога. Тогава хората ще се съживят, ще станат от гробовете и ще отидат на *махшер* - мястото, където ще бъдат съдени.

Възкресяването на хората в този ден, не крие никаква трудност за Аллах Теаля, Който ги е сътворил. В Коран-и Керим Аллах Теаля ни учи:

“И казва човекът: “Дали като умра, наистина ще бъда съживен?” А нима човекът не помни, че Ние го сътворихме и преди, когато бе нищо?” (Мерйем, 19/66-67)

“Нима човек смята, че Ние не ще съберем костите му? Наистина Ние можем да възстановим и върховете на пръстите му.” (Къямет, 75/3-4)

“Не вижда ли човекът, че Ние го сътворихме от капка сперма? А ето го – явен противник!

И дава той пример на Нас, а своето сътворяване забравя. И казва: “Кой ще съживи костите, след като станат на пръст.”

Кажи: “Ще ги съживи Онзи, Който ги сътвори първия път. Той знае всичко как се сътворява.”

Онзи, Който стори за вас огън от зеленото дърво и ето ви – от него палите!

А нима Онзи, Който сътвори небесата и земята, не е способен да сътвори подобни [хора]? Да! Той е Всетворящия, Всезнаещия.

Повелята Му, когато желае нещо, е само да му каже: “Бъди!” И то става.

Пречист е Онзи, в Чийто Ръце е владението на всяко нещо и при Когото ще бъдете върнати.” (Йа син, 36/77-83)

“Той изважда живото от мъртвото и изважда мъртвото от живото, и съживява земята след нейната смърт. Така и вие ще бъдете извадени [от гробовете].” (Рум, 30/19)

“Кажи: “Дори и да сте камъни или желязо, или творение от нещо, което смятате за велико!” И ще кажат: “Кой ще ни възстанови?” Кажи: “Онзи, Който ви създаде първия път.” И ще поклатят към теб глава и ще рекат: “Кога ще бъде това?” Кажи: “Може и да е скоро.” (Исра, 17/50-51)

“О, хора, ако се съмнявате във възкресението, [вижте как] Ние ви сътворихме от пръст, после от частица сперма, после от съсирек, после от късче, сякаш надъвкано месо – оформено и неформено, за да ви изявим [Нашата сила]. И оставяме в утробите когото пожелаем за определен срок, после ви изваждаме като деца, после [ви препитаваме], за да стигнете своята зрелост. И някой от вас умира, а някой от вас бива доведен до най-окаяната възраст, и тогава не знае нищо, след като е знаел. И виждаш земята безжизнена, но когато изсипваме вода върху нея, тя се раздвижва и набъбва, и отглежда всякакъв прелестен вид.” (Хадж, 22/5)

Даващият живот, Умъртвяващият и отново Съживяващият Аллах в тези айети показва, че възкръсването след смъртта непременно ще се осъществи.

Затова трябва да се разбере правилно фразата: **“Ще умрете, както живеете и ще бъдете съживени, както умираете”** и делата ви да бъдат съобразни с нея.

Юнус казва:

О, приятели, о, братя,
страх ме е, че ще умра,
ала не самата смърт ме плаши,
а че стореното ще се връща...

Защото Аллах Теаля казва:

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

“Който извърши добро, дори с тежест на прашинка, ще го види. И който извърши зло, дори с тежест на прашинка, ще го види.” (Зилзал, 99/7-8)

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

“В Деня, когато нито богатство, нито синове ще помогнат, освен който дойде при Аллах с чисто сърце.” (Шуара, 26/88-89)

Поетът Ариф Нихад изразява мъдростта в тези айети по следния начин:

“В ада няма — рекоха — дърва,
пътникът сам носи своето гориво.”
Аз разбрах, че и отиващият в рая
сам си носи розите и лилиите!

В следващия стих Юнус подчертава важността на предварителната подготовка за ахирета:

Утре няма с онова да свърши всичко,
щом не свършва днес с това.

Накратко, ахиретът е неизбежен и за добрите, и за лошите. Защото няма нищо по-логично от това добрите да получат награда за добрините си, а лошите наказание за престъпленията си. Всъщност, ако още на този свят немаше спаведливост, жи-

вотът щеше ли да е поносим? Благодарение на това схващане е възможно да повярваш в задгробния живот.

Между другото, човек се ядосва даже на една муха понякога, но не забравя и сторената добрина. “Човек си спомня четиридесет години за едно кафе, с което е бил почерпен”. Ето защо, няма по-голяма заблуда от това, че извършените дела, ще останат без отплата от Аллах Теаля в Съдния ден. На този свят всеки има и няма по нещо престъпникът е извършил злодеяния, угнетеният е изгубил правата си, неверникът е лишен от вяра, а вярващият притежава вяра в изобилие. Ако не съществуваше подобна отплата – награда или наказание – Божествената програма, предоставена на човека и сътворението му биха били безсмислени. А безсмислените и безполезни дела противоречат на същността и качествата на Аллах Теаля. Той е пречист и извисен, лишен от недостатъци и безсмислени дела. Затова Аллах Теаля казва:

“Нима човек смята, че ще бъде оставен без надзор?” (Къ-ямет, 75/36)

“Нима смятахте, че ви сътворихме напразно и че при нас не ще бъдете върнати?” (Муминун, 23/115)

“И не сътворихме напразно небесата и земята, и всичко между тях.” (Духан, 44/38)

“Неверниците казват: “Не ще настъпи никога за нас Часът!” Кажете: “Не, кълна се в своя Господ, непременно за вас ще настъпи, в Знаещия неведомото, от Когото нищо не убягва, дори с тежест на прашинка, нито на небесата, нито на земята, нито по-малко от това, нито по-голямо, без да е в ясна книга...” (Себе, 34/3)

“Аллах – няма друг бог освен Него! Ще ви събере Той

в Деня на възкресението, няма съмнение в това. А кой е правдив в словото си от Аллах!” (Ниса, 4/87)

“О, вярващи, вярвайте в Аллах и в Неговия Пратеник, и в Книгата, която е низпослал на Своя Пратеник, и в Писанието, което е низпослал преди! А който отрича вярата в Аллах и в Неговите ангели, и в Неговите Писания, и в Неговите Пратеници, и в Сетния ден, той дълбоко се е заблудил.” (Ниса, 4/136)

“И пита: “Кога е Денят на възкресението?”

Тогава, когато погледът се заслепи и луната се затъмни,
И слънцето, и луната се слеят,

Човекът, ще каже в този Ден: “Накъде да се бяга?”

Ала не! Няма убежище. При твоя Господ в този Ден е местопребиванието. Човекът в този Ден ще бъде известен за ранните си дела и за късните.” (Къямет, 75/6-13)

Точното време на Къямета не се споменава нито в айетите, нито в хадисите на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, изброени са само някои по-малки и по-големи признаци за неговото настъпване. Те могат да бъдат:

А. Малки признаци:

1. Знанието ще изчезне и ще бъде заменено от невежество. Съвсем свободно и открито ще се употребява алкохол и ще се прелюбодейства.
2. Ще стават убийства по много дребни и незначителни поводи.
3. Ще изчезнат справедливостта и правдата и няма да се различават *харам* и *халал*.

4. Ще се увеличат противоречията с родителите и ще изчезне уважението към жените.

5. Ще се разпространи измамата в търговията и всеки ще се оплаква от несправедливостта ѝ.

6. Милостта и уважението към хората ще намалеят до крайност, а на напътствията и съветите няма да се обръща внимание.

7. Ще се увеличи преселването в големите градове и ще се построят високи сгради. Безнравствените ще бъдат уважавани. Управлението и последната дума ще им принадлежат.

8. Хазартът, игралните домове и гадателството ще бъдат много търсени. Няма да се усеща как минава времето.

9. Разхищенията ще се увеличат. Светските дела носещи облаги ще имат приоритет пред онези, които носят вечно щастие в ахирета.

Б. Големи признаци:

1. Ще се появи дим, който няма да изчезне 40 дни,
2. Ще се появи *Деджал – антихрист*,
3. Ще се яви животно на име “*Даббетул-ард*”.
4. Слънцето ще изгрее от запад.
5. На земята ще се появят “*Яджудж и Меджудж*”²⁹.
6. Иса, алейхисселям, ще слезе на земята.
7. От Хиджаз (Саудитска Арабия) ще се появи силен огън.
8. В три посоки ще потъва Земята – на изток, на запад и на Арабския полуостров.

²⁹ Яджудж и Меджудж (сравни с библейските Гог и Магог) били народи от великани-злосторници. В Свещения Коран (Енбия, 21/96) се споменава, че преди Съдния ден те “от всеки склон ще се втурнат”.

Началото на Къямета ще започне с протръбяването на Рога от Исафил, алейхисселям, а възкрасението – с второто протръбяване. В айет-и кериме се казва:

“И щом се протръби с Рога, всички на небесата и на земята ще паднат безжизнени, освен за когото Аллах не е пожелал. После още веднъж ще се протръби и ето ги – станали – чакат!” (Зумер, 39/68)

Наред с този айет, който принципно споменава за Рога в него се потвърждава, че Рогът ще бъде надуван три пъти:

1. **Нефхатул-феда:** Първото протръбяване, от което ще замръзне цялата Вселена.

2. **Нефхатус-саика:** Всичко ще бъде погубено, земята ще бъде изравнена, така че не ще остане нито едно възвишение. Всичко ще бъде мъртво, освен Аллах, Който не се нуждае от нищо, а всички се нуждаят от Него.

3. **Нефхатул къями Раббил-алемин:** Когато Аллах Теаля заповяда: **“Станете”**, тогава всичко ще възкръсне. (Мевдуди, Тефхим, V/591)

Аллах Теаля разяснява:

“И ще се протръби с Рога, и ето ги – от гробовете към своя Господ се втурват! Ще рекат: “О, горко ни! Кой ни възкреси от нашите гробове?” [Ще им се каже:] “Това е, което Всемиловичия обеща, и пратениците говореха истината.” (Йа син, 36/51-51)

Според някои учени въпреки че неверниците ще бъдат наказани в гробовете си, това наказание ще бъде много по-леко от това в Джехеннема и ще премине сякаш са били на сън. Обаче след като станат от гробовете си ще започнат да викат и да се

вайкат: **“Я вейлена – горко ни”**. (Билмен, Тефсир, VI/29-43)

“Я вейлена - горко ни” – ще казват онези, които са заслужили наказание. Според преданията между първото и второто “протръбяване на рога” хората ще останат четиридесет години в дълбок сън, тогава от тях ще бъде премахнато гробното мъчение. Когато се събудят в деня на Къямета, ще бъдат подложени на наказание в Джехеннема и ще започнат да ридаят и да стенат:

“Кой ни събуди от дълбокия сън?”

Не е важно да се знае кога ще се случи Къямета, по-важно е всеки да се подготви за своя Къямет, който започва със смъртта и продължава след нея.

Този свят е само една измамна илюзия, а ахиретът е Вечен живот. Нека да се събудим, преди да е настъпила смъртта, която е нашият Къямет, за да не попаднем между онези изпаднали в безизходица и съжаляват. Всеки един, без съмнение ще се срещне с Азраил, който ще му вземе душата, макар да не се знае нито мястото, нито времето, защото няма място, където човек може да избяга от смъртта. Поради това човек изхождайки от повелята **“Затова (без да губите време) към Аллах се устремете!”** (Зариат, 51/50) трябва да приеме, че единственото убежище се намира при Аллах.

Духовно просветените с всеки изминат ден се подготвят за ахирета преди да е настъпила смъртта, като за тях в Съдния ден - Къямета няма да има никаква опасност и няма да бъдат натъжени.

Последната дума по този въпрос да оставим на Юнус:

Боже, нека в райския Ти дом
да подслоним глава и ние!

Нека между хората, ко и то
красотата му ще видят, сме и ние!

VI. ВЯРАТА В КАДЕР – СЪДБАТА ДОБРОТО И ЗЛОТО СА ОТ АЛЛАХ

Волята на Аллах Теаля е причина за всяка случка. Без Неговото желание не може да се случи нищо, даже и прашинка не може да се вдигне, нито пък муха да размаха криле. Аллах Теаля притежава необятни познания, знае всичко, което се е случило и което ще се случи. Познанието Му, което е безначално и изгражда бъдещето се нарича кадер, а самите случки се наричат *каза*.

Не е възможно кадер да бъде обхванат само с човешките сетива и измерения. Затова много често се злоупотребява с него. По този повод Коранът повелява:

وَعِنْدَهُ مَفَاتِيحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ

“У Него са ключовете на неведомото. Не ги знае никой друг, освен Него...” (Енам, 6/59)

Оттук се разбира, че обяснението на понятието кадер е невъзможно.

Както е невъзможно да обясним на съляп човек цветовете, така е невъзможно и човешките сетива да вникнат в необятното. Те могат да разберат само онази част от кадер, която им е дадена от Аллах Теаля. Следната случка, разказана в Коран-и Керим, е най-добрият пример за това:

Премъдрият Аллах изпраща Муса, алейхисселям, при Хъзър, алейхисселям, за да научи от него някои неща, дадени му от Аллах Теаля. Тези знания са извън видимата образност на нещата, тоест, те са отражение на един лъч, проникващ от “Левхи Махфуз”.

Хазрети Муса и Хазрети Хъзър тръгват на пътешествие. По време на пътешествието се случват някои събития. Ако ги разтълкуваме според човешкия ум:

Пробиването на лодка, видимо е несправедливост, дори престъпление спрямо притежателите ѝ. Обаче, това е начинът тя да бъде спасена от посегателство и да се осигури прехраната на бедните ѝ стопани.

Убийството на дете е престъпление, обаче всъщност, това е начин да се помогне на праведните му родители да се сдобият с праведен син и да им се осигури щастие на ахирета.

Също така на пръв поглед поправянето на рухналата стена, след като хората са ги изгонили от селото е нелогично, но истината е, че така се запазва имането на двама онеправдани сирака. (Вж. Кехф, 18/71-82).

Разбирането на тези тайни става само чрез познанието, дадено от Аллах Теаля. Тайната на кадер не може да бъде разгадана от човешкия разум, тъй като това е извън възможностите на ума. Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, е заповядал да се задоволим с вяра в кадер и забранява да влизаме в безсмислен спор. Когато срещнал група хора, спорещи за кадер, той им казал:

“Вие с това ли се занимавате? Или аз съм изпратен при вас за това? Древни народи, живели преди вас, са били погубени, защото са спорели, не спорете по този въпрос”.

Затова, вместо да се лута и да се опитва да разгадае тази божествена тайна, по-добре е човек да се насочи правилно като се задоволи с вярата в кадер по начин, обяснен от Аллах Теаля и пророка Му.

Смисълът на въпроса е:

Предопределенияте за хората дела от Аллах се проявяват по два начина:

1. *Ефал-и идтирарийе* – дела, които човек върши не по собствено желание.

2. *Ефал-и ихтиярийе* – дела и постъпки, които човек върши по собствено желание.

Ефал-и идтирарийе:

Това са наши дела и постъпки, които не зависят от нашите желания, те изцяло са проява на кадера. Не е възможно те да не бъдат извършени: раждането, смъртта, възкресението след смъртта, спането, жаждата и др. Те се наричат още кадери мутлак и човек не е отговорен за тях.

Нещата, които се отнасят към тази група на кадер, не се появяват или случват, докато не им дойде времето. Когато дойде това време очите започват да не виждат, ушите да не чуват и пр. По този въпрос Мевляна казва:

“Когато дойде времето, определено от Аллах Теаля, рибите се изхвърлят сами от морето, птиците сами попадат в капана”.

“От такъв кадер и каза се спасяват само онези, които търсят подслон пак при кадер и каза”.

Аллах Теаля обяснява:

وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا

“...Повелята на Аллах е предопределена съдба...” (Ахзаб, 33/38)

Обаче, когато се каже “кадер” не трябва да се разбират природни бедствия и нещастия. Кадер в известен смисъл отразява равновесието в природата и неговата Божествена мяра.

Ето защо неприемането на съдбата не е нищо, освен невежество и безумие. Решението Му винаги е на място и правилно. Например, слънцето се движи по строго определена траектория. В същото време Земята обикаля Слънцето и така се осветява от светлината му и затопля от топлината му. Никой – нито вярващ, нито неверник не се страхува, че разстоянието между Слънцето и Земята ще се измени, което ще наруши функциите им. Всеки вярва, че Слънцето неизменно изгрява и залязва всеки ден. За всички явления, чиято мъдрост се знае и не се знае, и които са положителни или отрицателни, винаги се казва: “Това е най-правилното”. С други думи безусловно се приема програмата, начертана от Аллах Теаля. Тази точност и принципност са признати даже и от най-големите неверници. Всяка мъдрост, свързана с програмата на Аллах Теаля не само че не се критикува, но всеки, който мисли нормално, се възхищава от нея. Така че, тези, които говорят небивалици са изкупителна жертва на незнанието.

От друга страна се знае, че *каза* и *кадер* са тайна. Това също е Божествено благо, дадено на човека, който ако знае какво ще му се случи – добро или лошо – няма да може да живее. Той ще се откаже от всичко: ядене, пиене, работа и др. Затова Аллах Теаля е оставил скрит *кадера* и човек се труди, полага усилия и не

губи надежда, дори когато смъртта му приближава. Това е един Божествен ред, който улеснява човешкия живот на този свят.

Що се отнася до злото, Той – Пречистият и Велик Аллах, не иска никому лошо, обаче то става с Негово знание и позволение, тъй като подлага хората на изпитание, проверява силата на вярата им. Освен това чрез негативните прояви, Той също изразява желанието Си да осигури благодат за хората. Всъщност Той ни предпазва от много нещастия, независимо дали ние го разбираме или не. Или казано с други думи, ако Аллах Теаля нямаше влияние над нефса и сатаната, не се знае още какви лоши неща щяха да се стоварят върху нас. Защото нефса – съзнателно или несъзнателно – желае както доброто, така и злото. Тази истина е изразена в Коран-и Керим по следния начин:

“Човек зове злото, както зове и доброто. Човек е припрян.” (Исра, 17/11)

“И ако Аллах избързваше със злината за хората, както те бързат за добрината, вече щеше да им е приключил срокът. Но оставяме онези, които не допускат, че ще ни срещнат, в тяхната престъпност да се лутат.” (Юнус, 10/11)

Човек, колкото повече се вглъбява в себе си, толкова по-добре разбира смисъла на този аят. Например лъжец, който се опитва да представи лъжата за истина се кълне: “Да ослепеят двете ми очи, ако лъжа”. Въпреки това, Аллах Теаля му дава отсрочка за изпитание и този лъжец продължава да си живее нормално. Някои хора казват: “Ако направя еди-какво си, ръцете ми да изсъхнат, ако извърша еди-що си – главата ми да откъснат; ако постъпя еди-как си – тук да ми е гробът” и пр. От подобни изрази си личи колко искрен е човек. Въпреки клетвите, обаче, той извършва точно обратното. И нито ръцете му изсъхват, нито главата му се къса, нито пък умира. Защото Аллах

Теаля поставя преграда пред такива желания, което е присъщо на милостта Му. Това е изразено в гореспоменатия айет.

Ето защо, опозналите Го сърца, когато им се случи нещо – добро или лошо – изразяват чувствата си по следния начин:

“Хубаво е всичко идещо от Теб към мен —
пъпка розова или бодил,
скъп халат или саван-кефен,
и проклятието, и милостта Ти са добри!”

Всъщност, това е разказано от Аллах Теаля в Коран-и Керим:

“Кажи: [о, Мухаммед]: “Ще ни достигне само онова, което Аллах ни е предписал. Той е нашият Покровител. На Аллах да се уповават вярващите!” (Тевбе, 9/51)

Един поет казва:

Не мисли, че е проклятието от врага и милостта че е от твоите
другари,
делата си на Истинния остави и знай, че всички са от Господаря...

Защото:

“И ако Аллах те засегне с вреда, не ще я отмени друг освен Него. И ако ти иска добро, никой не ще отклони Неговата благодат. Настига Той с нея когото пожелае от Своите раби. Той е Опрощаващия, Милосърдния.” (Юнус, 10/107)

Искренното сърце приема безрезервно съдбата. Противопоставянето не помага абсолютно с нищо. Мевляна Джеляледдин Руми казва:

“Докато не се примириш с това, което Аллах ти е определил, където и да бягаш, за да се спасиш, навсякъде ще срещаш

нещастие предопределеното ще се случи и пак теб ще порази”.

“Трябва да знаеш, че на този временен свят няма нито едно кътче без заложен капан. Няма друго спасение, освен да приемеш величието на Аллах в сърцето си, да потърсиш покровителството му и да заживееш в духовно спокойствие. Погледни, всички в този преходен свят: и живеещите в най-голяма безопасност, и онези, които ги грози най-голяма опасност, не попадат ли и те един ден в капана на смъртта?”

“Не се старай да се спасиш от заложените капани в този свят, постарай се да потърсиш покровителство при Аллах Теаля! Ако Той пожелае отровата, приготвена за теб, ще превърне в лек, а ако поиска водата, приготвена за теб, ще превърне в отрова!”

Ефал-и ихтиярийе:

Това са дела, които човек може да избира. Всевишния Аллах предоставил на хората частица от своята воля. Хората, благодарение на тази воля, вършат добри или лоши дела, за които биват награждавани или наказвани. Аллах Теаля се проявява в делата на хората чрез качеството Си “Творец”. В тези дела се намесва, освен Творецът и извършителят на това дело, човекът. Аллах Теаля обаче, не се намесва във всяко дело, въпреки желанието на хората, и те не се осъществяват.

Както обяснихме по-горе, неправилно е човек да се занимава с въпросите на *кадер*, защото *кадер* е ключ, който се намира в ръцете на Аллах Теаля. Той е един феномен извън човешките възможности. Тайната му се разкрива само за някои хора, за които е отреден Дженнет. Ето защо всеки опит да се отвори с този ключ, означава да нарушим границите. Въпреки че не им е

дадена възможност да проумеят кадер и каза, някои заблудени казват:

“Лоша съдба ми е отредена!”

Всъщност хората, които ги употребяват, се опитват да оправдаят някои свои постъпки или да избягат от отговорност.

От друга страна за Аллах Теаля не съществува понятието време. За Него познанието за бъдещето е същото като познанието за миналото. Тъй като нашите схващания са ограничени във времето, ние сме склонни да възприемаме познанието на Аллах Теаля като предопределена съдба, на която сме длъжни да се подчиним. Това се дължи невъзможността ни да мислим неограничено. Но ако се абстрахираме от времето, може да видим всичко изведнъж. Така, когато Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, предава своите впечатления от нощта на възнесението, казва:

“Чух скърцането на перото, с което се пише съдбата - кадер.” (Хахим, Мустедрак, II/405). И от друга страна гледайки към отвъдния свят разказваше как един от сахабетата му влиза в Дженнета: *“Абдуррахман ибн Авф отиваше в Дженнета по такъв и такъв начин”*.

Ако за Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, излизането извън пределите на времето е само едно изключение като подарък в нощта на възнесението то това е присъщо на Аллах Теаля, винаги.

Затова, ако успеем да повдигнем поне малко завесата, ние ще видим ограничеността си във времето, което ни прави слаби и зависими. Тъкмо затова Аллах Теаля е предоставил на хората толкова воля, колкото са отговорностите им и толкова отговорности, колкото е волята им. Ако това не беше така Аллах Теаля,

който е Милостив и Всемилосърден, не би натоварил хората с отговорности и не би им позволявал и забранявал нещо, а в последствие да ги държи отговорни за делата им. Това показва, че им е дал известна свобода на воля и право на избор, за да могат те сами да определят какво да вършат и какво не. Мевляна Джеляледин Руми се обръща към онези, които не могат да схванат тази истина:

“Ако човек се примири със съдбата, предопределена му от Аллах Теаля, наградата му ще бъде одобрението на Аллах Теаля. Тя е сладка като захар и прави лицата им усмихнати”.

“Ако вървиш накриво, и перото пише криво, ако вървиш право, това поражда щастие”.

“Когато един полицаи хванал крадец, крадецът му казал: “Господине, това, което извърших е повеля на Аллах Теаля”. В отговор полицаят му казал: “И това, което аз върша е по волята на Аллах Теаля. Извършил си престъпление и прехвърляш вината на предопределената ти от Аллах съдба. Това не е разумно”.

“Накратко казано: “Шейтанът тласка човека към лошите дела, а Духът посочва добрите. Ако нямаше избор, защо ще се труди!”

“Притежаваме невидима способност да избираме, тя ни дава възможност да правим онова, което искаме. Когато пред човек се изправят две идеи, тоест, две противоречиви възможности, неговата способност за избор влиза в действие. Тогав човек се замисля: “Коя от тези идеи е по-изгодна?” и се спира на едната. Никой не направлява човека, но ако той нямаше възможност да избира, щеше ли да е човек?”

“От гледна точка на разсъдка принудата е голяма заблу-

да. Това означава да се отричаш от своите чувства. Мезхебът “Джебрийе” върши какви ли не афери с ума, а в същото време отрича дейността му. Как става това? Ако човек не притежаваше воля и предпочитания, щяха ли да съществуват понятия като добро и зло, красиво и грозно и пр.? О, приятелю! Даже и животните, в зависимост от техните сетива могат да разбират. Обаче вникването в същността на този избор е много деликатна работа!”

“Ако на човек не му бе дадена възможност да избира, щеше ли да търси лек при лекаря? Болестта също е въпрос на избор и воля!”

“Ако човек не притежаваше възможност да избира, тогава какъв смисъл биха имали плановете му за утре “ще направя това и това” или “ще отида там и там”, или “няма да правя това и това” и пр.! Човек, който не притежава свободна воля, въобще може ли да прави плановете?”

“О, джебри³⁰! Казваш: “Човек няма избор”, с което искаш да възвисиш Аллах Теаля и да признаеш, че е Чист от недостатъци, а не виждаш, че отричаш поемането на отговорности от човека но по този начин не приписваш ли на Аллах Теаля невежество – хашиа (Аллах да прости), което е присъщо на човека? Той – Творецът на световите – би ли подвел хората да правят нещо, което Той не е позволил? Затова опитай да разбереш мъдростта на Аллах Теаля, който заповядва на хората “...наравете това!” или “...не наравете онова!”.

“И от тази Негова заповед се потвърждава фактът, че в човека е заложена потребността да избира”.

“Обърни очи към себе си и погледни към вътрешния си

30 Джебри: член на направление Джебрийе.

свят: защо се гневии на крадеца, присвоил богатството ти, ако никой, освен Аллах не притежава воля? Защо определяш някои хора за свои врагове и им се заканваш денонощно? Как става, че заклеяваш някого като грешник само защото няма воля?”

Тук има още една особеност, която трябва да бъде спомената:

Аллах Теаля е отредил дадени възможности на човешкия разум. Но да се смята, че разумът е над всичко е невежество. Въсъщност, когато човешките схващания надскочат познанията, много ясно се вижда колко нищожна е волята на човека пред всеобхватната воля на Аллах Теаля. Човешката воля е като троха пред величието на Аллах. По тази причина някои мислители отричат изявата й. Те виждат колко е неспособна човешката воля, когато се съпоставя с волята на Аллах. Първата даже не се забелязва, особено от онези, които са напреднали в разбирането на превъзходството на волята на Аллах над волята на човека. Тя е като една обикновена свещ, чиято светлина бледнее пред светлината на слънцето и когато свещта угасне, слънцето продължава да свети.

Следващият пример също представлява интерес:

Шейх Мухаммед Нурул-Араби, един от известните суфии от по-късния период, бил обвинен, че отрича човешката воля. Когато султан Абдулхамид хан II чул това, наредил да поканят светия човек. Довели Шейх Мухаммед Нурул-Араби в двореца на султана, и го запитали вярна ли е дочутата мълга. Той отговорил:

“Аз не съм отрекъл изцяло съществуването на ираде-и джузийе (частичната воля или волята на човека). Само съм казал, че тя като че ли не съществува за някои хора, защото

приближените на Аллах постоянно живеят с Божественото присъствие в живота им и те нямат шанс да изявят своята човешка воля. Ето защо те не постъпват според собствените си желания, а по волята на Аллах, оставайки се във владението Му. В противен случай биха извършили някаква грешка. Например, ние в момента сме при падишаха. Ако той ни каже “Елате”, ще дойдем; ако ни каже “Вървете си” – ще си отидем. Вероятно ние имаме някакви желания, но не можем да ги изпълним, тъй като желанието на падишаха е по-важно.

Той, както и останалите хора, които са извън двореца са със свободна воля и могат да правят каквото пожелаят”.

Когато вникнем в основите на тези въпроси, се появяват толкова много проблеми, които ни предоставят изобилие от аргументи за спор в науката *Келям*³¹. Накратко, това може да се обясни по следния начин:

Човекът притежава воля. Тази воля му е подарена от Аллах Теаля. Въпреки че волята на Аллах Теаля съпровожда всяко негово действие, случка и изява, Той одобрява и благославя само добрите дела.

Целта на един учител е да даде нужните знания на учениците си, за да завършат успешно курса на обучение. Обаче, ако ученикът не се труди, учителят не може да направи нищо. Отговорността на лекаря е да излекува болния, но ако той не изпълнява препоръките му, лекарят не може да бъде обвинен за лошите последици.

Тъй че предопределената съдба е израз на нашето желание и затова отговорността за делата ни е наша. Не можем да избягаме от нея, криейки се зад *кадера* на Аллах Теаля.

Ако някой направи нещо злонамерено или не прави ибадет,

казва: “Какво да правя, така ми било писано”, това е заблуда. Аллах Теаля е създал всички предпоставки за извършване на намаз. И въпреки това, едни правят намаз, а други, които не желаят да правят намаз, си намират оправдание за това.

Да се опитваме да оправдаем нашите грехове означава неоснователно да упрекваме съдбата, което е непочтено.

Изброените до тук принципи се изразяват чрез *келиме-и шехадет* – *Ешхеду енля иляхе иллялах ве ешхеду енне Мухаммеден абдуху ве расулюх*. И който със сърцето си ги приеме и ги потвърди с думи, се смята за истински вярващ.

Но келиме-и шехадет не се състои само от думи. Сърцата, които разбират и чувстват тази истина, за да бъдат достойни за нея превръщат живота си в един *тесбих*³². Искат да бъдат озарени от светлината на Аллах без да се отдалечават дори и за миг от нея. В същото време осъзнават своята незначителност пред Аллах Теаля и се стремят към постоянно извисяване. Във връзка с това духовно израстване известният суфи Мухаммед Есад Ербили живял през XIX век изказва следната мисъл:

“Все още се старая да доусвоя същността на имана. Свиквам да изричам правилно келиме-и тевхид - ля иляхе илляллах. Защото, докато съществуват и други желания освен Аллах Теаля, както и прекалена привързаност към този свят, много е трудно да се каже “ля иляхе илляллах” и е много съмнително този израз да бъде приет и да достигне до Него”.

За да бъде изречен в истинския смисъл “*келиме-и тевхид*”, трябва да бъде схваната вложената в него мъдрост и да се под-

31 Келям: наука, която се занимава с рационалното изясняване на основните религиозни вярвания в исляма.

крепи с дела. Когато “келиме-и тевхид” и “келиме-и шехадет” се повтарят само механично, те не дават желания резултат. *Шехадетът*, изречен с будно и живо сърце, осигурява “велики и вечни награди”, непонятни за човека.

Един ден Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, в своя проповед казал:

“Който каже “Ля иляхе иллялах” искрено и от сърце, без да допусне до сърцето си обсебваща мисъл, влизането в Дженнета му е гарантирано”.

Хазрети Али, радияллаху анх, запитал:

- О, Пратенико на Аллах! Какво значи да не допуснеш до сърцето си обсебваща мисъл?

Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, отговорил:

- Прекалената привързаност към този свят. (Газали, Ихйа)

В друг хадис се казва:

“Не може един човек искрено да каже “Ля иляхе иллялах” и пред него да не се отворят небесните врати и щом се въздържа от извършването на грехове, произнесеното от него “келиме-и тевхид” да не стигне до Трона на Аллах Теаля”. (Тирмизи, Даават, 126)

Ето защо е необходимо да се предпазваме от големи грехове.

В друг хадис Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, по-велява:

32 Тесбих: непрекъснато споменаване и възхваляване на Аллах.

“Когато човек извърши грях, той оставя черно петно в сърцето му. Обаче, ако искрено се разкае това петно изчезва. В противен случай петното се увеличава. Ако по-късно извърши отново грях, в сърцето му се появява ново черно петно. И така, докато сърцето напълно почернее”. (Тирмизи, Тефсир, 83)

Божие слово не може да повлияе на хора с такива сърца. Следователно, човек трябва да избягва следните четири неща, които опустошават сърцето:

1. Спор с глупците.
2. Извършване на много грехове.
3. Честото контактуване на мъжа с жени, които не са му роднини³³.
4. Сприятеляването с хора, чийто сърца са безчувствени.

Най-голямото желание на шейтана е да завладява сърцата. Ако сърцето е заето със *зикир* – благославянето на Аллах, шейтанът не може да се докосне до него. Но ако сърцето остане заключено за зикир, шейтанът го обсебва лесно.

Затова в айет-и кериме е казано:

“Не е ли настъпило за вярващите време, сърцата им да се смирят при споменаването на Аллах, и пред истината, която бе низпослана...” (Хаид, 57/16)

Човек, който не изрича зикир и е подвластен на страстите си, прилича на скъпоценен камък, затънал в калта. Борбата с нефса – страстите на душата означава човек да се пречисти от лоши помисли и по този начин да покаже ценното в себе си.

³³ Честото контактуване на мъж с жени с които ислямското право позволява брак и да бъде на “ти” с тях не е позволено.

Онези сърца, достигнали тази чистота биват обект на божие внимание. Всевишният Аллах повелява:

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى

“Сполучил е онзи, който се пречиства.” (Аля, 87/14)

Пречистването започва с *“келиме-и тевхид”*.

Ебу Али Деххак казва:

“Когато човек каже *“Ля иляхе”*, сърцето му светва и заблестява от чистота. Когато каже *“илляллах”*, сърцето се изпълва със светлината на Аллах Теаля и шейтанът не би могъл да го завладее”.

Хасан Басри³⁴ казва, че шейтанът мислел по следния начин:

“Поставям греховете пред мюсюлманите и ги разкрсявам, обаче, направеното от тях тевбе - покаяние ме затруднява и пречи на успеха ми. Затова представям някои грешни дела за безобидни и те изглеждат почти праведни. За тях не правят тевбе, защото смятат, че не е нужно.

Греховете, които изглеждат праведни са *бидатите* (нововъведенията), тоест дела, извършени под влияние на нефса и отдалечават човека от религията.”

Вехб ибн Мунеббих казва:

“Страхувай се от Аллах! Пред хората проклинаш шейтана, а когато останеш сам, му се подчиняваш и сприятеляваш с него”.

34 Хасан Басри (642—728): Известен учен и суфи живял в началния период на исляма. Водач и представител на суфитската школа в Басра, която приема “страхопочитанието към Аллах” като основно схващане в религиозния живот вместо схващането “обич към Аллах”.

Две страни

“Келиме-и шехадет” има две страни. Първата представлява *тевхид*, тоест вяра в съществуването и единството на Аллах Теаля, а втората е потвърждение, че Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, е раб и Пратеник на Аллах Теаля.

Иманът съществува, когато тези два компонента се слеят напълно в сърцето на човека. В такъв случай само вярата в Аллах е недостатъчна, нито пък само вярата в Пратеника. Ето защо човек успоредно трябва да приеме и разбере както вярата в Аллах Теаля, така и вярата в Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем.

Това е обяснено в следния аят:

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

“Който се покорява на Аллах и на Неговия пратеник, той постига велико избавление.” (Ахзаб, 33/71)

Човекът, който представлява сърцевината на Вселената, която всъщност е проява на божествена обич, е изцяло изграден от “Мухаммедовата светлина”.

Затова любовта към Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, е огледало на всеобщата обич. Светлината на тази любов, която озарява всичко, е причина за сътворяването на небесата и земята. Аллах Теаля казал за Пророка: **“Моят Любимец”** и го дарил с такова достойнство, че името му е изписано в безкрайността заедно с името на Аллах Теаля – Ля иляхе илляллах Мухаммедун расулюллах.

Хазрети Адем, алейхисселям, извършил грях в Дженнета и бил изгонен оттам. Когато слизал, видял този надпис в небето, а след това помолил Аллах Теаля да опрости греховете му заради

уважението към Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем. В отговор Аллах Теаля му казал:

“О, Адем, той е любимото Ми творение. Когато правиш дуа (искаш нещо от Мен), направи го заради уважението Ми към него! Сега, когато искаш прошка заради него, аз те опростих. Знай, че ако не беше Мухаммед не бих създал и теб.” (Хаким, Мустедрак, 4/672; Бейхаки, Деляил, V/488-489)

В Свещения Коран Аллах Теаля потвърждава достойнството и честта, с които е надарил, Мухаммед салляллаху алейхи веселлем:

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ

“И възвисихме твоето споменаване.” (Инширах, 94/4)

Някои тълкуватели на Коран-и Керим казват за този аyet:

“О, Пратенико! Когато аз бивам споменат чрез келиме-и тевхид, теб също те споменават!”

Келиме-и тевхид започва с *“Ля иляхе”*, тоест отхвърляне на божествата.

Това е споменато в аyet, за да предпази сърцето от изкуплението да попадне в подчинение на нефса.

“Не виждаш ли онзи, който приема страстта си за божество? Нима над него си покровител?” (Фуркан, 25/43)

След като сърцето се пречисти от плътски желания, от обичта си към преходното и от “метафоричните божества” (в преносен смисъл) идва *“иляллах”* (освен Аллах). Така то се осветява от светлината на единството на Аллах Теаля.

Продължението на *тевхид*, “Мухаммедун расулюллах”, се е превърнало в неразделна част от *“ля иляхе иляллах”*. Така

в сърцето надделява обичта към Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем. Всяко искрено сърце, което успее да схване това велико тайнство, става почитател на Аллах Теаля. То заживява един праведен живот, приобщено към хората, които се устремяват към вечното щастие, озарени от светлината на обичта.

Изричането на “Мухаммедун расулюллах”, което е продължение на *келиме-и тевхид*, означава, че любовта към Пейгамбера, салляллаху алейхи веселлем, се намества в сърцето. Всяко искрено сърце, схванало това велико тайнство се влюбва в него, живеейки един праведен живот, изпълнен с любов, озарен от светлината на неговото водачество се включва в кербана на достигналите вечното щастие.

Аллах Теаля е създал Вселената и човека в хармония със свещените си качества и ги е дарил с Божествената Си, неповторима красота.

Видимият свят, който е изграден в един безкрайно точен ред, се е превърнал във всеобщо училище за изучаване на *тевхид*. В главните входи на това училище на единобожието, на небесата и във всяка частица, е записан изразът::

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

“И знай, че няма друг бог, освен Аллах.” (Мухаммед, 47/19)

Няма нито една частица, която да не го изрича и да не отразява Неговата мощ.

Поради връзката между Създателя и неговите творения те са получили благословията на Аллах Теаля, а заедно с нея и възможността да обичат Аллах Теаля. Най-силно озарен от Божествената светлина е човека, защото той е най-близо до съвършенството.

Човекът е украсен и подготвен чрез божествените науки и украси. Той е смес от метафизика и религиозен екстаз. Затова вярата в Аллах започва със Сътворението и стига до Къямет. Така единобожието продължава във вечността. Що се отнася до атеизма, той е поддържан от някои материалисти, които приемат единствено за реални плътските наслади и светските увлечения и им се прекланят. В айет-и кериме се казва:

وَيَأْتِي اللَّهَ إِلَّا أَنْ يُتَمَّ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

“...Аллах приема единствено да засияе в пълнота Неговата светлина, дори неверниците да възненавиждат това.”

(Тевбе, 9/32)

Ако същността на зикира - споменаването завладее сърцето, тогава човек се прекланя единствено на Аллах.

إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ

“Вярващите са онези, които щом бъде споменат Аллах, сърцата им тръпнат...” (Енфал, 8/2)

Това е смисълът на зикира и така се формира истинският иман. Защото зикирът е нещо много съществено. Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, повелява:

“Иманът в сърцето се износва както дрехите остаряват. Затова поддържайте имана си с келиме-и тевхид”.

Ако същността на зикира не пусне корен в сърцето, а остане само на думи, тогава почитта към Аллах Теаля се измества от плътските предпочитания, тоест от склонностите на нефса. За такива хора Аллах Теаля казва:

“Не виждаш ли онзи, който приема страстта си за бо-

жество? Нима над него си покровител?” (Фуркан, 25/43)

Келиме-и шехадет трябва да ни спаси от плътските увлечения и да ни помогне да се превъзпитае в духа и морала на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем. В противен случай е невъзможно да се достигне до щастие.

Разказва се, че един човек, който не е бил възпитан с нравствеността на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, го сънувал. Първенецът на Вселената въобще не се интересувал от него. Тогава, обиден, човекът запитал Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем:

- *О, Пратенико на Аллах, сърдит ли сте ми?*

- *Не, отвърнал Пейгамберът.*

- *Тогава защо сте толкова безразличен към мен?*

- *Защото не те познавам!*

- *Как може, о, Пратенико на Аллах! Аз съм един от уммета ти. Учените казват, че познаваш хората от уммета си по-добре, отколкото човек познава собствените си деца...*

- *Правилно! Само че аз не виждам в теб нищо от моята нравственост. Освен това не сме чули да произнасяш “салевати шерифе” (Аллахумме салли аля Мухаммед). Знай, че аз познавам хората от моя уммет по това как са възпитани и доколко възприемат моя морал”.*

Човекът се събудил уплашен, направил тевбе, и се съобразил с морала (ахляк) на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем. Започнал много често да повтаря *салевати шерифе*. След известно време отново сънувал Първенеца на световите Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем. Тогава Пратеникът на Аллах му казал:

- *Сега те познавам и ще се застъпя за теб...*

Хазрети Мухаммед е една изключителна личност, по-скъп за хората от душите им, по-любим от любимите, заслужил почитта и уважението на всички. Той е превъзходният, най-извисеният от всички, които са били и които ще бъдат на този свят, най-състрадателният и единственият ни наставник. Той е накарал онези, които били озверели до такава степен, че заравяли в земята живи своите женските рожби, да обичат, научил ги е на книгата, тайнствата и мъдростта. Признанието и обичта към него е израз на нашата вяра, достигнала до съвършенство. Значението на тази обич се обяснява в следния хадис:

“Никой от вас не може да бъде истински вярващ докато не ме заобича повече от себе си, от майка си и баща си, от децата и семейството си и от цялото човечество!”... (Бухари, Иман, 8)

С този хадис се потвърждава, че иманът е цялостен само чрез обичта към Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем. Пътят към щастието е затворен за онези, които са далеч от неговата обич. Само във Вселената на Пророка поклъва обичта. Той е изворът на щастие и удовлетворение. Силата на обичта му вдъхва живот дори в каменните сърца и ги пречиства, така че заблестяват, както златото сред другите метали.

Както луната, която свидетелства за съществуването на слънцето, така и всички пейгамбери и приятели на Аллах (*евлия*) потвърждават изключителността на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, тъй като самите те са озарени от духовната му светлина. Затова всеки, който каже: *“Ешхеду ен ля иляхе илляллаху ве ешхеду енне Мухаммеден абдуху ве расулюх”* с обич и любов, в сърцето му прониква божествената светлина, която разпалва огъня на вярата. Този огън понякога е с такава сила, че

от отражението му душите черпят неопишуема наслада.

Един от преживелите подобна наслада бил Билял Хабеши, чийто живот бил изпълнен със забележителни поуки. Билял, радияллаху анх, нямал приятел на този свят, с когото да сподели мъката си, приятел, на когото да разчита, на когото да се опре. Той е бил просто един роб. Един ден, обаче, бил озарен от светлината на имана. След като прегърнал правата вяра, трудностите, които преживял, за да я запази, мъченията, които понесъл в името на келиме-и тевхид, са се превърнали в пример за вярващите мюсюлмани. Той им показал как трябва да се отстоява имана.

Билял Хабеши зърнал лицето и усетил духовната светлина на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, бил озарен от нея и почувствал обичта му, станал част от него. Но неговият господар-идолопоклонник го повалил върху горящите пясъци на пустинята и го подложил на изтезания само защото, че е повярвал в исляма. Удрял безжалостно с камшик голото му тяло. По черната му кожа се стичала алена кръв. Наблюдаващите зрелището, безчувствени и заблудени хора, също като господаря му крещели:

- Мръсен роб! Върни се при нас, за да се спасиш!

Обаче Билял, радияллаху анх, ревял като ранен лъв върху нажежения пясък, където бил повален, изричайки Ля иляхе ил-ляллах Мухаммедун расулюллах с цялата си мощ.

След този вик жестоките палачи продължили да го бият още по-яростно. Били го, били го..., но това не ги задоволило, те вързали въже на врата му и го помъкнали по улиците на Мекка. Въпреки нечовешките мъчения Билял Хабеши, радияллаху анх, не се отказал от вярата си. Обичта към Аллах Теал

и Пейгамбера Мухаммед била неговия щит. В повечето случаи не усещал болката, която му причинявали, защото сила му давала обичта към Аллах Теаля и Расулюллах. А сърцето му било огромно, колкото цялата Вселена.

В същото време той нямал даже колиба, където да подслони пребитото си тяло.

Така Билял, радияллаху анх, чрез обичта си към Аллах и Пейгамбера успява да се издигне от робството до висшия смисъл на вярата. Успял да стане първият муеззин на Първенеца на Вселената. Обичта, която изпълвала сърцето му греела като усмивка на лицето му, а устните му до последния си дъх повтаряли:

- Обичайте се, обичайте се!... Аз отивам при Пратеника на Аллах.

Това значи:

“Човек е с онзи, когото обича” (Бухари, Едеб, 96)

За това трябва да се приложи на практика следния аят от Коран-и Керим:

وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا
وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

“...И каквото Пратеника ви даде, вземете го! А каквото ви забрани, оставете го! И бойте се от Аллах! Аллах е строг в наказанието.” (Хашр, 59/7)

Истинският смисъл на този аят е първата и най-важна част на исляма, защото съдържа в себе си един от елементите на келиме-и тевхид, а именно искрението подчинение пред Аллах Теаля. Втората част е свидетелството - “мухаммедун ра-

сулюллах” (Мухаммед е Пратеникът на Аллах). А то означава, че за да бъде човек искрен раб на Аллах трябва да следва пътя, посочен от него.

За да намери място в сърцата келиме-и тевхид са необходими следните неща:

1. Сърцето да бъде отдадено на Аллах Теаля.

Това е възможно само чрез зикир. В айет-и кериме се казва:

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

“...О, да, при споменаването на Аллах сърцата се успокояват.” (Раад, 13/28)

Сърцето не е само материя, тоест парче месо. То е центъра на чувствата и разума. Споменаването на Аллах, за което става дума в този айет, не означава само изричане на името Му. То означава, обичащият с любов да защитава Обичания и сърцето да се успокоява със схващането на Аллах. Само така, то (сърцето) може да се успокои, да се изпълни с чувствителност и да измине път към достигането до Аллах. Ето така се проявява щастието за достигането до Аллах. Сърцата, постигнали това непрекъснато се влюбени в абсолютната красота, т. е. в божествената. Наблюдавайки с изумление всички красоти, живеят в абсолютна привързаност към Аллах, осъзнавайки, че те (красотите) са частици отразяващи божествената красота.

2. В резултат от силната любов към Пратеника на Аллах, човек започва да обича всеки, който заслужава обич и да ненавижда всеки, заслужил ненавист.

За да бъде човек праведен мюсюлманин му е необходима обичта. Тогава ибадетът и добрият характер се превръщат

в щастие и наслада. Променя се отношението към Вселената. Тогава човек проумява тайната на изгрева и залеза на слънцето, когато привечер бавно се скрива зад облаците; тогава може ли да не изпитваме силни чувства и да не се удивляваме. И когато се наслаждаваме на творенията на живописеца, когато наблюдаваме постоянно сменящите се весели багри, излизаци изпод четката на Великия Творец, които придават уникален вид на природата: разноцветните теменужки, лилии, рози... Как е възможно тази пъстрота да излезе от черната земя? Ако човек се вгледа в себе си и пълната с мъдрост Вселена, с поглед, пълен с любов, не е възможно да не се възхити на Божествената прелест и красота.

Най-висшето образование е просвещението, наречено иман, което води до обичта към Аллах Теаля и пратеника Му, салляллаху алейхи веселлем.

3. Обичта и уважението към праведните хора, и съдружаването с тях ни тласкат към почитане на ибадета и вярата.

Според психологията енергичните натури имат заразително въздействие. Сподвижниците на Пророка, преди да станат мюсюлмани, живеели в невежество, но от срещите си с него се заредили с духовна енергия и станали пример за благочестие. Даже кучето на *Асхабъ кехф*³⁵ - Кътмир, е получило уважение и наградата "Дженнет" само защото е било заедно с праведните в пещерата. Коран-и Керим предоставя това на вниманието на човечеството като един поучителен и интересен случай.

4. Проявяване на състрадателност и милосърдие към творенията, заради Твореца.

Аллах Теаля най-много обича хората да споменават име-

35 Обитателите на пещерата.

ната Му *Рахман* и *Рахим*, тоест Неговата милост. Онзи, който обича Аллах Теаля, се отнася благосклонно и към Неговите създания. Даже, ако трябва да се премахне някое зло същество, то трябва да се направи по най-безболезнения за него начин.

Всичко това е проявление на келиме-и тевхид – ключът на Дженнета.

Запитали Вехб ибн Мунеббих, радияллаху анх:

- *Ля иляхе иллялах* – нали това е ключът към Дженнета?

Той отговори:

- *Да, но ключ без зъбци не върши работа. Ако притежаваш такъв ключ, можеш да отвориш вратата, а в противен случай – не.* (Бухари)

Най-тежката дума на мерилото

Пратеникът на Аллах, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Без съмнение, в деня на Къямета Аллах Теаля ще повика отпред един човек от моя уммет. След това пред погледите на всички ще бъдат отворени деветдесет и девет досиета, точно толкова големи, че всеки може да ги види. Тогава ще му се каже:

- Можеш ли да отречеш нещо от написаното тук? Моите пазещи и записващи ангели нима постипъха несправедливо към теб?

- Не, Я Рабби (Господи) - ще каже той.

Тогава Аллах ще му каже:

- Да, ти имаш севаб (добри дела), записани при нас. Днес с теб няма да бъде извършена несправедливост.

После ще му бъде даден лист хартия, на който е написано:

“Ешхеду ен ля иляхе илляллах ве ешхеду енне Мухаммеден абдуху ве расулюх”.

И ще му бъде казано:

- Пригответи се за мизан (мерилото)!

- Я Рабби, тази хартия колко ли тежи в сравнение с девет-десетте и девет досиета? – ще попита подсъдимият.

- Ти днес не ще бъдеш оцетен – ще му се отговори.

От едната страна на кантара ще бъдат досиетата ти, пълни с престъпления, а хартиятката, на която е написано келиме-и шехадет. Тя тежи повече, от другата защото нищо не може да тежи повече от името на Аллах Теаля”. (Тирмизи)

В тази връзка в един хадис се казва:

“Най-добрият зикир е “Ля иляхе илляллах” и най-добрата дуа е “Елхамдулиллях”. (Ибн Маджех, Едеб, 55; Тирмизи, Несай)

Келиме-и тевхид е основата на имана. Колкото повече пъти бъде повтаряна, толкова по-силен става иманът и достига до съвършенство.

В един хадис-и шериф се казва:

“Муса, алейхисселям, казал:

- Я Рабби! Научи ме как да Те споменавам и да Ти правя дуа.

Аллах Теаля му отговорил:

- Кажи: “Ля иляхе илляллах”.

- *Я Рабби, това го казват всичките Ти раби – казал Муса.*

- *Кажи: “Ля иляхе иляллах” – заповядал Аллах Теаля.*

Муса, алейхисселям, казал:

- *Я Рабби! Искам да ме научиш на нещо различно.*

В отговор Аллах Теаля казал:

- *О, Муса! Ако от едната страна на кантара биват поставени седемте небеса и седемте пласта на земята, а от другата страна “Ля иляхе иляллах”, то знай, че “Ля иляхе иляллах” ще натежи пред тях. (Несаи)*

Хазрети Сюлейман с огромна войска минавал през място, където се били събрали много хора и джинове. В близост имало една пътечка на мравки и когато водачът на мравките видял Сюлейман и войската му, казал:

- *О, мравки! Приберете се по домовете си, за да не ви стъпчат войниците на Сюлейман без да искат. Могъществото на Сюлейман е голямо, ще бъдете премазани! Скрийте се!*

Хазрети Сюлейман, алейхисселям, който благодарение на Аллах Теаля имал дарбата да разбира езика на животните, чул думите на мравката и казал:

- *Моето могъщество е временно, както и животът ми е ограничен. А щастието от изреченото келиме-и тевхид е вечно.*

Във връзка с груповия зикир чрез келиме-и шехадет Таберани и Имам Ахмед разказват хадис, предаден от Шеддат ибн Евс:

Един ден Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, събрал сахабетата си и ги запитал:

- Има ли между вас чужденец³⁶?

- Няма, о Пратенико на Аллах! отговорили сахабетата.

След това Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, заповядал да затворят вратите и казал:

- Вдигнете ръце и правете зикир като изричате “Ля иляхе илляллах”.

Шеддат ибни Евс, радияллаху анх, разказва как е продължила сбирката за зикир:

“Направихме зикир, казвайки: “Ля иляхе илляллах”. След това Пратеникът на Аллах, салляллаху алейхи веселлем, направи дуа:

- Я Рабби! Ти ме изпрати пейгамбер заради този израз и ми обеща, като награда за неговото изричане да бъде в Дженнета. Ти не се отказваш от обещанията Си!

След това Пратеникът на Аллах, салляллаху алейхи веселлем, се обърнал към сахабетата си и казал:

- Внимание, ще ви зарадвам! Радвайте се, Аллах ви опрости.” (Ахмед ибн Ханбел, Таберани)

В друг хадис-и шериф е казано:

“Ля иляхе илляллах” е много ценна дума за Аллах Теаля. Нейното място е много извисено. Който я каже с искреност и честност, Аллах ще го въведе в Дженнета. Но този, който я изрича само формално, без да вярва в нея, запазва своето богатство и живота си, но когато утре се яви пред Аллах Теаля, тепърва ще бъдат премерени делата му.” (Джемул-феваид, I/23)

36 Под думата “чужденец” пророкът има в предвид християнин или евреин.

В друг хадис Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, заповядва:

“Зарадвайте тези, които ще ви наследят! Който с искреност и чисто сърце каже: “Ля иляхе илляллах”, ще влезе в Дженнета”. (Джемул-Феваид, I/18)

Който каже “Ля иляхе илляллах”, непременно ще пречисти сърцето си от заблудите, тоест от плътските желания и наклонности. Сърцето се изпълва с духовната светлина на Аллах Теаля. То се пробужда и вниква в мъдростта на Божията воля. Проумява Великолепието на Аллах Теаля и собствената си слабост пред Него. Затова е много важно да се разбере смисъла на израза:

مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ

“Познаващият себе си, познава Господа си”.

И да се възползува от Него.

С Божествения си поглед Аллах Теаля удостоява само сърцето, което е изпълнено с обич към Него. Един дервиш дошъл при Байезид Бестами и му казал:

- Кажу ми какво да извърша, за да се доближа до Аллах Теаля?

Байезид, рахметуллахи алейх, му отвърнал:

- Обичай приятелите на Аллах! Старай се да покорши сърцата им! Защото Аллах Теаля се вглежда в тях всеки ден по 360 пъти. Постарай се Неговият поглед да те свари в сърцата им!”...

В последния си дъх

Голям шанс е да се изрече келиме-и шехадет преди смъртта.

Затова трябва да подготвим сърцата си отрано. Келиме-и тевхид се заселва в сърцето, когато се вършат дела според изискванията ѝ. Ако човек не обръща внимание на заповедите и забраните на Аллах Теаля между него и келиме-и тевхид се отваря дълбока пропаст. Ако този човек не излезе от заблудата, тази пропаст продължава да се задълбочава, докато изричането на келиме-и тевхид стане механично произнасяне на отделни букви. За да постигнем вечно щастие е необходимо келиме-и тевхид да ни следва в целия ни живот.

Имало един сподвижник - сахаби на име Алкаме, който бил млад, смел и богобоязлив мъж. Когато ставало въпрос за извършване на добро дело в полза на исляма, той без колебание се включвал. Тази отзивчивост на Алкаме привлякло вниманието на Пратеника на Аллах, салляллаху алейхи веселлем. Когато този младеж легнал на предсмъртното си легло, не успял да изрече келиме-и шехадет. Когато съобщили това на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, той веднага отишъл при него. Тогава Алкаме го запитал:

- Я Расуляллах! Чувствам сърцето си, сякаш е заключено с ключ.

Първенецът на световите, салляллаху алейхи веселлем, запитал заобиколилите го каква е причината, Алкаме да не може да изрече келиме-и шехадет. Тогава те се заинтересували от живота и отношенията му с хората и установили, че между майка и син нещата не са били добри и тя му е сърдита.

Поради това, че Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, обичал Алкаме, който заслужавал уважението Му, наредил да извикат сърдитата му майка и ѝ казал:

- Ако някой запали огън и поиска да хвърли сина ти в него

ще се съгласиш ли?

- Не, о Пратенико, няма да се съглася!

Тогава Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, й казал:

- Щом е така, прости му за това, което е стрил към теб и му прости за майчинското право! (Тенбихул-гафилин, 123-124)

В присъствието на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, съсипаната от мъка жена, опростила сина си, тъй като по неповторим начин той успял да разчувства сърцето й. Тогава тя опростила всички обиди, които синът й имал към нея. След като получил прошката на майка си, Алкаме се освободил от заседналата в душата му “буца”. И леко, с радост и с глас, приличащ на река, преминала преградите успял да изрече келиме-и шехадет, и предал духа си на Аллах.

Аллах Теаля да пази всички ни от заблуда и да ни даде възможност в последния си дъх да изпълним казаното в хадиса:

“Този на когото последната дума на този свят е “Ля иляхе илляллах”, отива в Дженнета”. (И. Джанан, Кютюб-и ситте мух-тасаръ, 2/204)

Големият застъпник

Келиме-и шехадет играе голяма роля в застъпничеството за човека пред Аллах Теаля. Тя се превръща в думи с които постоянно се иска опрощение и милост за човека, който я е изрекъл, и търси спасение.

В хадис-и шериф се казва:

“Срещу трона на Аллах Теаля има една колона от светлина. Когато човек каже “Ля иляхе илляллах”, тази колона запо-

чва да се люлее. Тогава Аллах Теаля ѝ казва:

- Успокой се!

- Онзи, който вече е изрекъл келиме-и тевхид, още не е опростен, как да се успокоя? – отговаря колоната.

Когато Аллах Теаля каже:

- Вече опростих този човек.

Тогава колоната се успокоява”. (Беззар)

Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Сърцата на онези, които казват: “Ля иляхе илляллах”, няма да бъдат опустошени и нещастни в ахирета. Аз, сякаш виждам изричащите “Ля иляхе илляллах” да стават от гробовете си, да изстърсват пръстта от телата си и ги чувам да казват: “Благодарим на Аллах Теаля, който ни спаси от мъката”. (Федаил-и А`мал, 478)

Онези, които постоянно повтарят “Ля иляхе илляллах” и подчиняват делата си на нея, се наричат “хора на ля иляхе илляллах”.

Изречена с искреност и чисто сърце келиме-и шехадет е посвършен ибадет от другите. Всички пейгамбери разпространявали религиите и призовавали хората към истината с този израз. Всички религии са изградени върху основата на келиме-и тевхид. Аллах Теаля заповядва:

“И на всеки пратеник, когото Ние пратихме преди теб, дадохме откровението: “Няма друг бог освен Мен! Служете [единствено] на Мен!” (Енбия, 21/25)

Аллах Теаля както във всяко нещо, така и в прошката е неограничен. Според Коран-и Керим Той би простил каквото по-

желае, освен съдружаването с Него. Както се казва в хадис-и шериф, Аллах Теаля ще накаже само онези, които са се противопоставили на заповедта Му и не са изrekli келиме-и тевхид. В следния хадис се казва:

“Докато не обръщаме повече внимание на този свят, отколкото на религията и произнасяме: “Ля иляхе илляллах”, гневът на Аллах затихва. А когато човек поставя този свят, над религията си, но изрича: “Ля иляхе илляллах”, Аллах Теаля му казва: “Ти си неискрен в това, което говориш”. (Федаил-и А’мал, 481)

Ебу Хурайра, радияллаху анх, разказва:

“Попитам Пратеника на Аллах, салляллаху алейхи веселем:

- Кой от хората ще заслужи твоето застъпничество в деня на Къямета?

Той каза:

- Знаех, че никой преди теб не ще ме пита за това. Най-заслужилият в деня на Къямета е онзи, който с чисто сърце изрича “Ля иляхе илляллах” (Няма друг бог освен Аллах).” (Бухари)

Хазрети Бера разказва:

По време на битката при Ухуд, един човек, въоръжен с железен щит, дошъл при Мухаммед, салляллаху алейхи веселем, и запитал:

- О, Пратенико на Аллах! Да се включа първо в битката и след това да стана мюсюлманин или първо да стана мюсюлманин, а след това да воювам?

В отговор Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казал:

- Стани мюсюлманин и после участвай в битката!

Тогава смелият млад мъж с радост произнесъл келиме-и шехадет, приел вярата и влязъл в битката. Той се сражавал героично, защото сърцето му било изпълнено с новия иман, който му давал повече сили да се бори. Накрая станал шехид (бил убит по пътя към Аллах Теаля). Когато Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, Първенецът на световите, видял героичната смърт на този млад мюсюлманин, усмихнал се и казал за него: "Малко работи, много спечели!"... (Р. Махмуд Сами, Ухуд газвеси, 35)

Достойнството на келиме-и шехадет

Пратеникът на Аллах, салляллаху алейхи веселлем, казва:

"Между Аллах Теаля и всяко Негово творение има невидима преграда. Но не и между "Ля иляхе илляллах" и дуата на бащата за детето си". (Тирмизи)

Също се казва:

"Има пет вида тъмнина и точно толкова вида светлина, която да я премахне:

1. Обичта към този свят е тъмнина; светлината ѝ е богобоязливост.
2. Грехът е тъмнина; светлината му е тевбе - покаяние.
3. Гробът е тъмнина; светлината му е постоянно повтаряне на "Ля иляхе илляллах Мухаммедун расулюллах".
4. Ахиретът е тъмнина; светлината му са праведните дела.
5. Мостът "Сърат" е тъмнина; светлината му е силният и

искрен иман.

Който успее да се озари от светлината, ще намери вечното щастие.

Пейгамберът, салляллаху алейхи веселлем, разказва:

“В деня на Къямета Аллах Теаля ще заповяда:

- Изведете от Джехеннема всеки, който е казал “Ля иляхе иллялах” и има иман в сърцето си, дори колкото прашинка! Изведете също от Джехеннема всеки, който е изрекъл “Ля иляхе иллялах” или Ме е споменал, или се е побоял от Мен!”
(Хаким)

“Който от вас вземе абдест, след което каже:

“Ешхеду ен ля иляхе иллялах ве ешхеду енне Мухаммеден абдуху ве расулюх”, ще му бъдат отворени седемте врати на Дженнета. И той ще може да влезе, от която врата пожелае”. (Муслим, Тахарет, 17; Ебу Давуд, Ибн Мадже)

Келиме-и тевхид е светлината на човешкото сърце и красотата на неговото лице.

“Когато децата проговарят, научете ги да казват първо “Ля иляхе иллялах”. Призовете хората в предсмъртния си час да кажат “Ля иляхе иллялах”. Този, чиято първа дума е “Ля иляхе иллялах” и последната му дума е “Ля иляхе иллялах”, няма да бъде разпитван за нито един свой грях, та макар и да е живял хиляда години”. (Бейхаки)

Много важно е да успееш да превърнеш “Ля иляхе иллялах” в мото на своя живот, защото това осмисля човешкия живот. Разказва се, че Ибрахим, алейхисселям, един ден запитал ангела Азраил:

“О, Азраил! Как се представяш на лошите хора когато им взимаш душите? Искам да те видя в този образ.

Азраил, алейхиселям, отговорил:

- О, Пратенико на Аллах! Можеш ли да понесеш това?

- Да, мога – казал Ибрахим. След това Азраил отвърнал:

- Тогава обърни лицето си на другата страна!

Когато Ибрахим се обърнал отново към него, видял страшен образ. Той всявал ужас около себе си. От тази гледка, Ибрахим, алейхиселям, припаднал. Но когато се съвзел, видял Азраил, алейхиселям, в предишния му вид и казал:

- Лошият човек, дори да не получи друго наказание, достатъчно е да види образа ти! (М. Сами Рамазаноглу, Ибрахим алейхиселям)

Естествено праведните хора, които вършат добри дела, ще го видят в много по-приятен вид.

Истинският иман, който осигурява щастие на този и в отвъдния свят, подлага човека на хиляди изпитания през целия му живот. Ако си истински мюсюлманин ще издържиш изпитанията, ако ли не, значи си неискрен.

Хората, които са се посветили на имана, благочестиво преминават през етап на изпитания и мъки. По този начин по пътя, на истината се разделят праведните от нечестивите. Ето защо не е достатъчно човек само да вярва. Нужно е иманът да бъде увенчан с добри дела и да се посрещнат с устойчивост изпитанията за духовно извисяване.

В Коран-и Керим Аллах Теаля казва:

“Елиф. Лям. Мим. Нима хората смятат, че ще бъдат оставени да казват: “Повярвахме!”, без да бъдат изпитвани? Вече изпитахме онези преди тях. Аллах знае кои говорят истината и знае лъжците.” (Анкебут, 29/1-3)

От този айет се разбира, че вярата и изпитанията по пътя към Аллах Теаля са взаимно свързани.

В този смисъл иманът е благоволение, а изпитанията са мерило за пълнотата и искреността на вярата. Искреността и търпението са предпоставка за запазване на имана. Аллах Теаля, за да накара хората да разберат величието на даденото от Него благоволение ги подлага – според способностите им – на изпит, който също е по негова воля. В Коран-и Керим повелява:

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ

“Аллах изкупи от вярващите душите и имотите им. Сражават се по пътя на Аллах, убиват и биват убивани, за да е техен Раят” (Тевбе, 9/111)

За да се спечели благоволението на Аллах Теаля, исканите от Него душа, богатство, време и др. трябва да се жертват с радост за да се постигне съвършенството на имана. И няма съмнение, че трудностите и негодите, които мюсюлманите понасят на този временен отреден за изпитания свят, са отплата за благочестието им в отвъдния свят.

От друга страна нападките на неверниците, отдали се към прелестите на този свят, отправени към Коран-и Керим и хората които се стремят да живеят с религията, ще бъдат тяхната присъда да изгарят в унищожаваният огън на Ада. Защото те са заслужили наказанието на Аллах Теаля по две причини: едната е, че не вярвали, а другата – терорът над вярващите.

Човек, за да бъде истински вярващ, трябва да се освободи от зависимостта на всичко друго, освен от Аллах Теаля. Това е, така да се каже отплатата за имана. Човек трябва да се старае да издържи изпитанията, за да достигне до истинския иман. Ето защо е необходимо човек да се пази от всичко, което нарушава келиме-и шехадет. Но ако не успее да се опази от действия, нарушаващи шехадета, ще бъде погубен.

Действия, които вредят на шехадета

1. Човек да разчита на друг, а не на Аллах Теаля.

В айета се казва:

“Аллах ви помогна на много места и в Деня на Хунайн, когато ви възхити вашата многобройност. Ала тя не ви спаси от нищо. И отесня за вас земята, въпреки че е просторна. После обърнахте гръб в бягство.” (Тевбе, 9/25)

Ето защо човек трябва да бъде верен на *“Ийяке на'буду ве ийяке нестеаин”* • • • • • – “Само на Теб служим и Теб за подкрепа зовем” т. е. човек трябва да разчита само на Аллах Теаля.

2. Човек да пренебрегва заповедите на Аллах Теаля, да не обръща внимание на забраните Му и да се отдава на страстите и плътските наслади, т.е. да не се подчинява на Аллах Теаля и пратеника Му, салляллаху алейхи веселлем.

Аллах Теаля повелява:

[Кажи, о, Мухаммед]: “Нима друг, а не Аллах ще потърся за съдник? Той е Онзи, Който ви низпосла Книгата, подробно разяснена. “Онези, на които дадохме Писанието, знаят, че то е низпослано с правдата от твоя Господ. И никога не бъди от съмняващите се!

Словото на твоя Господ бе завършено с истина и справедливост. Никой не ще подмени Неговите Слова. Той е Всечуващия, Всезнаещия.

И ако се подчиниш на повечето от тези, които са на земята, ще те отклонят от пътя на Аллах. Те следват единствено догадката и само предполагат.

Твоят Господ най-добре знае кой се отклонява от Неговия път и най-добре знае напътените.” (Енам, 6/114-117)

“О, вярващи, ако се покорите на група от дарените с Писанието, след като сте повярвали, те ще ви превърнат пак в неверници.

А как не вярвате, когато ви биват четени знаменията на Аллах и сред вас е Неговият Пратеник? А който се привърже здраво към Аллах, вече е напътен по правия път.” (Али Имран, 3/100-101)

“О, вярващи, ако се покорите на неверниците, те ще ви тласкат назад [към неверието] и ще се върнете губещи.

Да, Аллах е вашият Покровител и Той е най-добрият Помощник.

Ще хвърлим ужас в сърцата на неверниците, защото съдружиха с Аллах онова, на което Той не е низпослал довод. Мястото им е Огънят и колко лошо е обиталището на угнетителите!

Аллах изпълни Своего обещание към вас, когато ги съкрушихте с Неговото позволение, додето се поколебахте и започнахте да спорите относно заповедта [на Пратеника] , и се възпротивихте, след като Той ви показва онова, което обичате. Някои от вас искат земния живот, а някои от вас

искат отвъдния. После Той ви отклони от тях, за да ви изпита и вече ви извини. Аллах е владетел на благодат за вяращите.

[Спомнете си], когато побягнахте нагоре и не се извършихте към никого, а зад вас Пратеника ви зовеше. И ви въздаде Той печал след печал, та да не скърбите нито за онова, което ви е подминало, нито за онова, което ви сполетя. Сведущ е Аллах за вашите дела.” (Али Имран, 3/149-153)

Тези айети се отнасят до битката при Ухуд. Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, поставил петдесет стрелци на един проход, за да пазят мюсюлманите от нападение в тила. Било им заповядано да не се отделят от това място, независимо дали мюсюлманите ще победят или не. Въпреки това стрелците като видели, че братята им по вяра побеждават неверниците, изоставили поверения им проход и се втурнали да грабят противника. Останал само командващият с около десет души. Някои от бойците на противника забелязали това, заобиколили хълма и се озовали до прохода. Те успели да избият десетте стрелци и да ударят мюсюлманите в гръб. Бягащите вражески бойци се обърнали и така мюсюлманите се оказали между двете позиции на врага. Това ги накарало да побегнат и да потърсят спасение. Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, ги призовавал да се съберат около него. В тази битка той също бил ранен. Мюсюлманите успели да се съберат заедно и да се спасят, но загубили битката. Ако стрелците, които били поставени на прохода от Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, не бяха изоставили задълженията си, мюсюлманите нямаше да изпаднат в такова положение. Тази случка въпреки това е урок за тях. След това повече не са се отклонявали от заповедите на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем.

“После подир скръбта, Той ви спусна за успокоение

дрямка, обзела една група от вас, а на [друга] група тревога изпълни душите. Допускаха неправда за Аллах, с помислите за невежеството, казвайки: “С какво зависи делото от нас?” Кажи [о, Мухаммед]: “Делото принадлежи всецяло на Аллах.” Скриват в душите си онова което не издават пред теб. Казват: “Ако делото с нещо зависеше от нас, тук нямаше да ни убиват”. Кажи: “И да си стояхте по домовете, онези, на които бе писано да бъдат убити, щяха да излязат към своите [смъртни] ложета. [Това бе,] за да изпита Аллах какво е в гърдите ви и за да провери какво е в сърцата ви. Аллах знае съкровенията в сърцата.” (Али Имран, 3/154)

“Не ви ли повелих, о, синове на Адем, да не служите на сатаната? Той е ваш явен враг.

А на Мен да служите! Това е правият път.

Заблуди той много народи сред вас. Не сте ли проумели.” (Йа син, 36/60-62)

3. Неодобрението на някои принципи в исляма или неодобрението на целия ислям.

4. Да се предпочита земния живот пред отвъдния и превръщането на първия в единствена цел. В айет-и кериме се казва:

“Които предпочитат земния живот пред отвъдния и възпират от пътя на Аллах, стремейки се да изкривят пътя, тези са в дълбока заблуда.” (Ибрахим, 14/3)

5. Да се приеме за забранено (харам) онова, което е позволено (халал) от Аллах и от Пратеника Му, салляллаху алейхи веселлем, и да се приема за халал, което те са обявили за харам.

Аллах Теаля повелява:

“После се избивахте и прогонвахте от домовете им някои от вас, като си помагахте против тях с грях и вражда. И дойдеха ли при вас като пленници, ги откупвахте. А ви бе възбранено да ги прогонвате. Нима вярвате в част от Писанието, а в друга не вярвате? За онези от вас, които вършат това, няма друго възмездие освен позор в земния живот, а в Деня на възкресението, ще бъдат подложени на най-суровото мъчение. Аллах не подминава вашите дела.

Тези са, които избраха земния живот вместо отвъдния. И мъчението им не ще бъде облекчено, и не ще им се помогне.” (Бакара, 2 /85-86)

В хадис-и шериф се казва:

“Внимавайте! Можете ли да си представите човек, който се постлал на стола си и когато му се каже мой хадис, той да отвръща: “Между нас е Корана. Което е там казано като халал, е халал и което е споменато там като харам е харам.” Защото онова, което Пратеникът на Аллах е направил харам, е също като че ли Аллах го е направил харам. (Ебу Давуд, Сунне, 5)

“Оставям ви две неща. Докато се придържате здраво към тях, няма да изпаднете в заблуда. Едното е книгата на Аллах – Коранът, другото е Суннетът на Пратеника Му.” (Муватта, Кадер, 3)

6. Да се приемат за приятели неверници и да се ненавиждат вярващи мюсюлмани.

Аллах Теала повелява:

“О, вярващи, не взимайте юдените и християните за ближни! Един на друг са ближни те. А който измежду ви се сближи с тях, е от тях. Аллах не напътва хората – угнетителите.

И виждаш онези, в чиито сърца има болест, да се надпреварват към тях с думите: “Страхуваме се да не ни сполети превратност.” Но Аллах може да донесе победата или Своя заповед, и да съжаляват за онова, което са спотаили в душите си.” (Маиде, 5/51-52)

“Ваш ближен е само Аллах – и Неговият Пратеник, и вярващите, които отслужват молитвата и дават милостинята зекят, и се покланят.

Който се сближава с Аллах и с Неговия Пратеник, и с вярващите... Привържениците на Аллах, те надделяват.

О, вярващи, не взимайте за близни онези от дарените с Писанието преди вас и от неверниците, които взеха вашата религия на присмех и шега! И бойте се от Аллах, ако сте вярващи! И когато зовете към молитва, те я взимат на присмех и шега. Това е, защото са хора, които не проумяват.” (Маиде, 5/55-58)

7. Невъзпитаното отношение към пейгамбера Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, да не бъде признат като Пейгамбер, т. е. подценяване или отричане качествата, които са му дадени от Аллах Теаля. Да бъде характеризиран с качества, неподходящи за същността и сана му. Да се отрича, че той е най-добрият пример за подражание от хората, както и отричането на всичките му суннети. Особено са осъдителни опитите за подценяване, унижаване и незачитане на Пейгамбера, като се използват епитетите “бедуин” или “невежа”. Това води до излизане от кръга на исляма.

8. Одобрението на *ширк* (сдружаване на нещо с Аллах) и пренебрежително отношение към единобожието – тевхида.

В следващия аят се казва:

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ

“И щом бива споменаван единствено Аллах, сърцата на онези, които не вярват в отвъдния живот, се отвращават, а щом биват споменавани други [богове] освен Него, те се радват.” (ез-Зумер, 39/45)

Когато явленията и събитията, протичащи във Вселената и в човешкия живот се обясняват с волята на Аллах Теаля, неверниците и езичниците се мръщят и духовното им спокойствие се нарушава. Ако им се каже обратното, а именно, че причина за явленията във Вселената е самата природа или случайността, те ликуват и се опияняват от задоволство. Само че по тяхна вина, заложената във Вселената Божествена програма се превръща в наказание. В айет-и кериме е казано:

“Разрухата по сушата и в морето се появи заради онова, което ръцете на хората сториха, за да ги накара Той да вкусят част от онова, което са извършили, и за да се покаят.” (Рум, 30/41)

Ето защо по време на такива явления, хората трябва да търсят покровителството на Аллах Теаля повече от друг път и многократно да правят тевбе - покаяние, защото Аллах Теаля казва:

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ
وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

“Но Аллах не ще ги мъчи, докато си сред тях, и Аллах не ще ги мъчи, докато молят за опрощение.” (Енфал, 8/33)

За тези, които са останали чужди на тази наука на Аллах Теаля и съдружават с Него, противопоставят се и не спазват заповедите Му в един хадис-и кудси се казва:

“Аз съм най-ненуждаещият се от съдружник. Който извърши нещо, не само за Мен и за някого друг, ще оставя извършителя сам с онзи, за когото е извършил делото.” (Муслим, Зухд, 46)

Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казал на сахабетата си:

“Обърнете внимание! Да ви кажа ли онова нещо, от което се страхувам за вас повече, отколкото от Деждал?”

- Кажете, о, Пратенико на Аллах! – казали сахабетата.

Тогав Пратеникът на Аллах - Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казал:

- Това, от което се страхувам за вас, е скритият ширк. Например, представете си някой, застанал на намаз. Той изпълнява намаза старателно, защото чувства, че някой (човек) го наблюдава.” (Ибн Мадже, Зухд, 21)

Всевишният Аллах, не иска никое от неговите създания да се намесва в ибадети и действия, които се вършат в Негово име. В айет-и кериме се казва:

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ الَّذِينَ هُمْ يُرَآؤُونَ

“Горко на отслужващите молитва, които своята молитва [съзнателно] пренебрегват, които лицемерят.” (Маун, 107/4-6)

В хадис-и шериф е казано:

“Първите хора, на които ще бъде издадена присъда в Съдния ден са:

Първият е шехида. Той ще бъде доведен пред Аллах. Великият Аллах ще му каже благата, които му е дал в земния живот. Човекът ще признае това. Тогава Аллах ще му каже:

- За благодарност на това, ти какво направи?

- Я Рабби, за теб бях убит, станах шехид.

Аллах Теаля ще каже:

- Лъжеш! Ти воюва само, за да изпъкнеш в очите на хората като смел и безстрашен. Ти изпъкна като такъв пред тях.

След това Аллах Теаля издава заповед и този човек го влачат с лице по земята, докато бъде хвърлен в Джехеннема.

Вторият е ученият, който е чел Коран-и Керим и е обучавал и други хора. Той също ще бъде доведен пред Аллах Теаля. Аллах ще изброи благата, които му дал в земния живот. След като той признае това, Всевишният Аллах ще му каже:

- Какво направи, ти, като благодарност за тях?

- Учих наука, просвещавах и други в нея и за Теб четох Коран-и Керим – ще каже ученият.

Тогава Аллах ще му отвърне:

- Лъжеш! Ти учи хората само, за да ти кажат, че си учен. Четеше Корана само за да ти кажат, че си от четящите Корана. И ти получи, което искаше – получи тези признания.

След това Аллах Теаля издава заповед. Влачат учения с лице по земята и го хвърлят в Джехеннема.

Третият е човек, на когото Аллах Теаля е дал всякакво богатство. Той ще бъде доведен пред Него. Аллах ще му изрежда богатата, които му е дал в земния живот. Той ще ги признае, след което Аллах Теаля ще го пита:

- Какво направи ти за благодарност към Мен?

Човекът ще отговори:

- Не оставих нито един начин, по който си заповядал да се раздават богатства и да не съм го изпълнил. Раздах богатството си само заради Теб.

Аллах Теаля ще каже:

- Лъжееш! Стори това само за да ти кажат, че си щедър. Тъй че, ти получи, което искаше.

След това Аллах издава заповед и влачат този човек с лице по земята, докато го хвърлят в Джехеннема.” (Муслим, Имара, 182)

От този хадис се разбира, че искреността при извършване на делата и посвещаването им на Аллах Теаля е толкова важна, че ако целта не е задоволството Му, от тях няма никаква полза дори да са най-праведните дела като овладяване на наука, умиране по пътя на Аллах или раздаване от богатство в Негово име.

Това означава, че вярата не означава само изречени думи и добри дела, не означава само механични действия, лишени от духовност. Необходима е вяра, която да достига до най-дълбоките гънки на сърцето и да засяга най-изтънчените човешки чувства, т. е. делата да бъдат извършени единствено с цел да се изпълни волята на Аллах Теаля и то по начин, заповядан единствено от Него.

Следователно, всичко опира до искреността към Аллах. Ето защо наука, която се е отделила от основата на вярата, не е приета. Защото тя се е отдалечила от онази наука, за която корана говори и възхвалява притежателите ѝ. Науките като физика, химия, астрономия, биология, геология и пр., които изследват законите на вселената, принципите и основите на живота също трябва да се разглеждат от ъгъла на искреността (спрямо Аллах). Тъй като мъдростта и могъществото в съдържанието на тези науки също представляват основата на имана. Т. е. докато тези науки не биват използвани от материалистите (атеистите) за отдалечаване на хората от Аллах, те ще ги водят към техния Господ и към причината за съществуването, а именно човек да се покорява на Аллах. Накрая тези науки ще накарат хората да намерят покой с келиме-и шехадет.

Ибадетите имат определено време за изпълнение, докато вярата няма ограничения. Тя изисква постоянство и жизненост. В противен случай ще бъде изгубена или ще отслабне и от най-малкото душевно разстройство. Според разказаното в сура³⁷ “Касас” за Карун и в сура “Араф” за Ибн Баура, краят на невярващите е гибелен.

Всичко, което казахме до тук за келиме-и шехадет, може да бъде резюмирано в следните няколко изречения:

Келиме-и шехадет е като основен стълб в средата на една шатра. Ако този стълб не съществува, шатрата би рухнала. Тоест, без келиме-и шехадет нито едно праведно дело не може да даде очакваните плодове. Следващият аят пояснява много добре тази истина:

“Съдружаващите нямат право да устройват храмовете

³⁷ Сура: глава в Св. Коран.

на Аллах, свидетелствайки сами за неверието си. На тези делата им са провалени и в Огъня ще пребивават вечно.

Устройва храмовете на Аллах само онзи, който вярва в Аллах и в Сетния Ден, и отслужва молитвата, и дава милостинята зекят, и се страхува единствено от Аллах. Тези са напътените.

Нима смятате, че да снабдяваш поклонниците с вода и да устройваш Свещената джамия, е като да вярваш в Аллах и в Сетния ден, и да се бориш по пътя на Аллах? Те не са равни пред Аллах. Аллах не напътва хората – угнетители.”
(Тевбе, 9/17-19)

От тези айети се разбира, че делата имат стойност и се приемат от Аллах само след като извършителят им повярва изцяло и след това върши праведни дела само за да изпълни заповедта на Аллах Теала в очакване да получи отплата единствено от Него. Колкото и важни да са делата, те нямат никаква стойност, ако извършителят им няма искрена вяра. По този въпрос в друг един аят се казва:

“От онези, които се отрекат и умрат неверници, не ще бъде приета като откуп дори пълна със злато земя. За тях има болезнено мъчение и никой не ще ги избави.” (Али Имран, 3/91)

Накратко казано, праведните дела дават желаните резултати само след като отговорят на принципите на имана, тоест на тевхида:

О, Аллах! Направи ни от истински изричащите шехадета! Събери ни с групата на щастливците, които искрено изказват шехадета! Амин!

НАМАЗ

Първата основа на ибадетите в исляма,
стълбът на религията, светлината на имана и
духовното извисяване на вярващите

Човешкият живот е изпълнен със задълбочено търсене, чрез което той се стреми да достигне до Твореца на Вселената. То е залегнало в човешката природа и неговата склонност към иман и ибадет, като те не могат да бъдат отделени от човешката същност. Онези, които не са достигнали истината, започнали да се прекланят пред идоли, за да задоволят потребността си от вяра, ибадет и религия. И днес ние сме свидетели на някои странни изяви на хората, които вярват и се молят на неща, които нормалният човешки ум не може да приеме.

Все още съществуват много хора, които обожават например кравите или пък други животни. От друга страна последователите на изопачените религии придават човешки образ на Аллах Теаля или сдружават нещо с Него, или Му приписват свойства като раждане, страх, глад и др.

Всичко това показва, че човекът е сътворен с цел, изразена в айет-и кериме:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

“Сътворих Аз джиновете и хората единствено за да Ми служат.” (Зариат, 51/56)

Следователно, човек в зависимост до каква степен успява да направлява тази своя вродена склонност (да обожава Аллах), както подобава на човешкото достойнство и чест, достига мира

и щастието. Защото човекът е сътворен за да представлява върха на божественото изкуство в този свят, който е украсен с безброй декори на божествената мощ, а в признателност на това е задължен да прави ибадет и да почита своя Господ. Така че всичките превъзходни качества и степени дадени на човека зависят от изпълнението на тези задължения.

Ето защо, когато човек умее правилно да насочи чувствата си и да ги реализира чрез истината, намира щастие и спасение. Човекът е задължен с ибадет, защото по волята на Аллах Теаля най-великолепното Му творение, самият той е върхът на всичките Му творения, а изявата на човека за оказаната му чест е задължението да прави ибадет. Ибадетът е толкова важно нещо в човешкия живот, той придава превъзходен облик съпоставен с другите творения на Аллах Теаля.

В Коран-и Керим се казва:

قُلْ مَا يَعْجُبُكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ

“Кажете: “Не би ви обърнал внимание моят Господ, освен ако сте Го призовавали.” (Фуркан, 25/77)

В много айети Аллах Теаля пояснява, че човек, за да се спаси, според имана трябва непременно да върши праведни дела. Затова онези, които имат за цел да се издигнат при Аллах Теаля с чисти сърца, се отдават изцяло на праведни дела и следват пътя, който води до срещата с Него. Без съмнение най-прекият и най-лесният път, който води към среща с Аллах Теаля, както и най-важният от ибадетите, е намазът. Така е, защото от гледна точка на съдържанието, всеобхватността и степента на намаза той е връх на същността на всички ибадети.

Всички творения във Вселената – слънце, ливади, дървета,

камъни и др. правят зикир. Птиците, които летят на ята, планините, скалите и др. правят ибадет на Аллах Теаля като изричат името Му по непонятен за нас начин. Ибадетът на растенията е, че стоят изправени; ибадетът на животните е да правят рукю (всички те са приведени), а смятаните за неодушевени предмети са в положение на седжде. Подобно е положението на обитателите на небето. Някои от меляикетата са изправени на *къям*, някои са на *рукю*, някои са на *седжде*, а някои правят *тесбих* - възхвала на Аллах Теаля. Всички тези ибадети са събрани в намаза, който е даден на човека като подарък и за неговото духовно извисяване. Ето защо извършващите намаз правят ибадет, който съдържа в себе си всички възможни ибадети на земята и на небесата, за което получават дълбоко духовно удовлетворение.

Сюлейман Челеби, рахметуллахи алейх, изразява важността на намаза по следния начин:

Ако някой петократната молитва изпълнява,
всички на небето добрината получават...

Тъй като служенията до едно в това са,
приближаването и достигането до Всевишния в това са...

В хадис-и шериф се казва:

“Намазът допринася човек да постигне задоволството на Аллах Теаля да получи обичта на меляикетата. Той е пътят на пейгамберите, светлината на опознаването, основата на имана, средство за приемане на дуата, средство за приемане на ибадета. Той (намазът) допринася изобилен берекет в прехраната, дава спокойствие на тялото, представлява оръжие срещу враговете, отдалечава шейтана, застъпва се пред мелека на смъртта за този, който го изпълнява, той е светлина

и постеля в гроба, отговор на питащите в гроба меляикета Мункир и Некир, другар в гроба на умрелия до деня на Къямета, сянка в ахирета върху онези, които са го изпълнявали на този свят, корона на главите им; одежди за телата им, светлина, която винаги е пред тях; покривало за хората; доказателство на хората пред Аллах Теаля; тежест в страната на добрите дела, когато се мерят делата на хората; преминаване през моста Сърат; ключ на Дженнета... Защото намазът е тесбих, възхвала, уважение, четене на Коран-и Керим и дуа. Накратко казано, всички ибадети са събрани в намаза, който се изпълнява навреме. (Тенбихул-Гафилин, 293)

Ето защо намазът е точката на срещата с Аллах Теаля и духовно извисяване на уммета на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем. В Коран-и Керим Аллах Теаля заповядва:

“И свеждай чело до земята в суджуд, и [към Аллах] се приближавай.” (Аляк, 96/19)

От този айет се подразбира намазът, защото по принцип седжде се прави в намаза.

В истинския намаз всичко (освен мисълта за Аллах) изчезва и всичко, свързано с този свят, се изтрива. Човекът е заедно с Аллах Теаля, изминава разстояния към дълбините на тайните Му, защото намазът е даден на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, лично от Аллах, без Джебраил. Затова при него не може да има посредник, той се изпълнява само пред Аллах. Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, повелява:

“Намазът е светлината на очите ми.” (Ахмед, Несай)

Достойнството, спокойствието, съвършенството и щастие-то, които се постигат чрез намаза, не могат да бъдат постигнати чрез други ибадети. Най-висша привилегия на този свят е на-

мазът както да се види Аллах Теаля е най-висша привилегия в ахирета. Защото на този свят Аллах е най-близо до човека, когато той изпълнява намаза. Може да се каже, че всички ибадети са като стъпала, които помагат човек да се изкачи до намаза. Затова Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, в хадис-и шериф подчертава важността на намаза по следния начин:

“Намазът е опората на религията, светлината на вярата и на сърцето, ключът на щастието и извисяването на вярващия.”

Намазът, в цялото си величие се разделя на две части между Аллах Теаля и човека, който го изпълнява, което придава неговата специфичност.

В хадис-и кудси се казва:

“Разделих намаза наполовина с човека, който го изпълнява. Половината е за Мен, а другата половина за него.” (Муслим, Саят, 38-40)

Затова намазът е една дуа и молба на човек към Аллах Теаля, също така е и вид споменаване (зикир).

По този въпрос Аллах Теаля заповядва:

“...Затова на Мен служи и извършвай молитвата, за да Ме споменаващ.” (Таха, 20/14)

В друг аят Аллах Теаля заповядва:

“И споменавайте Ме, за да ви споменавам и Аз.” (Бакара, 2/152)

От тези айети се вижда, че тайната на Аллах Теаля е проникнала в намаза повече, отколкото в другите ибадети.

Така в намаза се осъществява смисълът на хадис-и кудси, в

който Аллах Теаля казва:

“Аз съм заедно с онзи, който Ме споменава.” (Бухари, Тевхид, 15)

Само че, за да може човек да се възползва максимално от тази среща с Аллах Теаля, трябва да се намира в положението *“ихсан”*. Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, обяснява:

“...Ихсан значи да правиш ибадет на Аллах, сякаш че Го виждаш. И дори, ако ти не Го виждаш, Той те вижда.” (Муслим, Иман, 1)

Намаз, който се прави по този начин, става светлина за очите. Онези, които изпълняват това точно, получават степен от степените на Пейгамбера, салляллаху алейхи веселлем. А това е посланието на Аллах Теаля.

Затова намазът е като изваяното от Божествена светлина дърво на Муса, алейхисселям, което му е показвало пътя. Намазът е утешение за разбитите сърца, спокойствие за изнурената от светски проблеми съвест, Божествената храна за духа, лек за душата и слово за духовно извисените. Когато Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, бил погълнат от нещо свързано с нашия преходен свят, казвал на Билял:

“О, Билял! Чети ни езан и направи камет, за да си починем, извършвайки намаза”.

Няма ибадет, който да прилича на намаза. Онзи, който изпълнява намаз, не се заема с друго, освен с него. При намаза отпадат всички задължения, за да се уедини човек за срещата си с Аллах Теаля. С другите ибадети не е същото. Например онзи, който голее, може да отиде на пазара да купува, да продава..., който прави хадж също може успоредно да прави и други неща. Само онзи, който изпълнява намаз, не може да бъде нито купу-

вач, нито продавач... Той е само мусалли - извършващ намаз, тоест, той е тялом и духом пред Аллах Теаля.

Съвършените вярващи през целия си живот спазват повелята на Всевишния.

إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا

“За вярващите молитвата е предписание в определено време.” (Ниса, 4/103)

Освен задължителния петкратен намаз, който извършват всеки ден, без да се отказват, се стараят и да се издигат духовно с доброволните (нафиле) ибадети, колкото се може по-високо и накрая стигат до момента, в който се казва на душата: **“Завърни се при твоя Господ доволстваща, заслужила благосклонност”**. (Феджр, 89/28)

Така след смъртта, която е неизбежна, душите на тези хора ще се слейт с душите на праведните и ще изпитат вечното блаженство.

Те изпълняват повелята на Аллах Теаля:

“Споменавай Ме, за да те споменавам и аз.” (Бакара, 2/1-52)

В отговор техният живот и ибадет е съобразен с този айет: **“Най-великото е споменаването на Аллах.”** (Анкебут, 29/45)

От този айет се разбира, че зикирът, тоест, намазът е най-важното дело, а когато човек споменава Аллах Теаля, Той също го споменава, но споменаването на човека от Аллах е по-велико. Тоест, ако човек споменава Аллах, Той ще го споменава още повече. Ето защо най-добрият шанс на човека да бъде близо до Аллах Теаля е да извършва намаз.

Подготовка за намаза

За да бъде изпълнен, както трябва такъв важен ибадет като намаза, непременно трябва да сме добре подготвени. Как един намаз ще бъде приет от Аллах Теаля е показано в хадис-и шериф:

“Който вземе старателно абдест...”. (Муслим, Тахарет, 17)

Така е, защото намазът и човешките качества са взаимно свързани. Онези, които разбират смисъла, на приготвянето за намаза, взимат абдест и така придобиват духовна сила. Ползата от него се разбира от преданието, в което се казва, че Ебу Ханифе³⁸, рахметуллахи алейх, усещал как с водата от абдеста се пречистват греховете. Това подсказва важноста на приготвянето за намаз. Далновидността в преценката на Имам Азам е известна на много хора. Той казал на младеж, който взимал абдест:

- Синко, остави тези и тези грехове!...

- Откъде знаещ, че съм извършил тези грехове? – попитал учуден младежът.

Имам Азам отговорил:

- Разбрах, синко, от водата, с която току-що взе абдест...

38 Ебу Ханифе Нуман ибн Сабит (699—767): Основател и имам (водач) на ханефитското направление (мезхеб). Известен е като Имам Азам — Най-великият учен, юрист.

Ханефитското направление във взимането на нормативни решения (хукум), позовавайки се на основните източници на исляма отдава голямо значение и на рационалността с която покрива нуждите на мюсюлманите живеещи в територии обитавани от различни цивилизации. Поради това, направлението станало най-широко разпространено в ислямския свят.

От друга страна е много важно използването на мисвак³⁹, което е значим суннет. Пратеникът на Аллах, салляллаху алейхи веселлем, заповядва:

“Намазът, който се извършва след употреба на мисвак е седемдесет пъти по-добър от намаза, който се прави без употребата на мисвак.” (Ахмед ибн Ханбел, Муснед, VI/372)

“Мисвакът почиства и спомага за достигане на задоволството на Аллах Теаля.” (Бухари, Савм, 28)

Знае се, че намазът съдържа в себе си *текбир*, възхвала на Аллах Теаля, *тесби*х и четене на Коран-и Керим, което налага участието на езика в целия ибадет. Ето защо използването на мисвак е наложително, тъй като устата изцяло е заета с намаза, и така става по-леко произнасянето на словата.

Освен използването на четка и паста за зъби, съвременната наука е установила, че употребата на мисвак допринася за здравето и чистотата на човека. Без съмнение, споменатото в хадис-и шериф, че мисвакаът спомага за запазването на зъбите от разрушаване, както и на стомаха от заболяване и пр., е абсолютно вярно.

Един човек с наядени зъби след дълго търсене на лек за тази болест, успял да се излекува чрез мисвак:

- Когато видях, че зъбите ми се рушат, започнах да обикалям от стоматолог на стоматолог. Не остана лекарство или паста за зъби, които да не съм изпробвал. Накрая един приятел ме посъветва да използвам мисвак като ми обясни какви лечебни свойства има той. Преди това никога не бях го използвал. Започнах да го употребявам с голяма надежда. Не след дълго зъбите ми се заздравиха, което беше благоденствие пратено от

³⁹ Мисвак: клечка от клоните на дърво наречено “Ерак”, която Пророкът Мухаммед (с.а.с.) използвал за да почиства зъбите си

Аллах Теаля. Оттогава до днес не оставям мисвака.

Без съмнение едно от най-важните неща в подготовката за намаза е:

“Малкото дела, съпроводени със знание, са по-добри от многото дела, лишени от знание.” (Федаил-и А’мал, 299)

Следователно много е важно да се знае кое в абдеста е сунет и кое фарз, както и в намаза кое е фарз, кое е ваджиб и кое е суннет.

Освен това, чрез абдеста се измиват и части от тялото лицето, ръцете, краката и други, но заедно с това трябва да пречистим и сърцето си от завист, омраза и другите прояви на отрицателните чувства и така, пречистени физически и духовно, да застанем в намаза. Трябва да бъдем много внимателни, да не попаднем в клопката на шейтана или на хора, които имат нрава на шейтана. Тъй че трябва да бъдем предпазливи и прозорливи.

В Коран-и Керим Аллах Теаля заповядва:

“И дрехите си почиствай.” (Муддессир, 74/4)

Ето как духовно извисените разбират този айет:

“Поддържай външната и вътрешната си чистота за намаза, чрез който ще се явиш пред Аллах Теаля. Освен това, старай се да подобриш характера си”.

В този смисъл е хадисът:

“Смъкнете корема и кръста си за намаз”. (Джамиус-сагир)

По този начин трябва да се разбира подготовката за намаза, за да осигури спокойствие в сърцата и желание да бъде изпълнен.

На първо място в хадиса се споменава за предпазване от ха-рам “Смъкнете корема си”. На второ място, да не се консумира излишна храна, от която ще загубее тялото.

Условие за приемане на намаза: Хушу⁴⁰

Видимата страна на намаза се урежда от науката “Фъкъх”. Немислимо е намаз без “Фъкъх”. Обаче не може да прави намаз човек, чието сърце е разбито и разсеяно. Ето защо най-добре изпълненият намаз е онзи, чиято видима страна е подредена според Фъкъх, а духовната му според правилата на духовността, която извисява сърцата на хората. Пречишването на сърцата е възможно по начина, пояснен в Коран-и Керим.

“Сполучил е онзи, който се пречиства.” (Аля, 87/14)

Духовното възпитание е много важно за изпълнението на намаза, защото Всевишния Аллах не се спира толкова на фарзовете, ваджипите и броя на рекятите на намаза, но за сметка на това специално и многократно обръща внимание на хушу - искреността и отдадеността, които трябва да обхващат и целия живот на човека. Следователно чувствителността, поведението и принципите в намаза, които представляват духовната му страна е най-важният въпрос, на който кланящия се намаза трябва да обръща внимание, защото в айет се повелява следното:

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ

“Сполуката е за вярващите, които в своята молитва са смирени.” (Муминун, 23/1-2)

В хадис-и шериф Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казва:

⁴⁰ Хушу: проява на почит и смиреност породени едновременно от страх и обич към Аллах.

“Който внимателно вземе абдест, извърши навреме намаза и старателно изпълнява намиращите се в него рукю, седжде и другите основи като в същото време не се разсейва, намазът му се издига като сияеща светлина. Той се обръща към този, който го изпълнява казвайки: “Аллах да те пази, както ти спазваш правилата за моето изпълнение!” Който не взима старателно абдест, не изпълнява навреме намаза, не спазва намиращите се в него рукю и седжде, намазът му се издига като едно черно и страшно тяло. Той казва на този, който го изпълнява: “Аллах да те погуби, както и ти погуби мен”. Когато този намаз стигне до място, където Аллах Теаля пожелае, той бива обвит в парцал и хвърлен в лицето на небрежно изпълняващия го.” (Таберани)

Запитали Бахаеддин Накшибенд, рахметуллахи алейх:

- Как може да изпълни човек намаза с хушу?

Той отвърнал:

- Трябва да спазваш четири неща: да се храниш с халал; да не си нехаен, когато взимаш абдест; когато правиш първия текбир (встъпваш в намаза) трябва да си съсредоточен в него; дори и извън намаза не трябва да забравяш Аллах Теаля, тоест мисълта, че се намираш пред Аллах трябва да те следва и след намаза.

Смирението - хушу е толкова важно за намаза, че според него човек получава отплата. В хадис-и шериф е казано:

“Когато човек свърши намаза, му се дава отплатата за целия намаз или за една десета от намаза, или за една девета от него, или за една осма, или за една седма, или за една шеста,

или за една пета, или за една четвърт, или за една трета, или за една втора...” (Ебу Давуд, Салят, 124)

“Има много хора, които изпълняват намаза, обаче не получават награда, дори и до една шеста от него, та дори и една десета. Получава награда само за онази част, която е изпълнил със старание и внимание.” (Ебу Давуд, Несай)

Всъщност, човек получава награда само за онзи намаз, който е изпълнил със старание и духовно присъствие.

Изпълняващите истински намаза се стараят да го направят така, че да удовлетворяват Аллах Теаля. Тяхното внимание не трябва да е заето с нищо друго, освен с намаза, да изпитват чувство на спокойствие и утеха. Те съсредоточават погледа си там, където правят седжде и чувстват, че са наблюдавани от Аллах Теаля. Отдават се на Него и забравят всичко останало.

Без съмнение това са хора, чийто сърца са чисти и искрени. Тоест хушу е плод на искреността. Така е, защото чрез искреността човек досига високо до Аллах Теаля; тя е причина и за покровителството Му към човека. В хадис-и шериф се казва:

“Нека искрените хора да бъдат известени с добрата новина, че те са светлина в правия път. По тази причина биват превъзможнати най-тежките изпитания.” (Федаил-и А’мал, 285-286)

За да има ефект от искреността и хушу в намаза, трябва да бъдат отразени следните обстоятелства.

1. Спокойствие на сърцето: сърцето трябва да бъде изпълнено само с дуа, тесбих и четене на Коран-и Керим и да бъде отстранено от него всичко останало, защото сърце, което е заето

с различни помисли и чувства, не може да се съсредоточи в намаза. То остава далеч от Аллах Теаля. Така че човек трябва да се избави от небрежността и заблудата, да се приближи до Аллах Теаля, както и да се опита да разбере духовния смисъл на всичко, което изрича, тогава сърцето му ще намери спокойствие.

Ето защо *ехлюлах* – приятелите на Аллах изпълнявали повторно не само намаза, който не бил изпълнен с нужното старание и не били спазвани видимите норми, но и намаза, който бил изпълнен без хушу и успокоение на сърцето. Въпреки че е невъзможно всеки да изпълни намаза по този начин, спокойствието на сърцето в намаза е нещо много важно и заслужаващо внимание.

Причината за успокояване на сърцето е желанието за духовно издигане. А това желание се поражда със знанието че близостта с Аллах Теаля е възможна само чрез намаза.

2. Разбиране: да се стараем да схванем смисъла на онова, което се изрича в намаза. Тази тънкост е най-важна след спокойствието на сърцето, тя е мост между състоянието в и извън намаза.

3. Възвеличаване: чувството, че се намираме в присъствието на Аллах Теаля – след като човек осигури спокойствие на сърцето и разбиране на онова, което изрича в намаза, трябва да спазва и приетите норми. Уважението и старанието в намаза биват умножени и помагат на извършващия намаз пред Аллах Теаля. Тоест, когато на изпълняващия намаза бъде казано:

“Ако желаеш намаза ти да се извиси, размишлявай върху величието на Аллах и безбройните блага, с които те дарил и смятай ибадета си, че е с недостатъци. Не се заблуждавай с ибадета си, мислейки, че си се отблагодарил на Аллах, както подо-

бава! Даже и Хазрети пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, правеше тевбе като казваше: “Я Рабби! Аз не успях да ти направя ибадет, какъвто Си заслужил! Моля Те, прости ми!”

Така човек разбира смисъла на тези думи и се възползва от намаза възможно максимално.

4. Страхопочитание: страх, който става причина човек да схване величието на Аллах Теаля, както и собственото си безсилие. Чрез него намазът се осъществява с необходимата сериозност и богобоязливост. *Таква*, тоест чувството на богобоязливост в сърцето и предпазване от заблуда, е единственият фактор, който спомага за духовното издигане на човека. В айет-и кериме е казано:

إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ

“...Най-достоеен измежду вас при Аллах е най-богобоязливият.” (Худжурат, 49/13)

Ебу Зерр, радияллаху анх, разказва:

“Хазрети пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, през един есенен ден излязъл навън. Листата на дърветата падали. Той казал:

“О, Еба Зерр! Несъмнено, ако един мюсюлманин кланя намаза единствено заради задоволството на Аллах (т.е. с искреност и страхопочитание), му окапват всички грехове, както окапват тези листа от дървото.” (Ахмед, Тергиб)

5. Надежда: освен да възвеличава Аллах Теаля, човек трябва да има надежда и вяра в Неговия рахмет (милост), затова след намаза трябва да прави дуа, израз на подчинение пред величието Му. Ако няма надежда, постоянният страх от Аллах Теаля натежава в сърцето и духовната хармония се разпада. На-

деждата отстранява тази опасност. Тя дава равновесие в света на сърцето.

6. Свенливост: допълва другите достойнства. Човек, който се срамува от Аллах Теаля, се пази от недостойни постъпки, и така се учи от грешките си в намаза. Тогава разбира смисъла на хадиса, в който Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Никой да не разчита на себе си и на делата си (да не смята, че намазът е достатъчен за да бъдат опростени греховете му).” (Федаил-и А'мал, 251)

Постоянното спазване на етиката в намаза е единственият начин човек да не изпадне в заблуда като смята, че изпълнявайки намаз, греховете му непременно ще бъдат опростени. Защото опрощението е отношение на Аллах Теаля, изпълнено с милост, почитеност и щедрост и присъщото Му благоволение. Извършените от нас ибадети не са достойни за Аллах Теаля. Само извършените със скромност и свенливост пред Аллах Теаля ибадети, тъй като вярващият е схванал величието на Твореца си, са способни да доведат до удовлетворението Му и да станат причина за помилване и опрощаване на човека.

Онзи, който не съчетава ритъма на тялото си с хушу в сърцето, намазът му няма да даде желания резултат. Затова човек трябва да се подготви за намаз, както физически, така и духовно. По въпроса за отказването от всичко друго, което може да наруши целостта на намаза, но в същото време да не се пренебрегват човешките слабости, в хадис-и шериф се казва:

“Ако храненето и намазът съвпадат в едно и също време, първо се нахранете и тогава извършете намаза.” (Бухари, Муслим)

По въпроса за хушу - страхопочитанието, което се изисква

в намаза, като сърцето и тялото едновременно участват в него, учените показали голяма стриктност, засягайки точките, на които трябва да се набляга споменали три типа хора, чийто намаз не ще бъде приет в зависимост от положението им в него (като това е образно, а не буквално):

1. Ловец
2. Хамалин
3. Търговец

Тук под “ловец” се разбира човек, който в намаза не спазва никаква етика. Очите му постоянно шарят, непрекъснато се движи и не остава в покой. “Хамалин” е човек, който има нужда да се облекчи, но не го е направил преди да вземе абдест и да встъпи в намаз. А под “търговец” се разбира човек, който е встъпил в намаз, но не е престанал да мисли за светските си дела и търговията. Тези хора няма да достигнат до хушу, което е необходимо в намаза, те не се отдават на ибадета, а правят намаз само привидно и може би затова не е приет от Аллах Те-аля. Всяка частица от човешкото тяло трябва да вземе участие в намаза, това е едно от условията за намаз. Например, когато Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, видял един, който в намаза почесал брадата си, казал:

“Ако в сърцето на този имаше хушу, всяка част от тялото му щеше да бъде неподвижна.” (Тирмизи)

От този хадис се разбира, че е наложително в намаза, сърцето и тялото да бъдат в един ритъм.

Следващите хадиси се основават на тази истина:

“Когато някой от вас встъпи в намаз, нека цялото му тяло бъде неподвижно! Да не се люлее като евреите! Защото покаят на тялото в намаза е причина за пълнотата и точ-

ността му.” (Тирмизи)

“Седем неща, които се извършват в намаза са от шейтана (тоест неща, които шейтанът обича). Разкъравяването на носа, дрямката, безпокойството, прозяването, почесване, поглеждане наляво надясно и игра с каквото и да е...”. (Тирмизи)

Изброените в хадиса действия провалят духовната градивност на намаза.

От друга страна, ако човек извършва намаз привидно с хушу, а вътрешно остава далеч от него, означава, че е двуличен, от което трябва да пази сърцето си чисто.

Последното, което трябва да се каже за хушу е дуата на Ибрахим, алейхисселям, спомената в Коран-и Керим, като в същото време може да се вземе за пример:

“Господи мой, стори мен и потомството ми да отслужваме молитвата! Господи наш! И приеми зова ми!” (Ибрахим, 14/40)

Как се осъществява хушу в намаза

Хатеми Есам, рахметуллахи алейх, казва следното за старателното изпълнение на намаза:

“Първо извърши старателно всички приготовления за намаза. Представи си Кябе между двете си очи, моста Сърат под краката си, Дженнета от дясната ти страна, а Джехеннема от лявата! Помисли си, че Азраил стои зад теб, за да вземе душата ти, която ти много обичаш; помисли, че това може да е последният намаз, който изпълняваш на този свят и така, встъпвайки в него, застани пред Аллах Теаля – Господа на световете! На-

прави встъпителния текбир със страхопочитание! Чети Коран-и Керим бавно, като размишляваш върху смисъла на това, което четеш! Направи рукю скромно и седжде с хушу! Тялото ти да спазва правилата на намаза, а духът ти да остане винаги на седжде и да не се отделя, дори и за миг от тази извисеност.”

Имам Газали дава пример с дуата *“Еттехийату”*, което в намаза е “обич към Расулюллах”, салляллаху алейхи веселлем. Той казва, че бдителността на сърцето е условие на намаза:

“Когато човек казва *“ейюхен небийю ве рахметуллахи”*, трябва да види Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, с очите на сърцето си.”

Защото в Коран-и Керим се казва, че Пратеникът на Аллах се приближил до Него “на разстояние два лъка или по-близо”. Великият Аллах му казал:

“О, Пророче! Селямът (поздравът), берекетът на Аллах, както и Неговият рахмет (милост) да бъдат върху теб на този и в отвъдния свят”.

Така Аллах Теаля поздравил любимеца Си, което е много голямо уважение и зачитане.

Намазът е духовно издигане на мюсюлманите и в същото време те получават шанс за щастие и благоденствие като размишляват върху благочестието на Аллах Теаля.

Ето защо, когато човек извършва намаз трябва да почувства духовността на Еттехийату. Еттехийату е спомен за възвисяването. Възвисяването е израз на оказаната чест на Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, от Аллах Теаля, както и доближаването му до Самия него. В Еттехийату се преповтаря и келиме-и шехадет, което показва колко голямо предимство е човек да служи на Аллах Теаля. В същото време напомня да се

изказва салават-и шерифе винаги, когато се спомене на глас името на Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем. В намаза по принцип това отваря прозорец в сърцата ни. През този прозорец обичашите Аллах Теаля се доближават до Него с иман и разбиране, и наблюдавайки Божествената тайна, виждат много истини, които не всеки може да види. Да се освободи от всичко и да се насочи към Аллах Теаля е възможно за човека само чрез намаза, като всеки път в него се повтаря келиме-и шехадет, като споменава името на Пратеника на Аллах, заедно с името на Аллах Теаля. Не е възможно иманът на човек да бъде пълен и съвършен, докато не бъде схваната мъдростта на тази тайна.

Аллах Теаля е заповядал на мюсюлманите да изказват салауту селям на Мухаммед, Аллах да го благослови, като израз на пълен иман и обич към него. В същото време дава за пример ангелите, които благославят Пейгамбера:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

“Аллах и Неговите ангели благославят Пророка. О, вярващи, благославяйте го и вие, и го поздравявайте с почит.” (Ахзаб, 33/56)

Когато хората правилно се насочат към ибадета и изпълняват намаз, забравят всичко, включително и себе си. Те стават безчувствени към този свят и всичко, което ги заобикаля.

За хората, успели да изпълнят намаз по съответния начин, Мевляна Джелаледдин Руми казва:

“Когато, правейки текбир встъпват в намаза, излизат като курбан от този свят”.

“И ти, за да напреднеш след тях, извършвай намаз, прав като свецита в михраба⁴¹! Знай, че, когато встъпваш в намаза, казваш: “Аллаху екбер”, което значи: “О, Аллах, ние сме жертва пред Теб! Вдигайки високо ръце захвърлихме всичко зад себе си и се обърнахме към Теб!”

“Когато колиш курбан, казваш: “Аллаху екбер-Аллах е Най-Великият”, също и когато жертваш душата, заслужила това, казваш тези думи.”

“В този миг тялото става Исмаил, а душата Ибрахим, алейхисселям. С цел да секнат страстите и подбудите на тленното тяло, се изрича текбир (Аллаху екбер) и тогава душата се спасява от тези страсти и пороци. Казвайки Бисмилляхир-рахманир-рахим в намаза, става курбан”.

“Изпълняващите намаз застават в редици пред Аллах Теаля така, както застават в деня на Къямет, започват да отговарят на зададените им въпроси и да молят за милост”.

“Извършващите намаз, когато застават прави и плачат, приличат на тези, които в деня на Къямета биват съживявани, стават от гробовете и застават пред Аллах Теаля на махшер⁴². В този миг Той ще им каже: “Какво направи за времето, което ти бях дал? Какво спечели и какво донесе при Мен?”

“В този ден ще бъдат задавани стотици хиляди въпроси и ще бъдат оповестени неща, които ще задълбочават мъките на хората”.

“Докато извършва намаз човекът е прав, той се срамува

41 Михраб: място в джамията, където застава имамът и ръководи молитвата. В миналото осветляването на джамиите се извършвало с големи свещи, намиращи се в дясната и лявата страна на михраба.

42 Махшер: мястото, където ще им бъдат разглеждани делата.

от Аллах Теаля и Неговата заповед и затова се превива на две, прави рукю, тъй като вече не му е останала сила да стои прав. В рукю казва: “Субхане раббиел-азим” и така възхвалява Аллах и Го признава за Съвършен и Пречист от недостатъци”.

“След това издава заповед на този човек: “Вдигни главата си и отговори на зададените ти въпроси”.

“Човекът, потънал в срам, вдига смирено глава и се изправя, но и този път не успява да се задържи прав и пада по лице (прави седжде)”.

“Тогава му се издава друга заповед, която той не може да не изпълни, а именно: “Вдигни главата си от седжде и дай отчет за това, което си извършил!”

“Тогава този човек вдига главата си, но не успява да се задържи и пак пада по лице”.

“Тогава Аллах Теаля му заповядва: Стани и отговори на въпросите Ми, ще те питам най-подробно за това, което си извършил!”

“Величественото слово на Аллах Теаля толкова съкрушило духа на този човек, че той няма сили да стане на крака, а сяда подвивайки крака под себе си. Тогава Аллах Теаля му заповядва: “Хайде! Говори, разказвай!...Бях ти дал безброй блага, как ги използваш? Благодарил ли си Ми за това? Бях ти дал и материални, и морални блага, какво спечели с тях?”

“Човекът се обръща надясно и прави селям (поздрав) на духа на пейгамберите и меляикетата. Той им казва: “О, владетели на духовния свят! Застъпете се за този лош човек, чиито крака и покривало затънаха в калта”.

“Пейгамберите казват на човека, който им е дал селям и е

поискал застъпничество от тях: “Денят, в който можеше да ти се помогне, мина. Това беше в земния живот. Ти, обаче, там не направи ибадет, не направи нищо добро и пропиля времето си напразно”.

“Тогава човекът обръща главата си наляво. Иска помощ от близките си. Те му отговарят: “Млъкни, кои сме ние, за да ти помогнем? Махни се от нас, отговори сам за делата си на твоя Господ”.

“Сърцето на този човек, който не намира помощ и решение на проблемите си, се разбива. След като опитал всички средства и не успял от никъде да намери помощ, загубил вече надежда, той разтваря двете си ръце, свежда глава и започва да се моли само на Аллах: “О, Аллах, загубих надежда. Ти си Единственият, към когото човек може да се обърне и Ти си Единствената закрила за всички. Търся покровителство в твоята безкрайна милост и милосърдие”.

Мевляна, рахметуллахи алейх, потънал в размисли, продължава:

“Опитай се да видиш тези добри знаци в намаза, след което разбери, какво ще бъде положението ти и вземи мерки навреме!... Събери си ума в главата и започни да изпълняваш не само привидно, но се задълбочи в духовното! Не удряй главата си в земята безцелно, без да се замисляш за Величието на Аллах и не се оприличавай на птица, която кълве просо!...”

Мухаммед, салляллаху теалю алейхи веселлем, казва:

“Най-лошият крадец между хората е онзи, който краде от намаза”. (Хаким, Мустедрак, I/353)

Намазът на човек, който го изпълнява с чисто сърце, прави

живота му съвсем друг; той плаче поради това, че е усетил кого обича, моли се и се надява на Аллах Теаля, и така приет и високо ценен, че Аллах Теаля казва на такъв човек:

“Леббейк-заповядай раб Мой”.

В зависимост от това, дали човек изпълнява намаза с или без смирение-хушу, в хадис-и шериф се казва:

“Двама души извършват намаз на едно и също място по едно и също време, но разликата между намаза на двамата е колкото разстоянието между земята и небето.” (Ихйа)

Затова айетът обяснява, че вярващите, които изпълняват стриктно намаза с хушу, наистина спазват правилата му:

“И които молитвите си усърдно отслужват.” (Меаридж, 70/34)

В друг айет се казва:

“Които в своята молитва са постоянни.” (Меаридж, 70/23)

Духовно извисените хора казват:

“Целта на този айет е духовността на намаза, защото физическото му изпълнение не означава постоянство. Духът е, който прави седжде и рукю; докато седжде и рукю, които са в намаза, са видимия им физически облик. Постоянният намаз, не е далеч от постоянното споменаване на Аллах Теаля”.

Мевляна, тълкувайки този айет, казва:

“...човек, даже и след намаза, запазва състоянието, което е изпитал в намаза. Така той запазва за цял живот своя добър характер, хушу и възпитание; пази сърцето си от лоши помисли и езика си от лоши думи. Това е състоянието на истински обичащите Го приятели на Аллах Теаля”.

“Намазът, който ни показва пътя към самите себе си и ни предпазва от лоши дела, се изпълнява петкратно. Обичаиците Аллах Теаля са постоянно в намаз, защото любовта изпълнила сърцата им, не се насища нито с пет пъти, нито с петстотин.”

“Намазът на обичаиците Аллах Теаля, е като риба във вода. Както рибата не може без вода, така и душата на обичаиците Аллах Теаля, не може да бъде щастлива и спокойна, ако не е винаги в молитва-намаз. Затова изразът “посещавай ме малко” не е присъщ на тези хора. Техните души са винаги жадни за ибадет”.

“Ако обичаиците Аллах се отдели, дори за миг от Него, това му се струва като хиляди години. Затова той не иска да се разделя от Аллах, тоест иска винаги да бъде в намаз. Извършените от него хиляди рекята от намаза сякаш са един рекят. Тъй че ако пропусне да изпълни един рекят от намаза, струва му се, че е пропуснал хиляди рекята и сърцето му бива съкрушено и разбито.”

“О, разумни човече! Намазът е възможност да бъдеш при Аллах Теаля, а то е трудно да се обясни с думи. За да бъде схваната тази мъдрост, умът трябва да се жертва за Обичания, (тоест за Аллах) и да се научи да мисли за сърцето.”

Съживяването на духовния живот на човека е тясно свързано с посоката (къбле⁴³) към която той е поел. Този избор Хазрети Мевляна обяснява по следния начин:

“Къблето на царете е короната и скъпоценният колан; къблето на обичаиците този свят е златото и среброто; къбле-

43 Къбле: посока, към която се обръща човек, когато извършва намаз, т.е. Св. Храм Кябе в гр. Мекка.

то на изкушаващите се от красотата на жената е всъщност тяло сътворено от вода и пръст; къблето на чувствителните е сърцето и душата; къблето на отишелниците е отишелничеството им; къблето на заблудените са безсмислените дела; къблето на мързеливите е яденето и спането; къблето на хората на духа е науката и просветата.

Къблето на обичащия Аллах Теаля е безконечната среща с Обичания; къблето на духовно издигналите се е съвършенството на Аллах Теаля; къблето на привързаните към този свят е богатството и санът; къблето на подражателите е тарикатлъкът; къблето на мечтателите е настроението; къблето на примирилите се с решението на Аллах Теаля остава осланието на Него...

Знайте, че къблето, към което се насочваме, докато извършваме намаз, не е постройката на Кябе, а мястото, където се намира тя. Ако тази постройка пренесем на друго място, тя вече не може да служи за къбле."

Следователно, по време на намаз, когато тялото се обръща по посока на Кябе, посоката на сърцето трябва да бъде. Защото къблето на сърцето е Аллах.

От друга страна, за да бъде осъществен хушу, човек непременно трябва да има намерение, подобно на това в хадиса, където Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казва:

"Делата са според намеренията." (Бухари, Бедул-вахий, 1)

Това означава, че човек трябва да знае какъв намаз изпълнява и пред кого се намира. Означава още да наблюдава всичко, което минава през сърцето му и да го изпълни само с преданост към Аллах Теаля.

Текбир: произнасяне на “Аллаху екбер”. Освен, че текбирът трябва да бъде произнесен правилно, произнасящият го трябва да почувства Силата и Величието на Аллах Теаля. Вдигайки ръце нагоре, всички неща от този свят трябва да бъдат забравени за да се изпълни сърцето с чувството, че се намираме пред Аллах Теаля и тогава, откъснат от този временен свят, извършващият намаз се чувства като, че ли се е преселил в отвъдния.

Къям: правостоеене по време на намаз. Извършващият намаз не трябва да отделя погледа си от мястото, където прави седже и да не забравя дори за миг, че се намира пред Аллах Теаля. А сърцето му да се изпълва с чувство на безпомощност, да изпитва нужда и отдаденост на Аллах Теаля. Нужно е да се старае да заслужи похвалата на Аллах и да се присъедини към праведните, за които Аллах Теаля казва на ангелите: **“Колко праведен човек е този!”**

Къраат: четенето на Коран в намаза. Айетите трябва да се четат бавно и отчетливо, за да се вникне в смисъла им, доколкото това е възможно и описаните в тях принципи да намерят приложение във всекидневието на онзи, който ги произнася. В хадис-и шериф се казва:

“Който чете Коран-и Керим, значи говори с Аллах Теаля”.
(Ебу Нуайм, Хилйе, 7, 99)

Имайки предвид този хадис, айетите и сурите, в Коран-и Керим, трябва да бъдат произнасяни не само с думи, а и сърцето да участва и по този начин да намери спокойствие и равновесие.

Рукю: поклон. Поклонът в намаза трябва да бъде изпълнен с достойнство и уважение, както тесбиха (субхане раббиел-

азийм⁴⁴), да бъде произнесен бавно и да се вникне в смисъла му.

Седжде: поклон, при който извършващият намаз поставя челото, дланите на ръцете си, колената и пръстите на краката на земята. Произнасянето на субхане раббиел-еаля също трябва да става бавно и да се размишлява върху него. Трябва да подчертаем, че онзи който прави седжде е най-близко до Аллах Теаля. Затова не трябва да участва само тялото, а най-вече духът. Успоредно трябва да се разбере смисълът на айета:

“И свеждай чело до земята в суждуд и [към Аллах] се приближавай!” (Аляк, 96/19)

Онзи, който извършва намаз и в намаза прави седжде, ще изпитва щастието и сладостта на ибадета, ще се влее в групата на духовно извисените, които са запалили в сърцата си огъня на любовта към Аллах Теаля и повтарят:

“Рафики аля, рафики аля – към Най-Великия приятел, към Най-Великия приятел!...”

Кааде: сядането в намаза. То също трябва да бъде извършено с уважение и старание, като се произнася *“Еттехийяту”* по начин, който обяснихме по-горе. Извършващият намаз, когато седне, трябва скромно да сведе глава и да прави дуа на Аллах Теаля.

Накрая намазът завършва със селям, казва се *“Есселяму алейкум ве рахметуллах”*⁴⁵ надясно и наляво. Този селям трябва да бъде свързан с Дженнета, наричан още *“Дарус-селям”*, където се достига чрез изпълняване на намаза. Този селям се дава първо на меляикетата, които са отдясно, а след това и на онези,

44 Субхане раббиел-азийм: Слава на Господа, Най-Великия.

45 Мир вам и милосърдието на Аллах да е над вас.

които са отляво.

Ако намазът е извършен по начин, по който Аллах Теаля ще го приеме, тогава селямът, който се дава на меляикетата, ще бъде приет от тях и те ще отвърнат по следния начин:

“Мир вам, че изтърпяхте (всички несгоди в земния живот. Изпълнихте задълженията си към Аллах Теаля и не се отклонихте от правия път)! И колко е прекрасна Последната обител (дженнета, който е края на следвания от човека път и отплата за добрите му дела)” . (Раад, 13/24)

Хушу, за което говорим и трябва да бъде осъществено в намаза, е старателното изпълнение на намаза и предчувствие за среща с Аллах Теаля, което е във възможностите на всеки нормален човек. Величествената и Божествена наслада в намаза, не трябва да се приема като плод на въображението чрез който човек се старае само да говори красиво и пр. Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, е този, който е най-добрия образец за изпълнението на този ибадет. Намазът на приятелите му, Аллах да е доволен от тях, възпитани от него, както и намазът на последвалите ги праведници е факел, който озарява пътя ни.

Намазът на Пратеника на Аллах

Според преданията, когато Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, встъпвал в намаз, от гърдите му се чували ридания, подобни на шум от воденица. Това състояние на Пейгамбера е разказано от Али, радияллаху анх, по следния начин:

“Видях Пейгамбера, салляллаху алейхи веселлем, да ридает, когато изпълнява намаза под едно дърво, по време на битка-

та при Бедир. И така продължи до сутринта.” (Федаил-и А’мал, 299)

Освен плача по време на намаз, от гърдите на Първенеца на световите – Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, се чувал звук, сходен на бълбукане на вода.

Айше, радияллаху анха, разказва:

“Понякога, когато Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, заставаше да изпълни намаз, от гърдите му се чуваха ридания, наподобяващи клокоченето на кипящ казан.” (Ебу Давуд, Саят, 157; Несаи, Сехв, 18)

Освен това Айше, радияллаху анха, разказва за намаза на Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем:

“Пратеникът на Аллах говореше с нас и ние говорехме с него. Обаче, когато дойде време за намаз, обръщаше се към Аллах Теаля с цялото си тяло и душа, и като че не ни познаваше”... (Федаил-и А’мал, 303)

Това извисено състояние на духа, трябва да бъде желаното, което човек се стреми да постигне чрез намаза. А дори и да не успее да го постигне, човек трябва да се движи в тази посока. Тоест, състоянието на Пратеника на Аллах, салляллаху алейхи веселлем, в намаза е като осветяващите пътя звезди. Колкото повече ги доближаваме, толкова по-щастливи ставаме.

Трябва да се каже и това, че както никоя работа не може изведнъж да бъде свършена докрай, така и ибадета в началото е само вид подражание. Както произведението на майстора, което придобива оригиналност след дълъг труд, така ибадетът на човека се нуждае от време, за да стане по-свършен. Затова онези, които не успяват от самото начало да извършат намаза по най-добрия начин, не трябва да губят надежда. Така както

се пресяват тонове пръст, за да се получи грам злато, така за доброто изпълнение на намаза е нужно максимално старание и постоянство.

Ето защо е необходимо в живота да се приложи следния хадис:

“Когато изпълняваш намаз, изпълни го така, че сякаш ти е последен. Не говори неща, за които утре ще съжаляваш. Старай се да не желаеш онова, което желаят заблудените хора.” (Ибн Мадже, Зухд, 15)

Възпитаните в духа на Пейгамбера, салляллаху алейхи веселлем, сахабета и праведниците последвали ги в пътя им, винаги са живели според този хадис.

Намазът на изявени ислямски личности

Хазрети Омер, радияллаху анх, бил ранен от копието на един огнепоклонник. Постоянно губел кръв. След известно време загубил и съзнание. Това била предсмъртна агония. Но когато настъпило време за намаз, някой прошепнал в ухото му:

- О, Омер, време е за намаз!

Тогава Хазрети Омер се свестил, за да изпълни намаза. И изрекъл известните слова:

“Който не изпълнява намаза, няма място в исляма!”

Хазрети Али, радияллаху анх, лицето му пожълтявало, когато встъпвал в намаз. Той изоставял всичко, свързано с този свят. В една битка бил ранен от стрела, и трябвало тя да се извади от крака му. Той пожелал това да стане по време на намаз, защото тогава не чувствал нищо. Някой го запитал:

- *О, пълководецо на вярващите, защо пожълтява лицето ти и започваш да трепериш, когато настъпи времето за намаз?*

В отговор той казал:

- *Тогава настъпва времето на еманет (нещо поверено), мощ, която не са успели да понесат и земята, и небесата, под която и планините са се огънали.. Ще мога ли да го изпълня както трябва или не, не знам”.*

Сърцата на всички сахабета били изпълнени със страхопочитание, когато встъпвали в намаз.

Хазрети Хасан, радияллаху анх, пожълтявал от страх, когато взимал абдест. Затова някой го запитал:

- *О, Хасан! Защо пожълтява лицето ти, когато започваш да взимаш абдест?*

Той отговорил:

- *Настъпило е времето, когато трябва да застана пред Великия Аллах – Всезнаеция, Всевиждация.*

Когато Хасан, радияллаху анх, влизал в джамията, правил следната дуа:

“О, Аллах! Твоят раб на вратата Ти. О, Аллах, Ти, Който си Милостив! Твоят грешен раб е дошъл при теб. Ти си заповядал на праведните да прощават грешките на престъпниците, защото Ти си Опрощаваш и Щедър. О, Аллах! Опрости ме, дари ме с Твоята щедрост и милост!”

Зейнелабидин, когато взимал абдест, лицето му пожълтявало, а краката му се разтрепервали. Когато го запитали, той отговорил:

- Не знаете ли, пред кого ще се явя?

Веднъж, когато извършвал намаз, къщата му се подпалила. Той обаче не разбрал това. Когато привършвал намаза, му казали за случилото се, и го попитали:

- Кое ти попречи да разбереш, че е избухнал пожар в къщата ти?

Зейнелабиндин отвърнал:

- Огънят, който очаква хората на ахирета, ни попречи да разбера за този нищожен огън.

Такъв бил намазът и на **Муслим ибн Йесар**. Той се молел в една джамия в Басра, докато джамията се срутила с трясък. Но Муслим ибн Йесар не почувствал нищо и продължил намаза си. Когато свършил, го запитали:

- Джамията се събори, а даже косъм не падна от теб. Какво е това състояние?

Изумен отвърнал с въпрос:

- Джамията ли се събори?

Суфян Севри изпаднал в екстаз. Нито ядял, нито пиел. Съобщили това на учителя му, а той ги запитал:

- Разбира ли кога настъпва времето за намаз?

- Несъмнено разбира кога е времето, защото изпълнява намаза много старателно – му отговорили.

Тогава учителят казал:

- Безкрайна благодарност на Аллах, че не е позволил шейтанът да му въздейства.

Един праведник разправял:

*“Извърших един ден икинди (следобеден) намаз зад **Зуннун Мъсри**. Този светец, обичащ Аллах Теаля, когато изрече: “Аллаху екбер”, при споменаването името на Аллах Теаля, това му оказа такова въздействие, като че ли остана без душа. За-мръзна и така остана. Когато изрече “Екбер”, този път мое-то сърцето се съкруши от величието на този израз”.*

Когато **Амир ибн Абдуллах** встъпвал в намаз, прекратявал всички връзки с външния свят и нищо не можело да наруши неговото смирение-хушу в намаза. Той казвал:

“Предпочитам да забият стрела в тялото ми, отколкото да слушам приказките на хората и да гледам движенията им, докато съм в намаза.”

И днес хората, които не са озарени от намаза на сахабетата и техните последователи, тоест, не изпълнили намаза така, както сахабетата, са толкова чужди на щастието и сладостта от намаза, че всички разказани случки им се струват невероятни. Не могат да си представят, че е възможно човек да отдаде сърцето си по цели нощи на намаз и в същото време да остава далеч от плътските наслади. Трудно е да се обясни това на хора, които не са вкусили от тази сладост. Хората, потънали в заблуда, вярват, че човек, погълнат от разговора с любимия човек, забравя всичко наоколо, а в същото време са неспособни да схванат, че е възможно човек да се изолира от външния свят, щом застане пред Най-обичания, Твореца на красотата – Аллах Теаля. Каква голяма заблуда и какво голямо лишение е това!

Истинският намаз извисява човека и го води до опознаването на Аллах Теаля, до благоденствие и благоговение пред Него. Ето защо изпълнението на намаза за хората, чиито сърца

са изпълнени с иман и обич към Аллах Теаля, е много лесно. Той помага на тези хора да живеят в щастие и спокойствие. Затова те никога не пропускат да изпълнят намаза и физически, и духовно.

Когато Вейсел Карани встъпвал в намаз, той не искал да се откъсва от него и прекъсвал намаза си само когато е трябвало да задоволи естествените си човешки нужди.

Един човек дошъл при него на гости и дълго време чакал да свърши намаза. Обаче Вейсел Карани след всеки селям ставал и отново извършвал намаз. Тогава посетителят си казал:

- О, сърце! Ти дойде при този светец, за да ти даде наставления. Ето извисеното състояние, което изцяло се е превърнало в красноречие и говори с дълбока мъдрост! Каква нужда има от думи? Ако успееш да се поучиш от това състояние, то ти стига за цял живот!”

Тази среща със светия човек се превърнала в тайнствено мълчание, разговор без думи. Така посетителят получил онова, за което бил дошъл, изпълнил сърцето си с мъдрост и си тръгнал.

Що се отнася до онези, които не разбират извисяването до Аллах Теаля, Той казва:

“...Тя (молитвата) наистина е трудна, ала не и за смирените...” (Бакара, 2/45)

Тук трябва да се обясни следното:

Дори и да не е възможно всеки да достигне до висотата на хората, обичащи Аллах Теаля, която са постигнали чрез намаза, трябва да се стараем да бъдем искрени и да следваме техния път. Понякога шейтанът, нашепва на човека **“По-добре въобще**

не изпълнявай намаз, щом не го изпълняваш както трябва” и се стреми да повлече човека от една опасност към друга. Той постоянно залага клопки на хората. Но такава мисъл е абсурдна. По-добър е несвършен намаз, от колкото никакъв. Разликата между лошо изпълнения намаз и неизпълнението му е огромна. Неизвършващият намаз винаги е заблуден, докато онзи, който го изпълнява неправилно, един ден ще отвори сърцето си за Аллах Теалю; Той ще озари душата му и човекът ще започне да го изпълнява стриктно. Да се освободим поне един път от всички грижи на този свят и да извършим поне един намаз, както подобава. Така ще имаме лице да се явим пред Всевишния Аллах.

Задължителният петкратен намаз

Задълженията ни към Аллах са предадени чрез Джебраил, алейхисселям на Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем. Изключение прави петкратният задължителен намаз, даден като подарък на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, лично от Аллах Теалю в нощта на възнесението – Мирадж.

В началото било задължително намазът да се изпълнява петдесет пъти на ден, но когато Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, срещнал на небето Муса, алейхисселям, той му казал:

- О, Пратенико на Аллах! Аз имам опит от хората преди теб и по-точно от израелевите синове. И твоят уммет не ще успее да извърши петдесет пъти намаз.

Повлиян от тези думи на Муса, алейхисселям, Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, се връщал пет пъти при Аллах Теалю и Го молил да намали времето за намаз.

Така от петдесет, намазът станал петкратен.

Хазрети Муса казал на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем:

- Твоят уммет няма да може да извърши дори петкратния намаз!

Въпреки това Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, не се върнал отново при Аллах Теаля, за да намали намаза. Отговорът му бил следният:

- Вече ме е срам да се върна при Аллах и да искам да намали намаза.

Така намазът останал петкратен.

Въпреки това Великият Аллах поради благодатта на дуата на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, в честитата нощ на възнесението казал:

“О, пратенико Мой! Моите думи не се изменят. Отплата за извършения петкратен намаз ще бъде за петдесеткратна. (Тоест, ще извършваш пет пъти намаз, но ще получаваш награда за петдесет пъти).” (Ибн Мадже, Икаметус-саят, 194)

За петкратния намаз Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Аллах Теаля обяснява: “Задължих твоя уммет да изпълнява петкратен намаз. Аз съм дал обещание. Който изпълнява тези намази навреме, ще го вкарам в Дженнета. Който не спазва петкратния намаз, на него не му обещавам нищо.” (Ибн Мадже, Икаметус-саят, 194)

В друг хадис се казва:

“Аллах задължил рабите си с петкратен намаз. Всеки,

който не омаловажава намаза и го изпълнява, Аллах Теаля му обещава, че в деня на Къямета ще го допусне в Дженнета. Който обаче не обръща нужното внимание и изпълнява намаза без старание, на него Аллах не обещава нищо. Ако пожелае Аллах Теаля ще го накаже, а ако не, ще го опрости”. (Ибн Мадже, Икаметус-саят, 194)

За да обясни на сахабетата си важноста на петкратния намаз Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, запитал:

“Какво ще кажете за човек, пред чиято врата тече река и той се къпе по пет пъти на ден в нея? По тялото му може ли да останат нечистоти?”

В отговор сахабетата казали:

- По тялото на този човек не може да остане никаква нечистотия.

Тогава Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, казал:

- Петкратният намаз е точно това: Аллах измива (опрощава) греховете на хората, които се кланят по пет пъти на ден.” (Бухари, Мевакит, 6)

В друг хадис-и шериф е спомената следната добра вест:

“Когато човек се предпазва от извършването на големи грехове, с петкратния намаз се опрощават малките грехове, които биват извършени между два намаза. Петъчният намаз е също откуп за извършените малки грехове през седмицата.” (Муслим, Тахарет, 14)

“Ако един човек вземе абдест и старателно извърши някой от задължителните намази, като направи внимателно рукю, ако не е извършил големи грехове, този намаз опрощава напра-

вените от него малки. Това винаги е така.” (Муслим, Тахарет, 7)

Трябва да се знае, че всеки един от задължителните намази притежава особено предимство и важност, присъща само на него. Разпределянето на намаза в пет различни отрязъци от време също си има своя мъдрост, физически и духовни предимства. Затова всеки един от тях трябва да бъде изпълняван със старание и уважение, с чисто сърце и намерение. Аллах Теаля заповядва:

“Прославяйте Аллах, когато замръквате и когато осъмвате! За Него е прославата на небесата и на земята, и по мрак и по пладне!” (Рум, 30/17-18)

Според преданията в тези два айета се съдържа заповедта за петкратния намаз. Абдуллах ибн Аббас, радияллаху анх, казва:

*“Споменатият израз в айета: **“Когато осъмвате”** изразява сутрешния намаз.*

*Изразът: **“и по пладне”** означава обедния намаз.*

*Изразът: **“и когато замръквате”** означава намаза, който се извършва след обяд.*

***“и по мрак”** е израз за вечерния и нощния намаз”.*

Освен тези, има и други айети, които поясняват заповедта за намаза.

За важността на петкратния намаз Сефири разказва:

“Меляикетата казват на онзи, който не изпълнява сутрешния намаз:

- О, грешико!...

На онзи, който не изпълнява обедния намаз му казват:

- О, оцетилият себе си!...

На изоставящия следобедния намаз, меляикетата казват:

- О, неблагодарнико!

Който не е изпълнил вечерния намаз, и на неизвършващия нощния намаз меляикетата казват:

- О, губещият!...

От друга страна при незадължителните намази (намази, които са суннет) трябва да се проявява прецизност, а не нехайство. Този вид намаз е ибадет, извършван лично от пейгамбера Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, за да се довърши задължителния намаз. Ето някои от предадените хадиси по този въпрос:

“Суннетът на сутрешния намаз е по-прекрасен от целия свят и всичко намиращо се в него.” (Муслим, Салятул-мусафирин, 96)

“Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, е изпълнявал по четири рекята суннет преди задължителния обеден намаз и два рекята след него.” (Тирмизи, Джумуа, 66)

“Аллах да опрости всеки, който изпълнява по четири рекята суннет, преди следобедния намаз.” (Тирмизи, Салят, 201)

“Бързайте да направите два рекята суннет след задължителния вечерен намаз, защото суннетът на вечерния намаз се изравнява с фарза.” (Резин)

Извънреден – нафиле намаз

В хадис-и кудси, Аллах Теаля заповядва:

“Който ненавижда Моя истински раб (моя приятел), Аз му обявявам война. Нещата, които най-много го доближават до Мен и нещата, които обичам най-много са онези, които съм сторил задължителни. (Въпреки това), ако Моят раб продължи да се доближава към Мен с ибадети, които са нафиле, накрая ще получи Моята обич. Ако един път го заобичам, Аз ставам негово чуващо ухо, виждащо око, хващаща ръка, движещият се крак (разбиращо сърце и говорещ език⁴⁶). Ако този човек иска нещо от Мен, ще му го дам; ако търси покровителство при Мен, ще го подслоня и пазя. Аз не се двоумя за нищо друго така, както се двоумя дали да взема душата на вярващия мюсюлманин. Той не обича смъртта, а Аз не обичам онова, което не обича той.” (Бухари, Рикак, 38)

Ето защо праведните мюсюлмани, освен че изпълняват задължителния намаз, изпълняват още нафиле намаз, когато са на път, когато над тях надвисне опасност или когато имат нужда от нещо през нощта или в друго време, като спазват препоръките и суннетите на пейгамбера Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем. Те са от групата, охарактеризирана в Коран-и Керим:

“Техният белег е по лицата им – от следите на поклоните.” (Фетх, 48/29)

За тях намазът е нестихващ възторг. Нафиле ибадетите са продължение на това въодушевление. Особено пейгамберът Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, въпреки че нямал грехове, правел намаз по цели нощи и четял Коран-и Керим, докато се измори. Така че, задължителните намази не пречат на извъ-

⁴⁶ Това изречение е в преносен смисъл.

предните. Напротив, извънредните намази здравяват задължителните. Важно е, да се изпълняват старателно и навреме.

В хадис-и шериф се казва:

“Аллах Теаля ще заповяда: “Вижте, дали Моят раб има нещо от извънредните ибадети, чрез които да се набавят задължителните, които той е трябвало да извърши! Другите дела ще бъдат също така разглеждани.” (Тирмизи, Саят, 188)

Следователно, крайно неправилно е да се казва:

“Фарзът на намаза е достатъчен. Стига да ги изпълним правилно.”

Така е, защото е невъзможно да се извършват задълженията (фарзовете) както се изисква, без недостатъци, така че да бъдат приети от Аллах! Колкото и да се стараем, често пъти допускаме грешки, в ибадетите ни има недостатъци, които пречат те да бъдат приети от Аллах Теаля. Затова няма друг начин за изглаждане на недостатъците, освен нафиле ибадетите. Извършеният един път намаз не се повтаря, ако няма причина за това. Но допуснатите недостатъци в него и извършените грешки могат да бъдат изгладени чрез нафиле намаз. От това не бива да се разбира, да изоставим задължителните ибадети и да изпълняваме само извънредните. Правилното е задължителните ибадети да се изпълняват заедно и всеки да се старае да изпълнява и извънредни ибадети според възможностите. Това е начинът, по който Расулulloх и сахабетата му изпълнявали ибадетите. От друга страна не е правилно, ако някой има пропуснати задължителни ибадети, да изостави извънредните и да се ангажира само с изпълнение на пропуснатите. Защото те могат да бъдат изпълнени по всяко време на денонощието, с изключение на времето, в което е мекрух (нежелателно) да се извършва намаз. Някои

извънредни намази обаче като *техеджуд* – ношния намаз, *духа* – намаз, който се извършва преди обяд, *еввабин* – намаз, който се извършва след вечерния намаз и други са свързани с определено време, в което се изпълняват.

Рабиа ибн Ка`б ел-Еслеми, радиаллаху анх, разказва:

“Понякога оставах през нощта с Расулюллах, салляллаху алейхи иселлем. Носех му вода за абдест и му помагах с каквото мога. Един ден той ми каза:

- Искай, каквото искаш!

- Искам да съм в Дженнета заедно с теб – отвърнах аз.

Тогавя Пейгамберът ми каза:

- Какво искаш освен това?

- Само това искам – казах аз.

В отговор той рече:

- Прави тогава много намаз. Така ще ми помогнеш, да ти помогна аз да получиш онова, което искаш.” (Муслим, Саят, 226)

В един друг хадис се разказва:

“Човек не може да се доближи до Аллах Теаля така, както се доближава чрез скритото седжде. Най-много доближава човека до Аллах Теаля нафиле ибадет, който се изпълнява в къщи.” (Ибн Мубарек)

Шакик Белхи казва:

“Търсихме пет неща, намерихме ги на пет места:

1. Намерихме берекета на прехраната, в намаза духа

2. Светлината в гроба, в нощния извънреден намаз.
3. Отговор на въпросите на меляикетата в гроба, намерихме в редовното четене на Коран-и Керим.
4. Лесното преминаване на моста “Сърат” – в оруча и садаката.
5. Сянката на Ариш (небето), в споменаването на Аллах Те-аля.

Има различни нафиле намази. Обясненията за тях са намерили широко място в книгите по фъкъх. Ако искаме да засегнем някои от по-важните, може да дадем следните примери:

Намазът Духа: извънреден намаз, който се извършва преди обяд.

В хадис-и шериф се казва:

“Някой от вас осъмва в положение, че трябва да дава садака за всяка част от тялото си. Всеки тесбих (субханеллах) е садака, всеки тахмид (елхамдулиллях) е садака; всеки техлил (ля иляхе иллялах) е садака; всеки текбир (Аллаху екбер) е садака. Повеляването на доброто е садака и забраната на злото също е садака. Двата рекята на намаза духа заместват всички тези ибадети.” (Муслим, Сялятул-Мусафирин, 81)

Хазрети Айше, радияллаху анха, разказва:

“Аз видях Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, да изпълнява духа намаз. След това цял живот не престанах да изпълнявам този намаз.” (Бухари, Муслим)

Намазът Еввабин: намаз, който се изпълнява след вечерния намаз.

В хадис-и шериф се казва:

“Който извършва намаз между вечерния и нощния намаз, това е намазът на евабин (обръщащите се към Аллах). (Ибн Мубарак, ер-Ракаи)

Намазът Тахийетул-Месджид: намаз за поздрав на джамията.

Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, заповядва:

“Когато някой от вас влезе в джамия, преди да седне да извърши два рекята намаз.” (Бухари, Салат, 60)

Намазът Теравих

Хазрети Айше, радияллаху анха, разказва:

“Пратеникът на Аллах, салляллаху алейхи веселлем, никога не е правил толкова ибадети, колкото по време на Рамазан. А през последните десет дни на този месец направи толкова ибадети, колкото не е правил през изминалите вече дни на Рамазан.” (Муслим, Итикияф, 832)

В хадис-и шериф се казва:

“Който прави намаз в нощите на Рамазан и вярва, че ще получи награда за това, миналите му грехове се опрощават.” (Бухари, Иман, 27)

Най-важен от споменатите в хадиса намази е теравих. Добре е да се изпълнява с по двадесет рекята, но старателно без да се допускат грешки. Както и в другите намази, не трябва да се допуска нехайство и небрежност.

Намазът Истихаре: намаз, който се извършва, когато човек иска да узнае дали даден въпрос ще е добър или не за него.

Джабир ибн Абдуллах казва:

“Пратеникът на Аллах, салляллаху алейхи веселлем, ни учеше на истихаре намаз, както ни учеше на сура от Корана”...
(Бухари, Техеджуд, 28)

Намазът Хаджет: намаз, изпълнен от човек, който иска нещо от Аллах Теаля.

Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, обяснява как човек, който иска нещо от Аллах Теаля трябва да направи намаз и да изрази желанието си:

“Който се нуждае от помощта на Аллах Теаля или пък от подкрепата на някои хора, първо трябва да вземе абдест и да извърши два рекята намаз. След това да изкаже възхвала и благодарност. И да изкаже саяту селям на Пейгамбера, салляллаху алейхи веселлем. А после да направи следната дуа:

“Няма друг бог, освен Аллах, Който е Всеблаг и Щедър. Изказвам възхвала на Аллах Теаля, Господа на Трона и благодаря на Аллах Теаля.

О, Аллах! Искам от Теб всичко, което води до милостта Ти; опрощение на греховете ми; извършване на благородни дела (което е връхната точка на праведността) и отричане от греховете. Не оставяй нито един неопростен грях, нито една неразсеяна тъга и неизпълнено нито едно мое желание, което е сходно с волята Ти! О, Аллах, Ти, Който си най-Милостив от милостивите!”. (Тирмизи, Витр, 17)

Намазът Техеджуд: ношен намаз.

Всяко време при Аллах Теаля си има своя особеност. Някои времена имат предимство пред други, което е стимул за оползотворяването им. Те са най-вече упоменатите в айети и хадиси.

Стойността, която Аллах Теаля е отредил на нощта е безкрайна. Затова Той се заклева:

“И в нощта, и в онова, което тя събира.” (Иншикак, 84/17)

“И в нощта, когато настъпва мрак.” (Духан, 44/2)

Тази клетва е тайна, която дава възможност на сърцата ни да схванат някои мъдрости.

Нощта е времето, в което трябва да се изрази обичта към Аллах Теаля като оставим топлата постеля с единствената цел да застанем пред Него. Въпреки че нощният намаз не е задължителен, той има голямо значение за приближаването към Аллах. Нощният намаз и желанието за него са толкова по-силни, колкото е по-силна обичта ни към Аллах Теаля. Може да се каже, че нощният намаз представлява среща – разговор с най-обичания (Аллах). Да бъдеш буден, когато всички спят, значи да се озариш от светлината Му, да бъдеш помилван от Него, както и да почувстваш обичта Му.

Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, правел намаз в нощите, докато краката му отичали. За това когато бил запитан:

“Я Расуляллах, Аллах Теаля казва в сура “Фетх”, че е опростил греховете ти. Въпреки това, ти правиш толкова много ибадети. Защо се измъчваш толкова?”

В отговор пророкът казал:

- Не трябва ли да бъда благодарен на Аллах?” (Бухари, Тахеджуд, 6)

В друг хадис се казва:

“Най-превъзходен след задължителния намаз е намазът, който се изпълнява нощем, ставайки от сън.” (Муслим, Сиям, 202-203)

“Извършените през нощта два рекята намаз са по-превъзходни от всичко на този свят. Ако не представляваше затруднение за уммета ми, щях да го задължа да извършва по два рекята намаз през нощта”. (Федаил-и А’мал, 257)

“В нощта има такъв миг, в който ако някой мюсюлманин поиска нещо от Аллах Теаля, Той му го дава.” (Тирмизи, Витр, 16)

“Ако човек се събуди през нощта и заедно със съпругата си извършат два рекята намаз, Аллах ги записва при онези, които често Го споменават.” (Ебу Давуд, Тагавву, 18)

“В никакъв случай не пропускайте да извършвате намаз през нощта! Нощният намаз е обичаят на праведните преди вас. Правенето на ибадет през нощта доближава човека до Аллах Теаля, помага за опрощаване на греховете, предпазва тялото от болести както и от извършване на грехове”. (Тирмизи)

“Аллах да помилва онзи мъж, който става през нощта да извършва намаз и събужда жена си. Аллах да помилва и онази жена, която се събужда през нощта, за да извърши намаз; събужда мъжа си, а ако не се събуди поръсва с вода лицето му, за да го събуди и заедно правят намаз.” (Ебу Давуд, Витр, 13)

Хазрети Пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, казал на Ебу Зерр:

- Като искаш да тръгнеш на пътешествие, приготвяш ли се предварително за него?

Ебу Зерр отговорил:

- Разбира се, о, Пратенико на Аллах!

Тогава Хазрети Пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, казал:

- Добре, а какво ще бъде пътешествието към Съдния ден? Искаш ли да ти кажа нещо, което ще ти помогне в този ден?

- Да, о, Пратенико на Аллах, майка ми и баща ми да са жертва по твоя път!

Първенецът на вселената казал:

“За деня на възкресението говей (оруч) в един горещ летен ден. Извърши два рекята намаз в тъмната нощ, за да се спасиш от тъмнината в гроба. Дай садака на беден човек, която да те предпази от големите превратности на Къямета. Или кажи някоя блага дума, или се въздържай да изречеш нещо лошо”. (Ибн Ебид-дуня, Китабут-техеджуд)

В друг хадис Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, се обръща към Ебу Хурайра:

“О, Еба Хурайра! Ако желаеш милостта на Аллах, да те съпровожда от земния живот, в гроба и когато бъдеш съживен на (Съдния ден), ставай през нощта и заради Аллах кланяй намаз. О, Еба Хурайра! Ако кланяш намаз в краищата на дома си, той ще сияе, а за хопрата на този свят ще бъде като звез-да”. (Газали, Ихйау улумид-дин, I/1023)

Абдуллах ибн Омер, радияллаху анх, сънувал, че бил пред-ставен от сестра си Хафса, радияллаху анха, на Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем. Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем казал:

“Колко добър човек е Абдуллах, но де да правеше нощен намаз!”

След това Абдуллах ибн Омер, радияллаху анх, никога не изоставил нощния намаз. (Бухари, Техеджуд, 2)

В хадис-и шериф се казва:

“Джебраил, алейхисселям, дойде и каза: “Без съмнение, достойнството на вярващия мюсюлманин е в нощния намаз...”
(Хаким, Мустедрак, 4/360)

Един от онези, от които Аллах Теаля е доволен, е човек, който в студена зимна нощ стане от меката и топла постеля за да извърши нощен намаз. Аллах Теаля бива много доволен от него и казва на меляикетата:

- Кое кара този Мой раб, в такава студена нощ да стане и да извърши намаз?

Меляикетата отговарят:

- Желанието му да постигне благоволението Ти и страхът от наказанието Ти”.

Аллах Теаля:

- Тогава му дадох всичко, което поиска от Мен. Ще го пазя и от онова, от което се страхува ”. (Федаил-и А’мал, 299)

В Свещения Коран се споменава, че човек не трябва да бъде нехаен към Аллах Теаля, да Го споменава и през нощта да извършва намаз. Някои айети са:

“И през нощта Го прославяй, и след седжде”. (Каф, 50/40)

“И нощем Го прославяй, и при скриването на звездите”.
(Тур, 52/49)

“И които прекарват нощта, като правят седжде и се възправят пред своя Господ”. (Фуркан, 25/64)

Изброявайки качествата на онези, които ще бъдат предпазени от Джехеннема и ще бъдат възнаградени с благодат в Дженнета, Аллах Теаля повелява в Коран-и Керим:

“Малко спяха през нощта и на развиделяване молеха за опрощение”. (Зариат, 51/17-18)

Към тази оказана почит и уважение Аллах Теаля добавя превъзходството на вярващите пред неверниците. Той, Пречист и Великият, нарича вярващите “знаещи”, защото извършват и нощен намаз. В айет-и кериме казва:

“Нима [такъв е като] онзи, който се моли в часовете на нощта изправен и свеждащ чело до земята в *суджуд*, и се опасява за отвъдния живот, и се надява на милост от своя Господ? Кажете: “Нима са равни онези, които знаят, и онези, които не знаят? Поучават се само разумните хора”. (Зумер, 39/9)

Всевишният Аллах оказва голяма чест на вярващите, които правят нощен намаз, но в същото време предупреждава небрежните към нощния намаз, които не се замислят и не го извършват въпреки обещанията за награди:

“И в част от нощта Му прави седжде, и дълго нощем Го прославяй!”

“Тези обичат преходността и нехаят за тежкия Ден пред тях”. (Инсан, 76/26-27)

Втората част от нощта е най-доброто време за нощния ибадет. Запитали Хазрети Пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем:

“По кое време на нощта е най-вероятно да бъде приет ибадетът?”

Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, отвърнал:

- Втората половина на нощта”. (Ебу Давуд)

Правенето на ибадет през нощта не е лесно, трябва да се знаят някои подробности. Освен силното желание, вечер трябва да се приема по-малко храна и да се ляга рано. Това е казано в хадис-и шериф:

“Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, забраняваше спането преди задължителния нощен намаз, както и да се бодърства след изпълнението му”. (Бухари, Мевакитус-саят, 23)

Следователно, човек може да остане буден до по-късно, щом има уважителна причина и ако това не пречи на нощния му ибадет. Хазрети Омер, радияллаху анх, разказва:

“Пратеникът на Аллах, салляллаху алейхи веселлем, говореше по цели нощи с Ебу Бекир по въпроси, засягащи мюсюлманите. Аз присъствах на тези разговори.” (Тирмизи)

Всичко това е с цел да се превъзмогнат трудностите на нощния намаз и да не се подадем на шейтана, който се стреми да ни въвлече в заблуда и да ни отклони от този важен ибадет. В хадис-и шериф се казва:

“Когато човек заспи, шейтанът връзва три възела на тила му. И прошепва на всеки възел: “Спи през тази дълга нощ!” Когато човекът се събуди и спомене името на Аллах, единият възел се развързва; когато вземе абдест, вторият възел се развързва; когато извърши намаза, всички възли се развързват. Така човек осъмва силен и бодър. А ако не направи това, той се буди мързелив и в лошо настроение.” (Бухари, Техеджуд, 12)

От казаното до тук се разбира, че достойнството на нощния намаз заема най-висока степен след задължителните. Но, трябва да се отбележи, че изпълняващите този прекрасен ибадет, е необходимо да отдадат полагащото се на душите си, за да не изгубят наградата от нощния намаз. Така че не трябва да се за-

бравя хадиса, в който Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем казва:

“...Има хора, които правят нощен намаз, но не получават друго, освен безсъние.” (Ахмед ибн Ханбел, Муснед, 2/373)

Намаз с джемаат – колективен намаз

Едно от най-важните моменти по отношение на намаза, е колективното му изпълнение.

Изпълнението на намаза с джемаат е суннети муеккеде – суннет, който Пейгамберът почти не е изоставил или ваджиб – задължение. Той е символа на мюсюлманската общност. Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, никога не изоставял намаза с джемаат освен в последните дни от живота си, когато е бил болен.

За важността на намаза с джемаат, разбираме от следния хадис:

“Един сахаби на име Ибн Умми Мектум, който бил сляп, дошъл при Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, за да му разреши да не присъства в джамията за намаз, тоест, да извърши намаза си в къщи:

- О, Пратенико на Аллах! Ти знаеши изложението на къщата ми – между нея и джамията има дървета, и не винаги мога да намеря придружител.!

Тогава Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, отвърнал:

- Чуваш ли езана?

- Да – отвърнал слепецът.

- *Товага ела в джамията, дори, ако трябва и пълзешком*".
(И. Джанан, Кутуби ситте, 8/256)

В друг хадис се казва:

"Онези, които в тъмните ноци ходят в джамиите, ще бъдат подслонени под сянката на Ариш (Трона) в деня, когато не ще има друга сянка." (Ибн Мадже)

Хадисите, в които се говори за намаза с джемаат са безбройни. Ето някои от тях:

"Намазът, който се изпълнява с джемаат е двадесет и седем пъти по-съвършен от намаза, който се извършва самостоятелно". (Бухари, Езан, 30)

"...Намазът, който се извършва с двама души е по-съвършен от намаза, извършен от един; както пък намазът, извършен с джемаат от трима души е по-възвишен от намаз, извършен от двама. По-многобройния джемаат е по-обичан от Аллах." (Ебу Давуд; Несан, Имамет, 45)

"Който изпълни нощния намаз (ятсия) с джемаат, получава награда, сякаш е правил ибадет половината нощ. А който извърши сутрешия намаз с джемаат, получава награда, като че ли е правил ибадет цяла нощ." (Муслим, Месаджид, 260)

"Който постоянно извършва петкратния намаз с джемаат, в деня на Къямет ще бъде начело на онези, които ще минат като светкавица моста Сърат. Освен това Аллах Теаля ще го събере с праведниците. Който изпълнява всеки ден и всяка нощ намаза с джемаат, получава награда колкото за хиляди шехиди, убити по пътя към Аллах." (Джемул-феваид, 1/240)

"Подредете редиците в намаза (когато изпълнявате намаза с джемаат), защото правите редици са част от съвър-

шеноството на намаза”. (Ебу Давуд, Саят, 93)

Намазът с джемаат увеличава силата на имана. Той е огледалото на ислямската общност и съхранява исляма.

В хадис-и шериф се казва:

“Този, който вземе абдест в къщи и отиде в джамията да извърши намаз е като онзи, който е облякъл ихрам (специални дрехи, които ги обличат хаджиите) и е отишъл на хадж”. (Федаил-и А’мал, 275)

За всяка крачка, която изминава човек по пътя към джамията, получава по един севаб и му се опрощава по един грях.

“Онзи, който успее да извърши намаза с джемаат четридесет дни като започва от встъпителния текбир, получава две грамоти. Едната е за спасение от Джехеннема, а другата за отхвърляне на двуличието.” (Муслим, Тирмизи)

В Съдния ден, Аллах Теаля ще пита:

- *Къде са Моите съсед?*

- *Кои са Твоите съсед, Я Рабби? – ще запитат меляикетата.*

В отговор Аллах Теаля ще каже:

- *Онези, които постоянно са посещавали джамията и са извършвали намазите си.*

Пратеникът на Аллах Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Джамията е дом за всеки богобоязлив мюсюлманин. А който дом е джамията, Аллах му обещава спокойствие, милост, успешно преминаване на моста Сърат, влизане в Дженнета и постигане на благоволенieto Му.” (Таберани)

В хадисите са споменати много важни предупреждения за постоянното изпълнение на намаза с джемаат, тоест загубите, ако се пренебрегне изпълнението на този вид намаз. Ето един от тези хадиси:

“Онзи, който чуе езан и не се озове на призива му, и, без да има уважителна причина не отиде в джамията, а го изпълнява там, където се намира, намазът му е недействителен.”

Сахабетата запитали:

- *Коя е уважителната причина, я Расуляллах?*

- *Болезт или опасност - казал Пейгамберът.*” (Ебу Давуд, Ибн Мадже)

Онези, които не успеят да отидат в джамията по уважителни причини, когато стане време за намаз, трябва да го извършат с джемаат там, където са. Наставлението на Пейгамбера е следното:

“В едно село или на полето, където има трима души, и ако не изпълнят намаза заедно (с джемаат), шейтанът им въздейства. Непременно извършвайте намаза с джемаат, защото знаем, вълкът яде овцата, отделила се от стадото.” (Ебу Давуд, Ахмед, Несаи)

Изпълнението на нощния намаз (ятсия) с джемаат, както и сутрешният има специално значение:

“Онзи, който извършва намаз с джемаат, получава награда сякаш е правил ибадет половината нощ, а онзи, който извършва сутрешния намаз с джемаат, получава награда, сякаш е правил ибадет цяла нощ.” (Муслим)

“Ако хората знаеха каква е наградата от четенето на езан и изпълнението на намаза в първата редица и нямаха друг

начин за спечелването му, освен чрез жребий, щяха да хвърлят жребий, за това. Ако знаеха каква е наградата за по-ранното отиване в джамията, щяха да се надпреварват за него. Ако знаеха наградата за нощния и сутрешния намаз, не биха ги пропуснали, дори ако трябва да се влачат до джамията.” (Бухари, Муслим)

За да схване мъдростта на намаза, сърцето на мюсюлманина трябва да бъде в намаза, а ухото му в езана. Поканата за намаз е езанът, затова участието в намаза с джемаат е участие в езана. Когато сахабетата чуели езана, изоставяли всички светски дейности и започвали подготовка за намаз. Ръцете, държащи чукове - замръзвали, говорещите езици - млъквали, а пътищата водели единствено към джманията. А сърцата, изпълнени с любов към Аллах, изпълнявали следния хадис:

“И когато чуете езан, повторяйте словото на муеззина. След това изречете саяту селям (поздрав) на мен, защото онзи, който изрече саяту селям на мен, Аллах изрича за него десет пъти саяту селям (Аллах го дарява с милост). След това се молете за мен, да ми бъде дадено “весиле”. Това весиле е такова висше положение в Дженнета, което се дава само на един човек. Аз желая да бъда този човек. Който желае весиле за мен, аз ще се застъпя за него в Съдния ден.” (Муслим, Саят, 11)

Дуата, която трябва да се направи след езана, е посочена в този хадис-и шериф:

“Аллахумме раббе хазихид-даветит-тааммех, vessалятил-каимех, ати Мухаммеденил-весийлете вел-фадийлете, вед-де-раджетер-рафийате, вебасху макамен махмуден еллези веадтех, иннеке ля тухлифул-миад.”

Онзи, който не е разбрал дълбокия смисъл на споменатия хадис а отива в джамията безцелно и пак безцелно се връща, не може да достигне до истинската същност на този ибадет. Затова е и следният хадис:

“От посещението си в джамията, всеки получава според намерението си.” (Ебу Давуд)

От друга страна срещата с джемаата (с хората) е причина за по-доброто разпределение на времето и работата, тъй като човек, улисан във всекидневните си задължения, не успява да контролира всичко около себе си, а когато спазва намаза с джемаат, свиква на ред и дисциплина. Затова, е казаното в този хадис:

“Не се ли страхува човек, че ако вдигне главата си от седжеде или руюк преди имама, Аллах Теаля ще превърне главата му в магарешка?” (Бухари, Муслим)

Този хадис показва, че намазът служи за възпитание и на грубите и невъзпитани хора като ги учи на редовно изпълнение не само на намаза, но и на отговорност към всички дела и постъпки, независимо дали са свързани със земния живот или с ахирета.

Последното, което трябва да кажем за намаза с джемаат е, че сърцето на мюсюлманина трябва да е свързано с джамията, защото в Съдния ден – на това старшно място – когато няма друга сянка, освен сянката на Арш, под нея ще бъдат подслонени седем вида хора, но един от тях ще бъде “мюсюлманин”,

чието сърце е привързано към джамиите”.

Намазът – единственият заслон

Намазът е най-характерният за мюсюлманина ибадет и затова е и най-прекрасното средство за търсене на покровителство при Аллах Теаля. Когато човек бива сполетян от някакво бедствие или нещастие, когато изпадне в психическа депресия, когато има някакъв проблем...веднага трябва да се насочи към намаза. Това е един суннет, който Мухаммед – салляллаху алейхи веселлем – е прилагал често в живота си.

Хузейфе, радияллаху анх, разказва:

“Когато Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, срещнеше някаква трудност, веднага се насочваше към намаза.” (Ахмед, Ебу Давуд)

Ебу Дерда, радияллаху анх, казва:

“Когато се появяваше буря, Хазрети пейгамбер веднага отиваше в джамията и не излизаше оттам, докато тя не премине. По същия начин, когато станеше слънчево или лунно затъмнение, Расулюллах веднага започваше да кланя намаз.”

Споменатите тук слънчево или лунно затъмнение, трябва да бъде разбрано правилно. В деня, в който починал синът на Пратеника на Аллах, салляллаху алейхи веселлем, Ибрахим, е станало слънчево затъмнение. Някои от сахабетата казали:

Има слънчево затъмнение, защото почина синът на Пратеника на Аллах, Ибрахим.

Хазрети Пейгамбер опровергавайки това мнение на сахабетата, казал:

“Слънчевото и лунното затъмнение не се случват заради

нечие раждане или смърт.” (Муслим, Кюсуф, 29)

Един ден Есма, дъщерята на Ебу Бекир, попитала Хазрети Айше, радияллаху анха, дали слънчевото затъмнение е някакво наказание или признак за Къямет?

- Да – бил отговорът на Айше.

Амр ибн Ас, радияллаху анх, разказва:

“Имаше слънчево затъмнение. Пратеникът на Аллах, салляллаху алейхи веселлем, стана прав и започна да прави намаз. Толкова дълго стоя прав, та помислихме, че няма да прави рукю но след това направи толкова дълго рукю, че си помислихме, че няма да вдигне глава от него. След това направи седжде, и остана така толкова дълго, че помислихме – няма да вдигне главата си от седжде. След това той вдигна главата си от седжде, но толкова дълго беше седнал, че помислихме – няма да прави седжде. После направи седжде и стоя толкова дълго, че ние пак помислихме – няма да вдигне главата си. Вдигна главата си и по същия продължителен начин, завърши другия рекят. Когато правеше седжде, той плачеше.

След това каза:

- О, Аллах! Не ми ли обеща, че няма да ги наказваш, докато аз съм между тях? И не ми ли обеща, че няма да ги наказваш, докато искат опрощение от Теб?”

Когато Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, свършил намаза, слънцето отново изгряло и разпръсквало светлин навсякъде.” (Несаи, Ебу Давуд)

Тази постъпка на Пророка показва, че слънчевото затъмнение не е обикновено явление. То напомня за Божествената сила и величие. В същото време е предупреждение и признак

за Къямет. Това напомня, че слънцето и луната се подчиняват на заповедта на Аллах Теаля, и се прекланят пред Неговата безкрайна мощ. От друга страна, потъмняването на слънцето и на луната напомнят за тяхното положение в деня на Къямета. Целта е хората да се поучат от това и винаги да бъдат бдителни; да не се залъгват с измамната красота на преходния свят, а да бъдат винаги готови да се разделят с него и да се преселят в отвъдното. Защото, веднъж затъмнено слънцето може никога повече да не изгрее!

Тези предупреждения на Аллах Теаля се съдържат и в други явления като земетресенията. Той умъртвява хората и без земетресения. Целта е да им покаже Своето величие и мощ и да ги предупреди за предстоящата опасност – деня на Къямета, който ще се сбъдне и хората трябва да се подготвят отсега. Това също е една изява на милостта на Всевишния Аллах. Предупреждението Му не е само това – трябва да добавим наводненията, ураганите, неизлечимите болести и много други. Един поет казва:

Смъртта е дошла при човека
Главоболието е само предлог.

Още веднъж трябва да се напомни, че ако не са тези предупреждения за хората, които да ги накарат да се опомнят, те биха застанали с лице към бедствията и биха унищожени внезапно. Затова тези предупреждения са милост от страна на Аллах Теаля, изпратени при хората преди да е станало късно, за да им напомнят за надвисналата над тях опасност. Тогава биха могли да поправят грешките си и да се обърнат към Аллах Теаля.

Хазрети Надр разказва:

“Един ден изведнъж всичко притъмня. Тичайки, отидох

при Енес (радияллаху анх) и го запитам:

– По времето на Расулюллах случвало ли се е подобно нещо?

Той ми отговори:

“Аллах да ни пази! Ако по времето на Расулюллах вятърът се усилил малко, веднага тичахме в джамииите, страхувайки се, че ще настъпи деня на Къямет.”

Намазът е щит срещу много нещастия в този свят и срещу огъня на Джехеннема в ахирета. Затова Аллах Теаля в Коран-и Керим повелява:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ

“О, вярващи, искайте помощта на Аллах с търпение и молитва! Аллах е с търпеливите.” (Бакара, 2/153)

Известно е, че управлението на Египет било в ръцете на семейството на Фараона, запомнено в историята със своята жестокост и надменност. По времето на Хазрети Ибрахим Египет бил управляван от същата династия. Когато някоя красива жена преминала през границите му, той веднага заповядвал да я доведат в двореца му; ако е била женена, заповядвал да убият съпруга ѝ. Ако жената имала брат, Фараонът искал жената от брат ѝ.

След смъртта на Немруд, Ибрахим (aleyхисселям) взел със себе си съпругата си Сара, тръгнали от Урфа⁴⁷ и отишли в Египет. Фараонът разбрал, че двамата са преминали неговата граница. Хората му запитали Ибрахим, алейхисселям, коя е жената, която води със себе си. Ибрахим Халилюллах, казал, че тя му е сестра, като имал предвид, че му е сестра по вяра, а не по кръв. Хората на Фараона като чули този отговор не посегнали

на Ибрахим, алейхисселям, взели Сара и я отведи в двореца. Според разказаното от Бухари:

“Когато Сара влязла в двореца, веднага взела абдест и извършила два рекята намаз. Потърсила помощ от Аллах Теаля. В отговор на това Всевишният Аллах я предпазил.”

Когато Фараонът се доближил до Сара, въздухът му изведнъж секнал. Той се парализирал, защото Аллах Теаля пазел Сара от гнета на египетския владетел...

Фараонът изпаднал в паника и освободил Хазрети Сара. Подарил ѝ една робиня на име Хаджер. Той гледал уплашено и казал:

- Тази жена е джин. Ако останеше още малко с мен, щеше да ме погуби. Подарих ѝ Хаджер, за да ме пази от тази заплаха!

Ето това е духовната сила на двата рекята намаз, когато се извършват искрено.

Затова Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, когато изпаднаше в беда, веднага заповядваше на семейството си да извърши намаз и прочиташе следния аят:

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا
نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى

“И повели на твоето семейство да отслужва намаза, и самият ти постоянствай в него! И не искаме Ние от теб препитание, а Ние ти даваме препитание. Краят принадлежи на богобоязливостта.” (Таха, 20/132)

В трудни моменти и изпитания Мухаммед, салляллаху алей-

хи веселлем, е заповядвал намаз на уммета и на семейството си, като обяснявал, че и другите пейгамбери, алейхимусселям, когато изпадали в трудни ситуации намирали изход чрез намаза:

“Предшните пейгамбери изпълнявали намаз, когато изпадали в трудни ситуации.” (Федаил-и А’мал, 249)

В друг хадис-и шериф се казва:

“Аллах помага на този уммет заради дуата на слабите, намаза и искреността.” (Несан, Джихад, 43)

Алляме Шарани казва:

“Трябва да се знае, че местата, в които хората не изпълняват намаза, биват сполетявани от бедствия, и обратно, където изпълняват намаза, биват предпазвани. Никой да не казва: “Аз изпълнявам намаза, какво ме интересуват другите”. Когато дойде нещастieto, то сполетява всички. Когато казали на Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем:

- Можем ли да бъдем погубени, щом между нас има праведници?

Той отговорил:

- Да, когато лошите станат повече, отколкото праведните...” (Муслим, Фитен, 1)

Следователно, всеки мюсюлманин е длъжен да приема одобрението и да отрича порицаното.

От друга страна намазът е единственият начин да се освободим от лошите постъпки, които са основната причина за наказанията, изпратени от Аллах – предупреждения за по-сурови изпитания. Това също е начин да бъдем покровителствани от Него. Тоест, пречистването от греховете и тевбе е възможно единствено чрез намаза.

Един човек извършил грях, след което съжалявал и дошъл при Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, и извършил намаз заедно с него.

Първенецът на световите му казал:

“Аллах опрости греховете ти.” (Муслим, Ебу Давуд, Бухари)

Правилно изпълненият намаз

В Коран-и Керим Аллах Теаля заповядва изпълнението на намаза, но никъде директно не е казал: “Изпълнявайте намаза”. Заповедта Му е:

“Старателно изпълнявайте намаза!”

Старателно изпълненият намаз е възвишен ибадет, който предпазва човека от вихъра на плътските изкушения, и го кара да живее праведно. В айет-и кериме се казва:

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ

“Изпълнявай намаза! Намазът предпазва от покварата и порицаването. Най-великото е споменаването на Аллах. Аллах знае какво правите.” (Анкебут, 29/45)

Намазът предпазва от порицаването и от лошите постъпки като обхваща периода преди и след намаза. Ако човек, който изпълнява намаз, не е предпазен от лоши постъпки, неговият намаз не е истински. Пратеникът на Аллах обяснява такъв намаз по следния начин:

“Онзи, който изпълнява намаз, но той не го възприема от

лоши постъпки (скрити или явни), той се отдалечава от Аллах Теаля.” (Джемул-феваид, 1/339)

Следователно онова, на което трябва да се обърне сериозно внимание в намаза е хушу.

Намазът, който се изпълнява небрежно

Намаз, който се изпълнява без да бъде спазвана етиката в него, или намаз, който се изпълнява с безразличие и поради това допуска намесата на шейтана, прилича на бумеранг, който удря небрежния си изпълнител.

В айет-и кериме се заповядва:

“Горко на отслужващите молитва, които своята молитва [съзнателно] пренебрегват, (както разяснява Пратеникът на Аллах, мир нему, нехайните, споменати тук, са онези, които отлагат своята молитва), които лицемерят и отказват дори дребните услуги!” (Маун, 107/4-7)

Тълкувателите на Коран-и Керим обясняват небрежността в намаза по три начина:

1. Небрежност към времето за намаз, тоест, неизпълнение-то на намаза в определеното за него време.
2. Безчувствено отношение към намаза, т.е. изпълнението му само тялом, без да участва душата.

Неспазване на изискванията и правилата във фъкъх.

Мевляна Джелиледдин Руми казва:

“Попитах ума си: “Какво значи иман? Тогава умът ми се доближи до ухото на сърцето ми и му прошепна: “Иманът се

състои от добро възпитание”.

Най-доброто възпитание е страхопочитанието пред Аллах Теаля. Най-добрата изява на страхопочитанието е ибадетът и най-вече намазът.

Всяка небрежност в същността, изпълнението и принципите на намаза дава възможност на шейтана да откъсне човека от него. А небрежността по време на намаз предоставя възможност на шейтана да се намеси в него. И следователно намазът, провален от шейтана губи своята стойност.

Някои хора се смятат ревностни защитници на исляма, но те не разбират истинската важност на намаза, не му обръщат нужното внимание и не го изпълняват, както трябва. Тези хора не винаги приемат сериозно заповедите в Коран-и Керим, както и наставленията на Пейгамбера. Когато изпълняват намаза, те допускат грешки не само като изоставят хушу, а и като не спазват някои основни изисквания в него. Намазът, който те изпълняват, прилича по-скоро на гимнастика или състезание.

Нека Аллах Теаля да ни пази от небрежност и безразличие!

Онези, които са изпаднали в безразличие приличат на богаташи, загубили богатство, колкото планина. А спечелили само умора. В хадис-и шериф се казва:

“Има хора, които изпълняват намаз, но не получават нищо. Тяхната печалба е умора и усилие.” (Несай)

“Човек, който е принизил смисъла на намаза, когато срещне Аллах Теаля, не ще му бъдат признати другите ибадети.” (Таберани)

Неправилното изпълнение и не спазване основните прин-

ципи на намаза се оприличава с кражба. Разбираме това от хадиса, в който Пратеникът на Аллах, Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Най-лошият крадец между хората е онзи, който краде от намаза”. (Ахмед и Хаким)

Тъй като кражбата в намаза става в името на шейтана, както бе пояснено вече в гореспоменатия хадис, в ръцете ни остават само умората и усилието. Затова трябва да си спомним предупреждението на Аллах Теаля:

“Горко на изпълняващите намаза, които своя намаз [съзнателно] пренебрегват.” (Маун, 107/4-5)

Този айет показва, че мързеливите не правят истински намаз, и ако не могат да преодолеят плътските си желания, дори и да изпълняват правилно намаза, те не съпреживяват духовността му. Тоест, онзи, който не изпълнява намаза така, както се изисква, не чувства, че всъщност застава пред Аллах Теаля, умът му е зает с търговия или с други светски дела. Затова извършеният от него намаз си остава на този свят.

Намазът, извисява имана, изпълва сърцето, но може да завърши с неуспех, ако се изпълнява небрежно. Такъв намаз е като възел около врата на човек, който го тласка към наказание. Или такъв намаз, съответстващ на вътрешния облик (истинското му лице) на човека, се превръща в горчиво наказание:

“Лицемерите се стараят да измамят Аллах, но Той мамитях. Изправят ли се за намаз, се изправят мързеливи, за показ пред хората и малко споменават Аллах.” (Ниса, 4/142)

Онези, които са далеч от намаза

Притежаващите сърце и разум предупреждават онези, които са далеч от намаза:

“Онези, които изоставят намаза поради заблуда и обичат богатството, ще бъдат заедно с Карун. Онези, които не се доближават до намаза заради служба, ранг или сан, ще бъдат заедно с Фараона. Онези, които не изпълняват намаза поради високия си пост в държавната администрация, ще бъдат с Хаман. Онези, които не се доближават до намаза заради търговия и печалба, ще бъдат с Убей ибн Халеф – противника на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем...”

Онези, които са далеч от намаза на този свят живеят живот без берекет. Лицата им не са огрети от Божествената светлина, не получават севаб (награда) за своите добри дела. Тяхната молба не се приема. Остават лишени от обичта на праведните хора и историята свидетелства, че човек, “както живее, така умира”.

Тези хора в края на живота, предавайки душите си понаят големи мъчения. Гробовете им ги притискат и се превръщат в пропасти като тези на Джехеннема. В деня на Къямета ще срещнат Аллах Теаля ядосан – тяхната равностойка ще бъде отчетена много трудно; те ще бъдат пратени в Джехеннема.

Според хадис, предаден от Бухари, сутрин след намаз Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, попитал сахабетата си дали са сънували нещо? Тези, които били сънували, разказали съня, а той им тълкувал сънищата.

Една сутрин, както обикновено, той отново ги попитал и после им казал:

“Аз сънувах как двама души ме вземат и отнасят”.

След това разказал дълго и на широко съня, който е сънувал.

Обяснявал какво е видял в Дженнета и Джехеннема, както и наказанията, на които били подлагани хората, които са ги заслужили. Един от тях бил човек с глава премазана от камък. Камъкът толкова притискал главата му, че я откъснал. След това камъкът се взимал отново и отново притискал главата на човека.

Хазрети Пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, попитал двамата, които го водели:

- Кой е този човек?

Те отговорили:

- Този човек научил да чете Коран-и Керим, обаче го изоставил и не изпълнявал задължителния намаз.

Шейтанът се старае да попречи на хората да изпълнят намаза повече от всеки друг ибадет. Целта му е да ги отдалечи от религията, за да бъдат точно като него – лишени от милостта на Аллах. В хадис-и шериф се казва:

“Който не изпълнява намаза, няма религия.” (Таберани)

Ето защо далновидните хора се пазят от лукавите клопки на шейтана, поставени на пътя им, изпълняват стриктно намаза си и ако все пак са пропуснали някой, те го отслужват на каза (след определеното за него време) и не оставят неизпълнено нито едно свое задължение.

В хадис-и шериф се казва:

“Който забрави да извърши някой намаз, нека го отслужи веднага, щом си спомни, за него; няма друг откуп, освен този.”
(Муслим, Месаджид, 314)

Ако не бъде разбран правилно този хадис и не бъде изпъл-

нена повеленията му, задълженията за намаза ще се натрупат като планина и ще бъдат причина за нещастieto на хората в деня на Къямет.

Намазът е различие

Хазрети пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, казал на един мюсюлманин:

“Признакът на исляма е намазът. Който се отдаде на намаза, следи за времената му, извършва го спазвайки суннетите му, той е вярващ.” (Федаил-и А’мал, 255-256)

Така Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, първо научил човека на намаз, което показва, че той е основата на исляма и е различното между мюсюлманина и немюсюлманина.

Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, както и сахабетата му не смятали за безверие, ако изоставят друг ибадет, но не и намаза.

Ебу Бекир, радияллаху анх, когато настъпвало време за намаз, казвал на тези около себе си:

“О, хора! Станете! Чрез намаза загасете огъня, който запалихте”.

Намазът не е различие само между мюсюлмани и немюсюлмани. Той отличава самите мюсюлмани по отношение на духовното им развитие. Ебу Хурайра, радияллаху анх, разказва:

“Двама души от племето Удаа дошли при Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, и станали мюсюлмани. По-късно един от тях паднал шехид в една битка. Другият починал една го-

дина по-късно. На сън видях, че онзи, който е починал от естествена смърт, влиза в Дженнета преди онзи, който е станал шехид:

- Положението на шехида е по-извисено, трябваше той да влезе пръв в Дженнета – казах аз учудено.

Когато обясних това на Хазрети Пейгамбер, той ми каза:

“Не виждате ли, колко много е севабът на умрелия по-късно? Онзи, който е живял една година по-късно от него, е говял (оруч) още един Рамазан. Изпълнил е шест хиляди рекята намаз и еди – колко си рекята нафиле намаз и още други ибадети.” (Ахмед, Ибн Мадже)

В една друга, подобна на тази случка Пророкът казал на сахабетата си:

“Този, който е умрял с една година по-късно, не е ли е направил една година повече ибадет?”

- Без съмнение е така – отговорили сахабетата.

Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем казал:

- В извършените намази за една година той не е ли направил повече седжде?

- Без съмнение е направил – казали пак сахабетата.

-Тогава между двамата има разлика, колкото от земята до небето – казал Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем.

Съвършенството на намаза е показано в следния хадис:

“Аллах Теаля не е сътворил нито едно по-висше задължение от имана и намаза. Ако имаше нещо над тези две задължения,

той щеше да го заповяда на меляикетата. Една част от меляикетата денонощно са на рукю, а друга част от тях – на седжде”.

“Намазът е най-превъзходният джихад”.

“Когато човек застане за намаз, Аллах Теаля го благославя. Когато човек приключи намаза, Аллах Теаля спира благословията си.” (Федаил-и А’мал, 256)

“И когато от небето дойде някакво нещастие или бедствие, то стои далеч от онези, които са в джамията.” (Федаил-и А’мал, 256)

“Намазът е ключ на Дженнета.” (Тирмизи, Тахарет, 3)

“Намазът е курбан на всеки праведник.” (Кузаи, Муснед, I/181)

“Който пропусне и един намаз, все едно, че загубва цялото си богатство, децата и семейството си.” (Несай, Ахмед)

Поради това, че намазът е толкова важен, ислямът проповядва обучението да започне, докато човек е още дете. За сериозността към намаза и за да не са небрежни към него хората, Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Заповядайте на децата си да изпълняват намаза, докато са на седемгодишна възраст. Ако не го изпълняват когато са на десетгодишна възраст, накажете ги лекичко.

Разделете леглата им (тоест, не ги слагайте да спят заедно след десет годишна възраст). (Ебу Давуд)

Резюме

В ислямската религия празниците Рамазан Байрам и Курбан Байрам започват с намаз.

Това показва важността на намаза, защото даже и радостта на този свят започва с намаз. Ето защо може да се каже, че онези, които изпълняват намаза на този свят, ще бъдат възнаградени в ахирета и ще бъдат в празнично настроение. Така е, защото намазът усъвършенства човека и притежава възможността да приготвя отплатата на Аллах Теаля. Накратко можем да кажем, че от *материална гледна точка*:

Намазът спомага човек да се съсредоточава вътрешно и външно, както и да разпределя правилно времето си и да се разпорежда с него, а също така представлява и старание за поддържането на живота.

От *морална гледна точка* намазът е:

Положение, в което човек застава пред Аллах Теаля; средство за размишляване и духовно извисяване; утешение в трудни моменти; сладост и щастие в момент на радост и веселие; опора на духовността; светлина на сърцето; пазител на имана; както и чувство, че човек се намира в близост до Аллах Теаля.

От гледна точка на *социалните красоти* намазът е:

Способ за образуване на джемаат (колектив); запознанство; приятелство; обич между приятелите; както и заздравяването

на връзките на вярата и братството.

От гледна точка на *духовната изява*, намазът е:

Средство за достигане до искреност, чрез което човек може да намери задоволството на Аллах Теаля. Намазът разтваря духовния свят на сърцето на човека.

Тук трябва да се отбележи, че няма никаква причина, която да попречи на изпълнението на намаза! Мъжете извършват намаза (на смени) даже, когато са във война. Жените също нямат причина да не изпълняват намаза освен, когато са в менструация или в следродилен период.

Хазрети Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, до последния си дъх, дори когато вече не е можел да изрича думите правилно, повтарял:

“Намазът, внимавайте за намаза!”

Затова никога не трябва да се забравя значимостта на намаза.

Онези сърца, които схващат действителната му важност, го превръщат в светлина за душата. Когато тези хора застанат в намаза, те забравят временния свят, и се отдават на духовността като се наслаждават на срещата с Аллах Теаля.

Изпълняващ намаза истински е онзи, който разбира и прилага всички му особености. Една част от тях са описани в сура Меаридж:

1. *“Които в своята молитва са постоянни*
2. *И в Чийто имоти е заделен дял за просяка и бедняка*
(в тези знамения става дума за зекят)
3. *Които смятат за истина Съдния Ден,*

4. И които се страхуват от мъчението на своя Господ – мъчението на техния Господ не е безопасно,

5. И които целомъдрието си пазят (пазят се от извънбрачни връзки), освен за техните съпруги или за владенията от техните десници. Те не ще бъдат опреквани.

6. Които повереното на тях и техния обет съблюдают.

7. И които в своите свидетелства са правдиви,

8. И които намаза си усърдно отслужват, Те ще бъдат на почит в Градините”. (Меаридж, 70/23-35)

О Аллах! Води ни към изпълнение на намаза със старание и обич, да бъде той истински, изпълнен с мъдрост и духовно извисен, достигащ до Теб! Нека намазът ни да бъде светлина за очите и радост за сърцата ни и на двата свята! Амин!...

АБДЕСТ, ГУСУЛ,
ТЕЙЕММУМ И НАМАЗ

Погледнати през призмата на ислямското
вероучение – Фъкъх

АБДЕСТ

Фарзовете на абдеста

1. Измиване на лицето;
2. Измиване на ръцете, заедно с лактите;
3. Правене на месх (прекарване с влажна ръка) на една четвърт от главата;
4. Измиване на краката, включително глезените.

Суннетите на абдеста

1. *Нийет* (намерение) за абдест;
2. Започване на абдеста изричайки *еузу*⁴⁸ *бесмеле*⁴⁹
3. Преди започване на абдеста измиване на ръцете до китките;
4. Измиване на зъбите с четка и паста или мисвак, а ако няма – с пръсти;
5. Частите на тялото, които се измиват в абдеста, да се измиват без прекъсване;
6. Тези части да бъдат добре измити;

⁴⁸ Еузубилляхминешшейтанир-раджим

⁴⁹ Бисмилляхир-рахманнир-рахим.

7. Да се слага три пъти вода в устата;
8. Да се прави *гаргара* (водата, която се слага в устата да достигне до гърлото), ако взимащият абдест не говее;
9. Да се смърка вода с носа три пъти, като издухването става с лявата ръка;
10. Всяка част на тялото при абдеста да се мие по три пъти;
11. При миенето на ръцете да се започва от дясната, а при миенето на краката – от десния крак;
12. При измиването на ръцете и краката да се започне от пръстите;
13. Да се вкарат пръстите в брадата, за да се измие кожата под брадата (това е за онези, които имат брада);
14. Да се раздвижи пръстенът (ако има такъв), за да се намокри мястото под него;
15. Да се направи *месх* на ушите;
16. Да се направи *месх* на врата;
17. Да се направи *месх* на цялата глава;
18. Да се вплетат пръстите едни в други, за да се намокрят изцяло.

ГУСУЛ

Фарзове

1. Изплакване на устата с вода, като водата стигне до гърлото;

2. Изплакване на носа с вода, като водата се смърка с носа, за да достигне вътрешността на носа;

3. Измиване на цялото тяло.

Суннетите

1. Да се прави *нийет* (намерение);

2. Да се започне с *бесмеле*;

3. Ако по тялото има нещо нечисто, да бъде премахнато предварително;

4. Измиване на половите органи;

5. Преди *гусул* да се вземе абдест;

6. Да се облее три пъти тялото, като водата достигне до всички части на тялото;

7. Обливането да започне от главата, след това от дясното рамо и накрая – лявото рамо;

8. Ако водата не се оттича и краката са потопени в нея, когато се взима абдест да не се мият, а това да стане след *гусул*.

ТЕЙЕММУМ

Фарзовете

1. *Нийет* – намерение;

2. Леко удряне на чиста пръст с двете ръце два пъти, като след първия път се обтрива лицето, а втория път – ръцете до лактите.

Суннетите

1. Да се започва с еuzu бесмеле
2. Да се спазва последователността;
3. Да се изпълнява без прекъсване;
4. Когато ръцете се удрят в земята, да се движат малко напред и след това назад;
5. Пръстите на ръцете да се държат отворени;
6. Когато се вдигнат ръцете от земята, ако по тях има пръст, да се изгърсят като леко се ударят една в друга.

НАМАЗ

Фарзовете на намаза са дванадесет. Част от тях се извършват преди намаза като подготовка за него. Те се наричат още *шартове* (условия) на намаза. Друга част от тях се извършват при самия намаз, и се наричат еркън (основи) на намаза.

Условията на намаза (шартове)

1. *Хадестен Тахарет*: Очистване от невидимата мръсотия, което означава взимането на абдест или правенето на гусул (ако това е необходимо). Ако извършването им е невъзможно, да се направи тейеммум.
2. *Неджасеттен Тахарет*: Това значи почистване на видимите нечистотии по тялото или по дрехите на човек, както и на самото място, където ще се извърши намазът.
3. *Сетр-и аврет*: Това означава да се покрият онези части

от тялото, които не би трябвало да се виждат. За мъжете това са местата от пъпа до коленете; а за жените – цялото тяло с изключение на лицето, ръцете до китките и ходилата на краката. Ако се открие дори четвърт част на тялото, макар и малко намазът се разваля.

4. *Истикбал-и къбле*: По време на намаз човек трябва да е обърнат по посока на Кябе. Ако по време на намаза се извърне от тази посока, намазът му се проваля.

5. *Вакит*: За всеки задължителен намаз има определено време. Той не може да бъде извършван предварително. А ако без причина бива отложен за по-късно, също е грях.

6. *Нийет*: Това означава да се спомене намазът, който ще бъде извършен. Не е нужно намерението да се изрича с думи. Имамът трябва да има нагласата, че ще бъде имам, а джемаатът, че ще бъдат джемаат.

Основите на намаза (еркяни)

1. *Ифтитах текбир*: Началният текбир в намаза. Това означава след нийет, казвайки “Аллаху екбер”, да се вдигнат ръцете.

2. *Къям*: Да стоиш прав. Онези, които имат възможност (сила) да стоят изправени, а които нямат (поради болест, старост и др.) изпълняват намаза, както могат.

3. *Къраат*: Четенето на Коран в намаза. То става по време на къям и трябва да съдържа най-малко три кратки айета.

4. *Рукю*: Това е навеждане до такава степен, че ръцете да стигат до коленете. То се изпълнява след къям.

5. *Суджуд*: Означава привеждане до земята, като се допират до нея челото, носът, дланите на ръцете, коленете и пръстите на краката. Седжде се извършва след рукю! Не е достатъчно да се опира само челото или само носът. Челото трябва да почувства твърдостта на земята. При натрупване на много хора в джамията онези, които се намират в задните редици, могат да правят седжде на гърбовете на седящите пред тях, за да побере повече хора джамията.

6. *Кааде-и ахира*: Това е сядане в края на намаза, то продължава, колкото да се прочете дуата “Еттехийяту”.

Ваджибите на намаза

Ваджиб означава задължение, но по-леко от фарза.

1. Намазът да се започва с “*Аллаху екбер*”.
2. Четенето на сура “Фатиха” във всичките рекяти на намаза.
3. Да се чете сура “Фатиха” преди четенето на друга част от Корана.
4. Да се чете една сура или три кратки айети, които да станат общо, колкото най-късата сура в Корана или един дълъг аyet в първите два рекята на задължителните намази и във всеки рекят на извънредните намази и в намаза витир.
5. По време на седжде, носът да се допира до земята едновременно с челото.
6. Двете седждета да се правят едно след друго.
7. Да се спазва *таадил-и еркян*, тоест, всяко действие да се извършва старателно.

8. Сядането след втория рекят, ако намазът има три или четири рекята.

9. Четенето на Еттехийату по време на първото и второто сядане.

10. Ставане на крака, непосредствено след Еттехийату в намаза, който е задължителен и се състои от три или четири рекята.

11. Да се чете на глас Фатиха и други айети от Корана в следните рекати и намази: в двата рекята на задължителния сутрешен намаз; в първите два рекята на вечерния задължителен намаз; в първите два рекята на задължителния нощен намаз и във всички рекати на петъчния задължителен намаз, на байрамския и теравих намаз и др.

12. Да се чете тихо Коран-и Керим във всички рекати на обедния и следобедния намаз, в третия рекят на вечерния намаз, в третия и четвъртия рекят на нощния намаз.

13. Да се чете на глас сура Фатиха и другите айети от Корана в намаза теравих и в намаза витир – по време на месец Рамазан.

14. Който изпълнява намаза като джемаат, да не чете, когато е на къям.

15. Да се прави *кунут дуа* в намаза витир.

16. Да се направят допълнителните текбири в намаза на байрам.

17. Даването на селям надясно и наляво, с което завършва всеки намаз.

18. Да се направи *седжде-и сехв* (седжде поради допуснатата грешка в намаз), ако има нужда от това.

19. Да се направи седжде, ако в намаза се прочете айет, в който се заповядва това.

Суннетите в намаза

1. Вдигане на ръцете високо до ушите в началото на намаза, преди *дуите кунут* в намаза витир и когато се извършват допълнителните рекяти на байрамския намаз, след което се поставят на пъпа (като дясната е върху лявата).

2. В началото на първия рекят на всеки намаз да се чете “Субханеке” и “еузубесмеле”.

3. Да се каже “Амин” след четенето на сура “Фатиха”, независимо дали намазът се изпълнява самостоятелно или с джемаат.

4. Всички текбири, с изключение на първия, който е фарз, са суннети.

5. Изправяйки се от рукю, да се каже: “Семияллаху-лимен-хамидех⁵⁰” и след това да се каже: “Раббена лекел-хамд⁵¹”.

6. По време на рукю да се каже три пъти : “субхане раб-биелазим”, а по време на седжде да се каже отново три пъти: “субхане раббиеел-еаля”.

7. По време на рукю пръстите на ръцете да бъдат разтворени и да обхващат предната част на коленете. В същото време коленете и лактите да не се свиват, а тялото да бъде превито в кръста, като се поставят в едно положение с главата. Тоест, тялото да бъде превито под ъгъл 90°.

⁵⁰ Аллах чува онзи, който Го възхвалява.

⁵¹ О, Господи възхвалата принадлежи на Теб!

8. Когато се прави седжде, да се поставят на земята първо коленете, след това ръцете и накрая лицето, а когато се става от седжде, да се вдигне първо лицето, след това ръцете и накрая коленете. В положение на седжде по възможност лицето да се постави между ръцете.

9. По време на сядането ръцете да се поставят върху коленете, да се чете “Еттехийяту” наум; а след това по същия начин да се чете “Аллахумме салли, Аллахумме барик” и другите дуи.

Когато се дава селям, да се обърне главата първо надясно, след това наляво като и в двете посоки се казва: “Есселяму алейкум ве рахметуллах - Мир Вам и милосърдието на Аллах да е над вас.”

Внимание в намаза

Когато човек е в намаз трябва да има прилично поведение. Това означава, че когато е изправен трябва да гледа към мястото, където прави седжде; когато е на рукю, трябва да гледа в пръстите на краката си; когато е седнал, да гледа в ръцете си, които са върху коленете и когато дава селям (когато си обръща главата надясно и наляво) трябва да гледа в раменете си.

Седжде-и сехв

Седжде-и сехв означава седжде, което се повтаря поради забравяне или грешка. Извършва се, ако бъде забавен някой от фарзовете или пък бъде пропуснат някой от ваджибите в намаза.

Например: *Седжде-и сехв* се прави, ако по време на намаза витир не се чете кунут (дуа в третия рекят); ако се забрави да се чете сура или айет след Фатиха в първите два рекята на намаза, или в извънредния намаз който е фарз; ако бъде забравено първото сядане в намаз, който е четири рекята; ако в намаза е бил прочетен айет, заповядващ Тилявет седжде и то не се изпълни и др...

Също така се изисква *седжде-и сехв*, ако в намаз, който е три или четири рекята и при първото сядане, освен “Еттехийяту” се чете “Аллахумме салли” и “Аллахумме барик”, ако по грешка в някой рекят бива прочетена първо сура или айет, а след това Фатиха. При тези допуснати грешки се прави *седжде-и сехв*, защото е забравено изпълнението на ваджиб.

Ако човек допусне някаква грешка в намаза, която изисква *седжде-и сехв*, обаче забрави да извърши въпросното *седжде-и сехв* и даде селям, не е нужно да изпълнява намаза отново.

ЗЕКЯТ И РАЗДАВАНЕ (ИНФАК)

Причина за рахмет и берекет на двата свята

Човекът е най-висшето създание между всички творения на Аллах Теаля. Различията и слоевете между хората, силни или слаби; болни или здрави; учени или невежи; богати или бедни и пр., са само стимул за създаване на социален ред и стремеж към хармония в обществото.

Голяма роля тук играят богатството и бедността, противоположни един на друг икономически различия. Богатството и бедността е изпитание, предопределено от Аллах в което е залегнала дълбока мъдрост. Богатството не е достойнство, а бедността не е унижение. Това е едно божествено разпределение, олицетворение на мъдростта в предопределеното. Всевишният Аллах повелява:

“...Ние разпределяме помежду им тяхното препитание в земния живот и въздигаме едни от тях над други, та едни-те да се възползват от другите. А милостта на твоя Господ е по-добро от онова, което те трупат.” (Зухруф, 43/32)

Както е споменато в айета разпределянето на препитанието е станало неравномерно, обаче и задълженията са поставени съответно това и по този начин се създава едно съвършено социално равновесие.

Понякога богатството обсебва сърцето на богатия, а бедният изпитва към него завист и омраза. За да освободи заможните

от възможното им подчинение пред богатството и да пречисти сърцата на бедните от завист, ислямът е предвидил задължителната милостиня - *зекята*. Чрез него хората се освобождават от робството и завистта. Според исляма зекятът и раздаването - *инфак* заемат важно място, създават търпимост между хората от различните социални слоеве и изграждат хармония в социалния живот.

Един ден богатият ще трябва да отговаря пред Аллах Теаля от къде е спечелил богатството си, дали чрез халал или чрез харам, а също така раздавал ли е от богатството, което е притежавал? Богатият е задължен да раздава част от богатството си, което е изпитание за него и за привързаността му към богатството. Наградата от това, както и от другите ибадети е Дженнета и одобрението на Аллах Теаля.

Бедният също ще бъде подложен на изпитание и ще отговаря пред Аллах Теаля. Защото не е бил търпелив, оплаквал се от съдбата си, бил е в тежест на другите, завиждал на богатите, не се е задоволявал с това, което притежава и не е съхранил добрия си нрав и характер. Ако човек съумее да преодолее трудностите си с помощта на заповедите на Аллах Теаля и въпреки бедността спази принципите на религията, всичките му несгоди в земния живот ще се превърнат във вечно щастие на отвъдния (*ахирет*).

В Свещения Коран думата зекят се повтаря 27 пъти, заедно с намаза. Споменаването ѝ толкова често показва важноста на този ибадет. Само на едно място (в сура Муминун) намазът се споменава без *зекята* като там се набляга най-вече на намаза. Причината за заедното споменаване на тези два ибадета които се отнасят към двете групи – ибадет с тялото и ибадет с богат-

ството – е да покаже, че те заемат първо място и са равностойни. Впрочем всеки ибадет в исляма е самостоятелен. Ако някой от тях не бъде изпълнен, това няма да анулира друг ибадет, който вече е изпълнен. Но Хазрети пейгамбер (салляллаху алейхи веселлем) е казал, че без зекят намазът трудно би се възприел. Мухаммед (салляллаху алейхи веселлем) казва:

“Няма полза от намазът на онзи, който не дава зекят!”

(Мюнави, Кунузул-хакаи, с. 143)

По тази причина халифът Ебу Бекир (радияллаху анх) обявил за вероотстъпници онези, които не дават зекят, защото са отрекли една от основите на исляма. Той им е обявил война. Защото зекятът е дълг на имащите, на богатите към бедните определен от Всевишния Аллах. В айет-и кериме се казва:

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ

“В техните имоти (имотите на богатите) имаше дял за просяка (който проси) и за нуждаещия се (който от срам не проси, за да не накърни достойнството и честта си).” (Зарият, 51/19)

Пратеникът на Аллах (салляллаху алейхи веселлем) казва:

“Когато дадеш зекята от богатството си плащаш своето задължение към бедните.” (Тирмизи)

Следователно зекятът е материално задължение на богатите.

Той се дава, когато богатството надхвърля *нисаба* (определено количество на богатството). След като се даде зекята, останалото богатство става халал на стопанина му. Средствата от зекята се разпределят между различните групи според важността на техните нужди. Това е израз на обществена взаимо-

помощ, солидарност и справедливост. Така богатството се пречиства и става изцяло халал на богатия.

За да се разбере това, трябва да се обърне сериозно внимание на следния айет:

“...И които зекят раздават (се очистиха и се спасиха).”

(Муминун, 23/4)

В друг айет се казва:

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا
وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

“Вземи от техните имоти зекят, за да се пречистят с него и да им се въздаде! И се моли за тях! Защото твоята молитва е успокоение за тях. Аллах е Всечуващ, Всезнаещ.” (Тевбе, 9/103)

Зекятът който поражда радост в сърцата на пренебрегнатите хора на обществото от друга страна осъществява по-голяма печалба на даващите го. Наистина думата “зекят” съдържа в себе си дълбока мъдрост, тъй като “зекят” значи пречистване. Пречистване на богатството и същевременно пречистване сърцето на човека, извисяване на духа му и успокояване на душата. Една от мъдростите за изпращането на пейгамбери на земята също е пречистване на сърцето, спокойствие и извисяване на духа.

От друга страна зекятът създава здрави връзки, искренност и обич между взимания и даващия го. Зекятът е минималното, което богатият би трябвало да дава на бедния.

Истински вярващите, красят богатството си със садака⁵²,

раздаване и саможертва.

От дълбока древност съществува противопоставяне между богати и бедни. Почти винаги бедните завиждали на богатите, ненавиждали ги, а богатите – подценявали и презирали бедните. Изключение се наблюдава само в периоди, когато хората са се вслушали в заповедта на Аллах Теаля, проявили състрадание към бедните и отделили от богатството си, за да помагат на бедните. Днес ако всеки заможен човек раздаде зекята си, бедността в обществото почти ще изчезне.

По времето на омаядския халиф Омер ибн Абдулазиз областните управители не успявали да намерят бедни, на които да дадат зекята и потърсили съвет от халифа. Така било, защото всички богати хора плащали зекят. Ето защо епохата, през която живял Омер ибн Абдулазиз се счита най-добрата за мюсюлманите, след епохата на четирите праведни халифа. Раздаването от богатството в името на Аллах Теаля създава ред и спокойствие на земята, дарява хората с неговото благоволение.

В следващия пасаж Хазрети Мевляна, рахметуллахи алейх, показва духовното превъзходство на онзи, който е съпричастен към орията на бедния:

“Сърцата, които са потопени в бедност приличат на къща, пълна с дим. Стараейки се да помогнеш, ти отвори прозорец за да излезе този дим и така ще стане по-чувствително и твоето сърце!....”

Докато ислямът поднася лека в една хубава форма за раната между богатия и бедния в обществото, всички други системи на управление, които са извън обсега на исляма, не успяват да постигнат това. Те изпадат в една или друга крайност. Някои са

52 Садака: доброволна милостия.

забрали изцяло взаимопомощта и солидарността, а при други лентайството и просията са легално средство за препитание. Ислямът решава този проблем по най-благоразумен начин като заповядва задължителната милостиня – зекят и поощряването на доброволната материална помощ на бедните.

Наистина зекятът е една от ценностите, които ислямът е дал на човечеството. Чрез зекята биват решавани макар и частично, материалните проблеми на нуждаещите се, сираците, вдовиците, изпадналите в беда и много други. Освен това съществуващият в миналото робовладелчески строй бил заменен с по-добър, благодарение на исляма. Без съмнение зекятът играе голяма роля за освобождаването на робите и за израстването им като свободни хора.

Така ислямът винаги се е грижил за хората, нуждаещи се от помощ, и то без да очаква никаква отплата. Освен това ислямът е забранил лихварството, което на пръв поглед изглежда безобидно, но всъщност е материално заробване на човека, както и злоупотреба със затрудненото му положение.

По принцип лихвите са печалба от заемите на хората в затруднено положение. Онзи, който дава зекят е състрадателен към бедния и изпадналия в беда. Целта на даващия зекят е да достигне одобрението на Аллах Теаля, като подпомага морално и материално бедните.

Човек, колкото и много да има, винаги не му стига и му изглежда малко... Онези, които са свикнали да раздават имат богати сърца. Те се задоволяват с по-малко. Лихварите са толкова ненаситни, че са готови на всичко, само и само да натрупат богатства.

Такива примери има на много места в нашето съвремие,

в големите търговски центрове. Това се споменава в айет-и кериме:

يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ

“Аллах лишава лихвата от благодат, а надбавя за милостинята (садака).” (Бакара, 2/276)

Тоест, лишава от берекет онези, които работят с лихва. Това лишаване означава загуба на ахирета. Подобна загуба е възможна и на този свят, като несметни богатства се прахосат за много кратко време поради болест, природно бедствие, недобросъвестни наследници и др.

Лихвата нанася големи щети на обществото. Защото взима от едни и дава на други. Или казано с други думи, изсмуква кръвта на един, за да излекува зъба на друг. Така хората попадат в един омагьосан кръг, който вместо щастие на лихваря, му носи загуба на ахирета.

Противоположно на това са садаката и раздаването - инфак на бедните хора. Те осигуряват щастие на този свят и в ахирета, защото чрез тях се създава обществен ред и хармония. Следващият пример олицетворява това:

“Един ден просяк застанал пред Али, радияллаху анх, и поискал помощ от него. Хазрети Али, радияллаху анх, казал на синовете си Хасан и Хюсеин, радияллаху анхума:

- Идете къщи и кажете на майка си да ви даде шестте дирхема и ги донесете!

Хасан и Хюсеин отишли, взели шестте дирхема от къщи и ги донесли на баща си. Хазрети Али ги дал на просяка но в същото време Хазрети Фатима мислела да вземе брашно с тези пари.

Още не бил влязъл в къщата си Али, радияллаху анх, при него дошъл един човек, който искал да му продаде камила-та си.

- Парите ще ми ги дадеш друг път – казал човекът, вързал камила за вратата на къщата на Али и си заминал. Така той продал камила си на Хазрети Али за сто и четиридесет дирхема.

Не минало много време, дошъл друг човек и купил ками-ла за двеста дирхема. Той веднага броил парите и си заминал.

Тогава Хазрети Али дал сто и четиридесет дирхема на онзи, който му продал камила, а останалите шестдесет дал на съпругата си Хазрети Фатиме и ѝ казал:

- Това е наградата, която Аллах Теаля ни съобщи чрез Му-хаммед, салляллаху алейхи веселлем, като каза в Свещения Ко-ран:

“Който дойде с добрина, ще има десет като нея.” (Енам, 6/160)

Ние дадохме шест дирхема, Аллах Теаля ни даде десет пъти повече.” (Хаятус-сахабе)

За този берекет Аллах Теаля казва:

“Нима въздаянието за добрината е друго освен добри-на.” (Рахман, 55/60)

Това показва, че зекятът и раздаването - инфак от една стра-на отварят вратите на милостта и благодатта на Аллах Теаля, а от друга – затварят вратите на нещастieto.

Следващият пример, в който се говори за време, през кое-то Истанбул е бил обзет от анархия, показва много добре тази истина:

“Пет-шест души бандити влезли в един магазин и казали на собственика да им даде всичко, което има в касата. Когато съдържателят на магазина взел ключовете, за да отвори касата, останалият да пази вратата бандит напуснал поста си, влязъл вътре и защитил изпадналия в беда човек. Той насочил оръжието си към извършителите на грабежа и викнал:

- Ще напуснем това място, без да вземем нито грош!

Другарите му, объркани го запитали:

- Какво ти става? Обрахме толкова магазини, а ти нищо не каза. Защо изведнъж промени позицията си? Махни се от пътя ни, за да довършим работата си!

Но “дезертьорът” бил решен да попречи на обира и казал:

- Не! Оттук няма да вземем дори една игла! Докато не ме убие от този магазин нищо няма да вземете! Знаете ли, кой е собственикът на магазина? Той е един изключителен човек, който помага на семейството ми, отглежда и изучи децата ми, когато аз прекарвах по цели дни в заведенията, затънал в алкохол и хазарт!

Тогава всички крадци се извинили на притежателя на магазина и с наведени глави си тръгнали.” (Разказът е на покойният Тимурташ Учар Ходжаефенди)

Това е един пример, който на практика показва смисъла как “малка садака предотвратява голяма беля”.

Духовната и материална подкрепа на бедните и нуждаещите се, както и съчувствието към тях, е израз на добродетел, която изпъква най-добре в живота и характера на Първенеца на световите – Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем.

Обяснявайки превъзходството на щедростта и като се надява мюсюлманите да разкрият истинската си същност, той казва:

“Раздаващата ръка е над взимащата.” (Бухари, Зекаят, 18)

“Може да се завижда само на двама. Единият е онзи, на когото Аллах е дал богатство, и той го раздава по пътя на исляма. Другият е онзи, когото Аллах е дарил с наука. Дареният с наука прилага в живота си знанията и учи и другите.” (Бухари, Муслим)

“Я Рабби! Направи ме беден в този свят, отреди бедност в живота ми и ме събери с бедните в деня на Къямет.” (Тирмизи, Зухд, 37)

Така той правел дуа за бедните, превърнал къщата си в обител, където бедните намирали подслон, състрадание и разбиране. Той се грижел за всички бедняци, както и за онези, които били наречени “асхабус-суффа” – обитателите на суффа. Той бил техен покровител и със скромния си живот бил най-добрият пример за подражание.

В хадис-и шериф се казва:

“Бедните нямат богатство, за което да отговарят пред Аллах Теаля в Съдния ден, и затова ще влязат в Дженнета четиридесет години преди богатите.” (Тирмизи, Китабуз-зухд)

“Богатите са по-бедни.” (Бухари, Китабур-рикак)

Оттук се разбира, че истинското щастие и достойнство не се крият в богатството, а в богобоязливостта и религиозността. На бедните, които нямат какво да раздават, Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Ако някой няма какво да раздава, нека да се отнася добре с хората и да им говори добри неща, чрез които да стопля сърцата им. Това също е садака.” (Бухари, Едеб, 33)

От този хадис се разбира, че садаката не се състои само в богатството. Човек може да бъде щедър, без да е богат.

Може да се каже, че нито бедността превъзхожда богатството, нито богатството превъзхожда бедността. Тоест, всяко от тях си има своя стойност, а човек трябва да оценява състоянието, в което се намира и да благодари на Аллах Теаля. Казано с други думи, ако човек живее, за да достигне одобрението на Аллах Теаля, нито бедността, нито богатството са лоши.

Другата мъдрост на зекята и раздаването е, че те не позволяват неестествено бързо да се натрупват богатства, което води до експлоатацията на бедните и поражда завист у бедните. Богатството е причина за възгордяване и надменност, които правят нещастен притежателя му. Хората имат нужда както от духовна, така и от материална взаимопомощ, независимо дали са богати или не. Този замисъл на Аллах Теаля е изпълнен с мъдрост.

Всъщност, богатството истински притежава само Аллах Теаля. Притежаването му от хората е временно и нетрайно.

Юнус Емре казва:

Собственици на имоти, собственици на пари –
де е Първособственикът те не питат ли?
И имотът, и парите са измама –
иди и ти ден-два със нея се позабавлявай!

В Коран-и Керим се казва:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

“О, хора, вие сте нуждаещите се от Аллах, а Аллах е Пребогатия, Всеславния.” (Фатир, 35/15)

Както се разбира и от айета, богатството не е притежание на отделни личности, нито пък на обществото. То е на Аллах Теаля. Във Неговото владение може да се живее и оцелява с това, което Той дарява творенията Си. Богатството се дава временно на хората и може да им се отнеме по всяко време.

Богатството, имотът и заемаването на някаква служба са най-доброто средство за изпитание. Пророкът Сюлейман, алейхис-селям, бил много богат. За него говорили хората в миналото, говорят и днес. Всичко обаче му било отнето в миг. Той направил тевбе пред Аллах Теаля, а в резултат богатството му било върнато отново. Един от силно обичащите Аллах Теаля, казва за тази случка:

“Не следвай прехраната, а Даващия прехрана!”

Богатството е поверено на човека от Аллах Теаля. Не е правилно хората да се разпореждат с него, както си искат. То трябва да бъде използвано според волята на истинския му Притежател. Ако богатството се използва против волята на Аллах Теаля, става причина за възгордяване, за алчност и несправедливост. Сърцата на тези хора се обсебват от богатството и те виждат само преходното. Аллах Теаля нарича богатството и децата “фитне – изпитание”. Защото те могат да бъдат обикнати до такава степен, че обичат да се превъплъти в обожествяване. За изпадналите в подобно нещастие Аллах Теаля казва:

“...Който трупат злато и сребро, и не раздават от него

по пътя на Аллах – извести ги за болезнено мъчение.” (Тевбе, 9/34)

“В Деня, когато то (богатството) ще бъде нажежено в огъня на Джехеннема и ще бъдат жигосани с него челата и хълбоците, и гърбовете им (И ще им се каже:)

“Това е, което натрупахте за себе си. Вкусете каквото сте трупали.” (Тевбе, 9/35)

В един хадис Пратеникът на Аллах, салляллаху алейхи веселлем, разказва:

“Всяка сутрин на Земята слизат два ангела. Единият от тях казва:

“О, Аллах! Дай берекет и голямо богатство на онзи, който раздава на бедните и възстанови му това, което е раздал!”

Другият казва:

“О, Аллах! Унищожил богатството на скъперника!”
(Муслим, Зекят)

В друг хадис, Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Щедростта представлява дърво в Дженнета, чийто клони стигат до този свят. Който се хване за един от клоните му, той го отвежда в Дженнета!”

Скъперничеството също представлява дърво в Джехеннема, чийто клони стигат до Земята. Който се хване за един от клоните му, той го отвежда в Джехеннема!...” (Бейхаки, Шуабул-иман, VII/435)

По този начин получават блага вест онези, които раздават

садака, зекят и други, като в същото време и онези, които са скъперници и не изпълняват никакъв ибадет биват предупреждавани.

Тоест, в айетите и хадисите се казва много ясно, че когато обичта към богатството надделее в сърцето на човек, той потъква правата на бедните, поради което го очаква жалък край. Тези предупреждения на Аллах Теаля трябва да бъдат разбрани добре, с нужното внимание и да се дава не само зекятът, който е задължителен, но и садака, която е от извънредните ибадети. Аллах Теаля в Свещения Коран повелява:

وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ

“Питат те (о, Мухаммед) какво да раздават, Кажи: “Излишъка (от богатството и препитанията ви)”. (Бакара, 2/219)

Ето защо сахабетата, Аллах да е доволен от тях, винаги са раздавали садака (милостиня) Така например, когато мюсюлманите са се подготвяли за битката Тебук, Хазрети Омер е дал половината от богатството си, а Хазрети Ебу Бекир - цялото си богатство. Когато Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, запитал Ебу Бекир:

- Какво остави за семейството си, той отговорил: “Аллах и Неговия пратеник”

Един случай, с шейх Шибли е твърдо поучителен в това отношение. С цел да изпита шейх Шибли, един факих⁵³ го запитал какво богатство трябва да притежава човек, за да е длъжен да дава зекят и как се изчислява той. Шибли, рахметуллахи алейх – Аллах да се смили над него, отговорил:

- Искаш да ти отговоря как е според факихите или бедните?

⁵³ Факих: учен в областта на ислямското право.

Факихът:

- Според всички.

Шибли:

- Учените факихи смятат, че всеки, който притежава двеста или повече дирхема сребро и е минала една година от спечелването на това богатство, трябва да дава едно на четирийсет, тоест, 2,5%. Мнението на бедните е че той следва да раздаде цялото богатство и да бъде благодарен, че се е спасил от него.

Факихът:

- Ние научихме това от просветените ислямски духовници.

И Шибли отговорил:

- Ние пък научихме това от Садик Раббулалемин, тоест, от Ебу Бекир – радияллаху анх. Той е сложил пред Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, всичко, което притежавал. И отгоре на това е дал и дъщеря си на Пратеника на Аллах, като благодарност, че се е “спасил” от този дълг.” (Мектуб, 34; от III век по хиджра)

По отношение на раздаването - инфак, Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, е бил най-добрият пример за сахабетата си.

Айше, радияллаху анха, разказва:

“В семейството на Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, заклаха една овца. По едно време Хазрети пейгамбер запитва: Какво остана от нея?

Айше отвърнала, че е останал само един кокал.

Товава Хазрети Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казал:

- По-правилно е да кажеш: “С изключение на един кокал от плешката, цялата овца е наша!” (Тирмизи, Съфатул-къяме, 35)

Той – Първенецът на вселената не е прекарвал спокойно нощта, ако в къщата му се намирили няколко златни или сребърни монети. Той не се успокоявал докато не ги раздаде. Въпреки това, не е задължавал сахабетата си да раздават всичко, а само ги е насочвал към това с личния си пример. Това е било желателна постъпка. И въпреки, че е приел цялото богатство на Ебу Бекир (радияллаху анх) той е казал на друг сахаби:

“Една част от богатството остави за себе си! Това е подобре за теб.” (Р. Махмуд Сами, Тебук сефери, 66)

Казано накратко, в исляма зекятът е определен процент от благата, който непременно трябва да се раздаде на бедните. Освен него има и друг вид раздаване - садака, той не е задължителен, а е по желание. Според това един от сахабетата – Ебу Зерр – е смятал за харам средствата, които е припечелил днес и не ги е раздал, а ги е оставил за следващия ден. Друг сахаби – Абдурахман ибн Авф – е стоял гладен, и е хранел други хора. Той е понасял много несгоди, за да помогне на хората, които били в нужда. Всичко това се дължи на факта, че те са възприемали себе си като арендатори на богатството си, а не като истински собственици.

В крайна сметка, притежателите на богатства, които искат вечно спасение, трябва да са проникнати от съзнанието, че ще дойде ден когато ще им се търси сметка от истинския собственик Аллах Теаля. В айет-и кериме се казва:

“После ще бъдете питани в този Ден (деня на Къямет) за насладите (на земята).” (Текасур, 102/8)

Разбирайки смисъла на този айет, любящите Аллах Теаля, никога не забравят следния израз:

“Ще има равностетка за халала и наказание за харама.”

Затова богатшите, които не раздават и са се превърнали в роби на плътските си желания, приличат на хамали, които носят дърва, за да разпалят огъня, който топли вода за градска баня.

Трудът и спечелването на блага и имоти по честен път, без съмнение е нещо похвално. Похвалното е това богатство да не се превръща в идол за човека, а да се раздава на нуждаещите се. В противен случай това богатство ще превърне притежателя му в хамалин на този свят и ще му отнесе горчиво наказание в отвъдния.

Истинската цел на богатството е посочена в хадиса, в който Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Най-добър е онзи, който е най-полезен за хората.” (Таберани, Меджмеул-евсат, 6/58)

Мястото на парите е в портмонето, а не в сърцето!!!...

Един поет, който обича Аллах Теаля, казва:

Странноприемница е преходният свят
и в него са еднакви и дворецът, и развалината!..
Прихванала ме е една неизлечима страст –
в странноприемницата къща си направих аз!..

Трябва да се знае, че дуата (молитвата) на бедните и слабите е извор на щастие за богатите и силните, както и морална помощ за тях. Също така небива да се забравя, че бедността и нищетата не са унижение и позор, защото може би те ще доведат бедните до висок сан в ахирета.

Бедните, които са търпеливи и не се оплакват от съдбата си, както и богатите, които са щедри и раздават, от имането си са равни пред Аллах Теаля и пред човешкото достойнство. Порицание заслужават горделивите и стиснати богаташи, както и бедните, които са безхарактерни и не са съгласни с това, което им е отредил Аллах Теаля. В един хадис Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, моли:

“Я Рабби (О Аллах)! Търся покровителство при Теб от изпитанието на богатството и бедността.” (Муслим, Зикир, 49)

Следователно, истински богат е онзи, който притежава повече благоразположение, смирение и отдаденост на Аллах Теаля...

Ето защо всеки, който иска Аллах Теаля да бъде доволен от него и да заслужи милостта Му, трябва да подпомага бедните и нуждаещите се с благата, които Аллах Теаля му е дал. Целта трябва да бъде Неговото благоволение, което се постига с подпомагане на нуждаещите се.

Зекятът е благодарност за богатството, а благодарността е причина Аллах Теаля да даде обещание за неговото увеличаване.

Аллах Теаля обещава:

لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ

“Ако сте признателни, Аз непременно ще ви надбавя.”
(Ибрахим, 14/7)

Хазрети пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, много е обичал да раздава. В един хадис-и шериф, той казва:

“О, човече! Раздавай, за да ти дадат...” (Бухари и Муслим)

Колко жалко е за онзи, който, виждайки грешките си, не се разкайва, поради което сърцето му загрубява. Той се отнася презрително към бедните и казва: “Аз съм спечелил парите, защо да раздавам!”

Без съмнение, тези хора ще бъдат погубени, както бе погубен нещастникът Карун.

В началото Карун бил праведен бедняк, но след като Муса, алейхисселям, го научил как да добива благородни метали, натрупал завидно богатство. Поради това, че не е успял да предпази сърцето си от пристрастяване към този свят и земните блага, той е загубил всички човешки ценности. Тъй като спечелил много богатство, той е станал много горделив и надменен. Казано с езика на Коран-и Керим, той се е превърнал в подтисник .

В Свещения Коран Аллах Теаля, казва:

“Карун бе от народа на Муса и ги подтискаше. Но Ние му дадохме от съкровищата толкова, че група силни мъже едва носеха ключовете му. Неговият народ му рече: “Не ликувай! Аллах не обича ликуващите [заради богатство].” (Касас, 28/76)

Въпреки това, Карун си запушил ушите, както за думите на народа си, така и за наставленията на Муса, алейхисселям. Когато Муса, алейхисселям, му казвал да даде зекят според богатството си, защото това е негово задължение, Карун, отвърнал:

“Хвърлил си око на богатството ми. То е спечелено от мен.”

Случаят е разказан в Свещения Коран по следния начин:

“И чрез онова, което Аллах ти е дал, се стреми към отвъдния дом, и не забравяй своя дял от земния живот, и върши добро, както Аллах ти е сторил добро! И не се стреми към развала по земята! Аллах не обича сеещите развала.”

“Рече: “Всичко това ми бе дадено само заради моето знание.” А не знаеше ли той, че Аллах погуби от поколенията преди него и по-силни, и по-богати? И не ще бъдат разпитвани престъпниците за греховете им.”

“И се показваше той пред своя народ с разкоша си. Онези, които желаеха земния живот, казваха: “О, да имамхе и ние същото, което е дадено на Карун! Той има щастлива съдба.”

“А дарените със знанието казваха: “Горко ви! Най-доброто е наградата на Аллах за онзи, който вярва и върши праведни дела. Но ще я получат само търпеливите.”

“И сторихме земята да погълне него и дома му. И нито имаше кой да го защити от Аллах, нито можеше сам да се защити.”

“А на сутринта онези, които довчера завиждаха на положението му, казаха: “Ах, наистина Аллах увеличава препитанието за когото пожелае от Своите раби и Той го стеснява. Ако Аллах не бе ни пощадил, би сторил [земята] и нас да погълне. Ах, неверниците никога не сполучват!” (Касас, 28/77-82)

Ето една сцена показваща края на привържените към земното и богатството, и забравилите отвъдното. Вечно лишение от божия благодат и богатство!

Замислейки се в това поетът казал:

Лошият моряк уж се оправя с океана,
а не може бурята да преценява.
Кажи, Карун, що за богатства са това,
превърнали те в просяка, над който хората
не се смиляват!..

Както е казано в поемата Карун сега е просяк в отвъдното...
Защото отвъдният край принадлежи на богобоязливите прека-
рали живота си в искрени богослужения.

В Свещения Коран се казва:

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ
عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فُسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

“Ще отредим Отвъдния дом за онези, които нито искат да се възгордяват на земята, нито да рушат. Краят принадлежи на богобоязливите.” (Касас, 28/83)

Учудвайки се на хората проявили страст към земните блага и отишли с празни ръце в отвъдното Хазрети Мевляна казва:

“Какво му става на човек, защо се превръща в роб на златото и земните богатства? Какво значи това? Обичта към богатството, което превръща човек в роб и го кара да се увива около него като змия, и да се влачи по земята, за да го постигне, след което го изпраща на небето с празни ръце, не е нищо друго освен низост и безчестие.”

Пример за това са Карун, който е станал роб на богатството, както и Салебе, попаднал във водовъртежа на пристрастието към земните богатства и не е успял да се избави от него. Слукката със Салебе е следната:

“Един от мюсюлманите в Медина, който се казвал Салебе, бил много алчен. Той много искал да стане богат. Затова искал Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, да отправи дуа за него.

В отговор на това, Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, му казал: “Малкото богатство, за което можеш да благодариш на Аллах Теаля, е по-добро за теб от многото богатство, за което не ще можеш да Му благодариш...”

Салебе се съобразил с думите на пейгамбера и не настоял повече, но след известно време алчността му отново се събудила и той пак отишъл при Расулюллах:

- О Пратенико на Аллах! Отправи дуа, за да стана богат!

Тогава Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казал:

- Аз не съм ли достатъчен пример за теб? Заклевам се в Аллах, че ако пожелаех, тези планини щяха да бъдат превърнати в злато и щяха да ми бъдат подарени. Обаче аз не пожелах това.

Тогава Салебе се отказал от желанията си но, страстта му към забогатяване не стихнала. Той си помислил: “Ако стана богат, ще помагам на бедните. Така ще спечеля повече севаб”. Тази мисъл усилила желанието му да забогатее и отишъл за трети път при Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, и му казал:

- Заклевам се в Аллах, Който те е изпратил като истински пейгамбер на земята, че, ако стана богат, ще помагам на бедните и ще давам на всеки заслуженото.

Накрая, след толкова настояване, Расулюллах отправил дуа:

- Я Рабби (О Аллах), дай богатство на Салебе, дай му толкова, колкото иска!

Не след дълго, посредством тази дуа, Аллах Теаля дал на Салебе много блага. Стадата от добитък били толкова много, че улиците на Медина не ги побирали. До тогава Салебе не пропуснал намаз в джамията. След като станал богат, започнал да отсъства все по-често от джамията. В един момент той започнал да посещава джамията само в петък.

Един ден Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, запитал за него и след като разбрал какво става с него е казал: "Колко жалко за Салебе!"

Заблудата и глупостта на Салебе обаче не свършили до тук. На упълномощените от пейгамбера да събират зекят той казал:

- Това, което правите е просто събиране на данък."

Така той не само, че не станал щедър, както обещал преди това, но отказал да дава помощ на бедните, което е най-малкото му задължение и е заповядано с айет в Коран-и Керим. Така той станал мюнафък-двуличник.

Това положение е описано в Свещения Коран по следния начин:

“Някои от тях /от двуличниците/ дадоха обет пред Аллах: “Ако Той ни дари от Своята благодат, непременно ще даваме милостиня и ще бъдем от праведниците.

Ако им дари от Своята благодат, те се скъпяха за нея и се отметнаха, отдръпвайки се.” (Тевбе, 9/75-76)

Поради собствената си глупост Салебе не послушал пре-

дупреждението на Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, постъпил е според желанията си, поради което е изпаднал в много лошо положение. Той се подлъгал по временните блага на този свят и станал бедняк в отвъдния. Напуснал този свят в окаяно състояние, съжбялявал за всичко извършено, като в ушите му отеквали словата на Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем:

“Малкото богатство, за което можеш да благодариш на Аллах Теаля е по-добро от многото богатство, за което не можеш да благодариш.”

Салебе обаче не послушал този съвет, отдал се на страстта си към светските съблазни, така попаднал във водовъртежа на изкушенията си, и опечален и нещастен напуснал този преходен свят. Заради много малко щастие на този свят е загубил вечното и заради малко богатство е загубил несметни богатства в Дженнета. И всичко това е заради неговото лекомислие. (Ахмед Шахин, Тарихин шериф левхаларъ, 27)

Както се вижда, човек по природа е склонен да обича този свят. Светските богатства привличат човешката природа. Онези, които се отдават на тази обич, не се насищат. Тази истина е пояснена от Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем:

“Ако човек притежава две долини пълни с богатство, ще поиска трета. Затова нищо не може да засити човека, освен пръстта.” (Бухари, Муслим)

Защото, когато човек натрупа богатство, стремежа му към повече се засилва. Когато някой бива обзет от обич към богатството, милостта и състраданието му отслабват. И трудно дарява от него. Тогава вътрешното “аз” му казва: “Стани по-богат, така в бъдеще ще раздаваш повече и ще правиш повече добри-

ни”. Такъв човек заболява душевно и става телесно неустойчив. Така той олицетворява думите на Расулюллах:

“Погубен е онзи, който казва: “Утре ще направя (добринна).”

Разказът за Салебе е израз на нещастие, поради страстта към земното богатство, а също и един изключителен пример, чрез който можем да разберем за печалния край от насилването на съдбата и неспазването на етиката на дуата.

Въпреки че е предполагал какво би могъл да се случи със Салебе, когато забогатее, Хазрети Пейгамбер отправил дуа за него, поради неговата настойчивост и така дал пример за всички хора. Когато искаме нещо от Аллах, вместо да разчитаме на разума си повече от необходимото затова дали молбата ни дали в наша полза или вреда, настоявайки да се осъществи, трябва да се молим да се осъществи, ако Всевишният Аллах е преценил за добре. В противен случай може да изпаднем в нежелано положение и да ни сполетят несгоди, които са скрити в привидно добри неща. Садаката, както и дуата не може да промени *кадер* (окончателното решение на Аллах Теаля), но може да промени *каза* (решението Му, което не е окончателно). Кое е добро и кое лошо е тайна за нас, поради което е грешно да даваме оценка, като се позоваваме само на ограничените възможности на нашия ум. Дуата е дадената ни от Аллах възможност, благодат, а дори и заповед. Не трябва обаче да изхождаме само от разбиранията и желанията си и искаме упорито неща, които привидно изглеждат добри. Трябва да казваме:

“Я, Рабби (О Аллах)! Ако е добро това, което искам, позволи ми да го постигна!”

Оттук става ясно, че за да се превърне богатството в нещо безопасно, то трябва да се използва съобразно заповедите на Аллах Теаля. Това е гаранция за постигането на щастие на личността и обществото на този и в отвъдния свят.

Освен това, зекятът трябва да се дава според лунната година, тоест, в течение на 355 дни, да се отделят 2,5% от богатството.

Днешните търговски фирми изчисляват зекята си според слънчевата година. Поради това, че слънчевата година има 365 дни, към зекята трябва да се добави и полагащото се за още 10 дни. Тоест, ако зекятът за една лунна година е 2,5%, то за една слънчева година е приблизително 2,6%.

Друга особеност, която трябва да се има предвид при раздаването на зекята е инфлацията. То следва да се определи според някоя от стабилните парични единици, тъй като инфлацията варира от сезона в който ще бъде даден залогът. В противен случай той може да спадне до по-малко от едно на четирийсет. При това положение бедните биват ощететявани, а ибадета зекят става непълен.

Трябва да се има предвид и това, че зекятът се дава на хората, за да посрещнат нужди от първа необходимост. Зекят не се полага на институции, като джамии, училища, болници и др. Тези организации се издържат от садака. Храната, която се дава на бедни също не е зекят, а садака, защото храната не може да бъде притежавана.

От друга страна, в Коран-и Керим са обяснени много ясно местата, където може да се дава зекят, като в това има голяма мъдрост. Не се позволява бедните хора, които наистина се нуждаят от помощ, да бъдат унижавани и позорени. Също така не

се препоръчва просенето защото така прехраната се изкарва без труд и усилия.

Веднъж един от сподвижниците дошъл при Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, и поискал садака. Пейгамберът обаче го видял, че е здрав и има сили да работи и го попитал:

- Ти какво богатство притежаваш?

- Имам една паница и един чувал – отговорил човекът.

Тогава Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, му казал:

- Продай ги и с парите, които ще вземеш, купи една брадва. С брадвата събирай дърва от гората и ги продавай. Така ще можеш да изкарваш прехраната си”. (Ебу Давуд, Китабуз-зекят)

И наистина този мюсюлманин послушал съвета на Пророка. Аллах Теаля му дал толкова берекет, че успял да се отърве от срамната просия.

Ислямът не забранява на нуждаещите се да просят, но в същото време не ги подтиква към това, тъй като просията не е сред човешките добродетели. По отношение на безсрамието и лошото възпитание, Всевишният Аллах в Коран-и Керим казва:

“Някои от тях клеветят заради милостиня. И ако им се даде нещо от нея, те са доволни, а ако не им се даде, ето ги – не годуват.” (Тевбе, 9/58)

Хазрети пейгамбер казал на един човек, който дошъл при него и искал да му се помогне със зекята:

“Всевишният Аллах не е предоставил разпределението на зекята на никого, даже не е поверил това и на пейгамбера си. За разпределение на зекята Аллах Теаля е посочил осем места

(осем групи хора, които имат право да вземат зекят). Ако ти попадаш в някоя от тях, ще получиш полагащото ти се от зекята”. (Бейхаки, Суненул-кубра, VII/6)

При раздаването на зекята има много важни особености: Той може да бъде даван само на места, определени в айет-и кериме. Даренията и подаянията, които се наричат “хайрат”, се правят извън обсега на зекята. Хазрети пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, не е давал зекят на хора, които не попадат в осемте групи, споменати в айета. Извън освен в този случай той не е отказал подаяние на никого. Напротив, в Свещения Коран Аллах Теаля, казва:

وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ

“И не отпъждай просещия.” (Духа, 93/10)

По този въпрос Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Признак за добрият ви характер е да не връщате с празни ръце просяка, та дори и да му дадете само една фурма.” (Бухари, Китабуз-зекят)

Изхождайки от този хадис и разбирайки духовния му смисъл, многоуважаваният ни баща Муса Ефенди не връщаше с празни ръце даже и онези, които практикуваха просията като професия.

Той им даваше садака, като казваше:

“Трябва да им се дава, дори и по-малко, за да не свикнем да не даваме!...”

Трябва да се знае и това, че в исляма просията е разрешена,

само когато човек изпадне в безизходица, защото просенето е много позорно и обидно дело. Ето защо, когато Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, е взимал обет от сахабетата, на много от тях е казвал да не искат нищо от никого.

Ето защо трябва да се различават действително нуждаещите се от безсрамните, невъзпитаните и нагли лъжци, които се опитват да печелят пари по съвсем нечестен начин.

По този въпрос Хазрети пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Не се нарича беден онзи, който изкарва залька си от тази врата или от онази.”

Сахабетата попитали:

- Тогава кой е беден, о Пратенико на Аллах?

- Беден е онзи, който въпреки нищетата, която изживява, не се оплаква и не говори на хората за това.” Отвърнал Той...
(Муслим, Китабу'з-зекят, Бабу'л-Мискин)

В тези хадиси Мухаммед (салляллаху алейхи веселлем) иска да каже следното:

Онези, които застават пред всеки и искат да им дадат нещо, непременно припечелват – малко или много. Не трябва да бъдат забравени тези, които не се оплакват и не афишират бедността си пред хората. Те са търпеливи и се примиряват със съдбата, която Аллах Теаля им е отредил. В Коран-и Керим се казва колко важно е да се раздава на такива хора:

لِّلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ

يَحْسِبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ
النَّاسَ الْإِحْفَافَ وَمَا تَنْفَقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ

“**(Да се раздава) на бедните, които са се посветили по пътя на Аллах и не могат да обикалят (за препитание) по земята. Невежият ги смята за богати, поради въздържанието (им). Ще ги познаеш по техния белег – те не просят настойчиво от хората. И каквото и добро да раздадете, Аллах го знае.**” (Бакара, 2/273)

От този айет се разбира, че онзи, който раздава зекят, трябва непременно да внимава на кого ще го даде, тоест, кой е заслужил да го получи, защото е много важно да бъде приет. Преди да се даде зекятът, трябва да се уточни обекта на раздаването дали на този човек му се полага зекят. Ако зекятът бъде даден без предварително проучване, след което да се разбере, че обектът или личността е въвн от осемте групи хора, на които според айет-и кериме той се полага, то раздаването не е валидно и трябва да се повтори. Ако обаче е направено предварително проучване, но въпреки това зекятът е даден на неподходящо място или човек, той не трябва да се дава втори път.

Друга особеност, която трябва да се съблюдава, когато се дава зекят е:

Преди всичко човек има задължения към себе си, после към семейството си, а накрая и към роднините си. По отношение на наследството, тези роднински връзки се съблюдават. Предимство в такива случаи също имат и онези хора между, които съществуват никакви отношения. Това зависи от две неща:

Първо: От силата и близостта на родствените връзки между тези, които раздават и тези, които получават материална помощ.

Второ: Тези близки и роднини на богатия благодетел да са нуждаещи се.

Ако някой подпомогне материално свой беден роднина, това не означава, че трябва да пренебрегне по-бедни от него и е дал на по-малко нуждаещи се. В такъв случай трябва да се избира между двама бедни, които имат една и съща нужда.

Нищетата и нуждата от материална помощ винаги трябва да се имат предвид, когато се раздава зекят или садака. Тоест, ако някой беден се нуждае повече, непременно трябва да се даде на него, а не да се предпочитат роднини и близки.

Това са тънкости в исляма, които гарантират равновесието в социалния живот наред с важната роля, която се отрежда на човека. Това е един вид възпитание в сърдечност. Първите плодове на вярата са свързани с милосърдието поради това сърце, което е далеч от него, не може да се приеме за истински живо. Всяко благодеяние и сура Фатиха започват с *Бесмеле*-Бисмилляхир-рахманир-рахим, т.е. с имената на Аллах - Рахман и Рахим (Всемилолюбив и Милосърден). Биографиите на пейгамберите и праведниците са изпълнени с изяви на милосърдие. Хазрети пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Проявявайте милосърдие към онези на земята, за да проявяват милосърдие и към вас онези, на небето.” (Ебу Давуд, Едеб, 58)

Така той показва, че милосърдието трябва да се проявява към всички създания на Аллах Теаля.

Сред най-ярките изяви на милосърдието са ибадети, свързани с раздаването на зекят, садака, десятък и др.

Десятък (ушур)

Десятъкът, който е забравен на някои места, представлява ибадет чрез раздаване на материални блага. Това е зекят на реколтата, която се добива от земеделски култури. Ако реколтата е добита без поливане, полагащи се зекят е 10%, а за реколтата, която е добита чрез поливане - 5%.

В миналото земите, които са завладени от мюсюлманите, не се разпределяли между хората, участвали в битката. Те оставали във владение на държавата и се наричали *мири арази* (държавна собственост). Хората обработвали тази земя под наем, но нямали право да я купуват или притежават. Наемът се плащал на държавата.

Според фъкъха за реколтата, придобита от такива земи не се дава зекят (десятък). По-голямата част от обработваемата земя в Османската империя е била със същия статут.

В Анадола и Румелия голяма част от земите са били държавна собственост, но в последствие те са били продадени и прехвърлени с документи на частни лица. Имало е и случаи, когато хора са разработвали пустеещи земи. Всичко това е довело до появата на частна собственост на земята. Тъй като такава земя вече не е държавна собственост, нейният владетел не плаща наем на държавата, той дължи зекят върху реколтата, която придобива от нея. Ако държавата не събира зекята от хората, те сами трябва да решат къде да го дадат и да изпълнят този ибадет.

Онези, които не дават десятък, ще бъдат отговорни пред Аллах Теаля, защото той е вид зекят, чието изпълнение е задължително. Онзи, който не го изпълни, е нахърнил правата на бедните и нуждаещите се.

Разказват, че някакъв жител на Йемен бил много богат. Той притежавал много градини с фурми и лозя около град Сана. Същевременно бил много щедър. Когато прибирал реколтата от земите си, той давал десятък на бедните и нуждаещите се. Когато този човек починал, неговите наследници започнали да се скъпят и да не раздават десятъка. Те казвали:

“Нашето семейство е голямо, а реколтата е малка. Нищо не трябва да раздаваме. Нека да приберем реколтата преди да са дошли бедните.”

Заради лошите им намерения Аллах Теаля превърнал градините им в пустош. Местността била променена коренно. Като видели какво се е случило, скъперниците си казали:

“Дали не сме дошли на друго място?”

Техният баща, който бил щедър и раздавал десятъка, се възползвал от дуата на бедните, на които помагал, и така обработваемите му земи давали добра реколта. От неговата земя са се прехранвали много хора. Десятъкът, който той раздавал на бедните, е изглеждал много в очите на наследниците му и те лишили бедните от него. Те не разбрали на какво се дължи плодородието на земята, която обработват, защото заслепило сърцата им.

Затова Аллах Теаля, заповядва:

“...И не бъди от нехайните!” (Араф, 7/205)

В Коран-и Керим в сура “Калем” се разказва за нещастния край, до който са стигнали тези скъперници:

“Изпитахме ги, както изпитахме и стопаните на градината, когато се заклеха /тайно/ да я оберат на сутринта.

Те не са казали “Иншаллах”/ с позволенията на Аллах /и не са отделили полагащото се на бедните/.

И да не правят изключение. И я споходи бедствие от твоя Господ, докато спяха. И тя стана като черна нощ”. (Калем, 68/17-20)

“И се отправиха, шепнейки един на друг: “Днес да не влиза там при вас бедняк!” И тръгнаха в зори с твърдо намерение.

И когато я видяха, рекоха: “Наистина сме се заблудили (объркали сме пътя)”. (Калем, 68/23-26)

Тези хора са се опитали да лишат бедните и странстващите от полагащото им се материална помощ, което довело до много печален резултат, а именно до опустошаване на градините им. Затова Аллах Теаля ги споменава в Коран-и Керим, за да служат за пример на човечеството. Намеренията в сърцата им са ясни за Аллах Теаля. Неговото величие обхваща абсолютно всичко.

Хазрети Мевляна по този въпрос, казва:

“Животът на този свят представлява един сън. Да при тежаваш богатство на този свят е като да намериш имане на сън. Богатството бива предавано от поколение на поколение и остава на този свят”.

“Мелекът (ангелът) на смъртта, взимайки душата на нехайния, го събужда от сън. Този човек е изумен и разочарован, че е похарчил толкова сили и средства, за да спечели богатство, чийто истински стопанин не е той. Той съжбялава за всичко това, но вече няма смисъл...”

Аллах Теаля казва, че умиращият е като събуждащ се от сън. Тогава той съжалява за пропуснатите възможности и избира каква е истината:

“И раздавайте от онова, което ви дарихме за препитание, преди да е дошла при някого от вас смъртта и той да каже: “Я Рабби (О Аллах), да би ми дал малко време, щях да раздавам садака и да бъда от праведните!” (Мунафикун, 63/10)

Но тогава всичко ще е свършило и няма да има полза от съжаление. Ето защо човек трябва да раздава от доходите, които Аллах Теаля му е отредил, преди да изпадне в това положение.

В Коран-и Керим раздаването (инфак) се споменава на 200 места, като обет за Аллах Теаля. Според това мюсюлманин е онзи, който е обещал себе си и богатството си на Великия Аллах.

По време на втория биат, когато сахабетата са дали обет на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, за вяност Абдуллах ибн Реваха попитал:

- Я Расуляллах (О Пратенико на Аллах)! Какви са задълженията ни към Аллах и към теб?

В отговор на това Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казал:

- Задълженията ви към Аллах са да Му правите ибадет и да не съдружавате нищо с Него. Онова, което искам за себе си, е да ме пазите така, както пазите душите и богатството си.

- Ако изпълним това, какво ще получим? попитал отново Абдуллах.

- За тези дела отплатата е Дженнет – казал пейгамберът.

Тогава, намиращите се там сахабета, казали:

- Колко печелившия сделка е това! Нито ще се откажем от нея, нито искаме тя да се провали”. (Ибн Кесир, Тефсир, II/406)

След този отговор Аллах Теаля низпосла следния айет:

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ

“Аллах изкупи от вярващите душите и имотите им за да е техен Дженнета...” (Тевбе, 9/111)

В този айет се говори, че богатствата и душите биват обещани на Аллах Теаля.

Душата се продава по време на битка.

Добър пример в това отношение е подвигът на Сумейе, която станала първият шехид в исляма. Тя рискувала живота си поради силната си вяра в Аллах Теаля. Тя е заслужила Дженнета с живота си и чака да получи наградата, и затова, че е поставила началото на героизма и самоотвержеността. Това означава, че трябва да се стремим към раздаване на богатството и жертвайки живота си.

По време на битката в Чанаккале (Дарданелите), турците-мюсюлмани победили, въпреки че им свършили боеприпасите, защото хората наистина са дали богатствата и живота си, за да се борят в името на Аллах Теаля. Не са малко подобни примери в историята.

Да се продаде богатството на Аллах става чрез раздаване. Изброявайки качеството на богобоязливите, Той повелява:

“Които вярват в неведомото и изпълняват намаза, и раздават от онова, което сме им дали за препитание”. (Бакара, 2/3)

Раздаването в името на Аллах се нарича садака, която има много разновидности.

Раздаването в името на Аллах започва от онова, което човек притежава. Затова, дори и половин фурма може да се даде за садака, която може да предпази човека от огъня на Джехеннема. Ето защо Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, е смятал за богат всеки вярващ. Така е, защото в хадис-и шериф той описва като садака всяко добро дело, като например да се изрече текбир (Аллаху екбер), или тевхид (Ля иляхе илляллах), да се повелява доброто, да се помогне на угнетен, да се утеши вярващ, да бъде зарадвано сърцето на някой онеправдан, да се премахне пречка от пътя, да се посети болен и др.

В този смисъл, истинското богатство е задоволството на сърцето. Всеки е богат според това, доколко е удовлетворено сърцето му.

На онези, чиито сърца са богати, дори и усмивката им е садака, защото усмивката на човека е наистина подобно нещо е прекрасна милостиня и обратно онези, които имат бедни сърца, нищо не може да ги стори богати.

Значи истинското богатство се постига не чрез притежаване на много пари или имоти, а чрез сърце, което е доволно. Истински вярващите притежават това богатство и раздават от него. Раздаването е най-добрият начин за изразяване на съчувствието и солидарността.

Когато Хазрети Омер, радияллаху анх, пътувал до Кудюс-Йерусалим, бил придружен от един роб и камила, която двамата яздели редувайки се. На влизане в Йерусалим, ред бил робът

да язди, а Омер да ходи пеш. Въпреки настояването на роба да отстъпи реда си на Омер той не приел, защото това ще е несправедливо. Ето това е истински пример за щедрост и справедливост.

Друг пример за това са Хазрети Али, радияллаху анх, и съпругата му Хазрети Фатиме, радияллаху анха. Те говеели и имали храна, колкото да вечерят. Когато седнали на трапезата при тях дошли бедни хора, които поискали храна. Хазрети Али им дал тяхната храна и така останали без вечеря. Това се повторило три дена. Така те отговорили три дена оруч само с вода. Какъв великолепен израз на щедрост и самоотверженост!

По време на битката в Йермук един от войниците решил да даде вода на трима ранени. Въпреки че те всичките изпитвали остра жажда всеки е отстъпвал водата на другия. Така умират и тримата, без да отпият от водата. Тя останала непокътната.

Тези примери са израз на много висока самоотверженост.

Самоотвержеността (*исар*) означава да дадеш от себе си, да отстъпиш правото си на своя брат... Но днес подобно нещо е толкова рядко, че може да се каже, че не съществува. Въпросът за зекята трябва да се развие, да се обърне сериозно внимание на раздаването и да се насърчават хората да отделят за другите, като всичко това се съсредоточи към нужните институции, които да въведат по-добър ред. Тези институции трябва да си поставят за цел да възпитават хора, които да се посветят на работа за исляма. Освен това следва да се отдели голямо влияние на такива важни заведения като болници, стационари и други от този тип.

Необходимо е раздаването да бъде неразделна част от хактера на мюсюлманина. Аллах Теаля казва:

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ
وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

“Който раздават и в радост, и в беда, и за сдържащите гнева си, и за извиняващите хората. Аллах обича благодетелните”. (Али Имран, 3/134)

Разказват, че Джафер Садък имал един роб, който му прислужвал лично. Един ден робът занесъл на господаря си чиния с чорба, и по невнимание я излял върху него. Джафер Садък се ядосал, тъй като чорбата се изляла върху главата му и погледнал роба с поглед изпълнен с яд. Тогава робът му казал:

- *Господарю, Аллах в Коран-и Керим казва: “И сдържащите гнева си”. И прочел гореспоменатия айет.*

Тогава Джафер Садък казал:

- *“Сдържах гнева си.”*

- *На същото място в Коран-и Керим, Аллах Теаля, казва:*

“И за опрощаващите хората” *продължил робът.*

- *Добре, опростих ти.*

- *В Коран-и Керим айетът продължава, като казва:*

“Аллах обича благодетелните.” *И робът прочел последната част от айета.*

- *Свободен си вече. Освободихте в името на Аллах Теаля заключил Джафер Садък.*

Това са все прояви на щедрост, които служат за пример на мюсюлманската общност.

Както обяснява Пратеникът на Аллах, една жена спечелила благоволението на Аллах Теаля и, греховете ѝ са били опростени, поради проявеното състрадание към куче, то било жадно и започнало да яде пръст, а въпросната жена го съжалила и му дала да пие вода. Обратно, друга жена попаднала в Джехеннема, само защото се отнесла безсърдечно към едно коте. То намерило смъртта си по нейна вина, тъй като тя не му дала да яде, нито пък го пустила на свобода да потърси храна.

Тези примери учат мюсюлманина на доброта и сърдечност.

Мюсюлманинът трябва да бъде с дълбоки чувства като светлината на луната, огряваща мрака в нощта, чувствителен, самоотвержен, милостив и прецизен, щедър и приветлив.

Трябва да се знае и това, че щедростта се приема от Аллах Теаля, когато се раздават блага от халал и когато то е добро и качествено, защото, раздаването заедно със спазването на тези особености извисява човека до благоволението на Аллах.

По времето на Пратеника на Аллах е имало хора, наричани **“Асхабуссуффа”**, които са отдали живота си на исляма и не са мислили за друго, освен за ибадет на Аллах Теаля, поради което не са имали време да изкарват препитанието си. Затова, другите мюсюлмани са им носели фурми. Асхабуссуффа са били принудени от глада да ядат и развалените фурми, които някои им носели защото не са били в състояние да ги върнат. Аллах Теаля в Коран-и Керим, заповядва:

“О, вярващи, раздавайте от богатата, които сте придобили, и от онова, което извадихме за вас от земята! И не възнамерявайте да раздадете от него лошото, което сами не бихте взели, освен, ако сами не си затворите очите! И знайте, че

Аллах е над всяка нужда, Всеславен". (Бакара, 2/267)

В друг айет, Аллах Теаля ни показва, че, ако искаме да сме близо до Него, трябва да раздаваме от онова, което обичаме най-много и ни е най-скъпо:

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ

“Не ще се сдобнете с праведността, додето не раздадете от онова, което обичате”. (Али Имран, 3/92)

След низпославането на този айет, между сахабетата започнала надпревара, кой ще раздаде повече от онова, което най-много обича.

Ебу Талха имал една градина, с 600 дървета, които раждали фурми. Той много обичал тази градина и често канел в нея Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, и му поднасял от фурмите и така се надявал Аллах да даде берекет на градината му.

Ебу Талха казал:

- Я, Расуляллах (О Пратенико на Аллах)! Най-ценното от богатството ми е градината с фурми, която е близо до джамията и която вие знаете. От сега аз оставям тази градина в ръцете на Пратеника на Аллах в името на Аллах Теаля. Може да се разпореждате с нея както намерите за добре и да давате от нея на който беден сметнете за добре.

След като казал това, Ебу Талха веднага отишъл в градината, за да осъществи заявеното пред пейгамбера намерение. Когато стигнал до нея видял съпругата си да седи под едно дърво. Ебу Талха не влязъл вътре, а останал извън нея, поради което жена му го попитала:

- О, Ебу Талха! Защо стоиш отвън? Влез вътре!

- Не мога да вляза вътре, събери си багажа и ти, и излез – отговорил Ебу Талха.

Объркана от този неочакван отговор, жената запитала:

- *Защо Ебу Талха, тази градина не е ли наша?*

- *Тази градина вече не е наша. Тя е на бедните от Медина – бил отговорът на Ебу Талха, като се позовал на низпослания айет и как се е стигнало до даряването на градината.*

Жената попитала, дали Ебу Талха е подарил градината от свое име или от името на двамата. Когато той казал, че я подарил от името на двамата, тя се зарадвала и казала:

- *Аллах да бъде доволен от теб о, Ебу Талха! Когато виждам бедните хора наоколо, винаги исках да им подарим градината, но не намерих сили да ти го кажа. Нека Аллах да приеме добрината ни. Ще събера багажа си и излизам навън.*

Тази саможертва от страна на Ебу Талха е плод на добрия му характер, който от своя страна е изява на силната му вяра и привързаност към исляма. Тези качества никак не е трудно да се видят в сахабетата (сподвижниците) на пейгамбера, тъй като те са живели в златния век и са пример за хората дошли след тях.

В по-горе споменатия айет думата “бирр” означава праведност. Това е най-високата степен на добрината, милостта на Аллах, Неговото благоволение и Дженнет. В друг айет, Той обяснява тази дума по следния начин:

“Праведността /бирр/ не е да обръщате лице на изток или на запад, праведността е у онзи, който вярва в Аллах и в Сетния ден, и в меляикетата, и в Книгата, и в пейгамбери-

те, и раздава от своя имот, въпреки любовта си към него, на роднините и сираците, и на нуждаещите се, и на пътника /в неволя/, и на просящите, и за освобождаване на робите, и отслужва намаза, и раздава милостинята зекят, и изпълнява своя обет, когато са обещали, и у търпеливите в злочестия и беда, и във вихъра на битката. Те са искрените и те са богобоязливите.” (Бакара, 2/177)

Както се вижда от този айет, бирр съдържа в себе си всички добри качества, които човек трябва да притежава. Това е посочено и от пейгамбера ни Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем:

“Всеки, който спазва заповедите произлизащи от този айет, достига до най-високата точка на имана.” (Несефи, Медарикут-гензил, I/249)

Днес, когато в нашето общество са отслабнали чувствата за братство, изчезнали са общественият ред и спокойствие, където се увеличило чувството за отмъщение и омраза, има нужда от една сериозна мобилизация за раздаване-инфак. И ние можехме да бъдем сред пострадалите и нуждаещите се. Затова ние като им раздаваме садака, изпълняваме към Всевишния нашият благодарствен дълг. Приближеният на Аллах Теаля, Азиз Махмуд Хюдаи, приканвал и падишахите, да се включат в кампанията за раздаване наред с народа. В едно писмо до Султан Мурад III той подчертава:

“Дядо ти Кануни Султан Сюлейман донасяше вода от Странджа и раздаваше на хората в Истанбул. Ти също трябва да донесеш дърва от горите около Болу и да ги раздадеш на бедните в Истанбул!”

Щедростта и раздаването е много важно, както за самите нас, така и за нашите деца. Ние сме длъжни да ги приучим да изпълняват намаз, докато са малки, за да свикват с този ибадет, а също така и да ги подтикваме към извършване на добри дела чрез благотворителност, за да станат услужливи и щедри хора. Ако ние не ги поощряваме от малки да проявяват такива добродетели, ние сме ги погубили. От малки децата трябва да разберат, че истинският притежател на богатството е само Аллах Теаля.

Онзи, който иска да следва повелите на исляма, дори ако възможностите му са ограничени, трябва да отправя дуа за бедните, да им съчувства и да се отнася добре с тях. Да споделиш нечия болка, да утетиш нечие сърце е един вид милостиня. Най-добрият начин човек да прояви благотворителност в нашето време е да подпомага студенти и ученици. По този начин се възпитават кадри, които ще бъдат от полза на обществото в бъдеще. Най-добре става това подпомагане чрез благотворителни организации.

Един мислител казва:

“Разликата между напредналите и изостаналите народи се изразява в шепа добре образовани и обучени хора!”

Ето от това се нуждае човечеството. От една шепа хора.

Ако ислямът не е жизнен в момента, ако мюсюлманите биват потъпквани, изходът от това положение е отново да се отърсим от летаргията, в която се намираме. Преди всичко да се пречистим. Обществото трябва да разбере, какво е истинско мюсюлманско сърце. Затова трябва да съумеем да дадем своя пример и да проявим самоотверженост.

Това е възможно като проявяваме щедрост и състрадание.

Духът на вакъфите, които са едни от най-важните институции в исляма са проникнати от желанието за раздаване-инфак.

Тоест, организираната благотворителност води до създаването на *вакъфи*. Вакъф означава да отдадеш имуществото си на Аллах Теаля и да забраниш разпореждането с него, освен за благотворителност. По този начин то бива увековечено. Доброто човешко поведение може да се изрази единствено чрез доброто отношение към всичко, създадено от Аллах Теаля, както и с обич към тях. Отдаването на живота и богатството в името на Аллах е един вид усилие за откупуването на Рая.

Най-голямата причина човек да се отдалечи от Аллах Теаля и да живее далеч от исляма, са децата и материалните блага. Затова Той, казва:

“Вашите имоти и деца са изпитание. А при Аллах има велика награда.” (Тегабун, 64/15)

“О, вярващи, да не ви отвличат от споменаването на Аллах нито вашите имоти, нито вашите деца! А които сторват това, те са губещите.” (Мунафиқун, 63/9)

“А който се предпази от скъперничеството на своята душа – тези са сполучилите.” (Тегабун, 64/16)

“Ако заемете хубав заем на Аллах, Той ще ви го умножи, и ще ви опрости. Аллах е всепризнателен, всеблаг.” (Тегабун, 64/17)

Ето защо бедните, нуждаещите се и изоставените са голямо благо за богатите. За богатите вратите на Дженнета ще бъдат отворени чрез дуата на бедните.

Раздаването на материални блага е най-добрият начин да се запази богатството от превръщането му в злокачествен тумор.

Затова благотворителните организации са източник на морална и материална помощ и са центрове за милосърдие. Те са най-потходящите места за проява на благотворителност и мостове за подпомагане на бедните от страна на богатите. Така те допринасят за хармония в обществото и за премахване на омразата и завистта между бедни и богати.

Интерес представлява фактът, че нашите деди – османците – са основали стотици хиляди вакъфи, които са подпомагали бедните по най-добрия начин. Те са просъществували през вековете и въпреки разграбването им в последно време, от тях са останали 26 798 на брой. Османците, които са били пример за държавност и добро управление, по този начин са показали на света какво означава солидарност и подкрепа. Милосърдието е било толкова разпространено, че те са мислели и се грижели не само за хората в нужда, но дори за останалите без храна през зимата птици и животни.

Те са изградили мрежа от вакъфи и благотворителни центрове, която е обхващала цялата общност, без да пропуснат никого от нуждаещите се.

С други думи вакъфът е ислямската отговорност спрямо всичко, което Аллах Теаля е сътворил. Вакъфите са организации, които са поставили основите на обич и милост към всичко сътворено и то само заради Твореца. Всевишният Аллах описва Вселената и всичко в нея като *еманет* (нещо поверено). Всичко във Вселената е дадено на човека като еманет. Децата, богатствата, имотите, здравето – всичко това е еманет, даден от Аллах Теаля. Човек е длъжен да пази този еманет и да се грижи за него. Представянето на еманета там, за където е предназначен е изобилие (берекет) и милост (рахмет).

След като Аллах Теаля е узаконил садаката, между сахабетата на Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, започнало съревнование. Всеки носел каквото има и каквото може и го поставял пред пейгамбера. Те винаги са давали садака, защото са знаели, че тя бива приемана с одобрение от Аллах Теаля. Затова те са давали всичко на драго сърце, в името на Аллах.

Раздаването на милостиня не е само от материален характер. Всичко, което е дадено от Аллах Теаля може да се раздава. Разпространението на исляма, който има отражение върху реалния живот, е най-доброто раздаване. Сахабетата са стигнали до най-далечни земи с цел да разпространят исляма и да извисят словото на Аллах Теаля. Така те са се обрекли на исляма. Двама от тях са Кусам ибн Аббас (радияллаху анх) и Мухаммед ибн Осман (радияллаху анх). Последната точка, до която те са успели да достигнат е Самарканд, където са посяли семената на исляма. Поради това, че те са пристигнали до там с чисти намерения, да бъдат в услуга на исляма и благодарение на техния пример в последствие са се родили велики личности като имам Бухари, имам Кясани, имам Тирмизи, шах Накшибенд и др.

И днес прилагането на исляма със същия ентусиазъм и вълнение, разпространението му като начин на живот, отново ще бъде най-прекрасното раздаване (инфак).

Етиката на раздаването **أَدَبُ الْإِنْفَاقِ**

Етиката в зекята и садаката е много важна. Онзи, който дава, трябва да изразява по-голяма благодарност към онзи, който взима, защото взиманият освобождава даващия от едно задължение и помага на даващия да получи награда от Аллах Теаля. Освен това, дадената садака е преграда и защита от

болести, бедствия и нещастия.

Особеностите, които трябва да се имат предвид по време на раздаването, са описани в Коран-и Керим:

“О, вярващи, не проваляйте своята садака с натякване и обида, както онзи, който раздава своя имот за пред хората на показ, а не вярва в Аллах и в Сетния ден. Той прилича на гладка скала с пръст отгоре, но щом над нея се пресипе силен дъжд, оголява я. Така са безсилни над онова, което са придобили. Аллах не напътва невярващите хора”. (Бакара, 2/264)

В този айет, освен че се приканва към раздаване на милостиня и извършване на добри дела, е показана и етиката, която трябва да се спазва в тези случаи. Тоест, добрина, чрез която ще бъде съкрушено сърцето на бедния, ще донесе обида и унижение чрез натякване, няма никаква стойност.

Хазрети пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Има три вида хора, с които Аллах Теаля няма да говори в деня на Къямет, няма да им обърне внимание и няма да им помогне. За тях има горчиво наказание”.

Тези думи били изречени три пъти от Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, и били чути от Ебу Зерр, радияллаху анх, който казал:

“Да бъдат забравени имената им, да не постигнат онова, което желаят и да бъдат погубени! Кои са те о, Пратенико на Аллах?”

В отговор на това Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, казал:

“О, това са онези, които от горделивост влачат дрехите си по земята, които натякват за сторената добрина на някого и който продава стоката си, кълнейки се в лъжа.” (Муслим, Иман, 171)

Всичко това показва, че даването на садака съпроводено от обида и пренебрежение към бедните е сред тежките престъпления, които водят до наказание, защото сърцето е мястото, където гледа Аллах Теаля.

Мевляна Джелиледдин Руми е казал:

“Раздавай богатството и имотите си по такъв начин, че да завладееш нечие сърце! Така, че дуата на това сърце да бъде светлина, която да освети и разсее тъмнината на гроба!...”

Пак Хазрети Мевляна в своята поезия показва, че бедните са благо и шанс за богатите, тъй като бедните са средство богатите да изпълнят задължението си към Аллах Теаля, като им дадат садака и ги подпомагат материално.

Ето защо богатите трябва да раздават садака на бедните така, че да не ги обиждат:

“Бедният човек е огледало на щедрия. В никакъв случай не казвай лоши неща на огледалото, за да не го изцапаш. (Тоест, бъди внимателен, не съкрушавай сърцето на бедния, защото сърцето е мястото, където Аллах Теаля гледа.)

“Бедните са поле за изява на щедростта на Аллах Теаля. Бедните, които се обръщат за помощ към щедрите отварят пътя към щастие. Друга възможност за богатия е да спечели сърцето на бедния и да посее в него семената на обичта и милостта, от които ще се възползва самият той.”

“Следователно, бедните са огледало на щедростта на Аллах Теаля. Онези, които притежават богатства, имат възможност да видят щедростта си по този начин. Богатите хора, които са праведници, разбират, че богатството им е дадено като еманет и са убедени, че един ден те ще се разделят с него и ще отговарят за него. Затова те се стараят да бъдат щедри, за да се възползват от тези богатства.”

“Онези, които притежават богатство – много или малко – не трябва да допускат то да завладее сърцата им (да не го обикнат), защото обичащите богатството, ще бъдат бедняците на ахирета. Обичащите богатството не са на вратата на истината (не са на прав път). Техните богатства са не-трайни. Те представляват външната украса на вратата”.

“Тези от хората, чиито сърца са останали далеч от Аллах Теаля, заслужават съжаление и са духовно бедни. Външната им същност представлява украса, лишена от духовност, и увехнал образ. Те наистина са неориентирани и бездуховни хора. Ти не се доближавай до тях! Внимавай, не хвърляй кокал на рисунка на куче!”

Такива хора са роби на облагите. Те нямат понятие от сближение към Аллах Теаля.”

“Бъди внимателен, не слагай чиния с храна пред тези мъртъвци! Тоест, не им обръщай внимание и не се сближавай с тях! Такива същества, в деня на Къямет, ще бъдат жалки просяци.”

“Такива хора са аскети по отношение на хляба, а не в истинския смисъл. Приличат на един вид риба, но дори външно да наподобяват на риба, те се страхуват от морето и бягат”.

“Те смятат низостта за щастие, ядат хубави ястия според своя вкус и пият сладки напитки. Всъщност, те нямат дял в прехраната на Аллах.”

“О, ти, който не искаш да изпаднеш в такова положение, нека щедростта ти да обхване творенията на Аллах, за да станеш от духовно извисените”.

Много важно е, когато се дават садака или зекят, това да се прави тайно, а не явно, защото така се развращава приемащия подаянието. С течение на времето това се превръща в навик, който пък води до лентяйство. От друга страна това е повод за надменност и себелюбие у даващия садака.

Понякога обаче даването на гласност при проявя на милосърдие и въобще при извършването на други добри дела, има положителен ефект. Така хората могат да бъдат подтикнати да помагат на бедните.

В Коран-и Керим, Великият Аллах казва:

“Ако явно раздавате садака, колко хубаво е това! Но ако се скътате и тайно дадете на бедняците, това е най-доброто за вас и то ще изкупи от лошите ви постъпки”. (Бакара, 2/271)

Тълкувателите на Коран-и Керим, анилизирайки този айет са на мнение, че най-добре е зекятът да се дава явно, а милостинята (садака) тайно.

Най-добре е при раздаването на садака онова, което дава дясната ръка, да не го знае дори лявата. Това се е превърнало в поговорка но и според хадис-и шериф точно такива хора, които раздават садака тайно, ще бъдат под сянката на Трона на Аллах Теаля. Дедите ни са най-добрият пример за този вид раздаване. Част от ферманите за завещание или подаряване на някои имоти на вакъфа от страна на Фатих Султан Мехмед, гласят следното:

“Аз, покорителят на Истанбул, смиреният слуга на Аллах Теаля – Фатих Султан Мехмед, завещавам на вакъфа спечелените от мен с честен труд 136 магазина, при следните условия:

В трапезарията на комплекса, който изградих, да се готви храна за жените на шехидите (загиналите във война по пътя на Аллах) и на бедните от Истанбул. Онези, които по уважителни причини не успеят да дойдат да се хранят или да си вземат храната, да им се доставя храната по домовете вечер като се стъмни и в покрити съдове, за да не се вижда от хората.”

Както се вижда от завещанието, Фатих Султан Мехмед Хан е поставил етични правила, които осигуряват запазването на достойнството на бедните.

Падишахът е постъпвал по този начин, а богатите са поставяли зекята си в пакети, които са оставяли върху камък в джамиите, наречен камък на зекята. Бедните са взимали оттам средства, колкото са необходими, без да виждат онези, които са ги дали.

Целта на ислямската религия е, човек да повярва в съществуването и единството на Аллах Теаля, след което да бъде възпитан като добър, достоен и честолюбив мюсюлманин и по този начин да се създаде едно добро общество. Това е възможно само чрез милосърдие и добросърдечност, чиято най-добра проява е зекятът и раздаването на милостиня. Необходимо е сърцето на един вярващ мюсюлманин да обхване с милосърдието си всички творения на Аллах Теаля.

Живеем във владението на Аллах. Прехранваме се с дадените ни от Него блага. Онези, които са нехайни към ибадетите чрез раздаване, не мислят ли чие богатство крият и кого лишават от него?

Самоотвержеността е следствие на обичта. Обичащият е самоотвержен до толкова, до колкото е силна обича му. Това стига до там, че обичащият е готов да даде живота си за обичания. Раздаването на създанията на Аллах Теаля е най-добрият израз на обичта и чувствата между обичания и обичащия. Защото садаката и зекятът се дават в името на Аллах Теаля, и затова се казва “Аллах ги взима”. Всъщност в знамението се повелява:

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ
وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

“...Той, Аллах, приема покаянието от Своите раби (когато го сторят искрено и с чисто намерение) и взима садаката им (не я връща)...” (Тевбе, 9/104)

Обяснявайки този айет, Хазрети пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Без съмнение, преди да бъде приета от бедния садаката, минава през Аллах Теаля, тоест, дадените зекят и садака, първо преминават през ръцете на Аллах и след това преминават на бедните.” (Мунави, Кунузул-хакаиқ, 34)

Затова, най-важната особеност при раздаването на зекят и садака са чистите намерения помисли за спечелване благоволения на Аллах Теаля. Никак не е правилно онзи, който раздава, да се възгордява или да очаква благодарност и признателност.

Такава помисъл помита и унищожава всичкия севаб (награда в задгробния живот) и полза. Напротив, даващият трябва да бъде признателен на взимания и да не очаква друго, освен задоволството на Аллах Теаля, защото приетото от Аллах Теаля е това. По този начин Хазрети Али и Хазрети Фатиме (радияллаху анхума) са заслужили да бъдат пример за общността на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, за което свидетелства и самият Коран-и Керим:

“И дават храна – въпреки че и те я обичат – на нуждаещите се, и на сирак и на пленник. “Храним ви в името на Аллах. Не искаме от вас нито отплата, нито признателност. Страхуваме се от (мъчението) на нашия Господ в Деня свъсен, зловещ. Но Аллах ще ги предпази от злото на този Ден, и ще им даде сияние и щастие.” (Инсан, 76/8-11)

Ако раздаването на милостиня успее да доведе до описаното в този айет положение, то ще бъде израз на искреността и предаността, таящи се в сърцето. Този човек дори и да не е от най-щедрите, ще привлече благодатта на Аллах Теаля.

По отношение на тази истина, Пратеникът на Аллах, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Някога един човек казал: Аз непременно ще дам садака.”

През нощта той взел обещаната от него садака и излязъл от къщата си, след което без да знае я дал на един крадец.

На другия ден хората в града започнали да говорят: Интересно! Тази вечер е дадена садака на крадец!”

Като чул това, човекът казал: О, Аллах! Благодаря Ти! Аз непременно ще дам садака.

Вечерта пак излязъл от дома си със садака, като този път (пак без да знае) я дал на една уличница. На другия ден хората

започнали да говорят: Чудна работа! Тази вечер е дадена садака на уличница.

Този човек пак казал:

“ О, Аллах! Благодаря Ти! Въпреки че съм дал на уличница, аз дадох садака. Аз непременно ще дам садака.”

Вечерта пак взел садака и излязъл от къщи и пак без да знае я дал на един богаташ. На следващия ден хората пак започнали да говорят: “Каква е тази работа? Тази вечер е дадена садака на богат човек.”

Човекът пак благодарил на Аллах Теаля с думите:

“ - Я, Рабби, дори да съм дал садака на крадец, на уличница и на богат аз Ти благодаря.”

Заради тази искреност повреме на сън му било казано:

- Садаката, която даде на крадеца, може да го засрами и да стане причина, той да се откаже от кражбата. Дадената от теб садака може да въздейства на уличницата да се откаже от проституция. Богатият пък може да вземе пример и той да започне да раздава на бедните от богатството, което му е дал Аллах Теаля”. (Бухари, Зекят, 14; Муслим, Зекят, 78; Несай, Зекят, 47)

Има много случки в живота на хората, които приличат на тези в горепосочения хадис. Една от тях е случката със Сами ефенди живял в наше време, който е праведник и наследник на Пейгамбера в следването му.

Някой отишъл при светия човек и му казал:

- “Хаджи! В името на Аллах, дай ми пари за една цигара.”

Сами ефенди, който бил щедър като слънце, пред обърканите погледи на хората около себе си, извадил и дал на този

човек исканите пари за цигари, след което човекът си тръгнал радостен.

Това се сторило особено интересно на един от хората, намиращи се до Сами ефенди. Той не могъл да преодолее любопитството си какво ще направи човека който поискал пари за цигари и тръгнал след него. С изумление видял, че с тези пари той си купил не цигари а хляб...”

Ето така положително влияят добрината и искреността в името на Аллах Теаля. Колко добре за нас е, ако в раздаването успеем да контролираме повече своето душевно състояние, отколкото взимания и достигнем до истинското великодушие.

Нека всичките прояви на милостта да бъдат несвършваща хазна в нашите сърца! Амин!

ЗЕКЯТЪТ

През призмата на ислямското право – Фъкх

Условията, които правят зекята задължителен – фарз

1. Онзи, който дава зекят трябва да бъде мюсюлманин, умствено здрав, пълнолетен и свободен (да не е роб).
2. Да притежава материални блага за посрещане на нуждите от първа необходимост и задължения плюс допълнително богатство, което да достига нужната граница (нисаб).
3. Притежаваното богатство трябва да има свойството да увеличава стойността си.
4. Трябва да е изминала една година от припечелването му.
5. Богатството е нужно да бъде изцяло притежание на човека.

Материални блага, за които се дава зекят

и тяхното количество

Нисабът на зекята (минималното количество богатство, за което се дава зекят) са: четирийсет овце или кози; трийсет крави, биволи или пет камили. Нисабът на златото е 81 грама, а на среброто е 561 грама. Нисабът на златото и среброто не се променя, докато при животните се променя с увеличение на броя им.

На кого се дава зекят

Аллах Теаля заповядва:

“Милостинята *зекят* е за бедняците и за нуждаещите се, и за онези, които я събират, и за приобщаването на сърцата (към исляма), и за (откупи) на робите, и за длъжниците, и за тези по пътя на Аллах, и за пътника (в неволя) - задължение от Аллах. Аллах е Всезнаещ, Премъдър”. (Тевбе, 9/60)

Този айет ясно описва местата, където трябва да се даде зекятът. Те са:

1. Бедняците: Онези, които според исляма не се смятат за богати. Тоест, които не притежават богатство, достигащо нисаба. Такива хора, дори и да имат някакви богатства, те не са достатъчни за посрещането на основните им нужди, поради което могат да вземат зекят.
2. Нуждаещите се: Това са хора, които нямат прехрана, дори и за един ден.
3. Онези, които събират зекята. Заплатата на чиновници, назначени от държавата да събират зекята, се дава също от зекята.
4. Хора, чиито сърца трябва да бъдат приобщени към исляма.
5. Роби, които имат споразумение с господаря си за тяхното

освобождаване срещу заплащане. В днешно време няма роби.

6. Длъжници: може да се дава зекят на човек, чийто заем е повече от богатството му.

7. Онези, които воюват по пътя на исляма, които пътуват за хадж и са останали по пътя по финансови причини и онези, които в името на Аллах отиват да се учат.

8. Останалите на пътя: пътници, които дори и да са богати в родината си, са останали на пътя без финансови средства.

На кого не се дава зекят:

На майка, баща, баба, дядо, син, дъщеря, на внуци, на богати и на немюсюлмани не се дава зекят. Освен това, зекятът е невалиден, ако се даде на съпруг или съпруга.

Десятък – зекят за земеделска продукция

1. Според имам Ебу Ханифе (рахметуллахи алейх) за реколтата от земеделието няма определен нисаб (процент) за зекят. Тоест, за нея неважи тя да достигне определено количество или пък да мине една година от получаването на средствата от продажбата и.

2. Там, където се получават по две реколти за една година, десятък се плаща за всяка реколта.

3. Десятъкът се дава дори от наследството на починал човек, както и от богатството на умствено болен и малолетен.

4. Според Ебу Юсуф и Имам Мухаммед, десятъкът също има нисаб и той е пет “веск”, тоест, един тон. Когато реколтата

надхвърли един тон, за нея се дава зекят – десятък.

5. Десятъкът се дължи от продукцията, която може да бъде съхранена една година. Затова от него са освободени пресните плодове и зеленчуци, като круши, ябълки, праскови, кайсии, домати, чушки, зеле и т.н., защото те са нетрайни. Това е според Имам Ебу Юсуф и Имам Мухаммед, и така е прието да се практикува.

6. Ако дадена обработваема земя бива поливана по естествен начин (чрез дъжд, река и т.н.) за нея се дава зекят в размер на 1/10. Този вид зекят носи името десятък. Ако тази почва бива поливана с помпа или водата бива плащана за повече от половин година, тогава зекятът е 1/20, като пак се казва десятък. Не се приспадат разходите за посев, работа, напояване и др.

7. При реколта от слънчоглед, соя, маслини и сусам, които се преработват в олио, за олиото не се дава втори път зекят. Обаче онзи, който закупи тези артикули с цел продажба трябва да плаща зекят на тази стока като търговска.

8. Зекятът на посевите се издължава, когато се прибере реколтата, а не преди това. Не се дава зекят на непоникнали посеви и на неоформили се плодове. Обаче след като посевите поникнат или овощните дървета вържат плод, ако техният стопанин желае може да даде зекята.

9. Според Ебу Ханифе (рахметуллахи алейх), ако някой стопанин събере и яде част от реколтата, преди да е дал десятъка, това трябва да го направи с намерение за компенсация. Например, ако един човек събере 10 кг. грозде, то непременно трябва да даде един килограм зекят.

ХАДЖ

Самостоятелен и обществен ибадет,
съживяващ сърцата

Една от петте основи на исляма. Той води своето начало от първенеца във веригата на пейгамберите Адем (алейхисселям), преминава през времето на последният пратеник на Аллах, продължава и в наши дни като изпълва сърцата с емоционалност, и духовни спомени, укрепвайки ядрото на вярата в душите, напомняйки за съдния ден.

Той е ибадет, който ни кара да се замислим върху тайната на повелята *“Умрете, докато сте живи!”*

Хадж е съществувал и преди исляма. Само че, при езичниците това не е било ибадет, а събор, на който силните и богатите са унижавали слабите и бедните с неморални и нецензурни сцени. Така например преди исляма хората, принадлежащи към знатното арабско племе Курайш, са обикаляли Кябе облечени, докато всички останали – мъже и жени били голи. Последните не са имали право да скриват интимните си части, освен ако курайшите не проявят щедрост, тоест, ако не им дадат дрехи, за да се облекат. Кръвта на пренесените в жертва животни била размазвана по вратата на Кябе, а месото изгаряно. При исляма тези непристойни постъпки и суеверия били забранени, защото основната цел на всеки ибадет е споменаването на Аллах Теаля, искането на прошка от Него и възвисяване на Неговото слово.

Ибадетът хадж е свързан с много мъдрости, свързани с този и с отвъдния свят.

Хадж протича в една благословена и величествена светлина, в която се проявява безкрайната милост на Аллах Теаля, силната вяра на мюсюлманите, която е извор на опрощението, както и проява на обич и любов.

Хадж означава създаване на братска атмосфера, в която може да се почувства предаността и искреността на Ибрахим и Исмаил (алейхимесселям) да бъдат замервани с камъни вътрешните ни плътски изкушения, както и шейтана, който е външният ни враг. Можем да се избавим от чувствата за неравностойност и надменност, да влезем в сянката на кефен (плат с който се увива мъртвец) и да потърсим покровителство при Аллах Теаля. Също така, това е мястото, където да почувстваме атмосферата на страшния ден, както и да се съберат мюсюлманите от цял свят.

С други думи, хадж означава, човек да се освободи от оковите на тялото, да се опита да проникне в дълбините на духа и да се постарее да се спаси от бурите на своя нефс (плътските желания).

Местата, където се извършва ибадетът хадж, са свещени, и са извор на духовност. Те са наситени с Божествени признаци. Постоянно човек там си спомня за берекета и милостта на Аллах Теаля. Затова те са споменати в Коран-и Керим като “шеаируллах – знаците на Аллах” или като “хурметуллах – запазените от Аллах”.

В този смисъл една от целите на хадж е зареждане на сърцата със спомена за тези свети места, както и с уважение към тях.

Тези свещени земи са захранвани с духовността на сърцата на вярващите от Адем (алейхисселям) и са напоени със сълзите на духовно извисените. Онези, които правят хадж с чисто сърце, търсят там следите на пейгамбери и черпят духовност от спомена за тях. Защото тези свещени места – извор на духовна енергия, са наситени с неповторими спомени за общността от пейгамбери.

Онези, които стъпват по тези места с намерение за хадж и ибадет, се възползват от дуата на Ибрахим (алейхисселям) в която се казва:

“Я, Рабби! Опрости греховете ни! Ти си Всемилоστιв и Всемилосърден! Упъти в моята религия и в моя път и моите деца!

Тази и много други духовни радости разпалват желанието в сърцата на вярващите да посетят тези места. Колко предани на Аллах хора понякога казват:

*Не виждам вече ни далечното, ни близкото,
единствено – да стигна до прекрасното Кябе!*

А понякога казват:

“О, утринен вятър! Ако пътя ти минава през Мекка и Медина, предай саляту-селям (поздрав) на тези, които са там и най-вече на Пейгамбера на хората и джиновете Мухаммед Мустафа”.

Така тези хора са изпращали саляту-селям (поздрав) на тези духовни центрове и на Първенеца на световите.

Обичта към светите места така се е вкоренила в сърцата, че хората са изпращани там с дуа и поздрав, което се е превърнало в обичай. Един поет изразява трепетите на сърцето си, за да звучат в ушите на онези, които отиват на хадж:

*На пътищата, по които минете,
предайте поздрав от нас!
На рабите, повтарящи "Приятели на Истинния",
предайте поздрав от нас!*

*Идете хаджилъка изпълнете,
безкрайната наслада достигнете,
на Избрания – на Мухаммед
предайте поздрав от нас!*

*Мека и Медина –
две съкровищници несравними,
вий на халифите, на праведните четирима
предайте поздрав от нас!*

*"Леббейк, леббейк" речете
и към извора Земзем търчете,
на рода Хашим – на дъщерите и на синовете
предайте поздрав от нас!*

*И облечени в ихрам,
недокосващи харам,
на Сахабе-и Кирам
предайте поздрав от нас!*

*На Всевишния се помолете,
нас в молитвите си споменете,
на Каабата благословена
предайте поздрав от нас!*

*Влезлите в градината на любовта
не ще попаднат в мрежата на леността,
на онази планина на светлината, пълна с красота,
предайте поздрави от нас!..*

*Влезте във сърцето на Хатим⁵⁴
и се поклонете на Всемилоствия-Рахим,
на мястото на Ибрахим
предайте поздрави от нас!..*

*На опрощението, от Всевишния дошло,
на всяко пазещо крило,
на Мина и на Арафат
предайте поздрави от нас!..*

*На вечносъществуващия рай,
градина – от цветя сарай,
на щастieto ни безкрай
предайте поздрави от нас!..*

Много приятели на Аллах Теаля, чиито сърца горят от тази любов и обич, не смогвайки да подтискат своите чувства, били удостоени с “таййи мекян” (удостоението на Аллах да дари приближените Си раби да прекосят дълги разстояния изведнъж) и изпълнили намазите си там. Дори някои от тях са направили съпричастни към хаджа и онези бедни влюбени, които нямали възможност да посещават тези свещенини места. Много е популярен следният случай, който е дал повод на Азиз Махмуд Хюдаи да разтвори крила към духовните небеса:

54 Недовършена стена от северната страна на храма Кябе.

“Когато Хюдаи Хазретлери бил кадия в Бурса, при него пристигнало необикновено дело. Една жена се оплаквала от мъжа си, разказвайки следното:

- Господин кадия, Мъжът ми всяка година възнамерява да отиде на хадж, тъй като е беден не може да тръгне. Тази година се повтори същото. Даже каза, че ако тази година не успее да отиде на хадж, ще се разведе с мен. След това като наближиха дните за Курбан Байрам той изчезна. Пет шест дена след байрама се появи и каза, че е бил на хадж. Възможно ли е такова нещо господин кадия? Аз искам да се разведе с този лъжец!

За да разследва случая кадията Махмуд ефенди, наредил да призват мъжа на оплакалата се жена и запитал дали това, което казва жената е истина. В отговор на това мъжът казал:

- Господин кадия, това, което казва жена ми, е истина, и което казвам аз също е истина. Трябва да знаете, че аз наистина ходих на хадж и се върнах. Даже там се срещнах с някои хаджици от Бурса и им оставих няколко подаръци, за да ги донесат.

Като чул това, кадията Махмуд ефенди попитал:

- Господине, как се случи това?

Тогава човекът започнал да разказва:

- Господине, както всяка година, така и тази не успях да замина на хадж. Много се натъжих и отидох при вехтошаря дядо Мехмед. Той ме хвана за ръката и ми каза да си затворя очите. Когато ги отворих, бях в Кябе...”

Кадията Махмуд ефенди за пръв път чувал нещо подобно, поради което казал, че това не е възможно и че не му вярва.

Бедният човек, който бил зареден наскоро с духовна енергия, от светите места, където е бил, дал следния прост, но изпълнен с мъдрост отговор:

- Господин кадия, след като дяволът (шейтанът), който е враг на Аллах Теаля, може да обиколи света в един миг, защо един истински раб на Аллах да не може да стигне Кябе в един миг?

Кадията Махмуд ефенди преценил, че този отговор е мъдър и отложил решението на делото до завръщането на хаджиите в Бурса. Когато те се върнали, кадията направил разследване и разбрал каква е истината, което предизвикало у него голямо недоумение и го принудило да прекрати делото. Обаче в сърцето му се разпалило желание да разбере това чудо, след което посредством "дядо вехтошар" започнал да посещава уроците на Хазрети Юфтаде и така станал един от много известните праведници.

С една дума посещението на тези места, тялом и духом, не е с цел да се види пустинята, а да се посети мястото на Ибрахим (алеихисселям), както и родината на Исмаил (алеихисселям) и потомството му. Да се види мястото, където е роден и пораснал пейгамберът Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, както и местата, където е започнало разпространението на исляма. То може да бъде само с цел да се почувства въздухът, който е дишал Първенецът на световите. Един поет, който обича Аллах, казва:

"От горе надолу, където и да се насочи погледът ми, виж-

дам безброй чудеса. Спира до подножието на сърцето и казва: „Ето това е мястото“.

Този израз не е само сухо чувство, а една Божествена истина. Аллах Теаля казва:

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ

“В него има ясни знамения.” (Али Имран, 3/97)

Затова онези, които посещавайки тези свети места, свалят превръзката от очите си и поглеждат наоколо с погледа на сърцето си, морето на имана им се вълнува, обичта и любовта им се засилват. Където и да погледнат, отвсякъде обгръща чувство на силна обич, което ги кара да се разплачат, а езиците им винаги да бъдат заети с тесбих (*субханияллах*) и техлил (*ля иляхе илляллах*). В този благословен град времето се използва за ибадет с уважение и чест. За това също е разказано в Коран-и Керим:

ذَلِكَ وَمَنْ يُعِظْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ

“Така е! А който зачита обредите на Аллах, това е от набожността на сърцата.” (Хадж, 22/32)

Така тези хора получават дял от мъдростта на Аллах Теаля.

И така, хадж не е само ибадет, свързан с богатството. Той съдържа както материална, така и много важна духовна част. Хазрети пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, казва: “*Хадж-ул-мебрур*”, което означава хадж без недостатъци, който е изпълнен с красота и добрина от начало до край. Поклонението хадж изпълва сърцата с милост, берекет и благоденствие, благодарение на тевбе, дуа и ибадетите, които се правят по това вре-

ме. Също така спомага човек да върши повече праведни дела в живота си. Човек трябва да даде обет пред Аллах Теаля, че и след хадж ще продължи да върши добри дела, респективно ибадета, който е започнал по време на хадж.

Пример за това е дуата на Хазрети Ибрахим, която Аллах Теаля повелява в Коран-и Керим:

“Я, Рабби! Направи ни отдадени на Теб, и от нашето потомство – общност, отдадена на Теб, и ни покажи нашите обреди, и приеми нашето покаяние! Ти си Приемашия покаянието, Милосърдния.” (Бакара, 2/128)

Хората, чиито сърца са изпълнени с радост, затова че са насочили към изпълнение на хадж, от една страна се срещат с духовността на тази дуа, а от друга страна си представят живота на пророка Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, в Месджид-и Харам, като вървят по улиците на Мекка. Така те мислено се връщат в епохата, когато е живял той, стъпват там, където е стъпвал той и изживяват мигове на вълнение и любов към същността му. Например, когато на местността “Сафа”, те си представят как Хазрети пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, е говорел на езичниците от Мекка. Първенецът на вселената, показвайки планината Ебу Кубейс, казвал на езичниците:

“Ще ми повярвате ли, ако ви кажа: “Зад тази планина има врагове, които се приближават с цел да ви нападнат и унищожат?”

“Ще повярваме. Дори и да не сме видели врага зад тази планина. Ще повярваме, защото ти си Мухаммедул-Емин, и ние не се съмняваме в истинността на думите ти”, отговорили езичниците.

Тогава той казал:

- След като ще повярвате на тази вест, повярвайте и на това: *“Има един Велик Творец – Аллах, Който е сътворил тази Вселена”. Идолите, на които се прекланяте са парчета от дърво, камък или пръст. Откажете се от тях и повярвайте в Единствения Аллах! Знайте, че Аллах ме изпрати при вас като пейгамбер.*

Неверниците начело с Ебу Лехеб, който е и един от чичовците на пейгамбера, попитали:

- Ти за това ли ни събра тук?

След това всички обърнали гръб на пейгамбера и се разотиили.

Така съвестта им приела проповедта на пейгамбера, но на практика я отхвърлили, защото земните съблазни наложили това.

Въпреки това, Първенецът на световете, никога не се е стъписвал пред такива прояви на заблуда и нехайство. Той продължил мисията си, продължил да призовава хората към исляма и да предоставя жизнено необходимата вода на жадуващите за нея сърца.

По време на хадж, човек може да достигне до такова състояние, че да гледа с очите на сърцето си или да слуша с ушите на сърцето си и да придобие знание в *Дарул-еркам* - място за изучаване на духовността. След това обучение можем да изживеем със сърцата си берекета (благодатта) на Аллах Теаля, обсипала ни по време на хаджълъка, както и след това.

Особено важно е да се докоснем до духовната връзка между Хазрети пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, и Хазрети Ебу Бекир, радияллаху анх, когато те били в пещерата “Севр”.

Така ще можем да се потопим в тази божествена атмосфера, която ги е обгръщала и да се включим мислено в техния разговор, откриващ сърцата. Именно тези беседи са били началото на златната поредица от обич, любов и всеотдайност, които позволяват да се вкуси сладостта на истинския иман. Вкусвайки тази сладост, ние ставаме последователи на сахабетата (радияллаху анхум) които са като звездите. След като си представим състоянието им в Медине-и Муневвере, отново се завръщаме в Мекка, тоест, представяме си как този свещен град е бил превзет от Хазрети Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем. Представяме си как сподвижниците са влезли в Мекка, как са запалили храстите около Мекка, за да изглежда, че броят на мюсюлманите е голям, как всявали страх в сърцата на езичниците. Всичко това можем да си представим и като на сън. Можем да чуем гласа на Билял Хабеш, който в този ден се изкачил на Кябе и направил езан. Можем да си представим и Хазрети пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, когато влиза в Кябе и събаря идолите, като изрича айета:

“...Дойде истината и погина лъжата.” (Исра, 17/81)

След всичко това можем да оприличим нашите сърца с Кябе, тъй като в тях също са се вселили някои слабости и склонности, сходни с идоли. Ето защо ние трябва да сме наясно с това положение и да освободим сърцата си от тях. Това е възможно като придобием духовна сила от ибадета хадж и насочим сърцата си към Аллах Теаля.

Хадж е път за достигането до много такива божествени прояви и дава изключителна възможност на всеки – от най-малкия до най-големия – да се възроди духовно. Ибадетът хадж, който съдържа тази чудодейна сила насочва всецяло личността към съвършенството на имана.

Хадж е ибадет, чрез който човешкият дух навлиза в хармония и сияние, завръща се към истинската си същност, пречиства се чрез моралната щедрост и достига до истината.

Арафат – място на опрощение и покровителство.

Арафат напомня за възкресението на мъртвите в деня на Къамет, излизането от гробовете и събирането на махшер (място, където ще бъдат разглеждани делата им). Всички хора се явяват пред Аллах Теаля безсилни, нуждаещи се от помощ и с надежда за опрощение, сърцата и очите им се насълзяват разкайвайки се и се обръщат с искреност към Аллах Теаля. Хората желаят да отворят нова страница в живота си и обещават пред Аллах, че ще прекарат останалата част от живота си като праведни мюсюлмани.

Така Арафат представлява местност, която прилича на махшер. Една част от атмосферата на съдния ден се изживява там. Хората са гологлави, боси, едно парче плат покрива тялото от кръста нагоре, друго – от кръста надолу, жегата е непоносима... Практически никой няма сила да гледа към другите...

От друга страна Арафат ни навежда на стари спомени. Както е известно, когато Адем (алеихисселям) и Хавва – майката на човечеството докоснали забранения плод в Дженнета, те били изгонени оттам и изпратени на този свят в различни райони, което ги е накарало да копнеят един за друг.

Адем (алеихисселям) разбрал достойнството на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, пред Аллах и поискал опрощение от Него, поради тази чест и достойнство. Така искреността на Адем (алеихисселям) била приета, като Аллах Теаля заповядал на един ангел да му сочи пътя към Мекка. От друга страна,

поради благодатта на тази дуа, Хазрети Хавва, която живяла в Джидде, била насочена от друг ангел (мелек) в срещуположната посока и така двамата се срещнали в долината Арафат. Това станало по време на икинди (следобедния) намаз в деня *арефе* (денят преди Курбан Байрам), където отново направили тевбе.

Аллах Теаля, Който е безкрайно Щедър и Милосърден, освен че приел тяхната дуа, обещал, че ще приеме дуата и тевбето на всеки от тяхното потомство, който в този ден дойде на това място и поиска опрощение. Това ще продължи до деня на възкрасението. Това е и причината, хаджиите да пристигат в Арафат в деня преди Курбан Байрам.

След тази среща Адем (алеихисселям) и Хазрети Хавва по заповед на Аллах Теаля се заселили на мястото, където днес се намира град Мекка.

Затова едно от имената на този град е “Уммул-Кура”, което означава “майка на всички селища”.

Защото Мекка, премахвайки преградата на етническия произход, цвят на кожата, външен вид и други, се е превърнал в център на единството на всички явяващи и то под егидата на ислямското братство. Там всички са на едно и също място и в една редица – владетел, странник, богат, беден, учен, неук, цар, поданик и т.н. Този свещен град е един кът на пейгамберите, извор на безопасност, щастие и сигурност, както и благодат и изобилие, които изпълват сърцето. В наше време, въпреки проблемите в ислямския свят, братството и единството, които се постигат на тези места по време на *хадж* и *умра*, могат да бъдат само мечта за немюсюлманските народи. Тези народи създават различни международни организации за взаимопомощ и сътрудничество, но въпреки това, постигането на такъв резултат за тях е самото желание, а не реалност. Защото материалният

им просперитет, който надвишава потребностите им е довел до духовен упадък, причиняващ неразбирателство, вражди, ненавист, несправедливост, неравенство и т.н.

Музделифе: Място, изпълнено с прояви на духовност и милост, споменато в Коран-и Керим като “ел-мешарул-харам”. Място, което показва на сърцата величието на Аллах, силата и великолепието Му и оставя зад себе си този и отвъдния свят.

След като са изминали обещаните дни, Ибрахим (алейхисселям) пренася в жертва материален курбан, като символ на духовния. Това е отзвук от мъдростта и милостта на този пейгамбер в сърцата на хаджиите. Онези, които са озарени от светлината на тази мъдрост, изричат думите на Хазрети Ибрахим, които са споменати в свещената ни книга:

“Аз обърнах правоверен своето лице към Онзи, Който е сътворил небесата и земята. Аз не съм от съдружаващите.”
(Енам, 6/79)

“Кажи: “Моят намаз и моят ибадет, и моят живот, и моята смърт са за Аллах. Господа на световите. Няма Той съдружник. Това ми бе повелено и съм първият отдаден на Аллах.” (Енам, 6/162-163)

Хазрети Ибрахим (алейхисселям) когато пътувал от Вавилон за Дамаск, изрекал следното:

“...Отивам при моя Аллах, той ще ме напъти. Я, Рабби, дари ме с праведни потомци!” (Саффат, 37/99-100)

В това състояние има знак за пътуване и среща с Аллах Теаля.

В Коран-и Керим се споменава и за това как Всевишният

съобщава вестта на Ибрахим (aleyхисселям) за раждането на Исмаил:

“И го благовестихме за мирен син.” (Саффат, 37/101)

“И когато порасна и започна да ходи с него, той рече: “О, синко мой, сънувах, че трябва да те заколя. Какво ще кажеш? Рече: “О, татко мой, прави, каквото ти е повелено! Ще откриеш, ако Аллах е пожелал, че съм от търпеливите.” (Саффат, 37/102)

“И когато двамата се подчиниха, и той го положи полице, Ние му извикахме: О, Ибрахим, ти изпълни съня. Така награждаваме Ние благодетелните. Това е явното изпитание.” (Саффат, 37/106)

“И за него дадохме в замяна голямо жертвено животно. И оставихме за него спомен сред сетните. Мир за Ибрахим! Така награждаваме Ние благодетелните. Той бе от нашите вярващи раби.” (Саффат, 37/107-111)

Хазрети Ибрахим (aleyхисселям) след като оставил съпругата си Хаджер и Исмаил (aleyхисселям) в Мека, се върнал при другата си съпруга Сара. Той посещавал понякога Исмаил и Хаджер. Един път в Мека сънувал, че коли сина си Исмаил за курбан. Ибрахим (aleyхисселям) недоумявал, дали този сън е от шейтана или от Аллах Теаля. Само че, този сън му се явил в трите дни на хадж – теврие, арефе и първия ден на Курбан Байрам.

Разказват, че Ибрахим (aleyхисселям) казал:

“Ако Аллах ме дари със син, ще го заколя за курбан.”

Заради тези свои думи, той е подложен на изпитание.

По внушение на Аллах Теаля, Ибрахим (aleyхисселям) заповядал на жена си Хаджер да изкъпе и премени сина им Исмаил. Казал, че ще го води при негов приятел. Накарал Исмаил да вземе един нож и връв и му казал:

- Синко, ще те заколя за курбан!

Така те тръгнали към Арафат, където хаджиите стоят в деня арефе. Тогава шейтанът (сатаната) приел човешки образ, отишъл при Хаджер и я попитал:

- Знаеш ли къде заведе Ибрахим сина ти?

- Заведе го при негов приятел – отвърнала тя

- Не, заведе да го заколи – казала сатаната.

- Той много обича сина си.

- Щял да го заколи, защото Аллах Теаля така му заповядал.

- Щом Аллах Теаля е заповядал, това е за добро. Ще го приемем и ще се примирим.

След като не успял да излъже Хаджер, шейтанът отишъл при Исмаил (aleyхисселям) и го запитал:

- Знаеш ли баща ти къде те води?

- Да изпълни повелята на Аллах Теаля – отговорил той.

- Знаеш, че те води да те заколи!

Така той се опитал да предизвика Исмаил (aleyхисселям).

- Махни се, проклетнико! Ние с радост изпълняваме повелята на Аллах Теаля – бил неговият отговор.

Освен, че го прогонил от себе си, Исмаил (aleyхисселям) замерил с камъни шейтана (сатаната).

След като не успял да заблуди и Исмаил, шейтанът се обърнал към Ибрахим (aleyхисселям):

- О, старче! Къде водиш сина си? В съня ти се яви сатаната. Този сън беше от него, а не от Аллах.

-Ти си сатаната! Махай се!

Тогава взел седем камъка и го улучил с тях на три различни места.

Оттук води началото си замерването на сатаната с камъни, което е една от основите на хадж и ще продължи до възкресението (Къямет). С тази своя постъпка на привързаност към Аллах Теаля, те са пример за мюсюлманската общност.

Когато Ибрахим (aleyхисселям) и Исмаил (aleyхисселям) вървели от Мина към Арафат, мелякетата (ангелите) на небето се развълнували. Те възкликнали:

“Субханеллах! Един пейгамбер води друг да го заколи за курбан”.

Ибрахим (aleyхисселям) разказал тази истина на сина си Хазрети Исмаил:

-Синко, на сън ми бе заповядано да те заколя за курбан.

- Татко, това Аллах Теаля ли ти заповяда?

- Да!

- Татко! Направи това, което ти е заповядано! Иниаллах ще откриеш, че съм от търпеливите.

Хазрети Исмаил споделил, че е готов да жертва живота си. Тогава той бил на седем или тринадесет години.

Разказват, че Джебраил (алейхисселям) бил много развълнуван и притеснен три пъти. Единият от тях е, когато Ибрахим (алейхисселям) опрял ножа до гърлото на Хазрети Исмаил, за да го заколи за курбан. Тогава Джебраил (алейхисселям) притъпил ножа. Заради тяхната самоотверженост и привързаност към Аллах Теаля, Джебраил докарал овен от Дженнета и им съобщил, че той ще бъде заклан. И така изричайки текбир от сърце, заклали овена за курбан.

От това следва, че правенето на курбан има за цел да се напомни за тази случка, да се вземе поука от тази божествена мъдрост и да се подготвят сърцата за подчинение и страхопочитание пред Аллах Теаля. Той казва:

“Не тяхното /от курбан/ месо, не тяхната кръв ще стигне до Аллах, а вашата набожност ще стигне до Него...” (Хадж, 22/37)

Обръсването на главите по време на хадж, след заколването на жертвеното животно има също своята мъдрост. Преди ислямът, ако някой освободи роб, бил длъжен да обръсне главата му с бръснач. Това е правено за да се докаже, че този човек е роб.

По време на хадж с обръсването на главите си, хаджиите показват, че ще останат вечно предани раби на Аллах Теаля. Тоест, този ритуал изразява готовността и обещанието ни да служим вечно на Него.

От друга страна, Хазрети Ибрахим и Хазрети Исмаил са замервали дявола (шейтана) с камъни в Мина и са го победили, поради което Мина е място на победа и отдаденост.

Хвърлянето на камъни в Мина представлява преди всичко атакуване на дявола, който е в нас самите. В същото време това

е напомняне, че Хазрети Ибрахим, Хазрети Исмаил и Хазрети Хаджер са замервали сатаната с камъни. Този акт означава проклинане на дявола, защото в древността проклинането е било изразявано именно по този начин. Поради това дявола се нарича “Раджим”, което значи замерен с камък, но в преносен смисъл означава прокълнат.

Хвърлянето на камъни (в Мина) има и друго значение:

Ебрехе, чиито войски дошли в Мекка на слонове, за да разруши Кябе, е хвърлял камъни, какъвто е обичаят при бедуините. В отговор на това Аллах Теаля е изпратил птиците “Ебабил”, които хвърлили малки камъчета и с тях унищожили войската от слонове. Хвърлянето на камъни (в местността Мина) напомня и за тази случка.

Всъщност, хвърлянето на камъни означава проклинане на сатаната, освобождаване от изкушенията му и обръщане към Аллах Теаля. В този смисъл Пратеникът на Аллах – салляллаху алейхи веселлем, повелява:

“Хвърлянето на тези камъни не цели нищо друго освен споменаване името на Аллах Теаля.” (Мишкат, Тирмизи)

Целта на хадж е обяснена от Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, по следния начин:

“Хадж е хвърляне на камъни, обикаляне между Сафа и Мерве и около Кябе. Целта е да се споменава Аллах Теаля. Не е нищо друго освен споменаване на Всевишния Аллах .” (Тирмизи, Несаи)

Сафа и Мерве са два хълма, между които се е лутала Хазрети Хаджер, за да търси вода, когато синът ѝ Исмаил (алей-

хисселям) загубил съзнание от жажда на мястото, където днес се намира изворът “земзем”. Това отиване и връщане от едното място до другото е една от основите на хадж, наречена “сай”, чийто смисъл е да осъзнаем своята човешка немощ и да потърсим помощ от Аллах Теаля.

За важността на тези два хълма, Аллах Теаля повелява:

إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ

“Ас-Сафа и Ал-Мерва са от знаците на Аллах...” (Бакара, 2/158)

Кябе: В Коран-и Керим Аллах Теаля, повелява:

“И направи седжде и /към Аллах/ се приближавай.”

(Аляк, 96/19)

Под тази заповед се разбира да се изпълнява намаз, по време на който мюсюлманите се обръщат към Кябе и то едновременно. Това е мястото, където бие пулсът на ислямския свят. Сърцето е божественото проявление в човека, където Аллах Теаля гледа, а божественото проявление на земята е Кябе. Тоест, за земното кълбо Кябе е това, което е сърцето за човека.

Там се намира мястото на Ибрахим – халилуллах, където той е изпълнил обещанието си пред Аллах Теаля. Аллах е задължил сърцата на мюсюлманите, които правят хадж или умра, да следват пътя на Ибрахим и да извършват два рекята намаз зад това място (Макам-ъ Ибрахим).

Хаджерул-есвед: Черният камък е свещен камък в Кябе,

който хаджиите целуват в знак на обет пред Аллах Теаля, че ще Му служат всеотдайно. Да се докосва или да се целува този камък е обещание човек да не се отдава на плътските си желания нито пък на съблазните на сатаната.

Хаджерул-есвед е мястото, където започва и където свършва *таваф* (обиколката на Кябе). До ден днешен почти всички камъни на Кябе са сменени, само Хаджерул-есвед е запазен в оригинал и е достигнал до наши дни.

Устата на колко честити хора са го целували и колко праведни ръце са го докосвали. Въпреки че това е само един камък, той е обичан по много специфичен начин, защото е носител на история и идва от древността. Този камък няма никакви божествени или свръхестествени качества. Тази истина е била изразена от Хазрети Омер, когато целувал камъка:

“О, ти черен камък! Аз знам, че си само един камък. От теб не може да има нито полза, нито вреда. Аз те целувам, защото видях Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, да те целува.” (Муслим, Тирмизи)

Казано накратко, Кябе е извор на милосърдието и благодатта на Трона на Аллах Теаля. С други думи, тя е огледало, в което намират отражение качествата на милостта и опрощението на Аллах Теаля. Тя е слънце, което озарява сърцата; извор на сияние.

Хора от различни страни, с различни обичаи и традиции, различни култури и прочие, се събират около Кябе и показват уникално единство и задруженост.

За изграждането на Кябе се разказва, че когато Хазрети Адем и Хавва били изгонени от Рая – Дженнета, те се срещнали на Арафат, след което тръгнали на запад и дошли до мяс-

тото, където се намира Кябе. Тогава Адем (алеихисселям) искал да направи ибадет на Аллах, в знак на благодарност, че са се срещнали с Хавва, като поискал от Аллах Теаля да му даде изградената от сияние колона, за да я обикаля. Такава колона той бил видял в Дженнета. Ето тази колона се появила там и Адем (алеихисселям) обикаляйки я започнал да прави ибадет. Тази изградена от нур (светлина) колона изчезнала по времето на Шит (алеихисселям) а на нейно място се появил един черен камък. На мястото на тази колона Хазрети Шит издигнал постройка от четири стени, като поставил въпросния черен камък в една от стените ѝ. Ето това е Хаджерул-есвед (черният камък), който е запазен и до днес. По-късно по време на потопа, който бил през периода на Нух (алеихисселям) тази постройка останала дълго време под пясъците. По заповед на Аллах Теаля, Ибрахим (алеихисселям) отишъл на това място и се заселил със съпругата и сина си. След това заедно с Исмаил (алеихисселям) по заповед на Аллах Теаля разкопават мястото, където се намира Кябе. Там те намират основите, върху които Шит (алеихисселям) издигнал постройката и върху тези основи изградили Кябе.

След като завършил изграждането на Кябе, Ибрахим (алеихисселям) направил следната дуа на Аллах Теаля:

“Я, Рабби! Стори го защитен град и храни с плодовете неговите жители – онези от тях, които повярваха в Аллах и в Сетния ден...” (Бакара, 2/126)

Поради благодатта на дуата на Ибрахим (алеихисселям) в Мека сладостта на имана се чувства, както се чувства сладостта в устата – ако можем да се изразим по този начин. Кябе е бил изграждан единайсет пъти. Първо бил построен от мелякетата, второ – от Адем (алеихисселям); трето – от Шит (алеихиссе-

лям); четвърто – от Ибрахим (aleyхисселям); пето – от племето Амалика; шесто – от Джурхумите; седмо – от Кусай; осмо – от Курейш; девето – от Абдуллах ибн Зубейр; десето – от Хаджаджи Залим; единайсто – от османския султан Мурад IV.

Османците оказали специално уважение на това място, която изразили по време на възстановителните работи в Кябе. По времето на Мурад IV при силно наводнение били разрушени две от стените на Кябе. По тази причина веднага в Мекка бил изпратен главният архитект Ридван Ага. След като видял какво е положението, архитектът направил необходимите заключения, но по отношение на Кябе той се посвенил да използва думи като “съборено” или “порутено”, а се изразил така:

“Тази и тази част на Кябе са направили седжде на тази и тази част.”

Освен това, по време на ремонта, тъй като материалите били превозвани с животни, и за да не замърсяват това свято място, били взети необходимите мерки. Това е израз на голямо уважение, което заслужава да бъде отбелязано.

Всъщност уважението към тези свети места намирало израз и в столицата на държавата. Така например мястото на брега на Босфора в азиатската част, от където минават хаджиите е наречено “Харем”. Така хаджиите са били въодушевявани с любов към “Харамейн” (Мека и Медина) още при тръгването към тях. По време на това пътешествие не се допускало никакво нехайство. В тази връзка дълбоко трогателни са спомените на поета Наби, който през 1678 г. пътувал за хадж с няколко държавници:

По време на пътуването Наби видял един паша да седи с протегнати към Медина крака. Той се възмутил и тогава решил

да напише известната си поема.

Когато керванът на хаджиите наближил Медина, а това било малко преди времето за *сабах* (сутрешен) намаз. Наби чул, че от минаретата на Медина се разнасят стихове от неговата поема:

Не се дръж невъзпитано, това е селото на Любимеца на Аллах.

Това е мястото за божествено наблюдение, мястото на Мухаммед!

О, Наби, влез в този град, съблюдавайки добрия тон.

Това е място, посещавано от ангелите и място на пейгамберите!

След като чул това, Наби много се развълнувал, намерил муеззина и му казал:

- От кого и как научихте тази поема?

Муеззинът отговорил:

- Тази вечер видях на сън Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, който ми каза:

“Един поет от моя уммет на име Наби, дойде да ме види. Този човек е изпълнен с изключителна обич и любов към мен. Посрещнете този човек като декларирайте собствената му поема от минаретата на Медина.”

- Ето как ние изпълнихме тази заповед.

Тогава Наби започнал да риде и през сълзи казал:

- Значи Пратеникът на Аллах, салляллаху алейхи веселлем, ме нарича “мой уммет”! Значи Слънцето на двата свята ме е

приел за негов уммет!

И така, една от най-важните особености на хадж е да се отиде с почит и вдъхновение по тези места, да се посети Хазрети пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, и да се направи таваф (обиколка) на Кябе.

Бейтуллах, тоест, Кябе, както се нарича още Домът на Аллах, е свещен храм от времето на Адем (алейхисселям). Посещението му е задължително за всеки, който има такава възможност. Това го разбираме от Свещения Коран:

“Първият Дом, съграден за хората е в Бекке /Мекка/ - благословен и за напътване на народите.

В него има ясни знамения – мястото на Ибрахим – и който влезе там, е в безопасност. И дълг на хората към Аллах е поклонението хадж при Дома – за онзи, който може да отиде, а който откаже – Аллах не се нуждае от световите.”
(Али Имран, 3/96-97)

Хората застават на едно ниво в редиците по време на намаз, който е израз на ислямския дух. Държавният глава е в същата редица. Ако дойде по-рано той, застава отпред, а ако дойде по-късно застава по-назад. Всеки застава там, където намери свободно място. В намаза униформата и пагоните нямат никакво предимство. По време на хадж се забелязва и нещо повече – еднаквите дрехи, наподобяващи кефен (плат, с което биват увивани мъртвците). Както държавният глава, така и обикновеният гражданин биват увивани в бял плат, когато биват погребвани и не взимат нищо друго със себе си. Както влизат в гроба по един и същ начин, така и по време на хадж всички се завиват до кръста с една хавлия и под кръста с друга, също като мъртвците.

Трябва да се знае, че смъртта е закон, постановен от Аллах Теаля и е неизбежен за всички тленни същества. Настъпването ѝ е определено с най-голяма точност до минута, секунда и брой на вдишванията. Знае се, че това време не може да бъде забавено или ускорено, както не могат да бъдат променени причините и начинът на идването ѝ. Не се знае някой да е бягал от нея и да е успял да се спаси. Тези неща трябва да бъдат добре премислени, и да не се допуска никаква небрежност по отношение на хадж. В противен случай предупреждението на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, е много остро:

“Онзи, който има възможност да посрещне разноските по хадж – ядене, пиене и пътуване – и не отиде на хадж, няма пречка да умре като християнин или евреин.” (Тирмизи, Хадж, 3)

Това е предупреждение от Пратеника, което напомня за суровото наказание от Аллах Теаля за онзи, който има всички възможности да изпълни този ибадет, но нехае и не се отнася сериозно към него. Да се пренебрегне този ибадет, означава, че се подценява.

Много е неправилно също така да се отлага хадж, тъй като трябва да се изпълни само един път в живота. По този въпрос Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Онзи, който ще прави хадж, нека да избърза.” (Джемул-феваид, II/78)

Бейтуллах – Домът на Аллах е място, изпълнено със спомени за всеотдайността и покорството на Ибрахим (aleyхисселям) и семейството му. Когато биват изречени думите всеотдайност, смирение и хадж, в съзнанието веднага изплува споменът за Ибрахим (aleyхисселям) и Исмаил (aleyхисселям). Защото благодарение на техните усилия хаджа се превърнал в ибадет,

който ще се повтаря до Съдния ден.

Тевеккюл (смирение, покорство) в буквалния смисъл значи, уповаване, упълномощаване и разчитане на пълномощник.

В суфизма тази дума означава човек, чието сърце е изпълнено с обич към Аллах, разчита само на Него и търси покровителство само от Него. Великият Аллах запитал Муса (алейхис-селям) за бастуна, който е в ръцете му, а след това му заповядал да го хвърли. Защото бастуна му пречел да се уповава само на Аллах.

В Свещения Коран се повелява:

“...На Аллах да се уповават вярващите.” (Ибрахим, 14/11; Тевбе, 9/51)

“...Единствено на Аллах се уповавайте, ако сте вярващи!” (Маиде, 5/23)

“...И който се уповава на Аллах, Той му е достатъчен.” (Аляк, 96/3)

В един хадис се казва:

“Ако вие можете истински да се упоавате на Аллах, ще бъдете изхранвани, както се прехранват птиците, чиито стомаси сутрин са празни, а вечер са пълни.” (Тирмизи, Зухд, 33)

Тевеккюл не означава, че трябва да се пренебрегват предпазните мерки и действия. Напротив, те трябва да бъдат взети и след това да се разчита на силата на Аллах Теаля.

Аллах Теаля повелява:

“и се съветвай с тях по делата! А решиш ли (нещо), уповайвай се на Аллах! Аллах обича уповаващи се Нему.” (Али Имран, 3/159)

Помощник на вярващия в двата свята е Аллах. Който се уповава на Аллах, Той му е достатъчен. Всички радости и блага – лични и обществени – могат да бъдат осъществени само чрез обещание към Аллах, искане на неговата помощ и уповаване на Него.

Теслимийет (отдаденост) е производна на глагола “селиме”, който значи подчинение, безропотно приемане на всичко, което се случва и избавление.

Така например в сърцето на Ибрахим (алейхисселям) не е имало място за нищо, освен за Аллах Теаля. Обаче ангелите запитали:

“О, Аллах, Ибрахим има душа, деца и имоти. Как може да бъде Твой другар?”

Затова Аллах Теаля по три начина е доказал на ангелите всеотдайността на Ибрахим.

Тези изпитания и резултатът от тях ще бъдат пример за цялата мюсюлманска общност до Съдния ден.

Когато Ибрахим (алейхисселям) бил подготвен за огъня, меляикетата дошли при него и му предложили помощ. Той обаче отговорил:

- Нямам нужда от вас! Кой е дал сила на огъня да гори? Аллах е най-добрата опора.

Така той е потърсил помощ от Аллах Теаля.

В отговор на това, като подарък за него, Аллах Теаля запоядал на огъня:

“О, огън, бъди студен и безопасен за Ибрахим!” (Енбия, 21/69)

Три пъти Ибрахим (aleyхисселям) засвидетелствал пред Джебраил (aleyхисселям), че имотът и богатството не са важни. Казал му:

- Вземи тези неща!

Истинското подчинение е всеотдайност, защото Аллах Теаля иска човекът да не се подчинява на друг, освен на Него.

Всеотдайността е подчинение, което се опира на обичта. Берекета на тази всеотдайност и подчинение е премахнал всички пречки от пътя на Ибрахим (aleyхисселям) към Аллах Теаля.

Ибадетът хадж е, и ще остане най-добрият символ на упование и всеотдайност пред Аллах Теаля. Защото Ибрахим (aleyхисселям) винаги е бил господар на сърцето си и е казвал:

“Отдадох се на Господа на световете.” (Бакара, 2/131)

Хадж, който е символ на всеотдайността на Хазрети Ибрахим и Исмаил (aleyхисселям) е средство за изразяване на преданост и упование в Аллах Теаля, тъй като човек, изпълнявайки този ибадет се освобождава от човешките си слабости и пороци с помоща на опрощението. Хадж кара човек да пренебрегне своя сан или материално положение, защото покрива тялото си само с две парчета плат, а главата му е открита и краката му са боси. Това наподобява излизането му от гроба и отправянето му към махшер (мястото на великото сборище) и го кара да се моли на Аллах Теаля с чисто сърце, тоест с пълна отдаденост.

Така ибадета хадж ни показва, че изкуплението на греховете може да стане само с берекета на ибадет, който се извършва с пълна отдаденост, упование на Аллах и искреност.

Прощалният хадж и прощалното хутбе на Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, са най-добрият пример за хадж до деня на Къямет.

По време на прощалното хутбе е била предадена и обичта от страна на Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем. Показано било, че хармоничните отношения между мюсюлманите се изграждат с любов и милосърдие.

Преди да тръгне на хадж, човек трябва да се подготви морално и материално. Жителите на Йемен преди да отпътуват си казали нехайно *“Ние разчитаме на Аллах”*. Когато пристигнали в Мекка, те били принудени да просят, поради което Аллах Теаля низпослал следния айет:

وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى

“И запасете се! Най-добрият запас е богобоязливостта!”

(Бакара, 2/197)

От този айет се разбира, че за пътуването до светите места е необходима не само материална подготовка, но и морална нагласа, която е по-важна. Разбира се това е възможно само, ако сърцето ти е здраво и изпълнено с богобоязливост. Защото, ако човек подчини волята си на повелята на Аллах Теаля, той ще се изпълни със страхопочитание и богобоязливост. Мевляна Джеляледдин Руми разказва, че ибадетът и в частност ибадетът хадж, е средство за възпитание на такова сърце:

“Баязид Бистами – един от видните духовно извисени личности в исляма – спешно тръгнал към Мекка, за да направи хадж и умра.

Като минел през някой град, той се интересувал има ли

праведници, и питал всеки срещнат:

- Кои са хората тук, чиито очи на сърцата им са отворени?

Постъпвал е така, защото е вярвал, че където и да пристигне, трябва да търси приятелите на Аллах.

По този въпрос Аллах Теаля повелява:

“И питайте знаещите Напомнянето, ако самите вие не знаете!” (Енбия, 21/7)

Та дори и Муса (aleyхисселям) е бил изпратен да търси тайната наука от Хъзър (aleyхисселям).

Баязид видял един висок мъдрец, на чието лице била запечатана духовността на праведник.

Очите му били слепи за този свят, а сърцето му излъчвало сияние като слънце.

Баязид седнал срещу мъдреца, който му казал:

Къде отиваш, о, човече? Накъде носиш този багаж на скитничеството (тялото си)?

Имам намерение да отида на хадж. Нося със себе си двестата дирхема пари – отговорил Баязид.

Мъдрецът му казал:

- О, човече! Раздай част от тези пари в името на Аллах на бедни, нуждаещи се, странници и изнемогващи. Влез в техните сърца, за да се отвори хоризонта на духа ти! Спечели си безкраен живот! Накарай първо сърцето ти да направи хадж! След това с чисто сърце продължи пътя си за хадж!

Защото Кябе е Домът на Аллах Теаля, тоест, това е Дом,

чието посещение е задължително и едно от основите на вярата. Ала сърцето на човек е хранилище на тайните.

Кябе е построено от Ибрахим – сина на Азер, докато сърцето е сътворено от Великия и Могъщия Аллах.

Ако в тебе има басирет (прозорливост) направи таваф (обиколка) на Кябето, което е изградено от пръст.

Аллах Теаля те е задължил да обикаляш видимия Кябе, за да се сдобиеши с Кябе на сърцето, което е пречистено и извисено.

Знай, че ако нараниш нечие сърце, което е наблюдавано от Аллах Теаля, дори и пеш да отидеш до Кябе, наградата, която ще получиш от хадж не може да покрие греха за нанесената от тебе обида.

Свършеният човек е хранилище на тайните на Аллах.

Ако искаш да видиш бляска от сиянието на Аллах върху себе си, не се старай да отбягваш трудностите, които са причина да се отворят очите на сърцето.”

Баязид разбрал смисъла на думите на мъдреца. От този разговор сърцето му било докоснато от тайната на милостта. Със вдъхновение и самоотверженост той продължил пътя си към Мека.

Хазрети Мевляна дава наставление на сърцата с тази и други подобни примери. На онези, които искат да посетят светите места, той казва:

“Когато стане време за хадж, отиди да посетиш Кябе и да направиш обиколка около него. Ако идеш с такава цел, ще разбереш истината за Мекка.”

Хазрети Мевляна дава пример с хадж, защото това е много специфичен ибадет. При изпълнението му биват забранени много неща, които по принцип са разрешени. Ето защо, за хадж трябва да се подготвиш духовно. Освен това, когато човек се отправи на хадж, шейтана тръгва след него. По тази причина онези, които имат намерение да отидат на хадж, преди всичко трябва да се въоръжат с голямо търпение, защото той се различава от другите ибадети. На пръв поглед изглежда лесен, но всъщност е един от най-трудните ибадети. Затова, когато се прави *нийет* (намерение) за него, се казва:

“О, Аллах! Улесни го за мен.”

По време на хадж се казва:

*“Леббейк Аллахумме леббейк.
Леббейке ля шерике леке леббейк.
Иннел хамде венниамете леке вел-мулк
Ля шерике леке”.*

По този начин сърцата на хаджиите *търсят покровителство при Аллах Теаля. Отзовават се на Неговия зов и засвидетелстват, че няма друг бог, освен Него.* А освен това трябва да знаят, че са дали обет да не робуват на плътските си страсти и изкушения, които са от шейтана.

В противен случай, ако хадж бива извършен с нехайство и небрежност, той няма да даде очакваните резултати. Особено, ако хадж бъде извършен с непозволени средства, тези които го извършват, казват “леббейк” само с устата но не и със сърцето, много ясно е, че за тях няма друг начин, освен да им се каже “Ля леббейк”.

Ето защо първото условие на хадж е средствата за него да бъдат спечелени от халал (по законен път според ислямското

вероучение). След това е необходима искреност в сърцето, защото всяко “леббейк” (ето о, Аллах, отзовах се на повелята ти, готов съм на всичко, което заповядваш), което излиза от устата, трябва да бъде израз на обич и любов, които разпалват желание за ибадет в сърцето. Хора, от чиито уста и сърца излиза “леббейк” не са далеч от Аллах Теаля. Докато сухите слова нямат никаква стойност. Затова Хазрети Хюсеин, радияллаху анх, когато казвал “леббейк” пожълтявал от страх да не получи отговор “ля леббейк”. Нека Всевишния Аллах ни даде възможност да направим хадж тялом и духом! Амин!

Ибадетът хадж насочва човека към духовен живот и милосърдие, защото забраната за ловуване, за късане на зеленина, означава нежност, и грижа към творенията на Аллах Теаля, което от своя страна е изява на добрина, милост и състрадание.

Когато хаджиите изпълняват *ихрам*, те нямат право да откъснат нито една тревичка, да отскубнат дори косъм, нито пък да убият каквото и да е живо същество. Тогава не е позволено да се злослови да се говорят нецензурни неща. Има само обич към всички творения, заради Твореца. Особено важно е да не бъде обиден някой.

Дори Хазрети Омер, радияллаху анх, понякога се отказвал да целуне черния камък, защото се страхувал да не нагруби някого.

Защото делата изкарват наяве намеренията. Ихрамът е ниет (намерение) на хаджията. Който влезе в ихрам, се откроява от нормалното си съществуване и започва особен начин на живот.

Начинът на обличане по време на ихрам, навява у хаджията мисли за смъртта. Кара го да мисли за времето, когато ще застане пред Аллах Теаля – Господаря на световете.

С цялата си красота хадж е ибадет, който извисява човека до прекрасния му облик. Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, повелява:

“Хадж и умра пречистват човека от греховете, както златарят пречиства златото и среброто от примеси.” (Несани, Тирмизи)

*“Онзи, който извършва хадж по пътя на Аллах, не се поддава на емоции и страсти и не върши грехове, става безгрешен като новороден от майка му.”*⁵⁵

Тези радостни вести, без съмнение, са за хадж-ъ мебрур, тоест, за вярващи, чийто хадж е изпълнен с добрини от начало до край. Такъв хадж, тоест, хадж-ъ мебрур, освен с изброените добрини е характерен с други неща:

1. Отговорност
2. Опрощение
3. Постоянна чистота на тялото и духа
4. Ислямско братство
5. Разбиране, че съвършенство се постига само чрез богобоязливост
6. Средствата да са спечелени по позволен начин
7. Искреност.

Поради всичко това хадж не е само религиозен ритуал, а представлява нравствена, социална и политическа основа на тази свещенна религия. Той е като извисен храм във всички сфери от живота на вярващите.

По време на хадж човек има възможност да премисли всички свои дела и постъпки и да начертае план за бъдещето си. Цел-

⁵⁵ Хадисът е цитиран от всички сборници с достоверни хадиси, с изключение на Ебу Давуд.

та на всички ибадети е постигане на близост с Аллах Теаля.

Както има извънреден (нафиле) намаз и оруч, така има и извънреден хадж. Критиките, които се отправят към извънредния хадж, са неоснователни и – Аллах да пази – са причина за излизането от вярата. Те са лишени от всякакви доводи и са насочени срещу сладостта на ибадета.

От времето на пейгамбера насам, извънредните ибадети са просъществували благодарение на силната вяра.

Извънредните ибадети, извършени с желание и въодушевление са причина да доближават човек до Аллах Теаля. Те задълбочават духовността му, даряват го с милосърдие и щедрост. Аллах Теаля става тяхното око и ухо, тоест, зрението, слухът, мислите и словата им винаги са съобразени с повелята Му.

Тези изисквания са възможни само чрез нафиле ибадети и чрез обич и милосърдие към всички същества. Достатъчно е по този въпрос да кажем, че Имам Азам Ебу Ханифе е ходил на хадж 55 пъти.

Освен хадж, който се прави един път в годината, като се отива на Арафат, има и умра, която може да се прави по всяко време и което се нарича “малък хадж”.

При извършването на умра не се стои на Арафат. Прави се само обиколка на Кябе и се преминава пътя на отиване и връщане между двата хълма Сафа и Мерве. Според хадиса на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, ако умрата бива извършена по време на Рамазан, наградата е като тази за хадж.

Свещените места на Расулюллах, салляллаху алейхе веселлем, които ги посещаваме в Медина, изпълват сърцата с обич и щастие, защото Великият Аллах само него нарича “Хабиби – Моят любимец” и тази обич е заповядана и на уммета му.

В Коран-и Керим Аллах Теаля, повелява:

“Кажете: “Ако вашите бащи, синове, братя и съпруги, и родът ви, и имоти, които сте придобили, и търговия, за която се плашите от застой, и жилища, които харесвате, са ви по-любими от Аллах и от Неговия Пратеник, и от борба по Неговия път, то чакайте докато Аллах даде Своята повеля! Аллах не напътства нечестивите хора.” (Тевбе, 9/24)

Тълкувайки този айет Кади Ияз, казва:

“Аллах Теаля заедно с обичта към Себе си, повелява и обич към Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем.”

Поради това, нищо не бива да стои над Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем. Нито къщата, в която живеем, нито семействата ни, нито децата ни, нито работата ни!...

Поради това, че Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, е бил такъв лидер, Имам Малик твърди, че мястото, където се намира гробът на Първенеца на световите, е по-свято дори от Кябе. Защото всяко нещо е създадено заради него и е посветено на Него.

Ето защо след като свърши ибадета хадж, човек трябва да се отправи към Медина. Трябва да се докосне до земята върху, която са запечатани следите на Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, и да вдъхне част от изпълнената с берекет (благодат) миризма. В хадис-и шериф Хазрети Мухаммед, салляллаху

алейхи веселлем, повелява:

“Който ме посети след смъртта ми, все едно ме е посетил докато съм бил жив.” (Даракутни, Сунен, II/278)

По време на това посещение много важно е доброто държание. Един ден Имам Малик, когато бил в михраба, в джамията влязъл Ебу Джафер Мансур, който по това време бил халиф на мюсюлманите. Той задал няколко въпроса и така между двамата се завързал разговор на научни теми. Ебу Джафер се увлякъл в разговора и не усетил как повишил тон. Тогава Имам Малик казал:

- О, халифе! Тук трябва да снишиш гласа си, защото предупреждението на Аллах Теаля е валидно и за по-видни хора от теб.

След тази забелешка, халифът запитал:

- О, Имам! Когато правя дуа (молитва), към Равза (гроба на Расулюллах) ли трябва да се обърна, или към Кябе?

Имам Малик отговорил:

- В Медина се обърни към Равза, защото тук е Първенецът на световите (Мухаммед), от чиято защита застъпничество се нуждае цялото човечество и поради светостта му е сътворено и Кябе. (Кади Ияз, Шифа-и шериф)

Някои хора са слепи за тази истина и не позволяват на хаджиите да се обърнат към Равза. Казват: “Дай селям и минавай, обърни се към Кябе”. Той, Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, е жив. Защото щом е истина, че шехидите и намиращите се на по-високо ниво от тях пейгамбери са живи и *Първенецът на световите* непременно живее заедно с останалите по много специфичен начин.

Накратко казано, при завръщане от изпълнен с красоти и благоденствие хадж, най-скъпият подарък, който хаджиите могат да поднесат на близките си са преживяните мигове в тези свещени места и спомените за тях, както и споменът за изпълнените с мъдрост нрави на праведните хора.

Един ден Мухаммед Икбал – духовният архитект на Пакистан посетил хаджиите, които се връщали от Медина и им задал следния въпрос:

“Посетихте Медине-и Муневвере. С какво от духовния пазар на Медина успяхте да изпълните сърцата си? Материалните подаръци, които сте донесли като такета, килимчета за намаз, броеници и др., след известно време ще овехтеят и ще се разпадат. Донесохте ли от Медина духовни подаръци, които никога няма да овехтеят?”

Сред подаръците ви има ли всеотдайността на Хазрети Ебу Бекир, справедливостта на Хазрети Омер, свенливостта и щедростта на Хазрети Осман и въодушевлението за джихада на Хазрети Али? Можете ли да предадете чрез сърцето си въодушевление и благодатта от времето на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, на днешния ислямски свят, който живее в хиляда и една изпитания и трудности?”

Нека Аллах Теаля да отреди да се възползваме от духовността на Харамейн и ни позволи да посетим Расулulloх с изгарящи от обич сърца!

Нека нашият Господар да ни отреди живот, изпълнен с всеотдайност и упование към Него. Да потърсим подкрепа и убежище само при Него. Нека да осъществим хадж с любящи сърца! Амин!

ХАДЖ И КУРБАН

През погледа на ислямското право – Фъкъх

ХАДЖ

Фарзовете на Хадж

1. Ихрам: Онези, които искат да правят хадж не бива да извършват някои неща за определено време, въпреки че по принцип те не са забранени. Прави се ниет за хадж, който започва с “телбие” (леббейке...) и влиза в ихрам.

2. Стоене на Арафат: Посещение на планината Арафат, която се намира близо до Мека. То трае от началото на обедния намаз на деветия ден от месец Зилхидже (арефе) до пукването на зората на първия ден на Курбан Байрам.

3. Таваф (обикаляне на Кябе): След като е бил в Арафат, хаджията трябва да посети Кябе. Това трябва да стане най-рано през първия ден на Курбан Байрам и точно не се посочва кога трябва да свърши. Тоест, до края на живота си човек трябва да посети Кябе. Ваджиб е това посещение да стане през първите три дена на Курбан Байрам. Затова, ако някой направи таваф след тези три дена, трябва да направи курбан, защото е пренебрегнал ваджиб. Ако жените имат важна причина (поради месечен цикъл), например могат да направят таваф след този срок.

Задължителни условия за хадж

1. Този, който иска да прави хадж, трябва да бъде физически здрав. Тоест, да не е сляп, инвалид, болен или стар, което ще

му попречи да пътува.

2. Да няма пречка да пътува (като затворник например).

3. Пътешествието да бъде безопасно.

4. Ако е жена, да пътува със съпруга си или с близък роднина, за когото не може да се омъжи.

5. Вдовица или разведена жена не може да тръгне на хадж, докато не мине определения от шериата срок, след смъртта на съпруга и или от развода.

Ваджибите на хадж

1. Да влезе в ихрам на “микат” (определено за тази цел място).

2. Да не извършва нищо, което е забранено за онзи, който е в ихрам.

3. Да пребивава на Арафат до залез слънце.

4. Да пренощува в Музделифе, или най-малко да стои там от пукването на зората до изгрев слънце на първия ден на Курбан Байрам.

5. Да хвърля камъни в Мина.

6. Онези, които правят хадж *теметту* или *къран*, да заколят жертвено животно за курбан.

7. Да направи седем обиколки на Кябе, вместо четири, които са фарз.

8. Посещението на Кябе да стане в дните на Курбан Байрам.

9. Да направи *Тавафул-веда* (прощална обиколка) на Кябе преди да тръгне от Мекка.

10. По време на обиколката на Кябе да бъде с абдест и интимните части на тялото му да са покрити.

11. Обиколките да започват от линията на Хаджерул-есвед, Кябе да му бъде от лявата страна и да обикаля пеша.

12. След обиколката да направи два рекята намаз.

13. Тавафът (обиколката) да става извън мястото, наречено “Хатим”.

14. Да се направи *сай* (отиване и връщане между хълмовете Сафа и Мерве)

15. Сай да започва от Сафа и ако няма уважителна причина, да се прави пеша.

16. След като бъдат хвърлени камъните на Мина, да се обръсне главата в Мека, в първите три дена на Курбан Байрам.

Неща, които са забранени за онзи, който е в ихрам

1. Да облича шити дрехи.
2. Да прави полов акт с жена си, да я целува или да я гали.
3. Да употребява парфюм или благовония.
4. Да ловува или да помага на другото да ловува.
5. Да сече зелени дървета или къса зелена трева.
6. Да се бръсне, да скубе косми, или да се подстригва.

КУРБАН

Задължителни условия за курбан:

1. Да бъде направен от мюсюлманин.
2. Да бъде свободен: Робите не са длъжни да правят курбан.
3. Да не бъде пътник: Според исляма, пътниците които изминават 90 км, не са задължени да колят животно за курбан.
4. Да бъде богат: Да притежава определено богатство (на стойност на 81 грама злато), което да бъде извън основните му нужди.
5. Да бъде умствено здрав и пълнолетен: За непълнолетните и лудите курбанът не е задължителен.

Животни, които могат да се колят за курбан

1. Овца и коза, навършили една година. Шиле, което е на 7-8 месеца, но изглежда на една година, може да стане за курбан.
2. Вол или бивол, които са навършили две години.
3. Камила, навършила пет години.
4. Овцата и козата стават за курбан за един човек, а кравата, биволът и камилата за седем души.

МЕСЕЦ РАМАЗАН И ОРУЧ – ГОВЕЕНЕ

Атмосферата на помилването и опрощението

Месец рамазан е месецът на оруча (говеенето) и на наградата, в който тече щастлив и прекрасен живот. Този месец напомня за дадените ни безбройни блага. В него, отказвайки се от временните наслади, ние стигаме до тайната на вечните наслади, като спазваме оруч, по заповед на Аллах Теаля.

Оручът представлява борба със страстите (нефс), които пречат на човек да почувства истинската и крайна цел на ибадетата и свежда до минимум въздействието на плътските желания.

Оручът извисява до съвършенство нашата нравственост чрез търпение, воля и неподдаване на плътските съблазни. Също така оручът е един щит, който предпазва човешкото достойнство и чест от прекаляване с желанията на плътта като ядене, пиене и полова възбуда.

Оручът освен, че способства за възпитание на добродетели като твърдост, благородство, търпение, решителност и др., чрез гладуване и лишаване от плътски наслади, напомня за стойността на благата. Така имаме възможност да влезем в положението на бедните и нуждаещите се, което ни прави по-милосърдни и по-сърдечни. Така се засилва и чувството ни на благодарност. Оручът е заповед на Аллах Теаля, която по най-добър начин спомага за премахването на някои негативни явления в обществото като завист, подлост, омраза. Ето защо оручът е задължение не само на съвременната общност, но и на хората живяли преди това. Аллах Теаля, повелява:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ
كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ

“О, вярващи, предписано ви е говееенето, както бе предписано на онези преди вас, за да се побойте... в определени дни.” (Бакара, 2/183-184)

Ибадетите, които са задължителни според исляма, служат за лек на различни пороци. Причините, които водят до душевни и морални отклонения са плътските желания, заблудата и светските съблазни, както и склонността към разгулен и лекомислен живот. Първите мюсюлмани жители на Мекка, живеели под вечен страх за живота си, поради което били пощадени от подобна опасност. След *хиджра* (преселването) те се спасили от гнета на неверниците. Икономическата обстановка и разпространението на исляма започнали да се нормализират. Необходимо било да се въздържат от преяждане, за да не изпаднат в духовна слабост. Следователно, времето на оруча вече бе дошло или било на път да се появи. Поради това през втората година от хиджра оручът станал задължителен за мюсюлманите.

Наистина оручът представлява лек срещу много душевни и физически заболявания. Ето защо той се извършва в определени дни. Защото, както човешкият организъм свиква с употребата на определени лекарства и след известно време те не му действат, така духовното и физическо въздействие и на оруча се побира в определени рамки. Ако се премине границата на нормалното, този ибадет няма да донесе очакваната материална и морална полза. Именно затова Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, е предупредил един от сахабетата си, който казал: “от сега нататък до края на живота си ще изпълнявам оруч.”

От друга страна той се изпълнява в определен месец от всички мюсюлмани едновременно и така се осъществява единството на исляма. Така оручът се изпълнява в определени дни и възпитава хората на добродетели като чувствителност, задълбоченост и честност, необходими в живота.

Преминаването на месец рамазан през различни годишни времена съдържа голяма мъдрост. Понякога този месец се пада в горещи, а понякога в студени дни. Един път дните са по-къси, а друг път по-дълги, или със средна продължителност. Така рамазанът озарява със своята благодат всички годишни времена и всички дни. При това, когато мюсюлманите изпълняват оруча през различните годишни времена, те срещат различни трудности и улеснения, което спомага да изживеят разнообразни радости. В крайна сметка този обряд, който по начало е труден, се изпълнява с необикновено желание и лекота.

Основата на оруча, която предразполага сърцата и засилва стремежа към него, се изразява в неговия задължителен характер.

Според Свещения Коран, освен, че оручът е ограничен в месец рамазан, той е заповядан на хората по много красноречив и убедителен начин. Първо е заповядан така:

“О, вярващи, на вас ви е предписан (ваше задължение е) оручът...”.

После е казано, че не е само наше задължение, а и на хората, живели преди нас.

“Както бе предписан на онези преди вас.” (Бакара, 2/183)

След това е казано, че оручът е задължение в определено време:

“Оручът, който е фарз е в определени дни.” (Бакара, 2/184)

Споменато е и превъзходството на месец рамазан над останалите месеци и предимствата, които носи на хората:

“Рамазан е месецът, през който беше низпослан Коранът за напътствие на хората с ясни знаци от напътствието и разграничението. Който от вас се окаже в този месец, да говее през него, а който е болен или на път – да се издължи в други дни.

Аллах иска да ви улесни и не иска да ви затрудни, а да завършите до край определените дни; да възвеличите Аллаха за онова, с което ви е напътил и да сте признателни.”

(Бакара, 2/185)

В края на този айет са обяснени последствията, които по принцип трябва да произлизат от олуча. Тоест, той е средство, което подтиква човек към истинска благодарност към Аллах Теаля, която трябва да се изрази с уважение и страхопочитание. Поради това можем да кажем, че този ибадет има най-силно положително въздействие върху вярващия мюсюлманин. Както казва Шакик Белхи:

“Правилното изпълнение на ибадета е изкуство. Начинът на изпълнението му е в уединение, а средството - гладът”.

Глад, който и според днешната медицина е първото условие, за да бъде здрав човекът. Гладът е лишение, което се понася най-трудно. Казва се, че, когато е бил създаден нефсът бил подложен на различни лишения и изпитания, но намерил кураж в себе си да каже на Аллах Теаля, “Ти си Ти, и аз съм аз”. Нефсът проявявал такова невежество и наглост докато не бил изложен на глад, след което признал слабостта и неспособността си. Поради това няма друго средство, което да въздейства на волята така, както въздейства гладът. Волята е едно от основните средства за противодействие срещу плътските желания и страсти.

Мевляна Джебелялдин Руми казва:

“Истинската храна за човека е сиянието (нур) на Аллах. Не подхожда да му се дава в прекаленост от материалната храна. Истинската храна за човека е божествената любов и разумът.”

“Човекът е нещастен, защото е забравил истинската си храна и се е подлъгал по материалната. Не знае насита. Лицето му е пожълтяло от алчност, краката му треперят, а сърцето му лудо бие. Къде е храната на този свят, къде е храната на вечността?!”

“Аллах казва за шехидите: “Хранят се”. За тази духовна храна не са необходими нито уста, нито тяло.”

Айше, радияллаху анха, казва:

“Старайте се да отворите вратите на небесата.”

Запитали я:

- С какво?

- С глад и жажда – отговорила тя, майката на вярващите.

Видният праведник Махмуд Сами Рамазаноглу, в книгата си “Почитания човек”, разсъждава за важноста от малко храна:

“Попитали лекарите:

- Кое е най-доброто лекарство?

Попитали мъдреците:

- Кой от ибадетите дава най-голяма сладост?

Попитали отшелниците:

- Кое привързва най-силно човека към Аллах?

Попитали учениите:

- Кое е най-добре да се наизусти?

Запитали управниците:

- Коя храна е най-вкусна и полезна?

Всички отговорили:

- Малкото храна!

Защото употребата на малко количества храна, особено по време на оруча, дава десет предимства:

1. Гладът пречиства сърцето и засилва паметта. Преяждането води до забравяне и оглупяване.

2. Гладът изоставя стремежите на сърцето, както и въздействието на ибадета, а от ситостта сърцето загрубява и не чувства вкуса на ибадета.

3. Чрез глада човек става мекосърдечен, добродушен и скромен, а ситостта го прави горделив, надменен и себелюбив.

4. Гладът води до състрадание към гладните и бедните, а ситостта - до забравянето за тях.

5. Гладът подтиска плътските желания и страсти, а ситостта ги разпалва.

6. Гладът поддържа човека бодър и активен. Ситостта го прави ленив и пасивен.

7. Гладът допринася за постоянството в ибадета. Ситостта води до разпуснатост и мързел.

8. Гладът е полезен за тялото. Чрез него се лекуват различни болести. Ситостта изхабява и разболява тялото.

9. Гладът прави тялото леко и подвижно. Ситостта го прави тлъсто и тромаво.

10. Гладът подтиква към раздаване на садака, себеотрицание и щедрост. Това е причината човек да бъде подслонен под сянка в деня на Къямет. Ситостта води до скъперничество или разточителство, които унищожават човека.

Тоест, ситостта подбужда плътските желания, а гладът, ако не се прекалява с него и не се стига до крайности, укрепва мислите, чувствата и др.

Между другото всички преимущества на глада се проявяват и в оруча, за който е казано много добре в хадис-и шериф:

“Спазвайте оруч, за да се излекувате (морално и материално).” (Таберани)

Гладът, е най-доброто средство за постигане на физическо и психическо здраве и спокоен живот. Поради това Аллах Теаля е отделил специално място на оруча, чрез чието прилагане пейгамберите достигнали до съвършенство.

Пейгамберите са се подготвяли за получаване на пророчеството чрез оруч. Когато стигали до съвършенство, те се отделяли от хората и придобивали необикновени качества на меляикета. Така сърцето и умът им се изпълвали с откровението на Аллах Теаля. Ето няколко примера в тази насока:

Муса (aleyхисселям) един от изявените пейгамбери, е стоял гладен и жаден четирийсет дена, докато му бъде дадено Писанието Теврат на планината Сина.

Хазрети Иса (aleyхисселям) другия знаменит пейгамбер, също е останал гладен и жаден четирийсет дена, докато чуе първото слово от Писанието Инджил.

Хазрети Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, преди да получи първото откровение, също е прекарал в ибадет един месец в пещерата “Хира”, която се намира в близост до Мекка. В резултат на това се е появил Джибрил, който му съобщил благата вест, след което в сърцето на пейгамбера се зародил пламък от сиянието на Аллах Теаля.

Тези случаи показват, че истинската цел на ибадета е духовна. Поради това оръчът трябва да се изпълнява само за това, защото е ибадет. Ако се изпълнява по други причини, той излиза от същността си на ибадет. Тоест, той не трябва да бъде вид диета или средство за отслабване и ако се говее с такава цел, не може да се очаква одобрението на Аллах Теаля.

Към този род ибадети спада и намазът, който се извършва с физическо напрежение или с нехайство и небрежност.

Ибадетите се правят само за да се постигне одобрението на Аллах Теаля. За да се осъществи тази цел е необходимо извисяване на сърцето, освобождаване от грубостта и постигане на съвършенство.

Необходимо е да се обърне внимание на някои особености, които трябва да се съблюдават в месец рамазан, тъй като са препоръка на Пратеника на Аллах:

а) Келиме-и шехадет

б) Тевбе (покаяние) и зикир (споменаване името на Аллах Теаля).

в) Повече добри дела, чрез които да се достигне до Дженнета (Рая).

г) Предпазване от забранени и нежелани неща с цел спасение от Джехеннема (Ада).

д) Извършване на възможно максимален брой добри постъпки и спечелване дуата на някой обиден или изоставен, защото тяхната дуа (молитва) не се връща.

е) Да се даде ифтар (вечеря) на човек, който изпълнява оруч.

Има и други подобни изисквания.

Рамазан-и шериф е сезон, през който мюсюлманите могат да се сдобият с милостта и милосърдието на Аллах Теаля. Когато човек говее, трябва да се пази да не влезе нещо в устата му, а също така да контролира и думите, които излизат от устата му. Трябва да се пази най-вече от злословене по нечий адрес за да не накърни стойността на оруча.

Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, повелява:

“Оручът е щит за говеещият, докато той не извърши нещо, което накърнява стойността на оруча.”

Запитали го:

- Какво може да накърни тази стойност?

Пратеникът на Аллах, отговорил:

- Лъжа и злословие по нечий адрес. (Несаи, Муджемул-евсат)

Защото онези, които лъжат или злословят по нечий адрес макар през деня да се лишават от халал храна в преносен смисъл ядат човешко месо, което значи, че са разговели (развалили оруча) с харам (забранена храна). За такива хора, които не говеят Суфян Севри, казва:

“Оручът на онези, които злословят, се разваля.”

Хазрети Муджахид, казва същото:

“Лъжата и злословенето развалят оруча.”

Тоест онези, които лъжат и злословят по нечий адрес, морално са нарушили оруча, и така са се лишили от постигането на една от основните му цели.

Затова по отношение на оруч и намаз, които са изцапани с калта на двуличieto, правят се за показ пред хората или са плод на себелюбие, Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“Има хора, които говеят, ала не им остава нищо освен голия глад! Има много хора, които през нощта изпълняват (нощен) намаз, ала не получават друго, освен безсъние.” (Таберани)

Намазите и особено нощният намаз теравих и *техеджуд* са ибадети, които трябва да са радост в сърцата на хората. В този месец трябва да изпълняваме намазите по-старателно, да влагаме повече вяра в четенето на Коран-и Керим, да укрепим духовете си чрез зикир (споменаването на Аллах), да даваме садака и зекят и да постигнем чиста съвест. През месец рамазан, Коран-и Керим е низпослан на най-близкото до земята небе, поради което през този месец трябва да се задълбочим да вникнем в него и да насочим ибадетите си в такава насока.

Всъщност Коран-и Керим се чете със сърцето. Функцията на очите е да служат като очила на сърцето.

Друга характерност на месец рамазан е хората да живеят живот, изпълнен с берекета на Корана, като се стараят да спазват неговите принципи.

Между рамазана, оруча и Корана има тясна връзка и голяма близост. От коя друга трибуна може да се чуят наставления за живота и смъртта, ако не от трибуната на Коран-и Керим?

По отношение на оруча Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, повелява:

“Оручът и Коранът ще бъдат застъпници за хората в деня на Къямет.” (Ахмед ибн Ханбел, Муснед, II/174)

“Оручът е половин търпение.” (Тирмизи, Деават, 86)

Наградата за оруча е запазена при Аллах Теаля. В хадис-и кудси се повелява:

“Делата и постъпките на всеки човек са за него. Оручът обаче не е така, защото той е за Мен. (защото Аз Съм Пречист от ядене, пиене и всички човешки качества). Ето защо наградата за него ще я дам Аз (по много специален начин).” (Бухари)

В айет-и кериме се казва:

“...Говеещите мъже и говеещите жени, и целомъдрените мъже и целомъдрените жени, и мъжете, често споменаващи Аллах, и споменаващите жени – Аллах е приготвил за тях опрощение и огромна награда.” (Ахзаб, 33/35)

По отношение на наградата Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, казва:

“За говеещият има две награди, на които той ще се радва:

1. Когато разговее се радва (на богатата, които му е дал Аллах Теаля).

2. Когато се срещне с Аллах Теаля, се радва на наградата, която Той му е приготвил.” (Бухари)

Както се вижда, Великият Аллах обръща сериозно внимание на оруча, но наградата за него е запазил в тайна, което

поощрява хората към този ибадет. Също както се пази в тайна наградата за някое състезание.

Оручът е ибадет, който показва стойността на дадените от Аллах Теаля блага, засилва чувствата за благодарност, позволява да бъдат разбрани страданията на бедните и нуждаещите се, подтиква плътските желания, спасява хората от робството на материализма и ги насочва към търпение, което е сред най-големите добродетели.

През месец рамазан оручът, нощният намаз, нощните бедения и ставането от сън през нощта са много важни. Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, повелява:

“Аллах е направил за нас задължителен оруча през месец рамазан. Аз пък ви препоръчвам изпълнението на нощния намаз теравих. Всеки, който говее оруч в дните на този месец и извършива намаз през нощите му със сърце, изпълнено с вяра и надежда, за награда ще се очисти от греховете като новороден.” (Ахмед ибн Ханбел, Несаи)

За да бъдат приети оручът и намазът е необходим висок морал на сърцето, тоест, хушу. Не бива намазът да се изпълнява много бързо и да се приема като средство за добро храносмилане, нито пък на оруча да се гледа като на диета. Ето защо както намазът, така и оручът трябва да се изпълняват с искреност и отдаденост. Една от тях е спомената в хадис-и шериф:

“Разговявайте на време, и яжте до последното време на имсак.” (Таберани, Муджемул-кебир, 25, 163)

Тази заповед изисква съблюдаването на повелите на Аллах Теаля, както и спазването им, тоест, да се яде и пие до последното време на *сахур* (до имсак), и да се разговява веднага като му настъпи времето. Това е уважение към определените от Ал-

лах Теаля граници.

Неспазването на тези принципи и граници, противоречи на суннета, на Пратеника на Аллах.

По принцип *ифтарът* (разговяването) се спазва, тъй като човек има нужда да се нахрани, но ставането от сън сутрин рано (сахур) е по-трудно за изпълнение и това предразполага към неговото неспазване. Затова е добре да се става рано, даже и за една чаша вода. Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, повелява:

“Правете сахур (яжте на сахур), защото в него има берекет.” (Бухари, Савм, 20)

За достигането до истината за рамазан-ъ шериф, трябва да се възползваме от характерния за този сезон дъжд на опрощението. Защото априлският дъжд, ако падне върху камък или в море, от него няма полза. Вкусът на благодарността и опрощението може да се усети само с богобоязливост - таква.

Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, повелява:

“Когато започне месец рамазан, вратите на Дженнета се отварят, вратите на Джехеннема се заключват, а шейтаните биват оковани във вериги.” (Бухари, Муслим)

Тоест, извършените от хората грехове и престъпления намаляват до минимум, измамите на шейтана свършват, но трябва да се внимава с изкушенията на нефса...

В един хадис се казва:

“Дженнета се украсява всяка година за месец рамазан и казва:

“О, Аллах! Определи хора в този месец, които ще пребивават тук.” (Таберани)

Оручът, освен че е въздържане от някои плътски наслади за определен период е и бариера пред лошото въздействие на земните съблазни, които влияят зле на духовния ни живот. Според *ехл-и ирфан* (духовно просветените хора) това е част от оруча. Тоест, човек, който говее трябва не само да се въздържа от ядене и пиене, но и да се пази от лоши постъпки като лъжа, злословене и други. Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, повелява:

“Който говее оруч, не трябва да лъже, да мами или да върши подобни лоши неща. Защото Аллах Теаля не се нуждае от гладуването и жадуването на хората.” (Бухари, Китабуссавм; Тирмизи, Бабуссавм; Ебу Давуд, Савм, 236; Ибни Мадже, 122)

Според смисъла на тези хадиси, трябва да се предпазваме от всяко нещо, което намалява стойността на оруча ни. Особено трябва да се пазим от разгневяване.

В друг хадис се казва:

“Оруч не значи само въздържане от храна, напитки и други. Пълноценният и свършен оруч изисква да се пазим от празнодумство, безцелно прекарване на времето (злословене), както и от плътските изкушения. Ако някой те напсува, обиди или нагруби, му кажи: “аз говее” и бъди търпелив.” (Хаким, Бейхаки)

Защото едно от имената на месец рмазан е “шехрус-сабр”, което означава, месецът на търпението. На арабски оручът се нарича “савм”, което според някои тълкуватели на Коран-и Керим, е синоним на “сабр”, тоест търпение. В този смисъл савм, тоест, оруч означава: контролиране на нефса (самоконтрол),

твърдост и издръжливост на трудности.

Сабър – търпението е основата на добрия характер. Той е половината на имана, както и ключът към щастието и благоденствието. Той е голяма благодат, средство за постигане на благата в Дженнета.

Според религията и етиката сабър, значи търпение и твърдост пред трудности, без да се нарушава хармонията и балансът, както и преданост и разчитане на Аллах Теаля.

Пейгамберите и *евлиите* (духовно извисените) са се сдобили с помощта на Аллах Теаля чрез сабър. Те са добър пример за нас.

Светската страна на сабъра е много горчива, но ахиретската му страна е много светла. Онези, които понасят несгодите на сабъра, биват награждавани с Дженнет и с благата, които са в него.

В каквото и положение да се намира човек, мисленето за заповедите на Аллах Теаля, за дадените от Него блага и за наградата Му, улесняват сабъра.

Първото условие на търпението е да бъде изразен в първия миг на нещастната случка. Сабър, за който времето е отминало, няма стойност и за него няма голяма награда.

Пейгамберите и евлиите са центъра на най-добрата изява на името **“Сабуур”** (това е едно от имената на Аллах Теаля). Всъщност едно от най-добрите им качества, което е предадено на нас е примерът им в търпението (сабър) в трудни и щастливи моменти.

За да можем да изпълняваме оруч с мисълта, че се намираме близо до Аллах е необходимо да почувстваме духовната

сладост на сахур, теравих, зикир, Коран, дуа и други.

Времето за *ифтар* (разговяване) е време, в което се приема дуата. Затова, колективното изживяване на такива мигове е извор на въодушевление, рахмет и щастие. Хазрети пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, повелява:

“Който дава ифтар (храна за разговяване) на човек, който е говял оруч, получава награда колкото на говелия, без да се намалява неговата.” (Тирмизи, Савм, 81)

Като чули тази блага вест, бедните сахабета дошли при Пейгамбера, салляллаху алейхи веселлем, и му казали, че не са в състояние като богатите да дадат храна за разговяване на някой, който е говял оруч, и това ги натъжило. В отговор Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, казал:

“Който дава една фурма на говелия, или му дава вода, за да разговее, или му дава една глътка мляко, получава същата награда.” (Ибн Хузейме, Сахих, III/191)

В извънредния оруч има специфика, защото в основата на делата на преданите хора е истината, която е според искреността на намеренията и чистотата на нефса. Така например сахабетата, които са били възпитани лично от Пейгамбера, салляллаху алейхи веселлем, имали голям афинитет към оруча. Те са се старали да говеят оруч даже в горещите дни, когато е било трудно да се издържа на глад и жажда. Някои от тях даже не са имали дрехи, с които да се пазят от горещите лъчи на слънцето. Те се опитвали да се пазят от слънцето с ръцете си. Въпреки всички тези несгоди на суровия им живот, те са се старали да говеят извънреден оруч и то с голям ентузиазъм.

Ето защо всяко дело – извънреден оруч, разговяване, даже и разваляне на извънредния оруч по настояване на онези, които не говеят – е благородно, щом е направено с искрено намерение.

Ебу Саид, радияллаху анх, разказва:

“Бях приготвил храна за Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, и за сахабетата (сподвижниците) му. Когато им поднесох храната, един от тях каза: “аз говея оруч” и излезе. По този повод Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, каза: “Вашият брат ви покани и пригответи храна за вас. Ти казваи, че говееш оруч. Сега развали оруча, и го продължи в друг ден!” (Тирмизи, Ебу Давуд)

В предание, който показва, че е позволено да се продължи извънредния (нафиле) оруч се казва:

“Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, и сахабетата яли, а Билял, радияллаху анх, говял оруч. Хазрети пейгамбер, салляллаху алейхи веселлем, казал: “Ядем определената ни от Аллах Теаля храна. Храната на Билял е в Дженнета.” (Ибн Мадже)

Тези хадиси показват, че когато човек говее извънреден оруч, и изпадне в ситуация, при която трябва да разговее, той може да постъпи както намери за добре.

Преценката на делата е право на Аллах Теаля. Най-добрата част от живота е онази, която е в Негово име и за Негово удоволствие. Човек, когато бива спускан в гроба, ще бъде погребан само със спомените за временния свят. Гробовете са места, където човек не може да се възползва от нищо, освен от добрите дела, които е извършил.

В хадис-и шериф се казва:

“Когато човек умре, намазът му застава на главата му, садаката, която е дал – отдясно, а оручът – отляво.” (Федаил-и А’мал, 267-268)

Живот, който не е заслужил благоволения на Аллах Теаля, прилича на миража в пустинята – наистина представлява една измама.

Надяваме се на безкрайната милост на Аллах Теаля да ни даде сили в месец рамазан да спазваме по-стриктно повелите на Пейгамбера, салляллаху алейхи веселлем, да разберем по-добре значението му и да му отдадем по-голямо внимание. Така ще можем да извършим повече добри дела и да се предпазим от грешки.

В хадис-и шериф се казва:

“Ако хората наистина знаеха какво месецът рамазан, щяха да пожелаят цялата година да бъде рамазан.” (Ибн Хузейме, Сахих, III/190)

Защото рамазан-и шериф от край до край е сезон на опрощението. Той е свещен месец, в който биват изживявани с въодушевление четирите стълба на исляма.

Рамазан-и шериф, укрепва духа и подготвя човека морално за хадж, в който са забранени съвкуплението, вършенето на нередности и караниците.

Без съмнение, всеки един ден на рамазан е шанс за изкуплението на греховете. Отначало до край той е дъжд, който пада от небето на щедростта и изобилието. Хазрети Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, повелява:

“Първата част на рамазан-и шериф е милост, втората му част е опрощение, а третата - е освобождаване от огъня на Джехеннема.” (Ибн Хузейме, Сахих, III/191)

Рамазан-и шериф е сезон, през който берекета и изобилието препълват сърцата и се пробужда духовната им пролет. В него се подновява вярата чрез добри дела, а уморените и обезверени сърца се въодушевяват чрез таква. Този месец отначало докрай е възможност за постигане на духовни награди и блага.

Колко много ще загубят онези, които не използват тази възможност. Това се вижда от следния хадис:

“Кяб ибн Уджре, разказва:

“Когато Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, поиска да седнем близо до минбера, всички седнахме пред минбера⁵⁶. Когато се изкачи на първото стъпало, той каза: “Амин”. Изкачи се още едно стъпало и пак каза: “Амин”. Изкачи се на третото стъпало и пак каза: “Амин”. Когато слезе от минбера, го запитахме:

- О, Пратенико на Аллах! Днес чухме от теб нещо ново, което до сега не бяхме чували.

Отговорът бил:

- Когато бях на минбера, при мен дойде Джебраил. Когато бях на първото стъпало, той ми каза:

- “Проклет да бъде онзи, който доживее месец рамазан и не бива опростен в него.”

- И аз казах “Амин”. Когато се качих на второто стъпало, той ми каза:

⁵⁶ Минбер: специална трибуна вътре в джамията, където имагът се изкачва и чете петъчното или празничното (байрам) хутбе (проповед).

- *“Да бъде проклет онзи, който чуе, че се споменава името ти Ви и не изкаже салеват (Аллахумме салли аля Мухаммед...)”*

- *И аз казах “Амин”. Когато стъпих на третото стъпало, Джебраил ми каза:*

- *“Проклет да бъде онзи, който не се отнася добре с родителите си, когато остареят или с един от тях когато остарее и поради това не може да влезе в Дженнета”.*

- *И аз казах: “Амин”. (Хаким, Мустедрак, IV/170)*

В този хадис се показва колко много губи онзи, който в месец рамазан, месецът на берекета и изобилието не направи ибадет на Аллах Теаля, не изкаже салеват-и шерифе на Мухаммед, салляллаху алейхи веселлем, и не уважава родителите си.

През тези свещени дни трябва да се възползваме като преди всичко изразяваме съчувствие и оказваме помощ на бедните, слабите, безпомощните и изоставените, така че да бъдат стоплени душите им, да бъдат предразположени и да се почувстват равноправни. Това е едно от най-важните дела, които човек трябва да извърши, за да почувства чудодейността на месец рамазан. Защото тези ибадети, тоест, даването на зекят и садака на бедните в името на Аллах Теаля, са причина за опрощението и милостта Му. Те потапят човека в изобилие и берекет, отварят вратите на Аллаховата милост, и благоволение и затварят вратите на Неговото наказание.

В един хадис се казва:

“Садаката (милостията) предотвратява седемдесет вида нещастия.” (Суюти, Джамииус-сагир, II/52)

“Садаката потушава гнева на Аллах Теаля.” (Тирмизи, Зекят, 28)

Лукман Хаким казал на сина си:

“Синко! Ако нарочно или без да искаш, извършиш някакъв грях, след това веднага се разкай (направи тевбе) и раздай милостиня (садака).”

Милостинята по време на рамазан има своята специфичност, която се обяснява по следния начин:

“Един човек дошъл при Расулюллах, салляллаху алейхи велселлем, и му казал:

- О, Пратенико на Аллах, коя милостиня носи най-голяма награда?

Пейгамберът отговорил:

- Садаката, която се дава в рамазан.” (Тирмизи)

Обичащите Аллах Теаля, подреждат щедростта по следния начин:

Милостинята на *ехл-и шериат* (набожните) е от богатствата, а тази на *ехл-и хакикат* (прозрелите духовната истина) е от богатството плюс духовността.

Щедростта на духовно извисените идва от сърцето, защото те не стоят далече от Аллах Теаля. Милостинята на любящите идва от духа им, защото те винаги са доволни от това, което им е определил Аллах. Богатите раздават блага, като се разделят с част от богатството си, а дервишите раздават всичко от душите си за да остане там единствено Аллах.

Онези, които правят много служения, даряват от душите си. Те не жалят душите си спазвайки ритуалите и покорявайки

се на Аллах Теаля.

Богаташи, чиито сърца са богати, не желят средства, когато дават на бедните.

Всички бедняци и изоставени са доволни и се радват благодарение на богатствата на щедрите богаташи. Както пролетният облак дарява дъжд и плодородие (берекет), така и щедрите стават причина, благоволението (рахмета) и милостта на Аллах Теаля да се изсипят върху бедните и нуждаещите се.

Колкото по-голямо е желанието и готовността на даващия да дари част от богатата си, толкова повече благополучие носи това на взимащия. Такова взимане и даване е изворът на щастие, защото благородството на даващия се отразява на взимащия. По този повод в един айет се казва:

تِجَارَةً لَّنْ تَبُورَ

“Търговия, която не ще пропадне.” (Фатир, 35/29)

В друг айет се казва:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

“О, хора, вие сте нуждаещите се от Аллах, а Аллах е Пребогатия, Всеславния.” (Фатир, 35/15)

Следователно, един от признаците на подчинение на Аллах Теаля е чувството на зависимост от Него, тоест, човек да живее с постоянно чувство, че се нуждае от Аллах, независимо дали е богат или беден. По повод на този вид бедност, изявени ислямски личности, казват:

“Бедността е моята гордост.”

Тези силни слова са извор на мъдрост. Те показват преиму-

ществото на материалната бедност пред бедността на сърцето. Те показват източника на превъзходство на праведните бедни и праведните богати. В същото време призовават към скромност.

Защото хора, които са духовно богати и притежават *канат* (задоволство), ако са богати, се пазят от разхищение и скъперничество, а ако са бедни, проявяват душевно задоволство и почтеност и искат само от Аллах Теаля, защото те са обещали себе си на Него.

Хазрети Мевляна, повелява:

“Онова, което подхожда на богатия е добрината към бедния. А онова, което допада на любящия е саможертвата по пътя на Аллах.”

Като пример за щедрост, Алляме ибн Каййим сочи Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, и за начина, по който раздава милостиня:

“По отношение на раздаването на нещата, които притежаваше и искаше да раздаде като милостиня, Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, не приличаше на никой друг. Той не събираше и не трупаше на едно място богатствата, които Аллах му ги даваше. Ако някой поискаше нещо от него, той непременно му даваше, дори и да е малко. Не се боеше, че по този начин ще обеднее. Даването на милостиня бе най-голямо щастие за него. Радостта, която изпитваше при раздаване, беше много по-голяма от радостта, която би изпитал, ако имаше нужда от нещо и го получише. Той беше най-щедрият сред хората. Дясната му ръка беше като вятър, който разнася бекет. Ако някой нуждаещ се, споделяше с него трудностите и нуждите си, пейгамберът се разчувстваше силно,

пренебрегваше самия себе си, давайки понякога храната си, а понякога - единствените си дрехи.”

Според Хазрети Джабир в Тефсир-и Хазин се казва:

“Едно малко дете дошло при Расулюллах, салляллаху алейхи ве селлем, и казало, че майка му иска една риза. Тогава Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, нямаше друга риза, освен тази, която бе облякъл. Той казал на детето да дойде друг път. Детето си тръгнало, но след малко се върнало и казало, че майка му иска ризата, която Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, и бил обещал. Тогава Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, влязъл в стаята си, съблякъл ризата и я подал на детето.

Тогава Билял, радияллаху анх, започнал да чете езан, тъй като дошло времето за намаз. Хазрети Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, не отишъл при молещите се (джемаата), защото нямал какво да облече. Някои от сподвижниците му (сахабетата) се разтревожили и влезли в стаята на Пратеника, където го заварили без риза. Това ги накарало да се замислят дълбоко.

Омер ибн Абдулазиз, чийто прякор бил “петият от праведните халифи”, казал:

“Намазът те отвежда до средата на пътя. Оручът отваря вратата на султана. Садаката те въвежда при султана.”

Убейд ибн Умейр, казва:

“Хората ще бъдат възкръснати голи, гладни и жадни до крайна степен. Който е нахранил някого на този свят, в този ден Аллах ще го нахрани. Който е напоил някого заради Аллах, Аллах ще го напои в този ден. И накрая, който на този свят е облякъл някого заради Аллах, Аллах ще го облече в този ден.”

В един хадис се казва:

“О, човече, раздавай, за да ти дадат.” (Бухари, Муслим)

Във връзка с благотворителността, Хазрети Мевляна дава следния пример:

“Богатството не намалява от раздаване на садака. Извършването на добрини предпазва имота от загуби и разпиляване.”

“Хамбарът на онзи, който сее пшеница се изпразва, но когато дойде време за жътва, колко зърно ще получи той от това, което е посял! Колко хамбара ще напълни от изпразнения хамбар? Обаче, ако пшеницата не се засява, не се използва по предназначение, а се остави в хамбара, тя ще послужи за храна на червеите и мишките. Те ще я унищожат напълно.”

Аллах Теаля, повелява:

وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ

“И раздавайте от онова, което дарихме за препитание...”

“Който трупат злато и сребро, и не раздават от него по пътя на Аллах – извести ги за болезнено мъчение.” (Тевбе, 9/34)

Поради това, че зекятът и раздаването са повеля на Аллах Теаля, трябва да се знае, че дадените неща са дадени директно на Него. В един хадис се казва:

“Без съмнение, милостинята (садаката) преминава в ръцете на Аллах Теаля, преди да премине в ръцете на бедните. (Тоест, дадените зекят и садака първо преминават в ръцете на Аллах и след това биват предадени на бедните).” (Мунави, Кунузул-хакик, 34)

Вярващият всъщност дава садаката и зекята на Аллах Те-
аля, а бедният ги взима като Негов пълномощник. Така раз-
дадените милостини биват предоставяни на бедните по много
етичен начин.

Важността на този ибадет, се подчертава в един айет:

“Аллах взима садаката.” (Тевбе, 9/104)

При раздаването на садака, много важно е да се спазва ети-
ката. Тя е изразена в Коран-и Керим по следния начин:

**“О, вярващи, не проваляйте своята садака с натякване
и обида, както онзи, който раздава своя имот за пред хората
на показ, а не вярва в Аллах и в Сетния Ден!”** (Бакара, 2/264)

Праведниците, когато раздават садака, за да не сгрешат и
обидят някого, застават на крака пред бедните и смирено им
поднасят садаката.

Сюлейман (алейхисселям) не отдавал значение на властта
и величието, които имал. Той не допускал тази власт в сърцето
си. Често е ходел при бедните и бил щастлив да седне при тях.
И казвал:

“Беднякът се гордее с бедняците.”

Така живеел много скромно, въпреки че имал много блага.

Той наистина разбирал смисъла на айета, в който Аллах
Теаля повелява:

**“О, хора, вие сте нуждаещите се от Аллах, а Аллах е
Пребогатия, Всеславния.”** (Фатир, 35/15)

Веднъж един заблуден невежа, казал на Сюлейман (алей-

хисселям) който бил с богато сърце и скромен характер, поради което е обичал да общува с бедните:

- Защо сядаш с бедните, ядеш и пиеш с тях?

- Защото аз обичам само хората с богати сърца, отвърнал Сюлейман...

Стомна, чийто отвор е запушен, е пълна само с въздух. Тя плува над водата и преминава големи разстояния.

Човек, чието сърце е пълно с любов към Аллах Теаля, а устата му е затворена за всички лоши неща на земята, не потъва в океана на светските страсти и се издига до големи висини.

Вярващ, който е щедър, скромен и добродушен, не се подлъгва по съблазните на този свят, а мисли за духовния свят.

Благата, които се отнасят за този свят не означават за тях нищо. Те се стараят да изпълнят сърцата си с познание и любов към Аллах и така да се издигнат до небесата на обичта.

Другата особеност, на която трябва да обърнем внимание в този месец, е ибадетът през нощта Кадр.

Нощта Кадр е специална нощ, в която Аллах Теаля изпраща безкрайна милост на хората от общността на Мухаммед. В тази нощ биват подарявани безброй духовни блага. За величието и важността на тази нощ е низпослана отделна сура.

Нощта Кадр е осветлена с низпославането на Коран-и Керим, и с това, че в нея участват (с ибадета си) Джебраил и другите меляикета. През тази нощ на вярващите мюсюлмани се предава селям (поздрав) от невидими ангели (меляикета). Това е чест, която носи щастие. Това е нощта, в която Аллах раздава

милост на своите раби и е най-добрия момент от месец рамазан.

Нощта Кадир е символ на милостта и опрощението на Аллах Теаля. Това е казано в хадис-и шериф на Мухаммед, саллял-лаху алейхи веселлем:

“Който прекара нощта Кадир в ибадет, вярвайки в нейната свещеност и надявайки се на награда от Аллах Теаля, миналите му грехове – с изключение на задълженията към хората – биват опростени.” (Бухари, Муслим)

Нощта Кадир ни помага да изпълним смирено задълженията си като намаз, оруч, зекят и други, предпазвайки се от самохвалство, себелюбие и горделивост и други човешки недостатъци. Ако с такава духовност завършим успешно Рамазанското училище, ето тогава ще получим байрамското свидетелство.

Ние сме пътници, които един ден ще се простят с временните изкушения и съблазни.

Благородните сърца ще тъжат по тези духовни дни, когато те свършат. Раздялата с дните на опрощението и освобождението от греховете ще настъпи със сълзи на очите на праведните. Аллах Теаля ще даде байрамските дни като подарък и отплата за извършените добри дела и раздадена милостиня (садака).

Нека Аллах Теаля да направи живота ни рамазан, и сутринта на Съдния ден да се превърне в истински байрам за нас! Амин!

ОРУЧЪТ

През погледа на ислямското право – Фъкъх

Фарз (основно задължение) на оруча е въздържание от ядене, пиене и полов контакт във времето от имсак (когато започва оруча - преди зори) до залез слънце.

Неща, които развалят оруча и изискват *каза* и *кеффарет* – откуп.

1. Съзнателна употреба на храна и питиета през деня. Употреба на неща, които се ядат по навик като глина, пръст и други. Яденето на сурово месо, пастърма и др. Пушенето на цигари или употреба на *енфие*. Приемането на много малко храна, като сусам, пшенично зърно и други.

2. Извършване на полов акт.

3. Извършването на дейности, които не развалят оруча, като даване на кръв, почистване на зъбите и други, след което да се извърши нещо, което разваля оруча. Например да се яде сол в малко количество.

Неща, които развалят оруча и изискват *каза*, без да се налага *кеффарет*:

1. Употреба на продукти, които по принцип не се употребяват за храна, като брашно, суров ориз, тесто, в което няма мазнина или захар, зелен орех, зелена дюля, поглъщане на костилката на череша, маслина и др. Ядене на хартия, памук, пръст, суха трева, сламка, яйце с люспите.

2. Поглъщането на дъждовни капки или снежинки, без това да е нарочно.

3. Повръщане, предизвикано съзнателно.

4. Приемане на храна поради разсеяност, и след като разбере грешката си, да продължи да яде.

5. Слагане на капки в носа, ушите или гърлото.

6. Разваляне на оруча по принуда и натиск от някого.

7. Поглъщане на храна, останала между зъбите от времето преди *имсак*, ако тази храна е по-голяма от зърно нохут.

8. Нарушаване на оруча, смятайки, че е залязло слънцето, ядене след настъпване на зората, поради заблуда, че още не е дошла.

БАЙРАМ

Поради това, че само Аллах Теаля е увенчан с качеството “Бека” (Безконечен), всички Негови творения са обречени на промяна. Тази закономерност е причина за физическото изменение на природата, както и за съществуването на различни годишни сезони. Вселената е подложена на вечни промени, благодарение на което настъпва есента, а след нея и зимните студове, които сковават всичко. След това обаче идва пролетта, а заедно с нея и хубавото време, което радва всичко в природата.

Човешкият живот, който е съпричастен към променящата се природа, представлява поредица от възходи и падения. Първият признак, че новороденото дете е живо, е плачът. Накрая животът завършва с мъка и скръб, защото съдбата на човека след смъртта му е неизвестна. Един арабски поет изразява това по много добър начин:

Роди те майка ти, о, човече, а ти плачеше
В този миг хората се смееха около теб
Работи за твое добро
За да се смееш в деня на смъртта си,
когато те плачат.

Между тези две точки – раждането и смъртта – животът постоянно се променя – между хубаво и лошо; щастие и тъга; надежда и отчаяние... Това състояние е изразено в следната поговорка:

Понякога радост, понякога мъка
Така е било и така ще бъде!...

По този начин са изразени напредъкът и упадъкът в човешкия живот. Тъй като по принцип човешкият живот е устроен по този начин. Той повече натъжава, отколкото радва онези, които се замислят над този факт. Въпреки това не липсват изключения – макар и да са рядкост – които радват човешкото сърце и душа. Едно от тези изключения е байрам.

Има личности и обществени фактори в човешкия живот, като някои от тях въздействат на духа, а други - на душата. Дните на байрам влияят на всички добродетели. Те засилват връзката между приятели и роднини и подтикват към милосърдие, обич, честност и самоотверженост.

Ето защо, за да изживеем в радост байрамът, трябва да заздрави връзките и добрите отношения с близки, роднини и приятели, както и да зарадваме сърцата на бедни, нуждаещи се, вдовици, сираци и други. Не може да прекарат щастлив байрам онези, които обръщат гръб на изоставените, болните, нуждаещите се или на близките и приятелите. В един хадис се казва:

“След изпълнение на фарзовете, най-обичаните от Аллах Теаля дела са даряването на радост и обич на мюсюлмански брат.” (Суюти, Джамииус-Сагир, I/11).

Защото байрамът е поле за изразяване на братството в исляма. Той е факел на милостта, който озарява дните след смъртта.

Следователно, ние трябва да се стремим да изживеем един истински байрам като да зарадваме някой опечален, дарявайки го с внимание и обич. Такива празници са повод човек да се почувства щастлив, а също така да ошастливи и други хора.

По време на тези празници се радва не само отделната личност, а цялото общество, това кара всички мюсюлмани да се почувстват братя.

Какво можем да дадем в дните на байрам на изоставените и нуждаещите се, които приличат на птица със счупени крила?

Хазрети Мевляна съветва да се отнасяме много внимателно с онези, чиито сърца са разбити:

“Душата, на която ти не отдаваш значение и я смяташ за сламка, е над всичко.”

“Разбитото сърце е мястото, където гледа Аллах, както и мястото посещавано от Него. Разбитите сърца са съкровищата на Аллах. В развалините има заровени много съкровища. Колко Силен и Всемогъщ е Онзи, Който е сътворил сърцето!”

Трябва да знаем, че байрамът не е само почивен ден или личен празник, той трябва да бъде израз на обич, милосърдие и самоотверженост от страна на цялото общество.

Истинският байрам предполага голямо въодушевление при изпълнението на имана, което да доведе до опрощението и милостта на Аллах Теаля. Той трябва да бъде ден, в който мюсюлманите се опознават и се солидаризират.

Байрамът е време, в което празнуват всички – богати и бедни, болни и здрави, малки и големи... Той може да се осъществи единствено с радостта на всички. Ето защо байрамът трябва да вдъхва у хората обич, взаимопомощ и любов, и то единствено заради Аллах.

По този въпрос видният праведник Сейид Ахмед Йесеви казва:

Където и да видиш разбито сърце, милост за него бъди!
Ако такъв онеправдан остане на пътя, другар му бъди!
Така в деня на Къямет истински и доволен бъди!

.....

Ако си умен, улови сърцата на изоставените
Като Мухаммед обикалай и търси сираците!

Дните на байрам трябва да започнат със стопляне сърцата на опечалените и бедните. Както е споменато в хадис-и шериф, първите поздрави за байрам трябва да дадем на предшествениците ни, които имат най-много нужда от милост и молитва. Това е времето когато се срещат живи и мъртви, и се премахва тъгата на живите чрез умрелите. Прочитането на “Фатиха” и раздаването на садака е дълг на живите към мъртвите. Това дава възможност живите да се побоят и да променят живота си, тъй като посещението на гробовете на мъртвите им напомня, че един ден и те ще влязат в тях и ще се нуждаят някой да ги посети, тъй като вече не ще могат да направят нищо. И наистина в миналото гробищата се намирали в средата на населените места или близо до главни пътища, за да могат хората да си спомнят по-често за смъртта, която непременно ще ги сполети един ден.

Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, често питал сахабетата:

“Днес погалихте ли главата на един сирак? Успяхте ли да посетите някой болен или да присъствате на някое погребение?”

Този въпрос е бил задаван от Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, на сахабетата, но в същото време той е и един много важен обществен дълг, на който ние трябва да обръщаме повече внимание.

Децата ни са зрелите хора на утрешния ден. Оказването на особено внимание и изпълнението на задълженията си към тях по време на байрам е инвестиция в изграждането на здраво бъдеще общество. Един ден Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, когато се връщал от джамията в къщи, видял на улицата да играят няколко деца. Изведнъж погледът му се спрял върху дете, свито в един ъгъл, като птица със сламени крила и оттам само наблюдавало връстниците си и техните забавленията. Пейгамберът веднага се отправил към това дете и с усмивка, галеща сърцето, го запитал:

- Момчето ми, защо не играеш с приятелите си?

Очите на детето се напълнили със сълзи:

- Баща ми почина, а и нямам брат, с когото да си играя.

Хазрети Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, погалил главата на детето, посочил внука си Хазрети Хасан и казал на детето:

- Не искаш ли да бъдеш брат на Хасан?

След това изражението на детското лице се променило. Тъгата, изписана на лицето му, изчезнала. То се усмихнало с

невинна детска усмивка.

Ето как Расулюллах, салляллаху алейхи веселлем, се отнася към сърцето на едно малко дете и го обгражда с грижи и обич. По този начин той е показал на уммета пътя към истинския байрам.

Истински байрам е в онзи ден, в който се изпитва радост от издържалия изпит по праведност и богобоязливост на този свят, който отделя временното от вечното и е място, в което духът е странник.

Тайната и мъдростта на празнуването в тези дни е да се живее с иман и въодушевление, както и да се извършват добри дела, които произтичат от тази вяра.

Всеки ден от байрама, който е изпълнен с ибадет, текбир, тесбих, зикир и най-вече със стоплянето на нечие сърце е светилник на милостта в дните след смъртта.

С други думи байрам е ден на награда за онези, които наистина са схванали стойността на рамазан, прекарвали са този период на благодат съгласно заповедта на Аллах Теаля, предпочели са вечните пред временните наслади така, както са избрали и благото на ахирета пред измамата на земния живот.

От друга страна байрамът може да се приеме и като тържество на една духовна победа. Той е преживяване на всеобща радост защото е постигната Божествената награда. Затова байрамът е всеобщ, а не личен празник. Байрамският намаз, също се изпълнява колективно (с джемаат), а не поотделно. Вярващите се радват и се извисяват духовно, според религиозните им чувства и обичта им.

От друга страна не трябва да се забравя, че земният живот

по начало е кратък като сезона на Рамазан, а байрамът представлява ден на Къямета, който ще започне по същия начин.

Освен това има хора, които винаги изпълват сърцата си с изобилието на нощта “Кадр”, и те живеят в щастие и изобилие, което не може да бъде описано с думи. Това са личности, върху чиито живот на този свят им осигурява голямата награда на Аллах Теаля, а именно Рая (Дженнета) и възможността да видят Всевишния в него. До това благо може да се стигне само и единствено с чисто сърце. В един айет се казва:

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

“В Деня, когато нито богатството, нито синове ще помогнат, освен който дойде при Аллах с чисто сърце.”

(Шуара, 26/88-89)

В този айет е обяснено много ясно, че в деня на Къямета не ще бъдат от полза богатството, нито децата, въпреки че тези два фактора влияят на човека и го подтиква да постигне нещо на този временен свят. Истинската награда ще донесе чистото сърце, което ще бъде от полза на човека, когато той наистина ще се нуждае от него. Една от най-важните възможности на този свят, които пречистват сърцето е байрамът. Той е възможност за извисяване на цялото общество и е извор на милосърдие и добродетели. Но само, ако бъде празнуван според повелите на исляма.

Бехлюл Дана описва байрама по следния начин:

“Байрамът не е за обличане на нови дрехи. Той е средство за изразяване на милост и за достигане до спасение и избавление от наказанието на Аллах Теаля.

Байрамът не е, за да се яздят добри коне, а за пречистване

и подтискане на нефса, за отказ от пороците и греховете, за да се сдобием с чисто сърце, което ще ни отведе при Аллах Теаля.”

Затова дали ще бъде постигнат истинския смисъл на байрама зависи от сърцето на човека. Колкото сърцето е по-щедро и по-милосърдно, толкова байрамът е по-весел за този човек.

От много време насам байрамът в ислямския свят се е отдалечил от истинската си същност. Много хора смятат, че това е само един почивен ден и затова отиват на излет като не отдават никакво значение на социалната страна. Това отрицателно явление трябва да се преодолее на този празник трябва да му бъде върнат истинския смисъл и това е едно от най-важните задължения на мюсюлманите и един от приоритетите на ислямската вяра.

Защото байрамът е едно от най-съществените проявления на обществения морал и на ислямската същност. Байрамът е показател за възраждането на исляма, за завръщането на хората към ислямските ценности. Защото, колкото по-правилно схващанем смисъла на байрама и го празнуваме според повелите, толкова повече напредваме по пътя на ислямската самоотверженост и щастие. Затова отново трябва да направим равностетка на делата си, да сумираме добрите дела, които сме извършили и отново да определим мястото където се намираме.

Колко щастливи са онези, които са успели да стоплят нечие разбито сърце по време на байрам!

Колко щастливи са сърцата на вярващите, които проявявайки добродетелите на байрама са успели да прегърнат цялата общност!...

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

- Ахмед Хамди Аксеки,
Ислям, фътри, таби и ве умуми бир диндир, Ист., 1966.
М. Хамди Язър,
Хак дини Куран дили, Ист., 1992.
М. Зекерия Кандехлеви,
Фадаил-и А'мал (превод Ю. Караджа), Ист., 1977.
Имам Газали,
Ихйау улумид-дин, (превод А. Сердароглу), Ист., 1987.
Мухаммед Есад Ербили,
Мектубат, Ист., 1983.
Рамазаноглу Махмуд Сами,
Мусахабе V, Ист., 1984.
Садък Дана,
Алтънолул сохбетлери, Ист.
Сейид Сюлейман Недви,
Аср-ъ саадет, пейгамберимизин теблигат ве талиматъ,
(превод Али Генджели), Ист.
Ебул-лейс Семерканди,
Тенбихул-гафиллин ве бустанул-арифин, (превод А. Ак-
чикек), Ист., 1995.
Тахирул-мевлеви (Олгун)
Мюсюманлъкта ибадет тарихи, 1963.
Бедиуззаман Саид Нурси Кюллиятъ.

- Хасан Яваш,
Намаз Китабъ, Ист., 1997.
- Хасан Басри Чантай,
Куран-ъ керим ве меали керим, Ист., 1996.
- Хейет,
Куран-ъ керим ве тюркче ачъкламалъ меали, Анк., 1993.
- Хамди Дъондюрен,
Делиллери иле ислям илмихали, Ист., 1991.
- Феридуддин Аттар,
Тезкиретул-евлия.
 Имам Невеви,
Риязус-салихин (превод Я. Кандемир, И. Л. Чакан, Р. Кючук), Ист., 1998.
- Рудани,
Буюк хадис кюллиятъ (Джемул-феваид), Истанбул.
- Ибрахим Джанан,
Хадис ансиклопедиси, Кютюб-и ситте, Истанбул.
- Кютюб-и ситте ве дигер хадис кюллиятларъ** (хадис-и шерифлерин тахриджи: Мустафа Йозтурк).
 Зияуддин Нахшеби,
Силкус-сулюк (превод М. Чичеклер, Х. Токер), Ист., 1999.
- Шефик Джан,
Конуларъна гъоре ачъкламалъ месневи терджумеси, Ист., 1997.
- Ахмед Шахин,
Тарихин шеревф левхаларъ, Ист., 1981.

КРАТЪК ТЕРМИНОЛОГИЧЕН РЕЧНИК

абдест – ритуално измиване на определени органи от човешкото тяло.

алейхисселям – мир нему!

амел-и салих – праведни дела.

асхаб – сподвижници на Пророка Мухаммед (с.а.с.).

ахирет – отвъдното.

ахляк – ислямски морални ценности.

бекъ биллях – пребъждане, овековечаване в името на Аллах.

бесмеле – съкратена форма на изрази Бисмилляхи-р-рахмани-р-рахим (В името на Всемилолюбивия, Милосърдния Аллах).

ваджиб – религиозно второстепенно задължение, което идва след фарз.

вахданиййет – единство.

вахий – откровение.

вуджуд – битие.

Дженнет – Рай.

еманет – доверие.

Емирул-му`минин – Водачът на вярващите. Титлата е използвана за първи път от втория халиф Омер ибн Хаттаб.

ехлюллах – приближените на Аллах.

зикир – споменаване името на Аллах Теаля.

зухд – въздържание от земното, преходното.

ибадат – мн. число на ибадет.

ибадет – богослужение; например, намаз, оруч, зекят и пр.

иман – вяра.

иншааллах – ако Аллах пожелае.

инфак – раздаване на милостия.

исар – самоотверженост.

исмет – целомъдрие.

Исм-и Азам - Най-великото име на Аллах.

итикад – вяра.

кааде – сядане в намаза.

Кайюм – Вездесъщ.

каза – предопределено

калб-и селим – чисто, предано сърце.

Кевсер – свещена вода намираща се в Рая от която ще изпият най-приближените на Аллах и Неговия Пратеник.

келиме-и шехадет – буквално означава “изразът на свидетелството”. А като термин означава изричане на следните слова: Ешхеду ен ля иляхе илляллах ве ешхеду енне Мухаммеден абдуху ве расулюх (Свидетелствам, че няма друг бог, освен Аллах. И свидетелствам, че Мухаммед е Негов раб и пратеник.)

кефен – плат с който се увива мъртвец.

кеффарет – откуп

къбле – посока, към която се обръща човек, когато извършва намаз, т.е. към Св. Храм Кябе в гр. Мекка.

Къдем – Изначалност.

къраат – четенето на Коран.

къям – правостоеене по време на намаз.

Къям би-нефсихи – Самодостатъчен.

къямет – апокалипсис.

марифетуллах – опознаването на Аллах.

махшер – мястото, където ще им бъдат разглеждани делата в отвъдния свят.

мелек – ангел.

меляике – мн. число на мелек.

мирадж – възнесението на Мухаммед (с.а.с.) приживе – духом и тялом – в небесата и отвъд тях.

мири арази – земи, които са държавна собственост.

мисвак – клечка от клоните на дърво наречено “Ерак”, която Пророкът Мухаммед (с.а.с.) използвал за да почиства зъбите си.

михраб – място в джамията, където застава имамът и ръководи молитвата.

муезин – човек, който приканва мюсюлманите към намаза.

Мумит – Умъртвяващ.

мусеббул-есбаб – Причинителя на причините.

мухабетуллах – обич към Аллах.

Мухалефетун лил-хавадис – Неприличане на творенията.

Мухий – Съживяващ.

мушрик – съдружаващ, политеист.

намаз – молитва, която се изпълнява по показан от Пророка Мухаммед (с.а.с.).

нефс – зла сила намираща се вътре в човека, която винаги се стреми да го подтикне към неетични и забранени действия.

нур – светлина.

пейгамбер – пророк.

радияллаху анх – Аллах да е доволен от него.

радияллаху анха – Аллах да е доволен от нея.

радияллаху анхум – Аллах да е доволен от тях.

Раззак – Даващ препитанието.

Расулюллах – Пратеникът на Аллах, Мухаммед (с.а.с.).

рахмет – милост.

рекят – част от намаза, която обхваща къям (правостое-не), къраат (четене на Коран), рукю (поклон), седжде (поклон с

полагане на чело по земята) и кааде (седене).

рукю – поклон в намаза.

садака – доброволна милостиня.

садака-и джарие – несекваща милостиня.

салляллаху алейхи веселлем – Аллах да го благослови и с мир да го дари.

саят и селям – поздрав и мир.

седжде – поклон с полагане на чело по земята.

седжде-и сехв – седжде поради допусната грешка в намаз.

сидратул-мунтеха – крайният предел.

субхане раббиел-азийм – Слава на Господа, Най-Великия.

субхане раббиел-еаля – Слава на Господа, Всевишния.

султануш-шуара – царят на поетите.

сура – глава в Св. Коран.

таква – богобоязливост.

теблиг – предаване на Аллаховото послание.

тевхид – единобожие.

текбир – произнасяне на “Аллаху екбер.

тесбих – споменаване и възхваляване на Аллах.

теслимийет – всеотдайност.

уммет – световна мюсюлманска религиозна общност.

усве-и хасене – най-добрият пример.

факих – учен в областта на ислямското право.

фенā филлях – всеотдайност в името на Аллах.

фетанет – прозорливост.

хадис – слово на Пророка Мухаммед (с.а.с.). Най-достовърните хадиси се намират в книгите написани от: Имам Бухари (Сахих), Имам Муслим (Сахих), Несаи (Сунен), Тирмизи (Сунен), Ебу Давуд (Сунен), Ибн Мадже (Сунен), Имам Малик (Муватта), Ахмед ибн Ханбел (Муснед) и Дарими (Сунен).

Хадис-и кудси – хадис на който смисълът принадлежи на Аллах а самият израз на Пророка Мухаммед (с.а.с.). Разликата им с кораничните айети (знамения) е, че и смисълът и изразът (т.е. буквите, думите и изреченията) в Корана принадлежат единствено на Аллах Теаля.

хазрети – титла, която се слага пред имена на личности смятани за велики с цел уважение и възхваляване.

Хайй – Вечножив.

Хаким – Премъдър.

харам – забранено.

хелял (халал) – разрешено.

хиджра – преселването Мухаммед (с.а.с.) от Мекка в Медина през 622 г.

хувел-Баки – само Той е вечен.

хушу – проява на почит и смиреност породена едновременно от страх и обич към Аллах.

шерият – законът на Аллах.

шехадет – падане на жертва в името на Аллах (в защита на вяра, родина и живот); шехид – човек, който е паднал жертва в името на Аллах; мъченик.

ширк – съдружаване, политеизъм.

Осман Нури Топбаш

**ИСЛЯМЪТ
форма и дух**

**превод от турски
първо издание**

**Превод на текста: Мустафа А. Хаджи
Превод на стиховете: Азиз Шакир Таш
Редактор: Д. Зарева**

**ФПБ “Ахмед Давудоглу”
ул. Г. Вашингтон, No: 14
гр. София
тел.: (02) 983 11 60, 952 40 96
факс: (02) 952 50 89
www.davudoglu.com**

